

Kempeleen lukion opetussuunnitelma 2021



Nimi	Kempeleen lukion opetussuunnitelma 2021
Tiivistelmä	Opetussuunnitelma päivitetty 20.3.2025 annetun muutosmääräyksen OPH-719-2025 mukaiseksi.
Kunta	Kempele
Koulu	Kempeleen lukio
Hyväksymispäivämäärä	23.6.2025
Julkaistu	2.9.2025

SISÄLTÖ

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö.	1
1.1. Opetussuunnitelman laatiminen.	2
1.2. Opetussuunnitelman sisältö.	4
1.3. Kempeleen lukio.	6
1.4. Opetussuunnitelman keskeisiä käsitteitä.	6
2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta.	9
2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä.	9
2.2. Arvoperusta.	9
3. Opetuksen toteuttaminen.	12
3.1. Opintojen rakenne.	12
3.2. Oppimiskäsitys.	13
3.3. Opiskeluympäristöt ja -menetelmät.	13
3.4. Toimintakulttuuri.	14
3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö.	18
3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys.	19
3.7. Toiminta-ajatus.	25
3.8. Opetuksen kieli.	25
3.9. Kieliohjelma.	25
3.10. Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen.	25
3.11. Opiskelijoiden vaikutusmahdollisuudet.	26
3.12. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.	26
3.13. Muut oppilaitokset ja yhteistyötahot.	26
3.14. Tuntijako.	27
4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen.	29
4.1. Ohjaus.	29
4.2. Oppimisen tuki ja erityisopetus.	32
4.2.1. Oppimisen tuki.	32
4.2.2. Erityisopetus.	34
4.2.3. Opiskelun poikkeava järjestäminen ja avustajapalvelut.	35
4.2.4. Paikallisesti päätettävät asiat.	35
4.3. Opiskeluhoolto.	37
4.3.1. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma ja paikallisesti päätettävät asiat.	38
4.4. Kurinpito.	41
4.4.1. Kurinpitokeinojen käyttämistä ja menettelyjä koskevan suunnitelman sisältö.	42

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä.	43
5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi.	47
5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa.	47
5.2. Opintojakson arviointi.	48
5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät.	48
5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot.	49
5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi.	49
5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa.	49
5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen.	50
5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi.	51
5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi.	52
5.4. Lukion oppimäärän suoritus.	53
5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus.	54
5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot.	54
5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat.	56
5.8. Kempeleen lukion arviointikulttuuri.	57
6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt.	59
6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet.	59
6.2. Laaja-alainen osaaminen.	60
6.3. Oppiainekohtaiset tarkennukset.	64
6.3.1. Matematiikka.	64
6.3.2. Liikunta: Urheilijapolku.	66
6.3.3. Temaattiset opinnot.	66
6.3.4. Lukiodiplomit.	68
6.4. Opintojaksojen suositeltu suoritusjärjestys.	68
7. Oppiaineet.	72
7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI).	72
7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1).	73
Tekstit ja tulkinta, 2 op (ÄI01).	75
Kieli ja vuorovaikutus, 2 op (ÄI0203).	77
Kirjallisuuden lajeja ja keinoja, 2 op (ÄI04).	78
Tekstit ja vaikuttaminen, 2 op (ÄI05).	79
Kirjoittajan ja puhujan keinoja, 2 op (ÄI0607).	80
Kirjallisuuden kontekstit, 2 op (ÄI08).	82
Vuorovaikutustilanteita ja -taitoja, 2 op (ÄI09).	83
Abiturientin kirjoitustaito, 2 op (ÄI10).	84

Abiturientin lukutaito, 2 op (ÄI11).	85
Lukiokirjoittamisen ABC, 2 op (ÄI12).	86
Draama – toiminnallista oppimista, 2 op (ÄI13).	87
Sanataiteilija, 2 op (ÄI14).	88
Keskustellaan kirjoista, 2 op (ÄI15).	89
7.2. Ruotsi (TKRU).	90
7.2.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1).	94
Englannin ja ruotsin kieli-identiteetti, 2 op (ID01).	94
Ruotsinopiskelijana arkielämässä, 4 op (RUB0102).	94
Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB02).	95
Ruotsin kieli arjessani + Tukea, 4 op (RUB02T).	96
Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB03).	98
Ympäristömme, 2 op (RUB04).	98
Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB05).	99
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB06).	100
Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB07).	101
Opintojakson osa: RUB02T, 1 op (RUB08).	102
Kuullun ja luetun ymmärtäminen, 2 op (RUB09).	103
Kulttuurin tekijöitä ja näkijöitä, 2 op (RUB10).	103
Ruotsin kertaus, 2 op (RUB11).	104
Hyväksilukeminen: Muualla suoritettu RUB-opintokokonaisuus, 2 op (RUB12).	105
7.3. Vieraat kielet (VK).	106
7.3.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1).	111
Englannin ja ruotsin kieli-identiteetti, 2 op (ID01).	111
Englanninopiskelijana globaalissa maailmassa, 4 op (ENA0102).	111
Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA02).	113
Englanti globaalina kielenä + Tukea, 4 op (ENA02T).	114
Englannin kieli ja kulttuuri, 2 op (ENA03).	116
Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA04).	117
Tieteen englanti ja kestävä tulevaisuus, 2 op (ENA05).	118
Englanti jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA06).	119
Englanti, ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA07).	120
Englannin puheviestintätaidot ja vaikuttaminen, 2 op (ENA08).	122
Opintojakson osa: ENA02T, 1 op (ENA09).	123
Englannin ymmärtämisen taidot, 2 op (ENA10).	124
Englannin kielioppi ja kirjoittaminen, 2 op (ENA11).	125
Englannin yo-valmennus, 2 op (ENA12).	125

Hyväksilukeminen: Muualla suoritettu ENA-opintokokonaisuus, 2 op (ENA13).	127
7.3.2. Vieraat kielet, ranska, B2-oppimäärä (VKRAB2).	128
Ranskan perustason alkeet 3, 2 op (RAB201).	128
Ranskan perustaso 1, 2 op (RAB202).	129
Ranskan perustaso 2, 2 op (RAB203).	129
Ranskan perustaso 3, 2 op (RAB204).	130
Ranskan perustaso 4, 2 op (RAB205).	131
Ranskan perustaso 5, 2 op (RAB206).	131
Ranskan perustason jatko 1, 2 op (RAB207).	132
Ranskan perustason jatko 2, 2 op (RAB208).	132
Ranskan kertaus ja yo-valmennus, 2 op (RAB209).	133
7.3.3. Vieraat kielet, saksa, B2-oppimäärä (VKSAB2).	133
Elämäni tärkeitä asioita, 2 op (SAB201).	134
Matkalla saksaksi, 2 op (SAB202).	135
Hyvää elämää, 2 op (SAB203).	136
Ovi auki saksankieliseen kulttuuriin, 2 op (SAB204).	137
Matkalla tulevaisuuteen, 2 op (SAB205).	138
Matkalla kohti kestäväää maailmaa, 2 op (SAB206).	139
Saksan perustason jatko 1, 2 op (SAB207).	140
Saksan perustason jatko 2, 2 op (SAB208).	141
Saksan kertaus ja yo-valmennus, 2 op (SAB209).	141
7.3.4. Vieraat kielet, venäjä, B2-oppimäärä (VKVEB2).	142
Venäjän perustason alkeet 3, 2 op (VEB201).	142
Venäjän perustaso 1, 2 op (VEB202).	143
Venäjän perustaso 2, 2 op (VEB203).	143
Venäjän perustaso 3, 2 op (VEB204).	144
Venäjän perustaso 4, 2 op (VEB205).	144
Venäjän perustaso 5, 2 op (VEB206).	145
Venäjän perustason jatko 1, 2 op (VEB207).	146
Venäjän perustason jatko 2, 2 op (VEB208).	146
Venäjän kertaus ja yo-valmennus, 2 op (VEB209).	147
7.3.5. Vieraat kielet, ranska, B3-oppimäärä (VKRAB3).	147
Ranskan perustason alkeet 1, 2 op (RAB301).	148
Ranskan perustason alkeet 2, 2 op (RAB302).	148
Ranskan perustason alkeet 3, 2 op (RAB303).	149
Ranskan perustaso 1, 2 op (RAB304).	150
Ranskan perustaso 2, 2 op (RAB305).	150

Ranskan perustaso 3, 2 op (RAB306).	151
Ranskan perustaso 4, 2 op (RAB307).	151
Ranskan perustaso 5, 2 op (RAB308).	152
Ranskan kertaus ja yo-valmennus, 2 op (RAB309).	153
7.3.6. Vieraat kielet, saksa, B3-oppimäärä (VKSAB3).	153
Tervetuloa tutustumaan saksan kieleen, 2 op (SAB301).	153
Matkalla Itävallassa, 2 op (SAB302).	155
Elämäni tärkeitä asioita, 2 op (SAB303).	156
Matkalla saksaksi, 2 op (SAB304).	157
Hyvää elämää, 2 op (SAB305).	158
Ovi auki saksankieliseen kulttuuriin, 2 op (SAB306).	159
Matkalla tulevaisuuteen, 2 op (SAB307).	160
Matkalla kohti kestäväää maailmaa, 2 op (SAB308).	161
Saksan kertaus ja yo-valmennus, 2 op (SAB309).	162
7.3.7. Vieraat kielet, venäjä, B3-oppimäärä (VKVEB3).	163
Venäjän perustason alkeet 1, 2 op (VEB301).	163
Venäjän perustason alkeet 2, 2 op (VEB302).	164
Venäjän perustason alkeet 3, 2 op (VEB303).	165
Venäjän perustaso 1, 2 op (VEB304).	165
Venäjän perustaso 2, 2 op (VEB305).	166
Venäjän perustaso 3, 2 op (VEB306).	167
Venäjän perustaso 4, 2 op (VEB307).	167
Venäjän perustaso 5, 2 op (VEB308).	168
Venäjän kertaus ja yo-valmennus, 2 op (VEB309).	168
7.4. Matematiikka (MA).	169
7.4.1. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY).	171
Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY01).	171
7.4.2. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA).	172
Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA02).	172
Geometria, 2 op (MAA03).	173
Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA04).	174
Analyttinen geometria ja vektorit +, 4 op (MAA04T).	175
Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA05).	177
Derivaatta, 3 op (MAA06).	178
Integraalilaskenta, 2 op (MAA07).	179
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA08).	180
Talousmatematiikka, 1 op (MAA09).	181
3D-geometria, 2 op (MAA10).	182

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11).	183
Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12).	184
Vahvistusta derivaattaan ja integraaliin, 2 op (MAA13).	185
Pitkän matematiikan kertaus, 2 op (MAA14).	185
Opintojakson osa: Geometriset ohjelmistot, 1 op (MAA15).	186
Hyväksilukeminen: Muualla suoritettu MAA-opintokokonaisuus, 2 op (MAA16).	187
Hyväksilukeminen: MAB24, 2 op (MAA17).	188
Hyväksilukeminen: MAB8, 2 op (MAA18).	188
Hyväksilukeminen: MAB9, 2 op (MAA19).	188
Hyväksilukeminen: MAB10, 2 op (MAA20).	189
7.4.3. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB).	189
Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB02).	189
Geometria, 2 op (MAB03).	190
Matemaattisia malleja, 2 op (MAB04).	191
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB05).	192
Talousmatematiikka, 2 op (MAB0607).	193
Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB08).	195
Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB09).	196
Lyhyen matematiikan kertaus, 2 op (MAB10).	197
Vahvistusta osaamiseen, 2 op (MAB24).	197
Hyväksilukeminen: MAA04, 3 op (MAB11).	198
Hyväksilukeminen: MAA05, 2 op (MAB12).	199
Hyväksilukeminen: MAA07, 2 op (MAB13).	199
Hyväksilukeminen: MAA10, 2 op (MAB14).	200
Hyväksilukeminen: MAA11, 2 op (MAB15).	200
Hyväksilukeminen: MAA12, 2 op (MAB16).	200
Hyväksilukeminen: MAA13, 2 op (MAB17).	201
Hyväksilukeminen + (MAA15), 1 op (MAB20).	201
Hyväksilukeminen: Muualla suoritettu MAB-opintokokonaisuus, 2 op (MAB21).	202
7.5. Biologia (BI).	203
Elämä ja evoluutio, 2 op (BI01).	205
Ekologia, 2 op (BI0203).	206
Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI04).	208
Ihmisen biologia, 2 op (BI05).	209
Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI06).	211
Biologian työt, 2 op (BI07).	212
Biologian kertaus, 2 op (BI08).	213

7.6. Maantiede (GE).	215
Maailma muutoksessa, 2 op (GE01).	217
Sininen planeetta, 2 op (GE02).	219
Yhteinen maailma, 2 op (GE03).	220
Geomedia, 2 op (GE04).	222
Maantieteen kertaus, 2 op (GE05).	223
7.7. Fysiikka (FY).	225
Fysiikka ympärillämme, 2 op (FY0102).	227
Energia ja lämpö, 2 op (FY03).	228
Voima ja liike, 2 op (FY04).	230
Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY05).	231
Sähkö, 2 op (FY06).	232
Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY07).	233
Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY08).	234
Fysiikan mittaukset, 2 op (FY09).	235
Fysiikan kertaus ja täydennys, 2 op (FY10).	236
Opintomatka CERNiin, 2 op (FY11).	237
7.8. Kemia (KE).	238
Kemia, minä ja kestävä tulevaisuus, 2 op (KE0102).	241
Molekyylit ja mallit, 2 op (KE03).	242
Kemiallinen reaktio, 2 op (KE04).	244
Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE05).	245
Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE06).	246
Kemian työt, 2 op (KE07).	247
Kemian kertaus, 2 op (KE08).	248
7.9. Filosofia (FI).	249
Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI01).	251
Etiikka, 2 op (FI02).	252
Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI03).	253
Totuus, 2 op (FI04).	254
Filosofian kertaus, 2 op (FI05).	255
7.10. Psykologia (PS).	256
Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS01).	258
Kehittyvä ihminen, 2 op (PS02).	259
Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS03).	261
Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS04).	262
Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS05).	264
Johdatus sosiaalipsykologiaan, 2 op (PS06).	266

Psykologian kertaus, 2 op (PS07).	267
7.11. Historia (HI).	268
Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI01).	271
Kansainväliset suhteet, 2 op (HI02).	272
Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI03).	273
Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI04).	275
Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI05).	276
Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI06).	277
Maailma tänään, 2 op (HI07).	279
Historian kertaus, 2 op (HI08).	279
7.12. Yhteiskuntaoppi (YH).	281
Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH01).	283
Taloustieto, 2 op (YH02).	284
Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH03).	286
Lakitieto, 2 op (YH04).	287
Business, 2 op (YH05).	288
Vuosi yrittäjänä, 2 op (YH06).	289
Nuori vaikuttaja, 2 op (YH07).	290
Yhteiskuntaopin kertaus, 2 op (YH08).	291
7.13. Uskonto (KT).	292
7.13.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1).	294
Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE01).	294
Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE02).	296
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE03).	297
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE04).	298
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE05).	299
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE06).	300
Uskonnon kertaus, 2 op (UE07).	301
Lähimmäinen ja minä, 2 op (UE08).	302
Missio maailmassa, 2 op (UE09).	303
7.13.2. Ortodoksinen uskonto (KT2).	304
Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO01).	304
Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO02).	305
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO03).	306
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO04).	307
Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO05).	308
Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO06).	309

7.14. Elämänkatsomustieto (ET).	310
Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET01).	312
Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET02).	313
Kulttuurit, 2 op (ET03).	314
Katsomukset, 2 op (ET04).	315
Uskonnot ja uskonottomuus, 2 op (ET05).	316
Tulevaisuus, 2 op (ET06).	317
7.15. Terveystieto (TE).	318
Terveys voimavarana, 2 op (TE01).	320
Terveys ja ympäristö, 2 op (TE02).	321
Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE03).	323
Terveystiedon kertaus, 2 op (TE04).	324
7.16. Liikunta (LI).	325
Oppiva liikkuja, 2 op (LI01).	327
Aktiivinen elämä, 2 op (LI02).	328
Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI03).	329
Yhdessä liikkuen: vanhojentanssit, 2 op (LI04VT).	330
Yhdessä liikkuen, 2 op (LI04).	331
Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI05).	332
Erätaidot, 2 op (LI06).	333
Oma koreografia, 2 op (LI07).	334
Hyväksilukeminen: LI04, 2 op (LI08).	335
Urheilijavalmennus 1, 2 op (LIUV01).	336
Urheilijavalmennus 2, 2 op (LIUV02).	336
Urheilijavalmennus 3, 2 op (LIUV03).	336
Urheilijavalmennus 4, 2 op (LIUV04).	337
Urheilijavalmennus 5, 2 op (LIUV05).	337
Urheilijavalmennus 6, 2 op (LIUV06).	338
Urheilijavalmennus 7, 2 op (LIUV07).	338
Urheilijavalmennus 8, 2 op (LIUV08).	338
Urheilijavalmennus 9, 2 op (LIUV09).	339
Urheilijavalmennus 10, 2 op (LIUV10).	339
7.17. Musiikki (MU).	340
Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU01).	342
Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU02).	343
Genre – globaali uteliaisuus, 2 op (MU03).	344
Demo – luovasti yhdessä, 2 op (MU04).	345
Kempeleen lukion kuoro 1, 2 op (MU05).	346

Kempeleen lukion kuoro 2, 2 op (MU06).	347
Kempeleen lukion kuoro 3, 2 op (MU07).	348
Musikaali, 2 op (MU08).	349
Penkkarit kuuluvaksi, 2 op (MU09).	350
7.18. Kuvataide (KU).	351
Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU01).	353
Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU02).	355
Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU03).	356
Taiteen monet maailmat, 2 op (KU04).	358
Digitaalinen kuvankäsittely, 2 op (KU05).	360
Teatterilavastus ja -puvustus, 2 op (KU06).	361
Penkkarit näkyväksi, 2 op (KU07).	362
7.19. Opinto-ohjaus (OP).	363
Minä opiskelijana, 2 op (OP01).	364
Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP02).	365
Lukio-opiskelun perusteet, 2 op (OP03).	367
Digitaaliset oppimisympäristöt opiskelussa ja tietokoneen käyttö, 2 op (OP03B).	368
Ryhmänohjaus, 2 op (OP04).	369
Tutorointi, 2 op (OP05).	370
Stressinkäsittelytaidot, 2 op (OP06).	371
7.20. Temaattiset opinnot (TO).	372
Graafit ja tulkinnat, 2 op (TOV01).	372
Robotiikka ja ohjelmointi, 2 op (TOV02).	373
Moderni da Vinci – laaja-alainen ihminen, 2 op (TOV03).	374
Kerhotoiminta, 1 op (TOM01).	375
Matkailijan kielikylpy, 2 op (TOM02).	376
Kansalaisen turva, 2 op (TOM03).	377
Hyväksilukeminen: Liikennekasvatus, 2 op (TOM04).	378
Hyväksilukeminen: Vaihto-opiskeluvuosi, 2 op (TOM05).	378
Meidän lukio, 1 op (TOM06).	379
Vapaaehtoistyö, 2 op (TOM07).	380
Projekti 1 (yhteiskuntatieteet), 2 op (TOM08).	381
Projekti 2 (luonnontieteet), 2 op (TOM09).	382
Projekti 3 (kielet ja humanistiset tieteet), 2 op (TOM10).	383
Maailmankansalainen, 2 op (TOM11).	384
Korkeakoulun kurkistuskurssi 1, 2 op (TOM12).	385
Korkeakoulun kurkistuskurssi 2, 2 op (TOM13).	386

Työelämä 1, 2 op (TOM14).	386
Työelämä 2, 2 op (TOM15).	388
Kansainvälisyys, 4 op (TOM16).	389
7.21. Lukiodiplomit (LD).	390
Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (LDKU).	391
Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LDLI).	392
Musiikin lukiodiplomi, 2 op (LDMU).	393
7.22. Integraatio-opintojaksot.	395
Englannin ja ruotsin kieli-identiteetti, 2 op (ID01).	395
8. Liitteet.	398
8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta.	398
8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko.	398
8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	405
8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	405
8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	411
8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	411
8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	416
8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	417
8.6. Kempeleen lukion ohjaussuunnitelma.	422
8.7. Kempeleen lukion opiskeluhoitosuunnitelma.	430
8.8. Kempeleen lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma.	430
8.9. Kempeleen lukion järjestyssäännöt.	430
8.10. Erityispäivien ohjeet.	432
8.11. Kempeleen lukion opiskelijakunnan säännöt.	434
8.12. Kempeleen lukion kurinpitosuunnitelma.	434
8.13. Esimerkit todistuksista.	434

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

Lukiokoulutuksen laaja uudistushanke käynnistettiin vuonna 2017. Se sisältää lukiolain uusimisen ja lukion toiminnallisen uudistamisen, kuten myös lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen ja ylioppilastutkinnon säädösten muuttamisen. Nämä lukion opetussuunnitelman perusteet perustuvat lukiolakiin (714/2018) ja valtioneuvoston asetukseen lukiokoulutuksesta (810/2018).

Näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaiset opetussuunnitelmat otetaan paikallisesti käyttöön 1.8.2021. Uusi lukiolaki astui voimaan 1.8.2019, mutta kaikki paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkemmin kuvattavat eli opetukseen, oppimisen tukeen, ohjaukseen sekä yhteistyöhön liittyvät asiat velvoittavat koulutuksen järjestäjiä elokuusta 2021 alkaen.

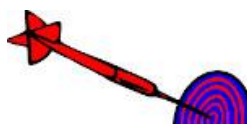
Lukiouudistuksen tavoitteena on nostaa kansakunnan koulutustasoa, jotta Suomi menestyisi mahdollisimman hyvin tulevana vuosikymmeninä. Korkeakoulutettujen osuus 25–34-vuotiaiden ikäluokasta halutaan nostaa vuoteen 2030 mennessä 50 prosenttiin lain laatimishetken 41 prosentista. Tulevaisuudessa tarvitaan vahvaa asiantuntijaosaamista ja nykyistä enemmän korkeakoulutettua työvoimaa varsinkin kasvualoilla. Siksi uudistuksella halutaan lisätä lukiokoulutuksen vetovoimaa yleissivistävänä, korkeakouluihin jatko-opintokelpoisuuden antavana koulutusmuotona, vahvistaa koulutuksen laatua ja oppimistuloksia sekä sujuvoittaa siirtymistä toisen asteen opinnoista korkea-asteelle. Yksilöllisemmät ja joustavammat opintopolut, niiden vaatima ohjaus ja tuki, oppiainerajat ylittävät opinnot sekä korkeakoulu yhteistyö ovat keskeisiä keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi.

Lukiokoulutus on edelleen kolmivuotinen koulutus, jota järjestetään erikseen nuorille ja aikuisille tarkoitettuina oppimäärinä. Oppimäärien ja niihin kuuluvien opintojen mitoituksen perusteena käytetään kurssien sijaan opintopisteitä: yksi entinen kurssi (esimerkiksi 38 x 45 minuutin tai 22,8 x 75 minuutin oppituntia) on laajuudeltaan kaksi opintopistettä, eli yhden opintopisteen laajuus on 19 x 45 minuutin oppituntia tai 11,4 x 75 minuutin oppituntia. Lukion oppimäärän laajuus on nuorille tarkoitettussa lukiokoulutuksessa vähintään 150 opintopistettä ja aikuisille tarkoitettussa lukiokoulutuksessa vähintään 88 opintopistettä. Nuorten lukiokoulutuksessa lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja.

Lukiokoulutuksessa paitsi edistetään oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallintaa myös kehitetään laaja-alaista osaamista. Lukiokoulutuksen eheyttämiseksi lukion opetussuunnitelman perusteisiin on muotoiltu laaja-alaisen osaamisen osa-alueet, jotka muodostavat kaikkien oppiaineiden yhteiset tavoitteet: 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen. Laaja-alainen osaaminen auttaa suuntaamaan oppiaineissa opittuja tietoja ja taitoja käytännön elämään. Laaja-alainen osaaminen viittaa oppimisen ja osaamisen perustana oleviin kognitiivisiin taitoihin, metataitoihin sekä ominaisuuksiin, joita tarvitaan opiskelussa, työssä, harrastuksissa ja arjessa. Se luo myös edellytykset tiedoille ja taidoille, joiden avulla voidaan hallita muutosta digitalisoituvassa ja monimutkaistuvassa maailmassa.

Eheyttämistä edistää myös opintojen uudenlainen rakenne. Pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on jäsennelty lukion opetussuunnitelman perusteisiin 1–3 opintopisteen moduuleiksi, joista paikallisesti rakennetaan joko oppiaineiden omia tai yhteisiä opintojaksoja. Nämä entisten kurssien sijaan laadittavat opintojaksot voivat olla laajuudeltaan ja muodoltaan erilaisia. Opinnot arvioidaan opintojaksoittain. Mikäli opintojakso koostuu useasta oppiaineesta, arvosanat annetaan oppiaineittain.

Tavoitteena on edistää opiskelijoiden hyvinvointia ja tukea heitä opinnoissaan yhä paremmin. Lukioden toimintakulttuurissa painotetaan vahvemmin opiskelijoiden osallisuutta, yhteistyötä, yhteisöllisyyttä ja monimuotoisuutta yksilölliset tarpeet samalla huomioon ottaen. Lisäksi



lukio-opintojen opiskelijälähtöisyys ja opintojen henkilökohtaistaminen vahvistuvat, jolloin opiskelumotivaatio ja opintojen mielekkyys kasvavat.

Opiskelijalla on oikeus saada säännöllisesti tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintoihin ja jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta. Oppilaitoksesta pois siirtyvällä opiskelijalla on oikeus myös jatko-ohjaukseen. Sitä annetaan opiskelijoille, joiden opiskeluoikeus on päättymässä tai jotka ovat eroamassa oppilaitoksesta, sekä henkilöille, jotka lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamisen jälkeen eivät ole saaneet jatko-opiskelupaikkaa. Opiskelijalla on oikeus jatko-ohjaukseen oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Opiskelijalla, jolla on oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea.

Lukiokoulutuksen järjestäjien yhteistyövelvoitteita vahvistetaan erityisesti lukiodien ja korkeakoulujen välisen yhteistyön osalta. Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa siten, että jokainen lukiolainen saa halutessaan mahdollisuuden saada kokemusta korkeakouluopiskelusta. Opetus on lisäksi järjestettävä niin, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Laadukas koulutus, monipuoliset yhteydet ympäröivään maailmaan, yhteisöllinen ja osallistava toimintakulttuuri sekä hyvinvointia ja itsetuntemusta tukevat elämänhallinnan taidot vahvistavat lukiolaisen sydämen sivistystä. Tavoitteena on lukiolain mukaisesti tukea lukiolaisen kasvua hyväksi, tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi sekä aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi. Yksilön ja yhteiskunnan kannalta tärkeänä yhteisenä tavoitteena on klassisten sivistysihanteiden toteuttaminen eli pyrkimys totuuteen, hyvyyteen ja kauneuteen.

1.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

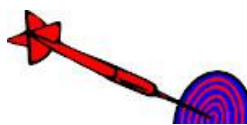
- lukiolaki (714/2018)
- valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)
- Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma

Lisäksi voidaan paikallisesti päätettävällä tavalla laatia suunnitelma opetussuunnitelman toimeenpanosta kutakin lukuvuotta varten.

Kaikki nuorten lukiokoulutuksen järjestäjät laativat paikallisen opetussuunnitelman näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos lukiokoulutuksen järjestämislupaani liittyy erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräykset otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Lukiokoulutus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi lukion opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita, keskeisiä sisältöjä ja opiskelijan oppimisen arviointia koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Tekstin muodosta ilmenee, onko kyseessä velvoittava määräys vai sitä tarkentava tai selittävä teksti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Koulutuksen järjestäjä voi laatia lukuvuosittain opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon muiden oppilaitosten opetustarjonta sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino-



ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä ja tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Paikallinen opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoihin koskeviin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä halutessaan myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten paikallinen opetussuunnitelma laaditaan lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin lisäksi hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystieteiden tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Kaikilla opiskelijoiden huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla lukion opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

KEMPELEEN LUKION OPETUSSUUNNITELMAN LAATIMINEN

Kempeleen lukion opetussuunnitelma 2021 on laadittu Opetushallituksen Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 pohjalta.

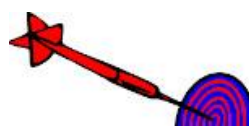
Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- lukiolaki (714/2018)
- valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)
- Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma.

Tässä Kempeleen lukion opetussuunnitelmassa määrätään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Kempeleen kunta laatii vuosittain hyväksymäänsä opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii Kempeleen lukion opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Kempeleen lukion opetussuunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon muiden oppilaitosten opetustarjontaa sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Pohjois-Pohjanmaan luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa on myös ajankohtaistettu lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa turvataan järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Kempeleen lukion



opetussuunnitelma on laadittu siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin omassa lukiossa sekä myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa, jos opiskelija niin haluaa.

Kempeleen lukion opetussuunnitelmaa laadittaessa on pyritty ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

Kempeleen lukion opetussuunnitelma on laadittu yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, näiden huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten sekä lisäksi muiden yhteistyötahojen kanssa. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa on pyritty varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Opiskelijoiden huoltajilla on ollut mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen hyväksymistä Kempeleen kunta on kuullut lukion opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varannut lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuuden ilmaista mielipiteensä opetussuunnitelmasta.

Kempeleen kunnanhallitus on hyväksynyt tämän opetussuunnitelman kokouksessaan 14.6.2021 otettavaksi käyttöön 1.8.2021 lukien. Käyttöönotto alkaa lukion uusilla opiskelijoilla ja etenee vuositaso kerrallaan.

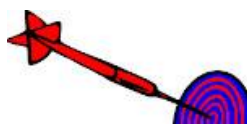
Opetushallituksen 20.3.2025 antaman määräyksen mukaisesti tätä opetussuunnitelmaa on päivitetty. Kempeleen kunnanhallitus on hyväksynyt päivitetyn version kokouksessaan 23.6.2025 otettavaksi käyttöön 1.8.2025 lukien.

1.2. Opetussuunnitelman sisältö

Paikallinen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- *lukion toiminta-ajatus ja arvopainotukset*
- *oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja -menetelmät*
- *lukion toimintakulttuurin pääpiirteet*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako*
- *lukion kieliohjelma*
- *itsenäisen opiskelun periaatteet*
- *laaja-alaisen osaamisen osa-alueet*
- *oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi*
- *opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain*
- *kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen*
- *ohjaussuunnitelma*
- *oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus*
- *kieli- ja kulttuuriryhmien opetus*
- *yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa*
- *yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa*
- *kansainvälinen yhteistyö*
- *työelämäyhteistyö*
- *opiskeluhoito*
- *opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi*
- *toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.*

Mikäli lukio järjestää vieraskielistä opetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.



Lukiolain (714/2018) 33 §:ssä säädetään opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta ja opiskelijakunnasta. Pykälässä tarkoitettu toiminta tulee suunnitella paikallisen opetussuunnitelman ja muiden siihen perustuvien suunnitelmien osana tai yhteydessä.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan koulutuksen järjestäjän opiskeluhoollasuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 377/2022]).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n mukaan suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on kirjattava koulutuksen järjestäjän opiskeluhoollasuunnitelmaan.

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja ohjeistaa paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa tai muuta lukion suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

KEMPELEEN LUKION OPETUSSUUNNITELMAN SISÄLTÖ

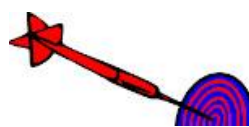
Kempeleen lukion opetussuunnitelman alkupuolelle on kirjattu lukiokoulutuksen tehtävä ja koulumme arvoperusta. Opetuksen toteuttamista käsittelevä osuus esittelee opintojen rakenteen, oppimiskäsityksen, opiskeluympäristöt ja -menetelmät, itsenäisen opiskelun periaatteet, kodin ja koulun yhteistyön sekä Kempeleen kunnan koulutuksen järjestäjänä hyväksymän tuntijaon. Samaisessa luvussa esitellään myös koulumme toimintakulttuuri: toiminta-ajatus ja toiminnan seitsemän kulmakiveä, joissa mukana ovat myös toiminnan jatkuva kehittäminen ja arvioiminen. Samoin tässä luvussa on kirjattuna opiskelijakunnan toiminta, opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaaminen sekä opiskelijoiden tasa-arvoisuus ja yhdenvertaisuus. Lisäksi toteutusluku pitää sisällään kirjaukset yhteistyöstä perusopetuksen, alueen muiden lukioiden, ammatillisten oppilaitosten, korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten kanssa. Niin ikään siinä on mukana työelämäyhteistyöhön ja kansainväliseen toimintaan liittyvät osuudet. Samassa luvussa esitellään myös Kempeleen lukion kieliohjelma.

Opiskelijan ohjaukseen, erityisopetukseen ja muuhun oppimisen tukeen sekä opiskeluhoollon kuuluvat asiat on koottu omaksi luvukseksi. Opiskelijahuollasuunnitelma on opetussuunnitelman liitteenä, ja se sisältää myös ohjaussuunnitelman. Ohjausluvussa käsitellään lisäksi kurinpitoasioita. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä sekä suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä ovat osana opiskeluhoollasuunnitelmaa. Ohjausluvussa on myös tieto monikielisten nuorten opetuksesta.

Koulumme yhteiset arviointikäytänteet on koottu omaan lukuunsa.

Omassa luvussa esitellään opetuksen yleiset tavoitteet ja laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Tähän lukuun on kirjattu myös muutamien oppiaineiden opiskeluun liittyviä tarkennuksia sekä Kempeleen lukion temaattisten opintojen rakenne. Niin ikään opintojaksojen suositeltu suoritusjärjestys käy ilmi tästä luvusta.

Oppiaineiden ja opintojaksojen tehtävät, tavoitteet, sisällöt ja arvioinnit sekä laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden toteutuminen oppiaineissa ja kussakin opintojaksossa muodostavat oman kokonaisuuden. Myös lukiodiplomikäytänteet näkyvät tässä kokonaisuudessa.



Opetussuunnitelman liitteinä ovat aiemmin mainittujen lisäksi myös valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta, kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko, koulumme järjestyssäännöt, opiskelijakunnan säännöt, erityispäivien ohjeet sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma.

1.3. Kempeleen lukio



Kempeleen lukio on luova ja liikkuva - osallistava ja sivistävä. Lukion logossa yhdistyvät ylioppilastutkintoon liittyvä lyyratematiikka ja Kempeleen kunnan vaakuna.

Kempeleen lukio on Kempeleen kunnan ylläpitämä toisen asteen oppilaitos, jossa noudatetaan nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteita.

1.4. Opetussuunnitelman keskeisiä käsitteitä

KEMPELEEN LUKION OPETUSSUUNNITELMAN KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ

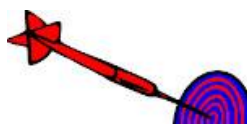
Kotiväenilta

Koulun opiskelijoiden huoltajille illalla järjestettävää yhteistä tiedotus- ja keskustelutilaisuutta kutsutaan Kempeleen lukiossa *kotiväenillaksi*.

Laaja-alainen osaaminen

Lukiokoulutuksen eheyttämiseksi on valtakunnallisesti muotoiltu laaja-alaisen osaamisen osa-alueet, jotka muodostavat kaikkien oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueilla on pohja edellisten opetussuunnitelmien aihekokonaisuuksissa. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat *hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen, eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen*. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson arviointia.

Lukiodiplomi



Lukiodiplomi on kuvataiteessa, liikunnassa ja musiikissa suoritettava erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältävä opintokokonaisuus, jonka opiskelija voi sisällyttää kyseisen oppiaineen oppimäärään. Lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Moduuli

Valtakunnallisten opintojen pohjana oleva elementti on moduuli. Moduuli on laajuudeltaan 1–3 opintopistettä. Jokaiselle moduulille on opetussuunnitelman perusteissa määritelty tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Muut valinnaiset opinnot

Muut valinnaiset opinnot vastaavat edellisten opetussuunnitelmien paikallisia syventäviä ja soveltavia opintoja. Muut valinnaiset opinnot luetaan osaksi opiskelijan oppimäärää. Näiden opintojaksojen hylätyt arvosanat eivät kuitenkaan kartuta opiskelijan opintopistekertymää.

Opintojakso

Opintojaksot ovat laajuudeltaan ja muodoltaan erilaisia. *Oppiaineen opintojakso* koostuu pääsääntöisesti yhdestä tai useasta saman oppiaineen moduulista. Moduuleista rakentuvat opintojaksot ovat joko *pakollisia* tai *valtakunnallisia valinnaisia*. *Muissa valinnaisissa opintojaksoissa* on pohjana valtakunnallisten moduulien sijasta paikallisesti keskeiseksi havaitut tavoitteet ja sisällöt, esimerkiksi kertaustarpeet. *Integraatio-opintojakso* on kahden tai useamman oppiaineen moduulien yhdistelmä.

Opinnot arvioidaan opintojaksoittain. Jos opintojakso koostuu useasta oppiaineesta, arvosanat annetaan oppiaineittain.

Opintopiste

Oppimäärien ja niihin kuuluvien opintojen mitoituksen perusteena käytetään opintopistettä. Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on vähintään 150 opintopistettä.

Yhden opintopisteen laajuus on 19 x 45 minuutin oppituntia. Edellisissä opetussuunnitelmissa mitoituksen yksikkönä käytössä ollut kurssi vastaa laajuudeltaan kahta opintopistettä.

Pakolliset opinnot

Opetussuunnitelman perusteissa määritellään kunkin oppiaineen opiskelijalle pakolliset moduulit, joiden on sisällyttävä lukion oppimäärään. Pakolliset moduulit on eri oppiaineissa määritelty erilaisiksi opintojaksoiksi.

Periodi

Lukuvuosi jakautuu viiteen periodiin. Työjärjestys vaihtuu periodeittain. Periodi vastaa edellisten opetussuunnitelmien käsitettä jakso.

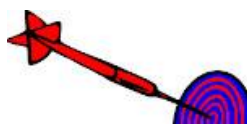
Temaattiset opinnot

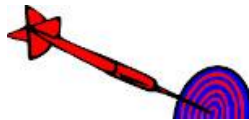
Opiskelija voi sisällyttää oppimääräänsä laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Luvussa *Oppiainekohtaiset tarkennukset* esitellään temaattisten opintojen yleispiirteet, laaja-alainen osaaminen, yleiset tavoitteet ja arviointi.

Kempeleen lukion opetussuunnitelmassa opintojaksot TOV01, TOV02 ja TOV03 kuuluvat *valtakunnallisiin temaattisiin opintoihin*. Halutessaan opiskelija voi sisällyttää ne kaikki valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihinsa. *Muita valinnaisia temaattisia opintoja* ovat opintojaksot TOM01–TOM15.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Nuorten lukiokoulutuksessa lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Opiskelijalla on oikeus suorittaa valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina. Valtakunnalliset valinnaiset opinnot vastaavat edellisten opetussuunnitelmien käsitettä valtakunnalliset syventävät opinnot.





2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Lukioaikana opiskelija kartuttaa ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa koskevaa olennaista tietoa, osaamista ja toimijuutta. Lukio-opetus valmistaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksessa otetaan huomioon alle 18-vuotiaita opiskelijoita koskien lapsen edun ensisijaisuus opetusta ja koulutusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä (lukiolaki 714/2018, 2 § 2 mom, muutettu lailla 165/2022). Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia elämänhallintaan ja työelämään.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä.

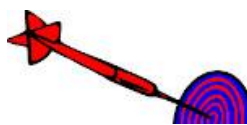
Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan, maailmankansalaisuuteen kasvamiseen ja jatkuvaan oppimiseen.

2.2. Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, hyvyyteen, kauneuteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävästä toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Lukio-opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus



kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävä elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa erilaisista taustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa arvoperustaa tarkennetaan oman lukion kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Lukion arvoperustaa konkretisoi näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvattu laaja-alainen osaaminen.

KEMPELEEN LUKION ARVOT

Kempele-sopimuksen arvot

Kempeleen kunnan Kempele-sopimuksessa (2018) on määritelty kaikkea kunnan toimintaa, siis myös lukiokoulutusta, ohjaaviksi arvoiksi turvallisuus, rohkeus ja vastuullisuus. Kempeleen lukion opiskelijat, heidän huoltajansa sekä henkilökunta nostavat näistä erityisesti esille vastuullisuuden koulumme toiminnassa. Vastuu alkaa yksittäisen ihmisen toiminnasta ja valinnoista ja ulottuu globaaliin huolenpitoon niin ihmisistä kuin ympäristöstäkin.

Kempeleen lukion arvojatsumo

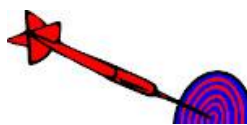
Kempeleen lukion toiminta on opiskelijalähtöistä ja tähtää opiskelijan itsetunnon tukemiseen. Toisten ihmisten huomioon ottaminen on päivittäisen kanssakäymisen perustana: jokaiseen suhtaututaan ymmärtävästi ja kunnioittavasti. Arvoperustaan kuuluva inhimillisyys näkyy myös siinä, että epäonnistuminen ja epätäydellisyys hyväksytään osana ihmiselämää ja tasapainoiseksi ihmiseksi kasvamista.

Kempeleen lukion toimintatavat ovat avoimia, ja kouluyhteisön jäseniä koskevat säännöt ovat kaikille samat. Arvopohjaamme kuuluu myös reiluus. Sen mukaisesti asioita käsitellään rehellisesti mahdollisimman tarkoituksenmukaisia ratkaisuja etsien.

Koulussamme arvostetaan pitkäjänteistä sitoutumista opiskeluun ja työntekoon. Arvojemme mukaisesti opiskelijoitamme rohkaistaan uskomaan tulevaisuuteen ja suhtautumaan maailmaan uteliaasti. Ennakkoluulottomuus ilmenee muun muassa kykynä jäsentää maailma ja oma ympäristö monipuolisena, moniarvoisena ja vuorovaikutteisena kokonaisuutena. Tällainen ajattelutapa antaa tilaa sekä yksilön omille että yhteisössä jaetuille käsityksille ja arvostuksille.

Arvona pidetään myös sitä, että opiskelijat kehittävät lukioaikanaan kriittistä ajatteluaan. Kriittinen ajattelu kyseenalaistaa itsestään selvyyksiä tai faktoina esitettyjä asioita, joilla ei kuitenkaan ole tieteellistä totuuspohjaa. Kriittiseen ajatteluun kuuluu myös taito tarkastella ilmiöitä uusista, erilaisista näkökulmista.

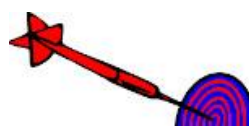
Valtakunnalliset arvopainotukset



Valtakunnallisista lukiokoulutuksen arvoista Kempeleen lukion opiskelijoiden, heidän huoltajiensa ja henkilökunnan mukaan lukiotyöskentelyssä kymmenen keskeisintä ovat järjestyksessä seuraavat:

- oikeudenmukaisuus
- sivistys
- yhdenvertaisuus
- tietoon perustuvat harkinta
- elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen
- demokratia
- hyvinvointi
- kestävä elämäntapa
- avarakatseisuus
- rehellisyys.

Kempeleen lukion arvot konkretisoituvat kaikkea työskentelyämme ohjaavissa toiminnan seitsemässä kulmakivessä.



3. Opetuksen toteuttaminen

3.1. Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle. Valtioneuvoston asetuksen mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärään tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Opetushallitus on laatinut lukion opetussuunnitelman perusteet lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 1 tarkoitettuihin pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin lukuun ottamatta temaattisia opintoja. Lisäksi Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet lukiodiplomeihin. Lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijalle. Koulutuksen järjestäjän tulee kuitenkin tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle. Valtioneuvoston asetuksen mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärään tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä.

OPINTOJEN RAKENNE KEMPELEEN LUKIOSSA

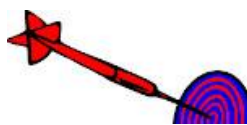
Kempeleen lukiossa pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen lisäksi opiskelija sisällyttää oppimääräänsä riittävän määrän oppiaineiden muita valinnaisia opintoja, lukiodiplomeita sekä erilaisia temaattisia opintoja.

Opetuksen yleiset tavoitteet ja laaja-alaisen osaamisen osuuden sekä pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen (lukuun ottamatta valtakunnallisia valinnaisia temaattisia opintoja) sekä lukiodiplomien vaatimukset – tehtävät, tavoitteet, keskeiset sisällöt ja arvioinnin – on määritellyt Opetushallitus.

Opintojaksojen laajuus opintopisteinä on ilmoitettu Kempeleen lukion opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kuvauksen yhteydessä. Valtakunnallisten valinnaisten opintojaksojen laajuus on kaksi opintopistettä. Lukiodiplomien laajuus on niin ikään kaksi opintopistettä. Opiskelija voi sisällyttää oppimääräänsä valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin kuuden opintopisteen verran valtakunnallisia valinnaisia temaattisia opintoja.

Jokaisen oppiaineen yhteydessä kerrotaan, millaisiksi ja minkälaajuisiksi opintojaksoiksi oppiaineen opinnot on määritetty ja mikä on kunkin opintojakson suositeltu suoritusvuosi. Kaikkien oppiaineiden opintojaksojen suositellut suoritusjärjestykset on koottu lukuun *Opintojaksojen suositeltu suoritusjärjestys*.

Kuvataiteen ja musiikin suhteen opiskelijan tulee valita pakollisten opintojen laajuus itse: jommastakummasta näistä opiskelijan tulee valita oppimääräänsä opintoja 4 pakollisen ja toisesta vähintään 2 pakollisen opintopisteen verran. Sen sijaan valinnaisten opintojen määrää ei näissäkään oppiaineissa ole rajoitettu.



3.2. Oppimiskäsitys

Lukion opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä dataa, informaatiota tai tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta. Hän kehittää ratkaisuja ja luo uudenlaisia kokonaisuuksia yhdistäen tietoja ja taitoja uudella tavalla. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat itseluottamusta ja auttavat opiskelijaa asettamaan omia tavoitteita, kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla tavoitteiden suuntaisesti.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Myös kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia. Lukio-opinnoissa opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Näin kehittyvät myös jatkuvan oppimisen edellyttämät taidot. Oppimisprosesseistaan tietoinen opiskelija osaa arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan sekä toimia opinnoissaan vähitellen yhä itseohjautuvammin. Opintoihin liittyvät onnistumisen kokemukset ja rohkaiseva ohjaus vahvistavat uskoa omiin mahdollisuuksiin ja innostavat opiskeluun.

3.3. Opiskeluympäristöt ja -menetelmät

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen kehittämisessä ja menetelmien valinnassa otetaan huomioon myös opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet sekä tulevaisuuden ja työelämän asettamat tarpeet.

Opiskeluympäristöt

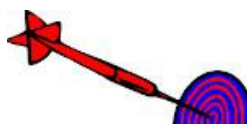
Lukion monipuoliset, turvalliset ja viihtyisät opiskeluympäristöt edistävät opiskelumotivaatiota, rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja kannustavat kestävästi kehityksen mukaiseen toimintaan. Hyvä opiskeluympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä että itsenäistä opiskelua. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskeluympäristöjään.

Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, kansalaisjärjestöjen sekä taide- ja kulttuurilaitosten tiloja, materiaaleja ja asiantuntemusta hyödynnetään niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Oppimiseen tarjotaan tilaisuuksia myös autenttisissa työympäristöissä, kuten yrityksissä, muissa työelämän organisaatioissa tai omassa harjoitusyrityksessä. Opiskeluympäristöä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin sekä tuottamiseen ja jakamiseen. Yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja osaamisen kehittymistä voidaan tukea tarjoamalla opiskelijalle mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös verkko-opiskeluna.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomioon opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Opiskelumenetelmät



Lukiossa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla on yhteys oppiaineissa edellytettyyn tiedonalan käsitteelliseen ja menetelmälliseen osaamiseen. Opetusta koskevilla ratkaisuilla rakennetaan myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä hänen kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Lukion opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelija käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä itsenäisessä että yhteisöllisessä työskentelyssä.

Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisiin opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

OPISKELUYMPÄRISTÖT JA -MENETELMÄT KEMPELEEN LUKIOSSA

Kempeleen lukio haluaa tarjota opiskelijoille turvallisen ja tarkoituksenmukaisen opiskeluympäristön, jossa on kannustava ilmapiiri ja joka tukee opiskelijan hyvinvointia.

Kempeleen lukiossa opiskeleminen nähdään aktiivisena prosessina, jossa tarvitaan monenlaisia taitoja, muun muassa riittäviä digitaitoja ja kykyä tarkastella omaa työskentelyä monesta näkökulmasta, tarvittaessa kriittisesti. Kun opiskelija kokee opiskelun mielekkääksi, hänen opiskelumotivaationsa säilyy ja hän edistyy opinnoissaan.

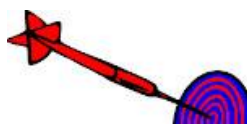
Koulussamme rohkaistaan etsimään, kokeilemaan ja kehittämään erilaisia opetussuunnitelman linjausten mukaisia opiskelumenetelmiä, esimerkiksi opiskelemaan ja kertaamaan asioita yhdessä. Eri vuositasojen opiskelijat voivat tukea toistensa työskentelyä vapaamuotoisesti ja erilaisissa työpajoissa ja kerhoissa.

3.4. Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenen tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella lukiolla on omanlaisensa toimintakulttuuri. Paikallisen opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat lukion toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa. Sen tulee edistää jokaisen opiskelijan mahdollisuuksia osallistua lukion opiskeluympäristön ja yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämiseen. Lukion opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää kestävästä tulevaisuudesta. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet, erityiset koulutustehtävät sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana ovat seuraavat teemat.



Oppiva yhteisö

Lukio on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen ilmapiiriin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvuksi aktiiviseen kansalaisuuteen. Lukiossa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan. Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutoritoiminnan avulla.

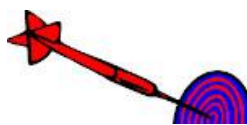
Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisiin toimintatapoihin harjaannuttaminen esimerkiksi ryhmänohjauksen avulla korostuu lukio-opintojen alkuvaiheessa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämissuunnitelmassa, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea lukion toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta.

Liikunnallinen toimintakulttuuri lisää motivaatiota elämänmittaiseen liikunnallisuuteen ja luo rakenteita liikkumiseen lukion arjessa. Samalla se vähentää paikallaan oloa ja stressin kokemuksia sekä edistää oppimista. Riittävästä levosta huolehtiminen ja opiskelupäivän aikaiset tauot tukevat jaksamista ja palautumista. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Yhteisöllisyyttä, turvallista ilmapiiriä ja mielen hyvinvointia edistävät toimintatavat ovat osa jokaista koulupäivää. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan oma ainutlaatuisuutensa, luomaan ja ylläpitämään ihmissuhteita sekä arvostamaan itseään ja muita.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestävästi tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiiriin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa



yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on oikeus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Lukio edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolitietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielen, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja.

KEMPELEEN LUKION TOIMINNAN SEITSEMÄN KULMAKIVEÄ

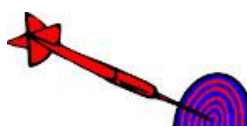
1. Opimme oppimaan

Kempeleen lukion toiminnan keskiössä on yhteisöllisyys. Haluamme luoda innostavan oppimisympäristön, jossa on tilaa luovuudelle, uteliaisuudelle ja rohkealle kokeilemiselle ja yhdessä tekemiselle. Kempeleen lukion tehtävä kiteytyy toiminta-ajatuksessa *Luova ja liikkuva - osallistava ja sivistävä*.

Koulussamme kiinnitetään huomiota monipuoliseen oppimistaitojen kehittämiseen sekä yksilön että yhteisön näkökulmasta. Näin vahvistetaan opiskelijoiden valmiuksia paitsi lukio-opiskelua myös ylioppilastutkintoa, jatko-opintoja, työelämää, jatkuvaa oppimista ja muita tulevaisuuden haasteita varten niin kotimaassa kuin kansainvälisissäkin yhteyksissä. Digitalisaatio nähdään yhtenä yhteisöllisen oppimisen mahdollistajana ja yksilön osaamisen tukijana.

Myös sen, että kaikki ei aina onnistu, ymmärretään olevan osa ihmiseksi kasvamista. Epävarmuudenkin sietämiseen täytyy harjaantua alati muuttuvassa maailmassa. Opiskelijat huomaavat, että oppiminen voimaannuttaa. Opiskelijoita ohjataan ennakoimaan tulevaa ja toimimaan suunnitelmallisesti. Lukioyhteisön jäsenenä opiskelijat sitoutuvat vastuulliseen, tavoitteelliseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn.

Keskeisiä toimintaperiaatteitamme ovat osallisuus ja opiskelijälähtöisyys. Osallisuus nähdään yhtenä olennaisena opiskelumotivaatioon ja demokratiataitojen kehittymiseen sekä opiskelijan hyvinvointiin vaikuttavana seikkana. Opiskelijoita rohkaistaan aloitteellisuuteen ja vaikuttamiseen niin koulussa kuin laajemminkin yhteiskunnassa sekä kansainvälisissä yhteyksissä. Väyliä vaikuttamiseen tarjoavat osallistuminen lukion opiskelijakunnan toimintaan ja osallistuminen opiskelijoita koskevien päätösten valmisteluun koulun työryhmissä.



2. Olemme yhdenvertaisia

Kempeleen lukiossa kaikilla on oikeus tulla kuulluksi ja ymmärretyksi – lukioyhteisömme on kuunteleva ja kuuleva. Avoimessa lukioyhteisössä tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että keskustelemme asioista yhdessä ja että opiskelijoita kannustetaan vaikuttamaan heitä koskeviin asioihin. Haemme tapoja vahvistaa opiskelumotivaatiota ja lisätä opintojen mielekkyyttä. Kannustava ja reilu ilmapiiri on omalta osaltaan tukemassa opiskelijoiden itsetuntoa ja rohkeutta olla oma itsensä.

Koulussamme toimitaan oikeudenmukaisesti. Opiskelijoita kohdellaan yhdenvertaisesti yksilön tarpeet huomioon ottaen – yksilöllisyyttä ja monimuotoisuutta kunnioitetaan. Opiskelijoiden toimissa näkyy vastuu itsestä ja toisista. Mahdollisia ristiriitoja opetellaan sovitteluun rakentavasti. Syrjinnän ja häirinnän suhteen Kempeleen lukiossa on nollatoleranssi, ja koulualue on syrjinnästä vapaa. Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistää koulussamme opiskelijoiden ja henkilökunnan yhteinen tasa-arvoryhmä.

Nuoruus on tärkeä vaihe identiteetin rakentamisessa. Koulun hyvä arki tarjoaa turvallisen ympäristön, jossa kaikki pääsevät käyttämään rohkeasti omia vahvuuksiaan ja tunnistamaan kehittämiskohteitaan. Hyvinvointia ja jaksamista tuetaan kaikin keinoin. Hyvinvointiin ja jaksamiseen vaikuttavien muiden tekijöiden lisäksi kiinnitetään huomiota opiskelijoiden työmäärään.

3. Otamme toiset huomioon

Lukioyhteisömme jäsenenä opiskelijat kehittävät tunne- ja empatiataitojaan sekä yhteistyökykyään vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Yhdessä opiskellessaan he vahvistavat myös sosiaalisia taitojaan. He oppivat arvostamaan periaatetta, että kaikkien kanssa tullaan toimeen.

Opiskelijat ymmärtävät, että onnistumisen elämykset samoin kuin epäonnistumisen kokemukset ovat osa inhimillistä elämää. Tukeva ja turvallinen ilmapiiri sekä myönteinen suhtautuminen yhdessä tekemiseen kantavat opintopolun eri vaiheissa.

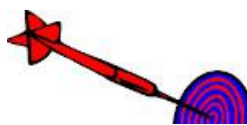
Koulussa kanssakäyminen perustuu toisten huomioon ottamiseen ja toisten ihmisten kunnioittamiseen. Tämä tulee esiin avoimena ja moninaisuuden hyväksyvänä ilmapiirinä, jossa opiskelijoiden keskinäinen ja opiskelijoiden ja opettajien välinen vuorovaikutus on vaivatonta. Toisten huomioimista ja hyväksyntää osoitetaan ja sanoitetaan monin eri tavoin. Kempeleen lukiossa painotetaan hyviä tapoja, jotka näkyvät käytöksessä oppitunneilla, tauoilla, ruokailussa ja kaikissa koulun juhlissa ja tapahtumissa. Päivittäistä työskentelyä ohjaavat Kempeleen lukion järjestyssäännöt, ja erityispäiviä varten on omat ohjeistukset.

4. Ajattelemme itsenäisesti

Koulussamme kannustetaan opiskelijoita kiinnostumaan laaja-alaisesti maailman tapahtumista, seuraamaan ajankohtaista uutisointia luotettavista lähteistä ja kehittämään monilukutaitoaan. Opiskelijat harjaantuvat muodostamaan omia näkemyksiä tieteellisen tutkimustiedon pohjalta ja soveltamaan argumentointitapoja ja -taitoja mielipiteiden esittämisessä ja arvioimisessa. Erityisesti korostamme itsenäistä, kriittistä ajattelua. Itsenäinen ajattelu lähtee ihmettelystä ja totutun kyseenalaistamisesta.

Otamme monissa eri yhteyksissä esille kysymyksen tiedon luotettavuudesta. Keskeisenä tavoitteena on, että opiskelijat pystyvät suhtautumaan kriittisesti tietolähteisiin, muun muassa erilaisiin medioihin ja niiden tarjoamaan materiaaliin. Kempeleen lukiossa opiskelijoita ohjataan tukeutumaan riippumattomiin lähteisiin ja tekemään ratkaisuja luotettavaan tietoon perustuvan harkinnan pohjalta.

Vastuullista toimintaa myös sosiaalisissa medioissa korostetaan. Opiskelijoita ohjataan järjen käyttöön, niin että he eivät huomaamattaan ajaudu tunteiden ja kertomusten vietäviksi.



5. Kannamme kansainvälistä vastuuta

Toimintamme perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Kempeleen lukio on Unesco-koulu ja korostaa vastuullista kansainvälisyyttä. Koulussamme otetaan esille sellaisia aiheita, jotka ohjaavat globaaliin vastuuseen ihmisten ja luonnon hyvinvoinnista. Toimivan kansainvälisyyden edellytyksenä on maamme monikulttuurisuuden tunteminen ja arvostaminen. Olemme kiinnostuneita muista kulttuureista ja haluamme olla kiinnostavia yhteistyökumppaneita – tulla avarakatseisiksi maailmankansalaisiksi. Tässä auttaa kyky jäsentää omaa lähiympäristöään ja laajemmin maailmaa kokonaisuutena, jossa on monia eri puolia ja monia eri tapoja hahmottaa ilmiöitä ja jossa asiat kytkeytyvät toisiinsa.

Järjestämme ajankohtaisiin aiheisiin liittyviä koko koulun yhteisiä tapahtumia ja teemapäiviä sekä teemme mahdollisuuksien mukaan kansainvälistä yhteistyötä. Osallistumalla kampanjoihin ja keräyksiin pyrimme auttamaan niitä, jotka tarvitsevat apua.

6. Huolehdimme ympäristöstä

Koulumme painottaa sitä, että jokainen ottaa omalta osaltaan vastuuta ympäristön ja luonnon hyvinvoinnista. Se edellyttää tutkimustietoon perustuvaa käsitystä luonnon ja ilmastotilasta. Arkipäivän toiminnassa kestävä elämäntapa näkyy muun muassa niin, että jätettä syntyy mahdollisimman vähän ja syntyvä jäte lajitellaan ja käsitellään tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi jokaisella lukioyhteisömme jäsenellä on vastuu lähiympäristön siisteydestä. Globaali vastuu lähtee pienistä teoista ympäristön hyväksi ja halusta vaikuttaa luonnon monimuotoisuuden säilymiseen.

7. Kehitymme yksin ja yhdessä

Oppivana yhteisönä Kempeleen lukio haluaa olla luovuuteen kannustava. Koulumme hyväksyvä ilmapiiri antaa aikaa ja tilaa luoda rohkeasti uutta. Se antaa mahdollisuuden yrittää ja erehtyä, ajatella ja kehittää ilman välitöntä tulosvelvoitetta. Luovuus käsitetään sovellettavaksi tieteen ja taiteen lisäksi laajasti monilla alueilla niin oman opiskelun kehittämisessä kuin arkielämässäkkin. Opiskelijoita kannustetaan löytämään omat luovuuden alueensa.

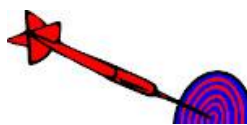
Kempeleen lukio on myös kehittyvä. Pyrimme uudistamaan käytännön koulutyötä, minkä mahdollistaa toiminnan opiskelijälähtöisyys, tosiasioiden rehellinen tunnustaminen, jatkuva itsearviointi ja palautteen vastaan ottaminen. Kannustamme opiskelijoita rohkeuteen tarttua epäkohtiin ja muuttaa maailmaa. Muutoksen näemme mahdollisuutena luoda parempaa tulevaisuutta. Samalla haluamme saada opiskelijat oivaltamaan aikojen läpi kantavan sivistyksen merkityksen.

Tulevaisuuksia on monenlaisia. Siihen, millaiseksi kunkin tulevaisuus lopulta muodostuu, vaikuttavat ihmisen omat elämänvalinnat ja kyky ajatella luovasti. Haluamme painottaa, että tehdyillä teoilla ja valinnoilla on vaikutusta. Rohkaisemme opiskelijoita uskomaan tulevaisuuteen, vaikka sinne vievää polkua ei vielä olisikaan olemassa.

3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Lukiolain (714/2018) 31 § edellyttää, että nuorten lukiokoulutuksessa tehdään yhteistyötä kotien kanssa. Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Aktiivinen yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Yhteistyö vahvistaa opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu säännöllisenä opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan tukemaan opiskelijan opintoja sekä osallistumaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön.



Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa, ja niistä annetaan riittävän usein tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sekä erityisopetuksesta ja muusta oppimisen tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä ja erityisesti yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan kehittyvä itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen oppilaitoksessa vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja mahdollista tukea tarvitsevan opiskelijan ohjaamisesta ja tukemisesta.

Vastuu yhteistyön kehittämisestä sekä sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisessa opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttamisesta.

KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖ KEMPELEEN LUKIOSSA

Kempeleen lukion opettajakunta on sitoutunut yhteistyöhön huoltajien kanssa nuoren kasvuun ja opiskeluun liittyvissä kysymyksissä. Opiskelija, huoltaja ja koulun henkilökunta seuraavat yhteisvastuullisesti nuoren opintojen etenemistä. Opintojen edetessä nuori ottaa itse koko ajan enemmän vastuuta opiskelemisestaan ja siihen liittyvien velvoitteiden hoitamisesta.

Opiskelunsa aloittaneiden nuorten huoltajille järjestetään kotiväenilta, jossa nämä saavat tietoa koulun käytänteistä ja lukio-opiskelun pääpiirteistä. Kotiväenilta järjestetään huoltajille myös siinä vaiheessa, kun nuoret aloittavat ylioppilaskirjoitukset. Kotiväenilloissa huoltajat voivat halutessaan keskustella henkilökohtaisesti opettajien kanssa. Myös muut yhteisesti järjestettävät koulun tilaisuudet tarjoavat mahdollisuuksia syventää kodin ja koulun yhteistyötä.

Yhteisten tilaisuuksien lisäksi huoltajilla on erikseen sovittavina ajankohtina mahdollisuus tavata koulun henkilökuntaa kaikenlaisissa nuorensa opiskeluun liittyvissä asioissa. Toiveen tapaamisesta voi esittää myös nuori itse tai koulun henkilökuntaan kuuluva.

Mikäli on syytä olla erityisen huolissaan huoltajan kanssa asioinnin kieltäneen täysi-ikäisen nuoren hyvinvoinnista, asiasta kerrotaan opinto-ohjaajalle ja rehtorille. He ottavat yhteyttä koulukuraattoriin tai -psykologiin tai muuhun tarvittavaan viranomaiseen. Kempeleen lukiossa toimii opiskelijahuoltoryhmä, ja siellä voidaan keskustella huolenaiheista ja suunnitella jatkotoimenpiteitä.

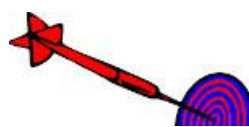
Kempeleen lukion koulutyöhön liittyvistä asioista tiedotetaan pääasiassa Wilma-järjestelmän kautta ja koulun kotisivulla. Wilma toimii ensisijaisena yhteydenottokanavana huoltajien ja henkilökunnan välillä. Wilman kautta huoltaja voi seurata nuorensa arvosanoja ja muita opintoihin liittyviä asioita. Tämän kanavan avulla voidaan välittää tietoa myös opiskeluohjeista ja muista opiskelemiseen liittyvistä asioista.

Säännöllisin väliajoin opiskelijoilta ja huoltajilta pyydetään palautetta koulun toiminnasta. Lisäksi kysytään opiskelijoiden ja huoltajien näkemyksiä koulun kehittämiseen ja muuhun toimintaan liittyvissä asioissa aina tarvittaessa.

Kempeleen lukion toiveena on, että huoltajat osallistuisivat mahdollisuuksien mukaan koulun työskentelyyn. Huoltajat voisivat toimia esimerkiksi asiantuntijoina työelämä-, korkeakoulu- ja kansainvälisyysyhteistyöhön liittyvissä tehtävissä sekä muissa koulun tapahtumissa.

3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan (lukiolaki 714/2018, 15 §). Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.



Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoihin koskeviin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta myös kansainvälisesti, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa (valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §). Lisäksi opiskelijalle avataan näkymiä tulevaisuusajatteluun ja ennakkointiin.

Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen (lukiolaki 714/2018, 27 §).

Lukion opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää kansainvälisyys- ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Paikallisessa opetussuunnitelmassa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään yhteistyötahoista. Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia vahvistetaan lukion toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.

Korkeakouluysteistyö

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. (Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.)

Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

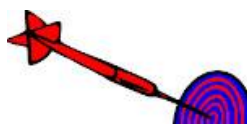
Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytetään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Lukion ohjaustoiminta yhteistyössä eri oppiaineiden opetuksen kanssa motivoi opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Ohjaustoiminta tukee myös konkreettisesti opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatimista. Korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opiskelijaa ohjataan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakkoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakkoasenteita. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan erilaisissa korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Lukiossa tutustutaan kansainvälisiin jatko-opintoihin ja uranäkymiin. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle. Korkeakouluopintoihin valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Korkeakouluopintoihin tutustumisen konkreettiset muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Työelämävalmiudet

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)



Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkyihin. Opiskelija tutustuu uusiin työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista nyt ja tulevaisuudessa tarvitaan. Opiskelijalle tarjotaan oppimiskokemuksia, jotka kannustavat ennakkoluulottomuuteen, aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijaa kannustetaan toimimaan luovasti, eettisesti kestävästi ja rohkeasti nopeasti muuttuvissa toimintaympäristöissä, työelämässä ja muissa elämäntilanteissa sekä tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Häntä ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Lukio luo edellytykset sille, että opiskelijat jakavat ja reflektovat työelämään ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakkoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Oppiaineet ja laaja-alainen osaaminen sekä opintoihin hyväksi luettava lukion ulkopuolinen toiminta avaavat näkymiä merkitykselliseen elämään, jossa työ on yhtenä keskeisenä osana.

Työelämään valmentautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus, kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiseksi.

Lukio linjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa yhteistyöstään työelämän, kuten yritysmaailman, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin edustajien kanssa.

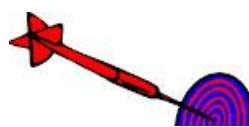
Kansainvälinen osaaminen

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen kansainvälisyys monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävässä toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävän kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Huomiota kiinnitetään lukion ja koulutuksen järjestäjän monipuoliseen kieliohjelmaan ja sen ratkaisuihin sekä kulttuurien tuntemuksen syventämiseen.

Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja suunnitelmalliseen kansainväliseen toimintaan hyödyntämällä kotikansainvälisyyttä ja kansainvälistä liikkuvuutta. Kotikansainvälisyys käsittää esimerkiksi kansainvälisiä vierailuja tai projekteja, jotka toteutetaan lukiossa, sen lähiympäristössä tai virtuaalitekniikan avulla. Opiskelijaa kannustetaan myös osallistumaan omaehtoisesti tai lukion tarjonnan mukaisesti tutustumis- ja opintojaksoihin tai vaihto-opiskeluun ulkomailla.



Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitaidot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien ulottuvuuksien ja mahdollisuuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Kansainvälisen osaamisen painotukset ja lukion kansainvälisen toiminnan muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

KORKEAKOULUYHTEISTYÖ, TYÖELÄMÄVALMIUDET JA KANSAINVÄLINEN OSAAMINEN KEMPELEEN LUKIOSSA

Tulevaisuudessa asiantuntijaosaaminen korostuu. Jatko- ja urasuunnitelmien teon helpottamiseksi jokainen Kempeleen lukion opiskelija hankkii tietoa ja kokemuksia korkeakoulutuksesta, työelämästä, yrittäjyydestä ja kansainvälisestä yhteistyöstä. Nämä tiedot ja kokemukset lisäävät omalta osaltaan opiskelijan motivaatiota ja opiskelun mielekkyyttä sekä auttavat häntä muodostamaan yksilöllisen ja joustavan opintopolun. Lukio luo ja ylläpitää monenlaisia yhteyksiä ympäröivään maailmaan ja kuuntelee opiskelijoiden esittämiä ideoita ja toiveita, jotta se voi tarjota nuorille tulevaisuuden kannalta merkityksellisiä kokemuksia. Korkeakouluyhteistyö, työelämävalmiudet ja kansainvälinen osaaminen ovat tulevaisuuden kannalta keskiössä, ja ne toteutuvat Kempeleen lukiossa monin eri tavoin niin opintojaksoissa kuin muussakin koulun toiminnassa.

Korkeakouluyhteistyö

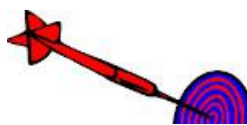
Lukio on luonteeltaan jatko-opintoihin valmistava. Kempeleen lukiossa opiskelijalle tarjotaan koko lukioajan monenlaisia tapoja kartuttaa tietoutta ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta sekä pohtia jatko-opinto- ja urasuunnitelmia. Korkeakouluyhteistyötä tehdään monipuolisesti sekä yliopistojen että ammattikorkeakoulujen kanssa niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin. Korkeakouluyhteistyö nivoutuu osaksi opintojaksoja myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueissa, muun muassa vuorovaikutusosaamisessa ja monitieteisessä ja luovassa osaamisessa. Opiskelijoiden esittämiä toiveita korkeakouluyhteistyön kohteista pyritään toteuttamaan niin kattavasti kuin mahdollista.

Korkeakouluyhteistyötä toteutetaan Kempeleen lukiossa osana lukio-opintoja, hyväksi luettavina korkeakouluopintojen johdantokursseina, osana opiskelijan ohjausta ja jatko-opinto- ja urasuunnitelmaa sekä muissakin luontevissa yhteyksissä. Korkeakouluyhteistyö voi realisoitua osana lukio-opintoja esimerkiksi opintoretkinä, korkeakoulujen tarjoamina yksittäisinä luentoina, korkeakoulun ja Kempeleen lukion yhteisinä tutkimusprojekteina ja työpajoina, lukiolaisten osallistumisena korkeakoulujen lähiopetukseen ja korkeakouluopettajien työskentelynä osana lukion opintojaksoa. Hyväksi luettavia korkeakouluopintoja voivat olla muun muassa eri tieteenalojen kurkistuskurssit.

Korkeakouluyhteistyö on tärkeää myös lukiolaisen ohjauksessa ja jatko-opinto- ja urasuunnitelmavaiheessa. Opinto-ohjauksen yhteydessä korkeakouluopiskelijat kertovat koulutusalastaan, opiskelusta ja siitä, millaisissa työtehtävissä opintoja voi hyödyntää. Erilaisissa tapahtumissa, kuten Hakijan päivillä, lukiolaiset pääsevät vierailemaan korkeakoulukampuksella. Kempeleen lukio pyrkii osallistumaan erilaisiin kohderyhmähankkeisiin, joiden tarkoituksena on esitellä uusia aloja tai vaikkapa innostaa ja kannustaa opiskelijoita hakeutumaan aloille, jotka heitä aidosti kiinnostavat, ilman sukupuolistereotyyppien piilo-ohjaavuutta.

Kempeleen lukio on avoin myös muulle yhteistyölle. Koulu suhtautuu myönteisesti sellaisiin hankkeisiin, joissa korkeakoulu tai yksittäinen tutkija kerää tutkimusaineistoa suostumuksensa antavilta lukiolaisilta. Sen lisäksi, että saamme korkeakouluista opettajia vierailulle kouluun, myös lukion henkilökuntaa kannustetaan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ja vierailemaan kampuksella.

Kempeleen lukion teemavuoteen sisältyy yleensä myös korkeakouluyhteistyön osuus, jonka toteutus vaihtelee lukuvuosittain.



Kempeleen lukion korkeakouluysteistyötahoja ovat muun muassa Oulun yliopisto, Oulun ammattikorkeakoulu, Ludwig-Maximilians-Universität München – Institut für Finnougristik / Uralistik ja Luleå tekniska universitet.

Kempeleen lukion opintojaksoja, joissa korkeakouluysteistyö tulee esille:

- RUB05
- ENA05
- ENA06
- ENA08
- BI07
- KE07
- YH05
- UE01
- UE04
- OP02
- TOV02 ja muut temaattiset opinnot.

Työelämävalmiudet

Kempeleen lukiossa edistetään opiskelijan työelämävalmiuksia monissa eri yhteyksissä opintojen alkuvaiheista lähtien. Tavoitteena on, että opiskelija tutustuu myös uusiin työn ja yrittämisen muotoihin niin kotimaassa kuin ulkomailla, jotta hän saa valmiuksia tulevaisuuden työelämää varten. Eri vaiheissa opiskelijaa kannustetaan pohtimaan ja dokumentoimaan, mistä jatko-opinnoista ja millaisista työtehtävistä hän on kiinnostunut ja mitkä ovat hänen vahvuuksiaan. Työelämäyhteistyötä toteutetaan kaikille yhteisissä opintojaksoissa ja koko lukiota yhdistävässä työskentelyssä. Työelämä nivoutuu osaksi opintojaksoja myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueissa, muun muassa vuorovaikutusosaamisessa ja yhteiskunnallisessa osaamisessa.

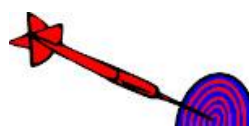
Valmiuksia kehittävät opiskelijan omat työelämäkokemukset, joita hän hyödyntää osana omia lukio-opintojaan, lukion opintojaksoihin liittyvät työelämäosuudet, teemapäivät sekä erilaiset projektit ja tapahtumat. Opiskelija voi sisällyttää oppimääräänsä dokumentoitua ja reflektoitua yritysmaailmassa, julkisella puolella ja kolmannella sektorilla kertynyttä työelämäkokemustaan hänelle hyväksi luettavina temaattisina opintojaksoina. Lukion opintojaksoihin liittyviä työelämäosuuksia voivat olla esimerkiksi työn- tai uravarjostus, TET-tuokio tai -päivä, ammattilaishaastattelut ja uratarinat sekä vierailut työpaikoilla ja eri ammattien edustajien esittelyt lukiolla. Opiskelijoiden esittämiä toiveita työelämän esittelyjen kohteista pyritään toteuttamaan niin kattavasti kuin mahdollista. Teemapäivissä ja tapahtumissa painotetaan opiskelijoita osallistavia toteutusmuotoja, joita ovat esimerkiksi työelämäpaneelikeskustelu, elävä kirjasto eri ammattien edustajista ja työpajat, ja niiden toteutuksessa voidaan hyödyntää myös opiskelijoiden huoltajien asiantuntijuutta.

Työelämäyhteistyössä on mahdollista luoda kumppanuuksia ja kummissuhteita eri yritysten, järjestöjen ja yhteisöjen kanssa. Kempeleen lukion yhteistyötahot voivat olla paikallisia, valtakunnallisia tai jopa kansainvälisiä toimijoita. Lisäksi työelämäyhteistyössä pyritään hyödyntämään Kempeleen lukion KKT-alumniverkostoa.

Kempeleen lukion teemavuoteen sisältyy yleensä myös työelämäosuus, jonka toteutus vaihtelee lukuvuosittain.

Kempeleen lukion opintojaksoja, joissa on osana työelämä tai yrittäjyyskasvatus tai joissa työelämätaidot havainnollistuvat:

- RUB05
- ENA06
- ENA08
- GE04
- YH05
- YH06
- UE04
- UE08



- UE09
- MU08
- OP01
- OP02
- TOV02.

Lisäksi yrittäjämäinen asenne korostuu muun muassa matematiikan pitkän oppimäärän opinnoissa.

Kansainvälinen osaaminen

Kempeleen lukiossa opiskelijan kansainvälistä osaamista tuetaan eri tavoin. Tavoitteena on, että opiskelija saa Unesco-koulussamme merkityksellisiä kansainvälisyyskokemuksia, laajentaa maailmankuvansa ja vahvistaa valmiuksiaan toimia vastuullisesti globaalissa maailmassa. Kansainvälistä osaamisen merkitystä tuodaan esille sekä kaikille yhteisissä opintojaksoissa että oppiaineiden välisessä yhteistyössä. Opiskelijaa rohkaistaan hyödyntämään niin kotikansainvälisyyden muotoja kuin ulkomailla tarjoutuvia tutustumis-, opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksiakin. Kansainvälinen osaaminen nivoutuu osaksi opintojaksoja myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueissa muun muassa vuorovaikutusosaamisessa ja globaali- ja kulttuuriosaamisessa.

Kempeleen lukiossa kansainvälisyys on osana monenlaista toimintaa. Kansainvälisyys näkyy opintojaksoissa, niihin liittyvissä vierailuissa, yhteistyöprojekteissa ja yhteistyöohjelmissa. Kempeleen lukion kieliohjelmassa huomioidaan nykylukio-opintojen kuormittavuus ja tarjotaan opiskelijalle mahdollisuuksia saada haltuun kielitaidon alkeet useammastakin kielestä sekä rohkaistaan häntä käyttämään vähäistäkin kielitaitoa yhteyksien luomisessa. Ulkomailla viettämänsä vaihto-opiskeluvuoden opiskelija voi sisällyttää oppimääräänsä hänelle hyväksi luettavana temaattisena opintojaksona.

Opiskelijat voivat kokea opintoretket ja vierailut, esimerkiksi fysiikan Cern-vierailun ja saksan Berliinin-matkan, motivoivaksi osaksi jonkin oppiaineen opiskelua. Lisäksi kansainvälinen näkökulma voidaan yhdistää osaksi temaattisia projektikursseja. Myös korkeakoulu-yhteistyö eri muodoissaan tarjoaa luontevia väyliä kansainvälisyyden toteuttamiseen. Kempeleen lukio toivottaa tervetulleeksi vaihto-opiskelijat ja mahdollisuuksien mukaan kansainväliset opetusharjoittelijat. Lisäksi koulun työskentelyssä hyödynnetään ulkomaisessa vaihdossa olleiden opiskelijoiden kokemuksia, ulkomaisissa korkeakouluissa opiskelevien taitotietoa sekä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kansainvälisiä yhteyksiä.

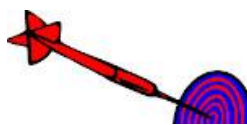
Kempeleen lukio on mukana erilaisissa kansainvälisissä yhteistyöprojekteissa ja vaihtuvissa yhteistyöohjelmissa. Henkilökunta ja opiskelijakunta yhdessä tukevat taloudellisesti kummilukiolaistensa opiskelua ja vuosittain vaihtuvaa opiskelijoiden päättämää avustuskohdetta.

Kulttuuri on keskeinen osa koulumme kansainvälisyyttä. Taitoaineiden opintojaksot ja luova toiminta antavat mahdollisuuksia monipuoliseen kansainväliseen yhteistyöhön, mistä Kempeleen lukion kuoro on hyvä esimerkki.

Kempeleen lukion teemavuoteen sisältyy yleensä myös kansainvälisen osaamisen osuus, jonka toteutus vaihtelee lukuvuosittain.

Kempeleen lukion opintojaksoja, joissa kansainvälinen osaaminen on keskeisesti mukana:

- ENA02
- ENA03
- ENA04
- ENA07
- ENA08
- ENA12
- ENA13
- RAB301
- SAB301
- VEB301
- FY11



- HI07
- UE09
- KU03
- OP02
- TOM11 (Maailmankansalainen)
- TOM02 (Matkailijan kielikylpy)
- TOM10 (Projekti 3, kielet ja humanistiset tieteet).

3.7. Toiminta-ajatus

KEMPELEEN LUKION TOIMINTA-AJATUS

Kempeleen lukion toiminta-ajatus on *Luova ja liikkuva - osallistava ja sivistävä*. Joissakin yhteyksissä käytetään myös mottoa *Zoomaa lähelle, vie pitkälle*.

3.8. Opetuksen kieli

KEMPELEEN LUKION OPETUSKIELI

Kempeleen lukion opetuskieli on suomi. Tarvittaessa joitakin opintojaksoja voidaan opettaa myös jollakin muulla kielellä, mutta suomesta poikkeavan opetuskielen on oltava opiskelijoiden tiedossa opintojaksoa valittaessa.

3.9. Kieliohjelma

KEMPELEEN LUKION KIELIOHJELMA

Kempeleen lukiossa toinen kotimainen kieli on ruotsi. Sitä opiskellaan B1-oppimäärän mukaan.

Kaikille pakollinen vieras kieli on englanti, jota opiskellaan A-oppimäärän mukaan.

B2- ja B3-kielinä tarjotaan valittavaksi saksaa, ranskaa ja venäjää.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää suorittavien opinnot suunnitellaan tapauskohtaisesti.

Vaihto-opiskelijoille tarjotaan yksi vuosiviikkotunti suomi vieraana kielenä -opetusta.

Kempeleen lukiossa kieliopintoja lähestytään myös opiskelijan hyvinvoinnin näkökulmasta. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia saada haltuun useammankin kielen alkeet.

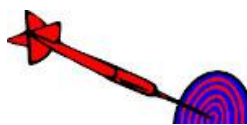
3.10. Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen

OPINTOJAKSOJEN ITSENÄINEN SUORITTAMINEN KEMPELEEN LUKIOSSA

Opintojen itsenäinen suorittaminen kehittää opiskelijan oma-aloitteisuutta, vastuuntuntoa ja motivaatiota. Kempeleen lukiossa opiskelijaa kannustetaan suorittamaan ainakin yksi opintojakso kokonaan tai osittain itsenäisesti.

Rehtori myöntää anomuksesta oikeuden opintojakson suorittamiseen itsenäisesti. Ennen kuin oikeus itsenäiseen suoritukseen myönnetään, selvitetään, onko opiskelijalla riittävät tiedolliset ja taidolliset edellytykset suorittaa opintoja osallistumatta opetukseen. Jos opiskelijalle kuuluu oikeus erityiseen tukeen tai ohjaukseen, se otetaan huomioon itsenäisesti suoritettavia opintoja suunniteltaessa.

Mahdollisuus suorittaa tietty opintojakso itsenäisesti määritellään opetussuunnitelman ainekohtaisessa osuudessa.



Mikäli opiskelija hyväksyttyä syytä ilmoittamatta jättää noudattamatta aikataulua, laiminlyö itsenäisen suorituksen tehtävät tai jättää opintojakson kesken, oikeus tämän opintojakson itsenäiseen suoritukseen raukeaa kyseiseltä lukuvuodelta.

Itsenäisesti suoritetusta opintojaksosta edellytetään hyväksytty arvosana. Jos opiskelija saa itsenäisestä suorituksesta hylätyn arvosanan, kyseinen suoritus ei kartuta hänen opintopistekertymäänsä.

3.11. Opiskelijoiden vaikutusmahdollisuudet

OPISKELIJOIDEN VAIKUTUSMAHDOLLISUUDET KEMPELEEN LUKIOSSA

Opiskelijoiden osallisuus on keskeisessä osassa Kempeleen lukion toimintaa. Koulussa on opiskelijakunta, opiskelijakunnan hallitus ja niiden toimintaa ohjaava opettaja. Opiskelijakunnan toiminta ja opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaaminen perustuvat lukiolain 714/20218 pykälään 33. Vuosittain tarkennetaan, millä tavalla Kempeleen lukiossa edistetään opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksia, muuta osallisuutta sekä yhteisöllisyyttä.

Opiskelijoiden koulun toimintaan liittyviä näkemyksiä kartoitetaan säännöllisesti erilaisilla kyselyillä, ja opiskelijat toimivat yhteistyössä opettajakunnan kanssa lukion työskentelyä ohjaavissa ryhmissä.

Opiskelijakunnan toimintaa ohjaavat opiskelijakunnan säännöt.

3.12. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUS KEMPELEEN LUKIOSSA

Jokaisella Kempeleen lukion opiskelijalla on oikeus tuntea olevansa kouluyhteisön tasa-arvoinen, yhdenvertainen ja hyväksytty jäsen. Koulussa kaikkia kohdellaan yhdenvertaisesti ja arvostetaan yhtäläisesti. Erilaisia yksilöitä kannustetaan kunnioittamaan toistensa erilaisuutta, hyväksymään toistensa erilaisuus ja toimimaan vuoropuhelussa yhteiseksi parhaaksi.

Kempeleen lukion yhdistetty toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on tämän opetussuunnitelman liitteenä.

3.13. Muut oppilaitokset ja yhteistyötahot

KEMPELEEN LUKION YHTEISTYÖ MUIDEN OPPILAITOSTEN JA TAHOJEN KANSSA

Kempeleen lukio pyrkii tekemään yhteistyötä perusasteen, toisen asteen ja muiden toimijoiden kanssa. Koulun tavoitteena on luonteva verkostoituminen niin paikallisesti kuin laajemminkin.

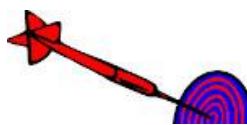
Yhteistyö perusopetuksen kanssa

Perusopetuksen päättöluokalla oleville opiskelijoille ja heidän huoltajilleen järjestetään tiedotustilaisuudet opiskelusta Kempeleen lukiossa. Huoltajia ja nuorta itseään kannustetaan ottamaan yhteyttä kouluun jo ennen nuoren lukio-opintojen alkamista, jos he haluavat keskustella lukio-opiskeluun liittyvistä asioista myös opettajien kanssa.

Kempeleen perusopetuksen lisäluokkalaisilla on mahdollisuus suorittaa lukuvuotensa aikana opintojaksoja Kempeleen lukiossa ennalta sovittujen periodien aikana, jos ryhmissä on tilaa.

Tiedot erityistä tukea tai erityisjärjestelyjä tarvitsevista opiskelijoista siirtyvät perusopetuksesta jo ennen kyseisten opiskelijoiden lukio-opintojen alkamista. Opiskelijan tarvitessa erityistukea lukio-opintoihinsa pyritään järjestämään yhteistapaaminen perusopetuksessa nuorta tukeneiden henkilöiden, nuoren itsensä ja hänen huoltajiensa kanssa.

Lukion opiskelijakunta tekee yhteistyötä perusopetuksen oppilaskuntien kanssa.



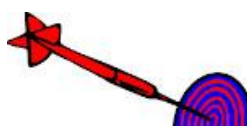
Yhteistyö muiden oppilaitosten ja tahojen kanssa

OSAO:n Kempeleen yksikössä ammattiin opiskeleville nuorille tarjotaan mahdollisuus suorittaa lukio-opintoja valitsemissaan aineissa sekä suorittaa ylioppilastutkinto Kempeleen lukiossa. Muiden lukioden opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus vaihtoperiodiin Kempeleen lukiossa.

Luontevia yhteistyömahdollisuuksia tarjoutuu muun muassa Kempeleen kunnan toimijatahojen, kuten Kempele-opiston ja muiden Kempele Akatemian toimijoiden, esimerkiksi kirjaston ja nuorisotoimen, kanssa. Lisäksi tehdään yhteistyötä muun muassa Oulun aikuislukion, Oulun seudun lukioden, Kempeleen seurakunnan, paikallisten urheiluseurojen, eri vaihto-opiskelijajärjestöjen sekä erilaisten yhdistysten, kansalaisjärjestöjen ja muiden kolmannen sektorin toimijoiden kanssa, kun siihen muodostuu tarkoituksenmukainen tilaisuus.

3.14. Tuntijako

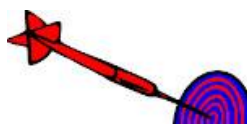
KEMPELEEN LUKION TUNTIJAKO



Kempeleen lukion tuntijako opintopisteinä

OPINNOT OPINTOPISTEINÄ	Pakolliset	Valta- kunnalliset valinnaiset	Muut valinnaiset, joista järjes- tetään ope- tusta
OPPIAINEET			
<i>Äidinkieli ja kirjallisuus sekä muut kieliopinnot</i>			
- Äidinkieli ja kirjallisuus	12	6	8
- Ruotsi, B1-oppimäärä	10	4	10
- Englanti, A-oppimäärä	12	4	8
- B2-ranska, -saksa, -venäjä	-	16	2
- B3-ranska, -saksa, -venäjä	-	16	2
<i>Matemaattis-luonnontieteelliset opinnot</i>			
- Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus	2	-	-
- Matematiikan pitkä oppimäärä	18	6	7
- Matematiikan lyhyt oppimäärä	10	4	2
Matematiikan pitkä tai lyhyt oppimäärä yhteensä	20 tai 12	6 tai 4	
- Biologia	4	6	4
- Maantiede	2	6	2
- Fysiikka	2	12	6
- Kemia	2	8	4
<i>Humanistis-yhteiskunnalliset opinnot</i>			
- Filosofia	4	4	2
- Psykologia	2	8	4
- Historia	6	6	4
- Yhteiskuntaoppi	6	2	8
- Evankelisluterilainen uskonto	4	8	2
- Ortodoksinen uskonto	4	8	-
- Elämäntietomustieto	4	8	-
Uskonto tai elämäntietomustieto yhteensä	4	8	
- Terveystieto	2	4	2
<i>Taito- ja taideaineiden opinnot</i>			
- Liikunta	4	6	4
- Musiikki	2 tai 4	4	10
- Kuvataide	2 tai 4	4	4
Musiikki ja kuvataide yhteensä	6		
<i>Opinto-ohjaus</i>			
- Opinto-ohjaus	4	-	8
<i>Temaattiset opinnot</i>			
- Temaattiset opinnot	-	6	14
Lukiodiplomit	-	6	
Integraatio-opinnot	12		
PAKOLLISET OPINNOT YHTEENSÄ 94 tai 102 opintopistettä			
OPINNOT YHTEENSÄ vähintään 150 opintopistettä			

Tuntijakotaulukko ei sisällä vain itsenäisesti suoritettavaksi tarkoitettuja opintojaksoja, oppiaineisiin kirjattuja korvaavia opintojaksoja eikä hyväksi luettavia opintojaksoja eikä myöskään sellaisia opintojaksojen osia, joista ei järjestetä opetusta Kempeleen lukiossa.



4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

4.1. Ohjaus

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta (lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.). Ohjaus on lukion toiminnassa kokonaisuus, jonka tulee syventää perusopetuksessa annettua ohjausta jatkumona lukion jälkeisiin opintoihin. Ohjauksen avulla opiskelija parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppii arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Lukion laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaisesti lukio-opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina sekä laajempaan yhteiskunnallisena osaamisena.

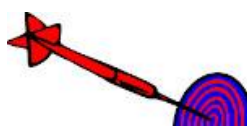
Ohjaustoiminta tukee opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien sekä lukiokoulutuksen ja opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija, ja hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön toteutuksesta. Ryhmäohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Aineenopettaja sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus siitä, miten siirtymävaiheen yhteistyötä toteutetaan perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Korkea-asteen oppilaitosten kanssa tulee erikseen kehittää tapoja, jotka mahdollistavat opiskelijoille orientoivat opinnot korkea-asteella sekä vaihtoehtoiset väylät hakeutua jatko-opintoihin. Lisäksi tulee kuvata, miten alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten ohjauksella varmistetaan opiskelijan mahdollisuus kehittää kansainvälisyys-, työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Osaksi paikallista opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Se toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä.



Lukion ohjaussuunnitelman tulee sisältää lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- ohjauksen keskeiset käsitteet
- ohjauksen tehtävät ja tavoitteet
- ohjauksen järjestäminen
- ohjauksen toimijat ja työnjako
- ohjaus siirtymävaiheissa: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen
- ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat
- ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa
- ohjaustoiminnan arviointi.

Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisasiässä lukioon ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Lukiolain (714/2018) 26 §:n 1 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi. Lukiolain 26 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1) opiskelusuunnitelma

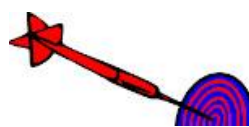
- aikaisempi koulutus ja muu osaaminen
- suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet
- hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät sekä muu hyväksi luettava osaaminen
- suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat
- opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt
 - opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve
- korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot
- työelämän tutustumisjaksot
- arvioitu opiskeluaika

2) ylioppilastutkintosuunnitelma

3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Lukiolain (714/2018) 27 §:n 1 momentissa määrätään, että koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Lukiolain 27 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Lukiolain 27 §:n 3 momentin mukaan opiskelijan on tarvittaessa osoitettava osaamisensa koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja



työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan (lukiolaki 714/2018, 25 § 3 mom.). Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa opiskelija on suorittanut oppimäärän. (Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.)

OHJAUS KEMPELEEN LUKIOSSA

Kempeleen lukiossa opinto-ohjaajat ja rehtori koordinoivat ja kehittävät ohjausta. Lisäksi koulussa toimii ryhmänohjauksen tiimi, joka omalta osaltaan kehittää opiskelijoiden ohjausta.

Opiskelija laatii lukio-opintojen alussa opiskelusuunnitelman, jota tarkennetaan ja jonka toteutumista seurataan säännöllisesti. Viimeistään lukion toisen vuoden aikana opiskelija laatii ylioppilastutkintosuunnitelman, ja aina ylioppilaskirjoituksien seuraavaan tutkintokertaan ilmoittauduttaessa opiskelijan ylioppilastutkintosuunnitelma tarkistetaan ja päivitetään. Opiskelija aloittaa jatko-opinto- ja urasuunnitelman laatimisen jo ensimmäisenä opiskeluvuotenaan, ja suunnitelma tehdään valmiiksi viimeistään kolmantena opiskeluvuonna.

Jokaisella opiskelijalla on nimetty ryhmänohjaaja, joka toimii opiskelijan lähiohjaajana lukio-opintojen ajan. Opettajat suunnittelevat opintojaksoilla toteutettavaa korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä esimerkiksi kutsumalla oppitunneille vierailijoita korkeakouluista tai tutustumalla opiskelijaryhmien kanssa eri kohteisiin.

Siirtymävaiheen yhteistyö

Perusopetuksen kanssa on sovittu yhteiset käytänteet tiedonsiirtoon uusien opiskelijoiden opiskelun kannalta välttämättömien tietojen siirtämisestä. Peruskoululaisille ja heidän huoltajilleen järjestetään mahdollisuuksia tutustua lukio-opintoihin lukuvuosittain päätettävillä tavoilla. Peruskoululaisille pyritään järjestämään lukion esittelyiltapäivät ja heidän huoltajilleen järjestetään kotiväenilta. Lisäksi Kempeleen lukio on mukana syksyittäin Kempeleen perusopetuksen järjestämässä 9.-luokkalaisille sekä heidän huoltajilleen suunnatussa jatko-opintotilaisuudessa. Kempeleen lukion opiskelijatutorit osallistuvat lukiokoulutuksen esittelyyn ja ovat tukena lukion aloituksessa.

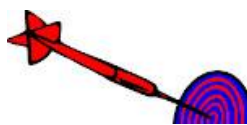
Yhteistyö ammatillisen koulutuksen ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sisältää tiedottamista, tutustumisia ja tiedonsiirtoa. OSAO:n Kempeleen yksikössä ammattitutkintoon suorittavat voivat suorittaa kaksoistutkintoon kuuluvat lukio-opinnot Kempeleen lukiossa.

Lukiolaisilla on mahdollisuus orientoiviin opintoihin korkea-asteella osallistumalla niin sanotuille kurkistuskursseille. Lisäksi eri opintojaksoissa on mahdollista järjestää vierailukäyntejä Oulun yliopistoon tai Oulun ammattikorkeakouluun. Kempeleen lukio on myös mukana Oulun Ammattikorkeakoulun OAMK Highway -ohjelmassa.

Monialainen yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Monialainen yhteistyö eri toimijoiden kanssa tukee lukion kasvatus- ja opetustavoitteita. Opintojaksoille voidaan kutsua työelämän edustajia ja opiskelijoille järjestetään tutustumiskäyntejä yrityksiin ja työpaikoille. Opiskelijoilla on mahdollisuus saada kesätyöseteli, ja heitä ohjataan opintojaksojen aikana erilaisissa työelämäkysymyksissä.

Kempeleen lukio tekee yhteistyötä kunnan nuorisotyön, sosiaalityön, etsivän nuorisotyön ja Kempeleen seurakunnan toimijoiden kanssa. Esimerkiksi lukiolaisten ryhmäytymisessä on mukana Kempeleen nuorisotyön ja Kempeleen seurakunnan työntekijöitä.



Yhteistyö on sekä yhteisöllistä että yksilöllistä. Opinto-ohjaajat koordinoivat yhteistyötä.

Tiivistelmä Kempeleen lukion ohjaussuunnitelmasta

Kempeleen lukion ohjaustoiminta muodostaa kokonaisuuden, joka tukee opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa ja kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja elämänuraa koskevia valintoja ja ratkaisuja. Ohjaustoiminta tukee opiskelijoiden hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja toimijuutta kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan.

Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Opiskelijoiden opintojen sujumista seurataan ja heidän opintojensa etenemistä tuetaan. Opiskelijoiden hyvinvointia ja opiskelua yhteistyössä opiskelijoiden kanssa tukevat huoltajat, opettajat, opinto-ohjaajat, rehtori ja opiskeluhuoltohenkilöstö. Ohjaus on koko kouluyhteisön tehtävä.

Kempeleen lukion ohjaussuunnitelma on tämän opetussuunnitelman liitteenä.

4.2. Oppimisen tuki ja erityisopetus

ERITYISOPETUS JA MUU OPPIMISEN TUKI KEMPELEEN LUKIOSSA

Kempeleen lukiossa erityisopettaja huolehtii lukion erityisopetuksesta ja tukee opiskelijaa oppimiseen liittyvissä vaikeuksissa. Erityisopetus vahvistaa opiskelijan myönteistä kuvaa itsestään oppijana ja auttaa häntä tunnistamaan oppimiseen vaikuttavia tekijöitä. Erityisopetus tukee erityisesti luku- ja kirjoitushäiriöisiä opiskelijoita. Lukion erityisopetuksen tavoitteena on auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittämään opiskeluun sopivia toimintatapoja.

Jokaiselle ensimmäisen vuoden opiskelijalle tehdään digitaaliset lukiseulatestit, ja niiden perusteella erityisopettaja toteuttaa yksilölliset lukitestit niitä tarvitseville. Testien perusteella opiskelijalle tehdään henkilökohtainen pedagogisen tuen suunnitelma, jossa huomioidaan opiskelijan yksilölliset oppimisedellytykset. Pedagogisen tuen toteutumista seurataan jatkuvasti opintojen edetessä ja siitä tiedotetaan opiskelijoita ja huoltajia.

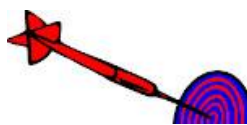
Opiskelijaa tuetaan käyttämään hänelle soveltuvia opiskelumenetelmiä ja tarpeellisia erityisjärjestelyjä. Yleisimpiä tukimuotoja ovat lisäaika kokeissa ja testeissä sekä tarvittaessa erillinen koetila. Käytettyjen tukitoimien sekä opiskelijalle tehtyjen lukitestien perusteella erityisopettaja voi kirjoittaa lausunnon erityisjärjestelyiden hakemisessa ylioppilastutkintoa varten.

Opiskelijan tuen tarvetta arvioidaan monialaisesti. Arvioinnissa hyödynnetään opiskelijan kokemusta oppimisvaikeuksista, perusopetuksesta ja huoltajalta saatua tietoa sekä opintoihin liittyviä kyselyjä ja tutkimuksia. Keskeistä on ryhmänohjaajan, aineenopettajien, opinto-ohjaajan ja erityisopettajan yhteistyö.

4.2.1. Oppimisen tuki

Oppimisen tuki merkitsee opiskelijan yksilöllisiin tuen tarpeisiin vastaamista sekä yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä tukiratkaisuja. Oppimisen tukea järjestetään opiskelijoille monipuolisesti, joustavasti ja vaihtoehtoisia menetelmiä hyödyntäen. Oppimisen tukea voidaan toteuttaa opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti sekä yksilö- että ryhmämuotoisesti.

Oppimisen tuen pääpaino on helposti saavutettavassa tuessa, jota annetaan opiskelijalle heti tuen tarpeiden ilmetessä ja jolla voidaan ennaltaehkäistä vaikeuksien kasautumista. Oppimisen tuki on tarkoitettu aineenopetuksen tueksi niille opiskelijoille, joilla on vaikeuksia suoriutua opinnoistaan. Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Tukitoimia ovat aineenopettajan antama tukiopetus, aineenopettajan ja erityisopettajan antama opetus sekä erityisopettajan, opinto-ohjaajan ja muun henkilöstön antama tuki ja ohjaus. Tukitoimia on annettava riittävästi, oikea-



aikaisesti ja siten, että ne edistävät opiskelijoiden oppimista, osaamisen osoittamista, jatko-opintoihin siirtymistä ja hyvinvointia.

Aineenopettaja ottaa huomioon opiskelijan tuen tarpeet oppituntien suunnittelussa ja opetusjärjestelyissä, esimerkiksi valitsemalla monipuolisia opetusmenetelmiä ja eriyttämällä opetusta.

Opiskelijalla on oikeus saada tukiopetusta eli aineenopettajien antamaa opetusta ja ohjausta opiskelijan oppimiseen liittyviin tuen tarpeisiin vastaamiseksi. Tukiopetusta voidaan antaa opiskelijalle, joka on jäänyt tilapäisesti jälkeen opinnoissaan tai joka tarvitsee muusta syystä tukea tai ohjausta lukio-opintojen suorittamiseksi. Tukiopetusta voidaan antaa myös opiskelutaitojen, kuten kielellisten, matemaattisten tai tietoteknisten valmiuksien, vahvistamiseksi taikka opiskelutekniikkaan liittyvien taitojen tukemiseksi. Tukiopetukseen voi sisältyä kielitaidon vahvistamista silloin, kun opiskelijalla on puutteellinen osaaminen opetuskielen sanastossa tai kielen käytön tavoissa.

Osana oppimisen tukea tarjotaan erityisopettajan antamaa opetusta, tukea ja ohjausta. Tällaisesta erityisopettajan antamasta oppimisen tuesta ei tehdä lukiolain (714/2018) 28 b §:n mukaista erityisopetuksen hallintopäätöstä.

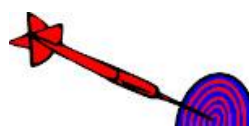
Erityisopettajan antama tuki voi olla esimerkiksi keskustelua opiskelijan tuen tarpeista ja opiskelua tukevista keinoista tai lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksien testaamista. Lisäksi erityisopettaja voi yhdessä opiskelijan kanssa etsiä tälle sopivia opiskelustrategioita sekä antaa tukea ja ohjausta opiskelutaitojen kehittämiseen, kokonaisuuksien jäsentämiseen, tehtävien aikatauluttamiseen ja valmiiksi saamiseen sekä itsenäiseen ja tavoitteelliseen opiskeluun. Erityisopettaja voi tukea opiskelijaa konsultoimalla muita opettajia ottamaan huomioon opiskelijoiden tuen tarpeita. Tällainen erityisopettajan tuki on useimmiten riittävää niille opiskelijoille, joilla on esimerkiksi kapea-alaisia oppimisen vaikeuksia tai lukemisen ja kirjoittamisen tai matemaattisen hahmottamisen vaikeuksia.

Erityisopettajan antama oppimisen tuki voi olla myös ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyjen tarpeen arviointia sekä lukioaikaisten oppimisen ja osaamisen osoittamisen tapojen ja erityisjärjestelyjen suunnittelua yhteistyössä aineenopettajien kanssa. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyjä lukio-opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa erityisopettaja ohjaa tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Lukiolain 28 §:n mukaan opiskelijan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös muut tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n ja oppivelvollisuuslain (1214/2020) 23 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja tai haastatteluja. Opiskelijaa on hyvä rohkaista myös itse kertomaan aineenopettajille, erityisopettajille tai opinto-ohjaajille sellaisista oppimisen vaikeuksistaan, jotka eivät välttämättä tule muutoin esille.

Opiskelija voi hakeutua itsenäisesti tai hänet voidaan ohjata tukitoimien pariin. Opiskelijalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta ottaa vastaan oppimisen tukea. Lukiokoulutuksen suorittaminen perustuu opiskelijan aktiivisuuteen ja oma-aloitteisuuteen opintojen edistämisessä. Oppimisen tukea ei ole suunnattu tilanteisiin, jossa opiskelija omavalintaisten tai luvattomien poissaolojen vuoksi jää jälkeen opinnoissaan. Tällöinkin tärkeää on ottaa huomioon oppimisen tuen tarpeen arvioinnissa opiskelijan elämäntilanne kokonaisuudessaan.

Opiskelijaa opettavat aineenopettajat, erityisopettajat ja opinto-ohjaajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet ja niiden mahdolliset muutokset kirjataan opiskelijan pyynnöstä hänen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaansa (lukiolaki 28 § 2 mom.). Tukitoimista vastaava opettaja tai opinto-ohjaaja huolehtii siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Hän voi samalla selvittää



opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Opiskelijan oppimista ja hyvinvointia tuetaan tarvittaessa monialaisena yhteistyönä. Opiskelija voi saada tarpeen mukaan oppimisen tukea ja ohjausta aineen- ja erityisopettajien ja opinto-ohjaajien lisäksi muulta henkilöstöltä, kuten opiskeluhuollon henkilöstöltä.

Osana oppimisen tukea opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai eri oppiaineiden opiskeluun.

4.2.2. Erityisopetus

Opiskelijalla on oikeus erityisopetukseen, jos edellä kuvattu oppimisen tuki ei ole riittävää opiskelijan tuen tarpeeseen nähden ja hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi erityisopetusta lukion oppimäärän suorittamiseksi.

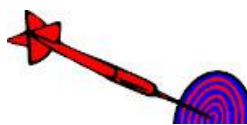
Todennetuilla oppimisvaikeuksilla tarkoitetaan sellaisia opiskelijan oppimista vaikeuttavia tekijöitä, jotka on tunnistettu joko perusopetuksen tai lukio-opintojen aikana. Nämä tekijät voivat johtua pitkäkestoisesta oppimisvaikeudesta, neuropsykiatrisesta vaikeudesta tai muusta oppimista haittaavasta vammasta tai sairaudesta. Muulla rinnastettavalla syyllä tarkoitetaan tilanteita, joissa opiskelija tarvitsisi erityispedagogista tukea jonkin muun syyn kuin oppimisvaikeuksien, vamman tai sairauksien takia. Muu syy voi olla esimerkiksi vaikeaan elämäntilanteeseen liittyvä syy, joka vaikeuttaa merkittävästi ja pitkäkestoisesti opiskelua ja oppimista.

Mikäli opiskelija on perusopetuksen aikana saanut oppilaskohtaista tai erityistä tukea, hänen saamansa tukitoimet on kirjattu koulutuksen järjestäjän käytettävissä oleviin opiskelijan tukea koskeviin asiakirjoihin. Nämä asiakirjat siirtyvät lukiokoulutuksen järjestäjälle oppivelvollisuuslain 23 §:n ja lukiolain 28 b §:n perusteella: perusopetuksen järjestäjän on toimitettava lukiokoulutuksen järjestäjälle perusopetuslain mukainen perusopetuksen päättyessä voimassa oleva oppimisen tukea tai erityisopetusta koskeva hallintopäätös. Lukiokoulutuksen järjestäjän on tällöin selvítettävä ja arvioitava opiskelijan erityisopetuksen tarve perusopetuksen aikana tehdyn päätöksen pohjalta.

Lukion aikana oppimisvaikeudet voidaan todentaa esimerkiksi seulojen ja testien perusteella. Osana arviointia voidaan tarvittaessa haastatella opiskelijaa ja häntä opettavia opettajia, jotta voidaan arvioida opiskelijan oppimisvaikeuksien vaikutukset opiskeluun sekä tarvittavat tukitoimet. Tarvittaessa oppimisvaikeuksien todentaminen tehdään yhteistyössä opiskeluhuolto- ja ammattilaisten kanssa. Oppimisen tuen riittävyyttä voidaan arvioida esimerkiksi opiskelijan ensimmäisen lukuvuoden kevätlukukaudella. Jos luvussa 4.2.1 kuvatut oppimisen tuen keinot arvioidaan heti lukio-opintojen alussa riittämättömiksi, erityisopetusta voidaan tarjota ja erityisopetuksen päätös tehdä tuen tarpeen perusteella jo lukion alkuvaiheessa. Silloinkin rinnalla voidaan käyttää muita oppimisen tuen keinoja, kuten tukiovetusta ja eriyttämistä.

Erityisopetusta antaa erityisopettaja, jonka kelpoisuudesta säädetään asetuksessa opetustoimen henkilöstön kelpoisuudesta. Erityisopettaja vastaa erityispedagogisten tukitoimien tarpeen arvioinnista ja opiskeluun sekä osaamisen osoittamiseen liittyvien tukitoimien suunnittelusta. Erona luvussa 4.2.1 esiteltyyn erityisopettajan antamaan oppimisen tukeen on se, että hallintopäätökseen perustuva erityisopetus kohdentuu syvällisemmin todennettuihin oppimisvaikeuksiin tai muihin niihin rinnastettaviin syihin, eli se on systemaattisempaa ja tarkemmin tavoitteellistettua kuin oppimisen tuki. Tällainen erityisopetus voi olla esimerkiksi oppimisen tukeen nähden perusteellisempaa opiskelutaitojen ja -strategioiden opettamista, toiminnanohjausta tai tukea ajanhallintaan sekä itsenäiseen opiskelun tavoitteiden asettamiseen ja niiden saavuttamiseen. Pääsääntöisesti olennaista on, että tukitoimia arvioitaessa luvussa 4.2.1 esiteltyä oppimisen tukea on kokeiltu monipuolisesti ja se on todettu riittämättömäksi opiskelijan tuen tarpeiden kannalta.

Erityisopettaja suunnittelee tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Niiden toteutuksessa ovat tarvittaessa mukana myös aineenopettajat ja opinto-ohjaajat. Erityisopetuksessa otetaan huomioon myös opiskelijan tarvitsemat erityisjärjestelyt osaamisen osoittamiseen



liittyvissä tilanteissa lukiokoulutuksen aikana sekä ylioppilaskokeissa. Erityisopetus kirjataan opiskelijan pyynnöstä opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Keskustellessaan erityisopetuksen tukitoimista erityisopettaja voi selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen.

Lukioon hyväksyttävillä tulee olla riittävät edellytykset suoriutua lukion oppimäärän opinnoista. Lukiokoulutuksessa ei ole mahdollista poiketa oppimäärän mukaisista tavoitteista. Erityisopetuksessa tehdään tarpeen mukaan yhteistyötä opiskeluhoollon sekä opiskelijan hoito- ja kuntoutusverkoston kanssa. Vammaisten opiskelijoiden tuen tarpeisiin vastaamiseksi tehdään tarvittaessa yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Opiskelun poikkeavaa järjestämistä kuvataan luvussa 4.2.3.

Koulutuksen järjestäjä tekee hallintopäätöksen opiskelijalle annettavasta erityisopetuksesta. Hallintopäätös tehdään erityisopetuksen tarpeen ilmetessä tai opiskelijan tai alaikäisen opiskelijan huoltajan tai laillisen edustajan tuen tarvetta koskevan pyynnön tai tahdonilmaisun perusteella. Päätös voi olla myönteinen tai kielteinen sen mukaan, kuinka koulutuksen järjestäjä arvioi erityisopetuksen antamisen kriteerien täyttyvän. Opiskelijaa ja alaikäisen opiskelijan huoltajaa tai laillista edustajaa tulee kuulla ennen päätöksen tekemistä. Päätöksenteossa noudatetaan yleisiä päätöksentekoa koskevia säännöksiä, lähinnä hallintolakia (434/2003) ja kunnissa myös kuntalakia (365/1995).

Tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan opintojen kuluessa ja tarvittaessa tukea vahvistetaan tai vähennetään. Erityisopetuksesta on myös mahdollista luopua ja tuki lakkauttaa, mikäli tuen tarvetta ei enää ole. Tällöin lakkauttamisesta tehdään hallintopäätös.

4.2.3. Opiskelun poikkeava järjestäminen ja avustajapalvelut

Lukiolain 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös oppimisen tukea tai erityisopetusta tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen ei tarkoita poikkeamista lukiokoulutuksen oppimäärän tavoitteista, vaan sitä, että opiskelijan opiskelu oppimäärän tavoitteiden saavuttamiseksi voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja valtioneuvoston asetuksessa lukiokoulutuksesta säädetään sekä paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä. Ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan.

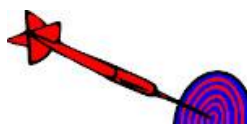
Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Tukea tarvitsevalle opiskelijalle turvataan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Osaamisen osoittamisessa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisääjän antaminen, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Opiskelijan tarpeiden mukaan voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä. Ylioppilaskokeiden mahdollisia erityisjärjestelyjä varten opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkintolautakunnalta.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan vammaispalvelulain tai muun lain mukaisia avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhoitolpalvelujen ammattilaisten tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhoitoa oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 15 §:n ja 16 §:n mukaisesti.

4.2.4. Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan oppimisen tuen ja erityisopetuksen järjestäminen käytännössä seuraavissa asioissa:

- tukitoimista, erityisopetuksesta ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille



- tukitoimien ja erityisopetuksen tarpeen arviointi
- tukitoimien ja erityisopetuksen kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan
- oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteuttaminen
- tuen ja erityisopetuksen toteutumisen seuranta ja arviointi
- erityisopetuksen päätös
- opiskelijan ja huoltajan kuuleminen erityisopetuksen päätöksessä
- yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa.

OPPIMISEN TUEN JA ERITYISOPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

Oppimisen tuella ja erityisopetuksella edistetään yhdenvertaisia mahdollisuuksia opiskella ja suorittaa lukio-opinnot Kempeleen lukiossa. Opiskelijalla on lukiolain 28 §:n mukaisesti oikeus saada oppimisen tukea lukio-opintojensa aikana.

Oppimisen tuen ja erityisopetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa opintojen eri vaiheissa ja ennaltaehkäistä vaikeuksien kasautumista. Opiskelijan oppimista ja hyvinvointia tuetaan tarvittaessa monialaisena yhteistyönä.

Oppimisen tukea toteutetaan Kempeleen lukiossa opetushenkilöstön yhteistyönä. Sen tavoitteena on helposti saavutettava kaikkia opiskelijoita hyödyttävä tuki. Oppimisen tukea toteutetaan aineenopettajan pedagogisilla ratkaisuilla ja tarvittaessa tukiopetuksella. Osana oppimisen tukea tarjotaan erityisopettajan ohjausta, tukea ja opetusta, kuten opiskelutaitojen vahvistamista, opiskelustrategioiden opettamista sekä tukea itsenäiseen ja tavoitteelliseen opiskeluun.

TUKITOIMIEN JA ERITYISOPETUKSEN TARPEEN ARVIOINTI

Oppimisen tuen ja erityisopetuksen tarvetta arvioidaan yhteistyössä Kempeleen lukion toimijoiden kanssa. Oppimisen tuen ja erityisopetuksen tarpeen arvioinnissa hyödynnetään perusopetuksesta ja huoltajalta saatua tietoa, opiskelijan kokemustietoa sekä lukion eri toimijoiden tiedonkeruuta ja havaintoja. Tuen tarpeen arvioinnissa keskeisiä asioita Kempeleen lukiossa ovat esimerkiksi nivelvaiheen tiedonsiirrot, lukitestit, opiskelijan haastattelut sekä säännölliset opiskelijan opintojen edistymisen ja hyvinvoinnin seurantalaverit. Tarvittaessa opiskelijan kanssa suunnitellaan pedagogisia tukitoimia ja haetaan erityisjärjestelyitä ylioppilaskokeisiin.

TUKITOIMIEN JA ERITYISOPETUKSEN KIRJAAMINEN HENKILÖKOHTAISEEN OPINTOSUUNNITELMAAN

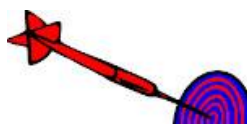
Kempeleen lukiossa suunnitellut ja toteutetut tukitoimet kirjataan opiskelijan pyynnöstä pedagogisen tuen suunnitelmaan (PTS). Suunnitelmaa laadittaessa huomioidaan opiskelijan yksilölliset oppimisedellytykset sekä varmistetaan tuen suunnitelmallisuus ja tuen toteutumisen seuranta ja arviointi. Opiskelijaa ohjataan käyttämään hänelle sopivia opiskelumenetelmiä ja tarvittaessa hyödyntämään erityisjärjestelyitä.

ERITYISOPETUKSEN PÄÄTÖS

Opiskelijalla on lukiolain 28 a §:n perusteella oikeus saada erityisopetusta, mikäli oppimisen tuki ei ole riittävää opiskelijan tarpeet huomioon ottaen. Päätös erityisopetuksesta tehdään koulutuksen järjestäjän hallintopäätöksellä (28 b §). Hallintopäätös tehdään kunnan hallintosäännön mukaisesti.

OPISKELIJAN JA HUOLTAJAN KUULEMINEN ERITYISOPETUKSEN PÄÄTÖKSESSÄ

Ennen erityisopetuspäätöksen tekemistä kuullaan opiskelijaa ja alaikäisen opiskelijan huoltajaa tai laillista edustajaa.



TUEN JA ERITYISOPETUKSEN TOTEUTUMISEN SEURANTA JA ARVIOINTI

Oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteutumista seurataan ja arvioidaan yhdessä opiskelijan kanssa opintojen edetessä.

TUKITOIMISTA, ERITYISOPETUKSESTA JA NIITÄ KOSKEVISTA OIKEUKSISTA TIEDOTTAMINEN OPISKELIJOILLE JA HUOLTAJILLE

Opiskelijoita ja huoltajia tiedotetaan oppimisen tuesta, erityisopetuksesta sekä niihin liittyvistä asioista ja oikeuksista kotiväenilloissa, Kempeleen lukion Wilmassa ja muissa lukion käyttämissä virallisissa viestintäkanavissa

YHTEISTYÖ, VASTUUT JA TYÖNJAKO EDELLÄ MAINITUISSA ASIOISSA

Oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteuttaminen perustuu aineenopettajan, erityisopettajan, ryhmänohjaajan ja opinto-ohjaajan yhteistyöhön. Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat toimijoiden välistä työnjakoa. Tarkempi kuvaus oppimisen tuen ja erityisopetuksen järjestämisestä sekä työnjaosta on esitetty *Kempeleen lukion oppimisen tuen ja erityisopetuksen suunnitelmassa*.

4.3. Opiskeluhoolto

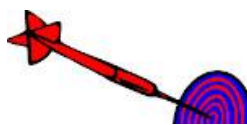
Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain (714/2018) mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) käsitettä opiskeluhoolto. Oppilaitoksesta käytetään soveltuvin kohdissa myös ilmaisua lukio. Mitä jäljempänä todetaan hyvinvointialueesta, koskee myös Helsingin kaupunkia (oppilas- ja opiskeluhooltolaki 1287/2013 1 §, muutettu lailla 377/2022).

Tässä luvussa määrätään opiskeluhoollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoollon tavoitteista sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa määrätyn koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman laatimisesta (lukiolaki 714/2018 12 § ja 32 § sekä oppilas- ja opiskeluhooltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 §). Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 9§). Opiskeluhooltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus. (YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista ja lukiolaki 714/2018 2 §, muutettu lailla 165/2022).

Opiskeluhooltoja toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 3 §, muutettu lailla 377/2022). Opiskeluhoolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on kaikkien oppilaitosyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi opiskelijoilla on oikeus opiskeluhooltopalveluihin, joita ovat opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 4 § ja 3 §.) Opiskeluhooltopalvelut järjestetään ensisijaisesti lähipalveluna, jolle koulutuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat. Toisen asteen opiskeluterveydenhuollon palveluja voidaan järjestää myös keskitetysti opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä. Tällöinkin palvelun on oltava helposti opiskelijoiden saavutettavissa. (Terveydenhuoltolaki 378/2022 15 a § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 9 §, muutettu lailla 377/2022).

OPISKELUHUOLTO KEMPELEEN LUKIOSSA



Kempeleessä opiskeluhoollon palveluiden järjestämisestä vastaa sivistyspalvelut yhdessä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohteen kanssa. Kempele-sopimuksen päämäärät *kestävästi kasvava, hyvinvoiva ja aktiivinen, kasvua ja oppimista tukeva sekä vakaa ja palveleva* ohjaavat myös opiskeluhoollon palveluita.

Kempeleen kunnassa on laadittu koko kunnan yhteinen opiskeluhoollasuunnitelma, jota noudatetaan kaikissa Kempeleen esiopetusyksiköissä, kouluissa ja oppilaitoksissa. Järjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä. Opiskeluhoollasuunnitelma laaditaan yhteistyössä koulujen ja opiskeluhoollopalvelujen henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Hyvinvointialueella on terveydenhuollon mukainen yhteistyövelvoite opetuksen järjestäjän opiskeluhoollasuunnitelman valmistelussa. Kunnan yhteisen opiskeluhoollasuunnitelman lisäksi on laadittu jokaiseen yksikköön tarkentavat opiskeluhoollon suunnitelmat.

4.3.1. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoollasuunnitelma ja paikallisesti päätettävät asiat

Koulutuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi koulutuksen järjestäjän opiskeluhoollasuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022). Järjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 14 §). Opiskeluhoollasuunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitosten ja opiskeluhoollopalvelujen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022). Hyvinvointialueella on terveydenhuollon mukainen yhteistyövelvoite koulutuksen järjestäjän opiskeluhoollasuunnitelman valmistelussa (terveydenhuoltolaki 378/2022 15 a §).

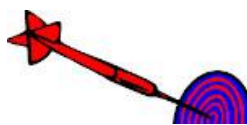
Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoollasuunnitelma korvaa opiskeluhoollon osalta paikallisen opetussuunnitelman. Se sisältää koulutuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhoollotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta) sekä oppilaitoskohtaisesti tarkennetut tiedot asiakokonaisuuksista 1-5. Koulutuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhoollasuunnitelmassa, miten suunnitelman toteutumista oppilaitoksissa seurataan ja sitä tarkistetaan tarvittaessa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

Koulutuksen järjestäjän tulee valmistella kutakin koulutusmuotoa koskevan määräyksen mukainen opiskeluhoollasuunnitelma. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisesti, miten tarvittavat tiedot asiakokonaisuuksista kootaan ja miten oppilaitosten toimintaa niiden avulla ohjataan. Opiskeluhoollopalvelujen osalta tämä tehdään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Suunnitelma liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten suunnitelmassa on oppilaitoskohtaisesti seuraavat tiedot (asiakokonaisuudet 1-5) (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

1) Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoollopalveluista

Arvioon opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoollopalveluista (opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin oppilaitoksesta. Tiedot ilmoitetaan koulutuksen järjestäjän opiskeluhoollasuunnitelmassa opiskeluhoollopalvelujen ammattilaisten henkilöttyövuosina. Arvioilla varmistetaan opiskeluhoollopalvelujen riittävyys huomioiden opiskelijoiden ja lukioyhteisön tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määrääjässä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 15 § ja 17 § ja terveydenhuoltolaki 1326/2010 17 §).



Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta

Arvioon opiskeluhuollon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhuoltotyössä sekä opiskeluhuollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arvioissa huomioidaan esimerkiksi oppilaitosyksiköiden määrä ja oppilaitosten opiskelijamäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti paikallista lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa, jota on koottu myös opiskelijoilta ja huoltajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisilta.

Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Koulutuksen järjestäjän arvioissa käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten (opiskeluterveydenhuolto sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut) henkilöttyövuodet.

2) Lukioyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhoito on tärkeä osa lukiokoulutuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (opetussuunnitelman mukainen ja koulutuksen järjestäjän opiskeluhoito) mukaisesti kuuluu yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 6 §.) Oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu lukioyhteisön hyvinvoinnista (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 4 §).

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

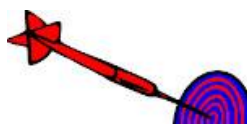
- opiskelijoiden ja lukioyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset
- oppilaitoskohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14§ (1501/2016))
- koulutukseen osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen
- tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen
- yhteistyö ja käytänteet oppilaitosympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa (terveydenhuoltolaki 1326/2010 17 § ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 388/2011 12 §).

3) Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)

Yksilökohtaisella opiskeluhoitolla tarkoitetaan opiskeluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä opiskelijaa koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 5 §). Yksilökohtaisessa opiskeluhoitossa seurataan ja edistetään opiskelijan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu aina opiskelijan suostumukseen (lukiolaki 714/2018 58 § ja Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.) Opiskelijan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 18 §). Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä (EU:n tietosuoja-asetus (679/2016), tietosuojalaki (1050/2018), laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999), lukiolaki 714/2018 58 §, laki potilaan asemasta ja oikeuksista (1992/785), laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (2000/812) ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 22 §, muutettu lailla 377/2022, ja 23 §.)

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan



- opiskelijan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (opiskeluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut) (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 16 §, muutettu lailla 377/2022).
- yksittäisen opiskelijan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen (oppilas- ja opiskeluhoitolaki 1287/2013 19 §)
- opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitokisterille (oppilas- ja opiskeluhoitolaki 1287/2013 20 §, muutettu lailla 377/2022 ja 21 §)
- tarvittavan opiskeluhoillon järjestäminen kurinpitotoimen tai opiskelijan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä (lukiolaki 714/2018 41 §, muutettu lailla 165/2022)
- opiskelijan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet oppilaitoksessa.
- opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalvelujen järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi

4) Yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä oppilaitoksessa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhoito on kaikkien oppilaitosyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä (oppilas- ja opiskeluhoitolaki 1287/2013 4 §). Opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoillon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoilossa keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti koulutuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

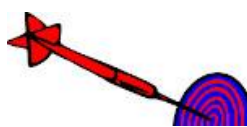
- opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoillon toteuttamiseen (oppilas- ja opiskeluhoitolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022)
- lukion opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä
- yhteistyö koulun ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoito ja poliisi
- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoillon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille (oppilas- ja opiskeluhoitolaki 1287/2013 11 §)

5) Suunnitelmat opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus (lukiolaki 714/2018 40 §). Turvallisuuden varmistaminen edellyttää koulutuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista oppilaitosten kanssa. Koulutuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

Suunnitelmat opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan erikseen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet. Suunnitelmassa kuvataan opettajan tai rehtorin velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn



ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (lukiolaki 714/2018 40 §, muutettu lailla 165/2022). Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan opiskelijan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhoiltopalveluihin. Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaali-toimeen ja/tai poliisille ovat osa suunnitelmia (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 23 §, lastensuojelulaki 471/2007 25 § ja sosiaalihuoltolaki 1301/2014 35 §).

Kriisisuunnitelma (suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle)

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaan sisältyy kriisisuunnitelma, jossa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa kuvataan kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako. Suunnitelmassa kuvataan sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen välisen tiedottamisen periaatteet. Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset sekä psykososiaalisen tuen järjestämisen periaatteet.

Kempeleen lukion opiskelijahuollon kokonaisuuteen sisältyvät Kempeleen kunnan hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskelijahuolto sekä Pohteen järjestämät opiskelijahuollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Kempeleen lukio toimii yhteistyössä muiden kunnan sisällä nuorten tukemiseen osallistuvien toimijoiden, kuten Etsivä nuorisotyö, kanssa.

Kempeleen lukiossa noudatetaan kunnan yhteistä opiskeluhoitosuunnitelmaa sekä yksikkökohtaista tarkennusta.

4.4. Kurinpito

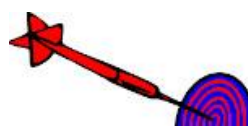
Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskelu-ympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käytäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskelu-ympäristön turvallisuutta tai terveyttä (lukiolaki 714/2018, 30 § 2 mom., muutettu lailla 165/2022). Lukiolyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja (lukiolaki 714/2018, 41 § muutettu lailla 165/2022).

Lukiolain 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta lukion opetussuunnitelman perusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita.

Laissa säädetyt kurinpitotoimet:

- Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus.
- Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi, sekä erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen



jäljellä olevaksi ajaksi. Oppivelvollinen voidaan erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Kurinpitotoimien käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa. Koulutuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon myös teon laatu sekä opiskelijan ikä ja kehitystaso. Opiskelijaa ja huoltajaa on kuultava ennen kurinpitotoimesta päättämistä. Kurinpitotoimesta tulee antaa päätös. (lukiolaki 714/2018, 42 § 1 mom., muutettu lailla 165/2022)

Laissa säädettyt kurinpitokeinot

- Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta.
- Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Opetuksen epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa.

Kurinpitokeinoista on ilmoitettava opiskelijan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi sen hyvinvointialueen, jonka alueella oppilaitos sijaitsee, sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Kurinpitokeinot tulee kirjata. (lukiolaki 714/2018, 42 § 1 mom., muutettu lailla 165/2022)

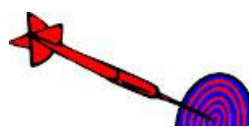
Kempeleen lukion kurinpitosuunnitelma on tämän opetussuunnitelman liitteenä.

4.4.1. Kurinpitokeinojen käyttämistä ja menettelyjä koskevan suunnitelman sisältö

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista yhteistyössä lukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Ennen suunnitelman hyväksymistä tai sen päivittämistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyö opiskelijoiden huoltajien sekä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystieteiden vastaavien ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa tukee suunnitelman laatimista ja toteuttamista.

Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

- menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämismenettelyt, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt
- suunnitelman tekeminen opiskelijan tuesta opetuksen epäämistilanteissa epäämisen aikana ja opetukseen palatessa (lukiolaki 714/2018, 41 § 3 mom., muutettu lailla 165/2022)
- periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä
- henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä
- suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädettyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille
- yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa



- menettelytavat suunnitelman seurantaan sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.

Suunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan, tai se voi olla erillinen.

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuurista otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettejä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

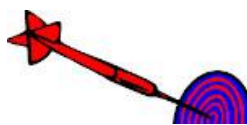
Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain (714/2018) 14 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, minkä verran ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta sekä tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkea-asteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä – inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea – voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisille tarkoitetun oppimäärän tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saame vieraana kielenä -opetusta. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelu- ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen- että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen



luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille.

Saamen opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän kotoaan, yhteisöstään ja perusopetuksesta saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

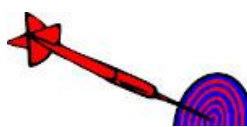
Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja #kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman sekä kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen viittomakieli ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Viittomakielisiä opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.



Muut monikieliset opiskelijat

Muiden monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää, miten suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen opintoja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

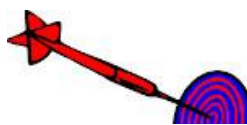
Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettejä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

KIELEEN JA KULTTUURIIN LIITTYVIÄ KYSYMYKSIÄ KEMPELEEN LUKIOSSA

Monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja Kempeleen lukion opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

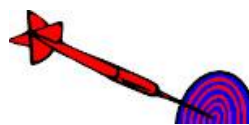
Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15



§:n mukaan. Kempeleen kunta päättää, miten suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen opintoja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.



5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

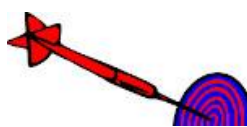
1. *Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.*
2. *Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltyjen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.*

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltyihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät lukion arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä periaatteita ja käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.



Koulussamme käytössä olevat arviointiin liittyvät periaatteet ja käytänteet on kirjattu lukuun *Kempeleen lukion arviointikulttuuri*.

5.2. Opintojakson arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suorituserkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin toteuttamisesta päätetään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Arvioinnin toteuttamisesta Kempeleen lukiossa kerrotaan luvussa *Kempeleen lukion arviointikulttuuri*.

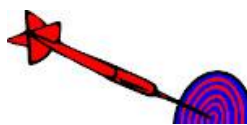
5.2.1. Numeroarvosanat ja suorituserkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suorituserkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suorituserkintä.

Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella. Kesken olevan opintojakson merkintätavasta ja suoritusten täydentämiskäytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.



Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksyttyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusimisen käytännöistä määritellään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosanoista paras.

Kempeleen lukiossa käytössä olevat arviointitavat, arvioinnin erilaiset merkintätavat ja opintojakson uusimisen käytänteet esitellään luvussa Kempeleen lukion arviointikulttuuri.

5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään opinnoista, jotka voidaan edellyttää itsenäisesti opiskeltaviksi tai joita toisaalta ei voi itsenäisesti suorittaa. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista edellytetään hyväksytty arvosana.

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvien osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Kempeleen lukion itsenäistä opiskelua koskevat yleisohjeet ja käytänteet on koottu lukuun Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen.

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

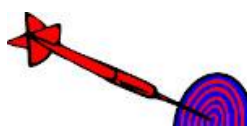
Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevissa luvuissa lukion opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tulee seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen etenemiseen liittyvistä käytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opintojen



etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Sen varmistamiseksi, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, lukio voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta todistuksiin tai tiedotteisiin, jos opiskelija ei ole täysi-ikäinen.

Kempeleen lukiossa käytössä olevat opintojen etenemiseen liittyvät käytänteet on kirjattu lukuun Kempeleen lukion arviointikulttuuri.

5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

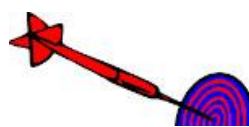
Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]lain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritettut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettyäessä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija osoittaa lukion rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Lukion rehtorin tulee varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten lukion opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:



asteikko 1–5	lukioasteikko	asteikko 1–3
1 (tyydyttävä)	5 (välttävä)	1
2 (tyydyttävä)	6 (kohtalainen)	1
3 (hyvä)	7 (tyydyttävä)	2
4 (hyvä)	8 (hyvä)	2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)	3

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritettut opinnot vastaavat, ylempää vai alempaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi. Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytysti suoritettut opinnot tai opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

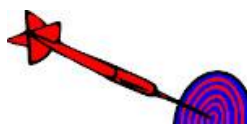
Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2#oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2#oppimäärän opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppiaineen mukaisesti suoritettut opinnot luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/SV2#oppimäärän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2#opintojen arvosanaksi. S2/SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus #oppiaineen opinnot siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppiaineesta, mutta ei molemmista.

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Kempeleen lukion opetussuunnitelman kunkin oppiaineen omassa luvussa esitellään, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet toteutuvat kussakin opintojaksossa.



5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemia pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

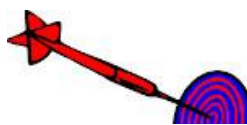
Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja,	joista voi olla hylättyjä opintoja enintään
2–5 opintopistettä	0 opintopistettä
6–11 opintopistettä	2 opintopistettä
12–17 opintopistettä	4 opintopistettä
18 opintopistettä tai enemmän	6 opintopistettä

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyttää ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamiensa näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimäärästä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä



käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

TEMAATTISET JA MUUT VALINNAISET OPINNOT KEMPELEEN LUKIOSSA

Kempeleen lukiossa temaattisia opintoja ei voi sisällyttää minkään oppiaineen oppimäärään. Muiden valinnaisten opintojen kuuluminen jonkin oppiaineen oppimäärään on kirjattu kyseisen oppiaineen lukuun.

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä – – . (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämänkatsomustiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. – – Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1 ja 2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

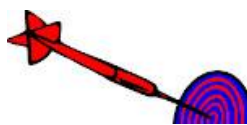
Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1. opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;
2. lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;
3. se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 150 on joka tapauksessa täyttyvä.



5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisu mahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1. opiskelijaksi ottamista
2. 23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisääjän myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä
3. suoritettujen opintojen hyväksi lukemista
4. opiskelun poikkeavaa järjestämistä
5. oikeutta saada uskonnon tai elämäntiedon opetusta
6. oikeutta saada erityisopetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §, muutettu lailla 801/2024)

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 §, muutettu lailla 165/2022)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

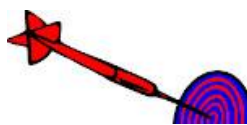
Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan todistus suoritetuista oppiaineiden oppimäärästä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä. (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.



2. Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.
3. Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- suoritettut opinnot
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko
- selvitys kielten oppimäärästä

S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.

Lukion päättötodistukseen merkitään: "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä."

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä "uskonto/elämäkatsomustieto" erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

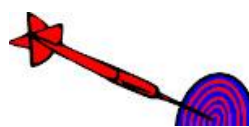
Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus #kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritettut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.



Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritettut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suorismerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritettut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaismäärään lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

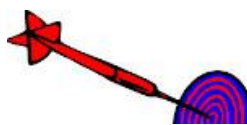
Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja#kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse
- arvosana
- lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso
- paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arviointiluvun perusteella keskeiset paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävät asiat ovat seuraavat:

- opintojaksoittain päätettävät asiat: opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi



- *oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet*
- *arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet*
- *arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen*
- *kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt*
- *hyväksyttyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä*
- *opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti*
- *opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely*
- *todistusten ulkoasu.*

YLEISTÄ KEMPELEEN LUKION ARVIOINTIKULTTUURISTA

Kempeleen lukion jokaisen opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi esitellään tässä opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen yhteydessä.

Arvioinnin periaatteet, yhteiset käytänteet, toteuttaminen ja seuraaminen on kirjattu lukuun *Kempeleen lukion arviointikulttuuri*. Niin ikään kyseisestä luvusta käyvät ilmi kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt sekä uusimisen periaatteet ja opinnoissa eteneminen.

5.8. Kempeleen lukion arviointikulttuuri

ARVIOINTI KEMPELEEN LUKIOSSA

Arviointikulttuurin periaatteita ja käytänteitä

Arvioinnin keskeisiä periaatteita ovat avoimuus, oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus ja suvaitsevaisuus. Oppimisen näkökulmasta keskeistä on tukeva, kannustava, ohjaava ja opiskelumotivaatiota kehittävä arviointi. Toiminnassa pyritään siihen, että arviointi on monipuolista ja jatkuvaa. Kempeleen lukiossa kehitetään arviointia ja suhtaudutaan myönteisesti erilaisiin tieteellisesti tutkittuihin, koeteltuihin ja hyviksi todettuihin pedagogisiin ratkaisuihin arvioinnin välineinä.

Opiskelijalle tehdään selväksi opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet aina opintojakson alussa. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus tarkastella opintojakson tavoitteita ja arviointiperusteita koko opintojakson ajan.

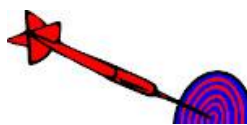
Arvioinnin toteuttaminen

Oppiainekohtaisesti linjataan, mitä elementtejä kunkin opintojakson arviointiin sisällytetään, miten niitä painotetaan ja sisältyykö opintojaksoon loppukoe.

Opintojakson arvosana voidaan antaa vasta, kun arvioinnin edellytykset täyttyvät. Myös hylätty arvosana edellyttää aina, että arvioinnin edellytykset täyttyvät.

Ne oppimisen tuen tarpeet, joista kouluun on toimitettu asiantuntijalausunto, otetaan huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin tai vaihtoehtoisin tapoihin osoittaa osaamisensa. Tarvittaessa arvioinnissa otetaan huomioon myös ylioppilastutkintolautakunnan käytänteet esimerkiksi koejärjestelyjen osalta.

Opiskelijan saaman palautteen on hyvä olla välitöntä ja jatkuvaa, ja sitä annetaan turvallisessa ilmapiirissä. Yksilöllistä palautetta on mahdollista antaa myös sanallisesti. Etenkin positiivista palautetta opiskelun etenemisestä periodin aikana halutaan korostaa, sillä se motivoi ja kannustaa opiskelamiseen.



Kempeleen lukiossa kannustetaan käyttämään erilaisia formatiivisen arvioinnin muotoja. Itse- ja vertaisarviointia toteutetaan periodin eri vaiheissa. Opiskelija asettaa tavoitteita opiskelulle ja seuraa niiden toteutumista.

Arvioinnin toteutumisen seuraaminen

Arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumista seuraavat rehtori ja opettajakunta.

Kesken oleva opintojakso ja sen täydentäminen

Täydentämistä vaativa opintojakso merkitään Kempeleen lukiossa T-kirjaimella. Pääsääntöisesti opiskelijan tulee täydentää kesken oleva opintojakso seuraavan periodin aikana opettajan antamien ohjeiden mukaisesti.

Hylätty arvosana ja arvosanan korottaminen

Kempeleen lukiossa opiskelijalla on mahdollisuus korottaa hylätty arvosana uusinnassa yhden kerran. Perustelluista syistä rehtori voi myöntää lisäuusimismahdollisuuden. Osaaminen osoitetaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa sen mukaan, mitä opintojakson arviointiperusteissa on määrätty. Hylätyn arvosanan voi yrittää korottaa myös käymällä kyseisen opintojakson uudelleen. Viimeksi mainitun korotusmahdollisuuden käyttöä ei ole määrällisesti rajoitettu.

Opiskelijalla on mahdollisuus korottaa myös hyväksyttyä arvosanaa. Kunkin lukukauden alkupuolella järjestettävässä korotusuusinnassa opiskelija voi yrittää korottaa yhden opintojakson arvosanaa kerrallaan. Osaaminen osoitetaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa sen mukaan, mitä opintojakson arviointiperusteissa on määrätty.

Opinnoissa eteneminen

Kunkin oppiaineen opinnoissa eteneminen esitellään tässä opetussuunnitelmassa jokaisen oppiaineen yhteydessä. Oppiaineittain käy ilmi, voiko opintojaksoja suorittaa vapaavalintaisessa järjestyksessä vai edellytetäänkö tiettyä suoritusjärjestystä.

Jos opiskelijalla on oppiaineen pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opintojaksoissa enemmän hylättyjä arvosanoja kuin oppiaineen päättöarvosanan saaminen sallii, hänen opintoihinsa muodostuu etenemiseste. Etenemiseste on poistettava, ennen kuin opiskelijan kyseisen aineen seuraavan opintojakson voi arvioida. Muilla valinnaisilla opintojaksoilla ei voi poistaa etenemisestettä.

Opinnoissa edistymisen seuranta

Opiskelijan opintojen etenemistä seuraavat etenkin ryhmänohjaaja ja opinto-ohjaaja. Myös aineenopettaja, rehtori ja koko opettajakunta osallistuvat omalta osaltaan seuraamiseen. Erityisesti kiinnitetään huomiota keskeytettyihin opintojaksoihin, hylättyihin ja täydennettäviin arvosanoihin sekä etenemisesteisiin.

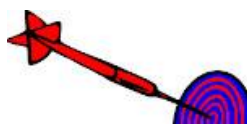
Huoltaja voi seurata opiskelijan opintojen etenemistä Wilman kautta. Opintojakson arvosanan lisäksi opettajalla on mahdollisuus halutessaan kirjata myös periodin aikaisia suorituksia Wilmaan.

Itsenäisesti suoritettavien opintojen arviointi

Opintojaksojen itsenäiseen suorittamiseen liittyvät periaatteet ja käytänteet esitellään luvussa *Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen*.

Todistusten ulkoasu

Kempeleen lukiossa annettavien todistusten ulkoasu käy ilmi tämän opetussuunnitelman liitteistä.



6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolitietoiselle opetukselle.

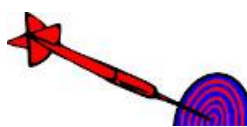
Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävän elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantoaan käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.



6.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Laaja-alainen osaaminen lukiossa

Tavoitteina

- hyvä yleissivistys
- kestävän tulevaisuuden rakentaminen
- vahvat jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiudet



Lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalaakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

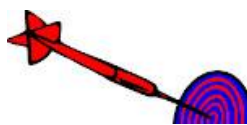
Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittävässä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille lukioille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen



- monitieteinen ja luova osaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- eettisyys ja ympäristöosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä
- osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla
- saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon lukion toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

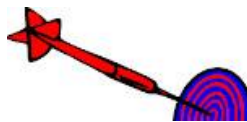
Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.



Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulle ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestäväälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmien sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

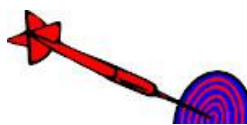
Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä



paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestäväan käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestäväan suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestäväan toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestäväa elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestäväan kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestäväan tulevaisuuden hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

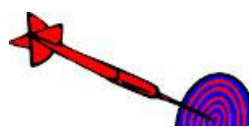
Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähteaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalta kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestäväan kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN KEMPELEEN LUKIOSSA

Kempeleen lukion opetussuunnitelman kunkin oppiaineen omassa luvussa esitellään, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet toteutuvat kussakin opintojaksossa.



6.3. Oppiainekohtaiset tarkennukset

6.3.1. Matematiikka

PITKÄN OPPIMÄÄRÄN VAIHTAMINEN LYHYEEN

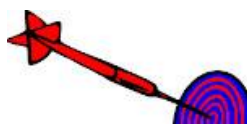
Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	Lyhyen oppimäärän moduuli
MAA2	MAB2
MAA3	MAB3
MAA6	MAB8
MAA8	MAB5
MAA9	MAB7

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytysti suoritettut opinnot tai vaihdon yhteydessä opintojaksoista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritettut osaopinnot ovat lyhyen oppimäärän muita valinnaisia opintoja seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli		Lyhyen oppimäärän moduuli		Huomioita
MAA2	3 op	MAB2	2 op	1 op Hyväksilukeminen + (MAA02) MAB18
MAA6	3 op	MAB8	2 op	1 op Hyväksilukeminen + (MAA06) MAB19
MAA9	1 op	MAB7	1 op	Osa opintojaksoa MAB0607

Mikäli opiskelijalla on edellä olevien vastaavuuksien huomioonlaskun jälkeen muita pitkän oppimäärän mukaisia opintoja hyväksytysti suoritettuina, ne huomioidaan matematiikan lyhyen oppimäärän muina valinnaisina opintoina:



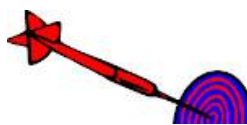
Pitkän oppimäärän opintojakso		Lyhyen oppimäärän opintojakso	
MAA04	3 op	MAB11	3 op
MAA05	2 op	MAB12	2 op
MAA07	2 op	MAB13	2 op
MAA10	2 op	MAB14	2 op
MAA11	2 op	MAB15	2 op
MAA12	2 op	MAB16	2 op
MAA13	2 op	MAB17	2 op
MAA15	1 op	MAB20	1 op
MAA16	1 tai 2 op	MAB21	1 tai 2 op

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään opiskelijalle järjestetään hänen niin halutessaan mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä opiskelijan pitää suorittaa opintojaksoista puuttumaan jäävät opintopisteet lisänäytön avulla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän opintoja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset opinnot luetaan hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi opinnoiksi:

MAB10	Lyhyen matematiikan kertaus (2 op) vastaa opintojaksoa MAA20
MAB11	Ks. MAA04 Analyyttinen geometria ja vektorit
MAB12	Ks. MAA05 Funktiot ja yhtälöt 2
MAB13	Ks. MAA07 Integraalilaskenta
MAB14	Ks. MAA10 3D-geometria
MAB15	Ks. MAA11 Algoritmit ja lukuteoria
MAB16	Ks. MAA12 Analyysi ja jatkuva jakauma
MAB17	Ks. MAA13 Vahvistusta derivaattaan ja integraaliin
MAB18	Hyväksilukeminen+ (MAA02)
MAB19	Hyväksilukeminen+ (MAA06)
MAB20	Hyväksilukeminen+ (MAA15)
MAB21	Ks. MAA16 Hyväksilukeminen: Muualla suoritettu MAA-opintokokonaisuus
MAB24	Ks. MAA17 Hyväksilukeminen



6.3.2. Liikunta: Urheilijapolku

KEMPELEEN LUKION URHEILIJAPOLKU

Kempeleen lukio järjestää yhdessä paikallisten urheiluseurojen kanssa tavoitteellista kilpaurheilua harrastaville nuorille Kempeleen lukion urheilijapolun. Urheilijapolun ansiosta lukiossa opiskeleva nuori pystyy jatkamaan lajiharjoittelua omalla kotiseudullaan, mikä tukee niin opiskelemista kuin jaksamista ja palautumistakin. Urheilijapolku auttaa nuorta urheilijaa lukio-opintojen ja harjoitusten yhteen sovittamisessa muun muassa mahdollistamalla harjoittelun koulupäivän aikana.

Urheilijapolun lajeina ovat tähän mennessä olleet jalkapallo, lentopallo, pesäpallo ja uinti. Urheilijapolku ei kuitenkaan rajaa mitään lajia ulkopuolelle. Vaatimuksena on ainoastaan se, että löytyy seura tai jokin muu taho, joka huolehtii kyseisen lajin lajiharjoitusten pitämisestä.

Urheilijapolku mahdollistaa harjoittelun koulupäivän aikana seuraavasti:

- Seurojen (tai muiden tahojen) järjestämät lajiharjoitukset pidetään tiistai- ja torstaiaamuisin klo 8.15–9.30.
- Koulun järjestämät yleisharjoitukset pidetään keskiviikkoamuisin klo 8.15–9.30. Ohjelmassa on esimerkiksi taito- ja fysiikkaharjoittelua, kehonhuoltoa sekä ravintovalmennusta.

Urheilijapolun opiskelija voi osallistua paikallisen seuran järjestämiin lajiharjoituksiin, vaikka hän harrastaisi kyseistä lajia jossakin muualla.

Urheilijapolulle hakeutuva nuori sitoutuu oman seuransa ja lajiharjoitukset järjestävän seuran tai tahon urheilijapolkua koskeviin vaatimuksiin. Opiskelija sitoutuu myös tekemään lukio-opiskeluunsa liittyvät työt ja tehtävät asiallisesti ja pitäytymään koulun aikatauluissa niin, että ei esimerkiksi myöhästy oppitunneilta aamuharjoitusten jälkeen. Urheilijapolun harjoituksiin osallistuminen ei sido opiskelijaa koko lukioajaksi vaan yhdeksi lukuvuodeksi kerrallaan.

Osallistuminen urheilijapolun koulupäivänaikaisiin harjoituksiin luetaan urheilijapolulle valitulle opiskelijalle hyväksi siten, että 18 kappaletta valmentajan kuittaamaa 75 minuutin harjoituskertaa antaa opiskelijalle 2 opintopisteen laajuisen muun valinnaisen liikuntaopintojakson. Koko lukio-opiskelun ajalta urheilijapolulle valitulle opiskelijalla voidaan harjoituskertoja lukea hyväksi 20 opintopisteen verran. Lukio-opintojen kokonaislaajuus on vähintään 150 opintopistettä, josta urheilijavalmennuksen harjoitteluun osallistuminen voi siis muodostaa urheilijapolun opiskelijalle varsin merkittävän osan lukion pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen ohella.

Urheilijapolulle ei ole erillistä hakua. Kaikki urheilijapolulle valitut ovat Kempeleen lukion opiskelijoita. Opiskelija ilmaisee alustavan kiinnostuksensa urheilijapolkuun osallistumisesta ainevalintakortissa. Yhteisvalinnan tulokset ratkaisevat, ketkä tulevat valituksi urheilijapolulle.

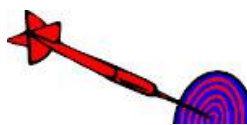
6.3.3. Temaattiset opinnot

KEMPELEEN LUKION TEMAATTISET OPINNOT

Opiskelijalla on mahdollisuus sisällyttää oppimääräänsä temaattisia opintoja. Näiden valinnaisten temaattisten opintojen avulla opiskelija voi kehittää taitojaan hahmottaa ja ymmärtää yksittäistä oppiainetta laajempia kokonaisuuksia. Temaattisten opintojen keskeisenä tehtävänä on tarjota mahdollisuuksia usean eri oppiaineen käsitteiden, tietojen ja taitojen yhdistämiseen ja soveltamiseen. Osa temaattisista opinnoista vahvistaa myös opiskelijan jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia. Kempeleen lukiossa temaattiset opinnot on jaettu kahteen pääryhmään: valtakunnallisiin ja muihin temaattisiin opintoihin.

Laaja-alainen osaaminen temaattisissa opinnoissa

Kempeleen lukion temaattiset opinnot ovat laaja-alaista osaamista kehittäviä opintoja. Hyvinvointiosaamista kehittävät erityisesti muihin temaattisiin opintoihin lukeutuvan *Osaaminen arjessa* -kokonaisuuden opintojaksot. Vuorovaikutusosaamista syventävät muun muassa valtakunnallisiin temaattisiin opintoihin kuuluva opintojakso *Moderni da Vinci – laaja-alainen*



ihminen ja muihin temaattisiin opintoihin lukeutuva *Matkailijan kielikylpy*. Monitieteistä ja luovaa osaamista sekä yhteiskunnallista osaamista vahvistavat esimerkiksi valtakunnallisiin temaattisiin opintoihin kuuluvat opintojaksot *Graafit ja tulkinnat* sekä *Robotiikka ja ohjelmointi*. Yhteiskunnallista osaamista sekä eettisyyttä ja ympäristöosaamista edistävät muihin temaattisiin opintoihin lukeutuvan *Aktiivinen toimijuus* -kokonaisuuden opintojaksot. Globaalia ja kansainvälistä osaamista kartuttavat muihin temaattisiin opintoihin lukeutuvan *Projektit*-kokonaisuuden opintojaksot.

Temaattisten opintojen yleiset tavoitteet

Temaattisissa opinnoissa opiskelija voi syventää osaamistaan tarkastelemalla monenlaisia ilmiöitä ja niiden välisiä yhteyksiä. Opiskelija pystyy soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvioimaan, tuottamaan ja jakamaan tietoa eri muodoissa. Temaattiset opinnot tukevat esimerkiksi opiskelijan hyvinvointia, kriittistä ajattelua, vuorovaikutustaitoja, luovuutta, ongelmanratkaisukykyä, osallisuutta, vastuullisuutta, jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia sekä kulttuuri- ja kansainvälisyystaitoja.

Temaattisten opintojen arviointi

Temaattisten opintojen arviointi perustuu opiskelijan taitoihin hakea tietoa, arvioida ja soveltaa sitä sekä koota tai tuottaa jäsentyneitä kokonaisuuksia. Opintojaksojen arviointi on monipuolista. Olennaisia arvioinnin kohteita ovat opiskelijan taidot arvioida kriittisesti tietolähteitä sekä ymmärtää eri tietojen ja taitojen välisiä yhteyksiä. Työskentelyn arviointi kohdistuu sen tavoitteellisuuteen ja suunnitelmallisuuteen. Arvioinnin kohteina voivat olla myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot. Opiskelijalle pyritään antamaan palautetta opintojakson eri vaiheissa.

1. Valtakunnalliset temaattiset opinnot

Opiskelija voi sisällyttää oppimääränsä valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin kuuden opintopisteen verran valtakunnallisia temaattisia opintoja. Kempeleen lukion valtakunnallisia temaattiset opintojaksot ovat

- TOV01 Graafit ja tulkinnat
- TOV02 Robotiikka ja ohjelmointi
- TOV03 Moderni da Vinci – laaja-alainen ihminen.

2. Muut temaattiset opinnot

Opiskelija voi sisällyttää oppimääränsä opintoihin vapaasti valittavan määrän muita temaattisia opintoja. Kempeleen lukion valtakunnallisia temaattiset opintojaksot on jaettu kolmeen ryhmään.

Osaaminen arjessa:

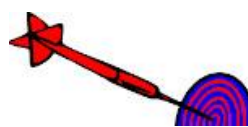
- TOM01A–D Kerhotoiminta
- TOM02 Matkailijan kielikylpy
- TOM03 Kansalaisen turva
- TOM04 Hyväksilukeminen: Liikennekasvatus
- TOM05 Hyväksilukeminen: Vaihto-opiskeluvuosi.

Aktiivinen toimijuus:

- TOM06 Meidän lukio
- TOM07 Vapaaehtoistyö.

Projektit:

- TOM08 Projekt 1 (yhteiskuntatieteet)
- TOM09 Projekt 2 (luonnontieteet)
- TOM10 Projekt 3 (kielet ja humanistiset tieteet)
- TOM11 Maailmankansalainen
- TOM12–13 Korkeakoulun kurkistuskurssi 1–2
- TOM14–15 Työelämä 1–2.



6.3.4. Lukiodiplomit

LUKIODIPLOMIT KEMPELEEN LUKIOSSA

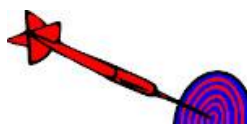
Kempeleen lukiossa kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomit sisältyvät kunkin oppiaineen oppimäärään. Koska diplomit esitellään omassa luvussaan, niistä ei ole mainintaa oppiaineiden muiden opintojaksojen yhteydessä.

6.4. Opintojaksojen suositeltu suoritusjärjestys

OPINTOJAKSOJEN SUOSITELTU SUORITUSJÄRJESTYS KEMPELEEN LUKIOSSA

Kempeleen lukiossa opintojaksojen suositeltu suoritusjärjestys on koottu alla oleviin taulukoihin samassa järjestyksessä kuin oppiaineet esitellään opetussuunnitelmassa. Taulukoissa järjestys etenee kronologisesti, mutta sitä ei ole kirjattu periodeittain.

- **Pakolliset opintojaksot** on lihavoitu.
- Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot on alleviivattu.
- *Muut valinnaiset opintojaksot* on kursivoitu.
- (Opintojakso) on merkitty sulkeisiin, jos kyseessä on ko. opintojakson selkeästi toissijainen suositeltu suorituspaikka.
- ((Opintojakso)) on merkitty kaksinkertaisiin sulkeisiin, jos opintojakso on hajautettu useampaan periodiin tai useammalle lukuvuodelle.
- [Opintojakso] on merkitty hakasulkeisiin, jos sen suoritusvuosi on täysin vapaasti valittavissa.



ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

1. vuosi	<u>ÄI12</u>	<u>ÄI01</u>	<u>(ÄI12)</u>	<u>ÄI0203</u>	<u>ÄI13</u>	
2. vuosi	<u>ÄI04</u>	<u>ÄI0607</u>	<u>ÄI14</u>	<u>ÄI05</u>	<u>ÄI09</u>	<u>((ÄI15))</u>
3. vuosi	<u>ÄI08</u>	<u>ÄI10</u>	<u>ÄI11</u>			<u>((ÄI15))</u>

B1-RUOTSI

yo-s: syksyn yo-kokeeseen osallistuville, yo-k: kevään yo-kokeeseen osallistuville

1. vuosi	ID01	RUB02 / RUB02T / RUB02I /				
	TAI	RUB08T / RUB08I	RUB0102			
2. vuosi	RUB03	RUB04	RUB09	RUB05	<u>RUB06</u>	<u>RUB10</u>
3. vuosi	<u>RUB06</u> , <u>RUB11</u> yo-s	<u>RUB07</u>	<u>RUB11</u> yo-k			

A-ENGLANTI

yo-s: syksyn yo-kokeeseen osallistuville, yo-k: kevään yo-kokeeseen osallistuville

1. vuosi	ID01	ENA02 / ENA02T / ENA02I / ENA02H	ENA03			
	TAI	ENA0102	ENA03			
		<u>ENA09T / ENA09I / ENA09H</u>				
2. vuosi	ENA04	<u>(ENA08) / ENA10</u>	ENA05	ENA06	<u>ENA07</u> yo-s	<u>ENA07</u> yo-s
3. vuosi	<u>ENA12</u> yo-s, <u>ENA11</u> yo-s	<u>ENA07</u> yo-k, <u>ENA08</u>	<u>ENA12</u> yo-k, <u>ENA11</u> yo-k			

VIERAS KIELI B2: RANSKA, SAKSA, VENÄJÄ

1. vuosi	<u>B201</u>	<u>B202</u>	<u>B203</u>			
2. vuosi	<u>B204</u>	<u>B205</u>	<u>B206</u>			
3. vuosi	<u>B207</u>	<u>B208</u>	<u>B209</u>			

VIERAS KIELI B3: RANSKA, SAKSA, VENÄJÄ * valittavissa yksittäisenä opintojaksena kielen alkeiden opetteluun

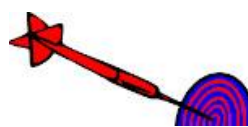
1. vuosi	<u>B301*</u>	<u>B302</u>	<u>B303</u>			
2. vuosi	<u>(B301*)</u>	<u>B304</u>	<u>B305</u>	<u>B306</u>		
3. vuosi	<u>(B301*)</u>	<u>B307</u>	<u>B308</u>	<u>B309</u>		

MATEMATIIKKA, PITKÄ OPPIMÄÄRÄ

1. vuosi	MAY01	MAA02 / MAA02T	MAA03	MAA04 / MAA04T		
2. vuosi	MAA05	MAA08	<u>MAA11</u>	MAA06 / MAA06T	MAA09	
3. vuosi	MAA07	<u>MAA12 / MAA13</u>	<u>MAA10</u>	<u>MAA14K / MAA14H</u>		

MATEMATIIKKA, LYHYT OPPIMÄÄRÄ

1. vuosi	MAY01	MAB02	MAB03			
2. vuosi	MAB04	MAB05	TA01 / MAB0607	<u>(MAB08)</u>		
3. vuosi	<u>(TA01 / MAB0607)</u>	<u>MAB08</u>	<u>MAB09</u>	<u>MAB10</u>		



BIOLOGIA

1. vuosi	BI01	BI0203				
2. vuosi	<u>BI04</u>	<u>BI05</u>	<i>BI07</i>			
3. vuosi	<u>BI06</u>	<i>BI08</i>				

MAANTIEDE

1. vuosi	GE01	(<u>GE02</u>)				
2. vuosi	<u>GE02</u>	<u>GE03</u>				
3. vuosi	<u>GE04</u>	<i>GE05</i>				

FYSIIKKA

1. vuosi	FY0102	<u>FY03</u>	<u>FY04</u>			
2. vuosi	<u>FY05</u>	<u>FY06</u>	<u>FY07</u>	[FY11]		
3. vuosi	<u>FY08</u>	<i>FY09</i>	<i>FY10</i>	[FY11]		

KEMIA

1. vuosi	KE0102	(<u>KE03</u>)				
2. vuosi	<u>KE03</u>	<u>KE04</u>	<u>KE05</u>	<i>KE07</i>	(<u>KE06</u>)	
3. vuosi	<u>KE06</u>	<i>KE08</i>				

FILOSOFIA

1. vuosi	FI01					
2. vuosi	FI02	<u>FI03</u>				
3. vuosi	<u>FI04</u>	<i>FI05</i>				

PSYKOLOGIA

1. vuosi	((<u>OH01</u>)) / PS01	<u>PS02</u>				
2. vuosi	<i>PS06</i>	<u>PS03</u>				
3. vuosi	<u>PS04</u>	<u>PS05</u>	<i>PS07</i>			

HISTORIA

1. vuosi	HIO1	HIO2				
2. vuosi	HIO3	<i>HIO4</i>	<u>HIO5</u>	<u>HIO6</u>		
3. vuosi	<i>HIO7</i>	<i>HIO8</i>				

YHTEISKUNTAOPPI

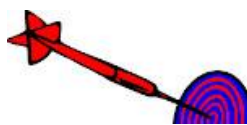
1. vuosi	YH01/ YH01Y					
2. vuosi	<i>YH06</i>	TA01/YH02	<u>YH04</u>	<i>YH05</i>	<i>YH07</i>	
3. vuosi	YH03	<i>YH08</i>				

USKONTO, EVANKELISLUTERILAINEN

1. vuosi	UE01	(<u>UE08</u>)				
2. vuosi	UE02	<u>UE03</u>	<u>UE05</u>	<u>UE06</u>	<i>UE08</i>	<i>UE09</i>
3. vuosi	<u>UE04</u>	<i>UE07</i>	(<u>UE05</u>)	(<u>UE06</u>)	(<u>UE08</u>)	(<u>UE09</u>)

USKONTO, ORTODOKSINEN

1. vuosi	UO01	UO02				
2. vuosi	<u>UO03</u>	<u>UO04</u>				
3. vuosi	<u>UO05</u>	<u>UO06</u>				



ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

1. vuosi	ET01	ET02				
2. vuosi	<u>ET03</u>	<u>ET04</u>				
3. vuosi	<u>ET05</u>	<u>ET06</u>				

TERVEYSTIETO

1. vuosi	((OH01)) / TE01					
2. vuosi	<u>TE02</u>	<u>TE03</u> yo-s				
3. vuosi	<u>TE03</u> yo-k	<u>TE04</u>				

LIIKUNTA

1. vuosi	LI01	<u>LI03</u>				
2. vuosi	<u>LI06</u>	LI02	<u>LI04</u> VT, <u>LI04</u>	<u>LI07</u>		
3. vuosi	<u>LDLI</u>	<u>LI05</u>				

MUSIIKKI

1. vuosi	MU01	<u>MU03</u>	((MU05))			
2. vuosi	MU02	<u>MU04</u>	((MU05)) / ((MU06))	<u>MU08</u>		
3. vuosi	<u>LDMU</u>	<u>MU09</u>	((MU07))			

KUVATAIDE

1. vuosi	KU01	<u>KU03</u>				
2. vuosi	KU02	<u>KU04</u>	<u>KU05</u>	<u>KU06</u>		
3. vuosi	<u>LDKU</u>	<u>KU07</u>				

OPINTO-OHJAUS

1. vuosi	<u>OP03</u> / <u>OP03B</u>	((OH01)) / OP01		((OP04))		
2. vuosi	((OP02))	((OP05))		((OP04))		
3. vuosi	((OP02))	((OP05))	<u>OP06</u>	((OP04))		

VALTAKUNNALLISET TEMAATTISET OPINNOT

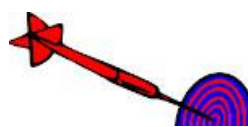
1. vuosi	[TOV01]	[TOV02]				
2. vuosi	[TOV01]	[TOV02]	((TOV03))			
3. vuosi	[TOV01]	[TOV02]	((TOV03))			

MUUT TEMAATTISET OPINNOT...

1. vuosi	((TOM01))	[TOM02]	[TOM03]	((TOM06))	((TOM07))	[TOM08]
2. vuosi	((TOM01))	[TOM02]	[TOM03]	((TOM06))	((TOM07))	[TOM08]
3. vuosi	((TOM01))	[TOM02]	[TOM03]	((TOM06))	((TOM07))	[TOM08]

... MUUT TEMAATTISET OPINNOT

1. vuosi	[TOM09]	[TOM10]		[TOM12]	[TOM14]	
2. vuosi	[TOM09]	[TOM10]	<u>TOM11</u>	[TOM12,13]	[TOM14,15]	
3. vuosi	[TOM09]	[TOM10]		[TOM12,13]	[TOM14,15]	



7. Oppiaineet

7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)

Oppiaine ja tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko-opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

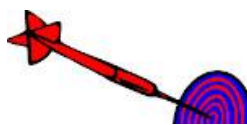
Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.



Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävinä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa **monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen** sekä **yhteiskunnallinen osaaminen**. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa **eettisyyttä, ympäristöosaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.

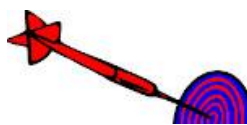
Osaamisen arviointi

7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1)

Oppiaine ja tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkeasteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.



Laaja-alainen osaaminen

Tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

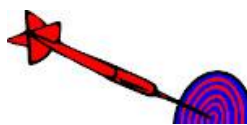
Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojään kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.



Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltäviä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa
- vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen

Tekstien tulkitseminen

- monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen
- kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen
- tiedon ja tekstien arvioinnin taidot

Tekstien tuottaminen

- tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen
- tekstien tuottamisen prosessien hallinta
- yleiskielen hallinta
- tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen
- oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen
- kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta

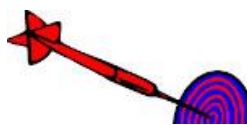
Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstit ja tulkinta, 2 op (ÄI01)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1), Pakollinen



Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

Paikallinen lisäys

- lukiolaisen lukutaito
- tekstien piirteitä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija havainnoi lukemista ja kirjoittamista monesta näkökulmasta. Muun muassa sinnikkyuden ja epävarmuuden sietokyvyn tarkastelu ovat omalta osaltaan vahvistamassa hyvinvointiosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää monitieteistä ja luovaa osaamistaan syventäessään monilukutaitoaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

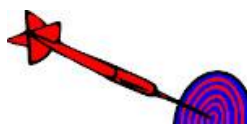
Opintojakson ÄI01 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ÄI01 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson ÄI01 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson ÄI01 itsenäinen suorittaminen: ei suositella



Kieli ja vuorovaikutus, 2 op (ÄI0203)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä
- monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsite, tekstilajin käsite
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet

Vuorovaikutus 1

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

Paikallinen lisäys

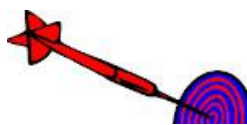
- tekstilajeista ainakin uutinen, artikkeli ja kolumni
- kielen- ja tekstinhuoltoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija vahvistaa hyvinvointiosaamistaan – kykyä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan – monipuolistaessaan viestijäkuvaansa.



Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija syventää vuorovaikutusosaamistaan ryhmäviestintätaitojen opiskelun yhteydessä, kun hän muun muassa oppii entistä tarkemmin kuuntelemaan toisten näkemyksiä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelija tarkastelee kieltä ja kielipolitiikkaa myös tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta, mikä vahvistaa hänen yhteiskunnallista osaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson ÄI0203 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ÄI0203 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson ÄI0203 suorittamisen edellytykset: ÄI01

Opintojakson ÄI0203 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Kirjallisuuden lajeja ja keinoja, 2 op (ÄI04)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.*

Keskeiset sisällöt

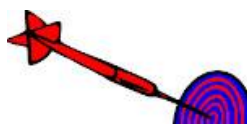
Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja*

Paikallinen lisäys

- kielen- ja tekstinhuoltoa.

Paikallinen lisäys



Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää monitieteistä ja luovaa osaamistaan, kun hän opiskelee kauno- ja tietokirjallisuutta. Tekstejä luetaan erilaisista näkökulmista, ja tavoitteena on lisätä opiskelijan uteliaisuutta monenlaisia tekstejä kohtaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso tukee globaali- ja kulttuuriosaamista, kun opiskelija kirjallisuuden avulla syventää ymmärrystään yksilöiden ja yhteisöjen moninaisuudesta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson ÄI04 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ÄI04 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson ÄI04 suorittamisen edellytykset: ÄI01 – ÄI0203

Opintojakson ÄI04 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Tekstit ja vaikuttaminen, 2 op (ÄI05)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

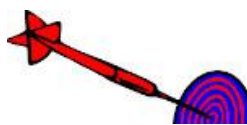
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta
- perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista



Paikallinen lisäys

- kielen- ja tekstinhuoltoa.

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää monitieteistä ja luovaa osaamistaan, kun hän syventää kriittistä lukutaitoaan ja vahvistaa taitojaan arvioida tiedon luotettavuutta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää aktiivisen toimijuuden taitoja, kun hän perehtyy vaikuttamisen keinoihin. Näin hän vahvistaa yhteiskunnallista osaamistaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opiskelija syventää perustelutaitojaan ja tarkastelee lähteiden käyttöön liittyviä kysymyksiä myös eettisyyden ja vastuullisuuden näkökulmasta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson ÄI05 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ÄI05 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson ÄI05 suorittamisen edellytykset: ÄI01–ÄI04 ja ÄI0607

Opintojakson ÄI05 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Kirjoittajan ja puhujan keinoja, 2 op (ÄI0607)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Pakollinen
- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen

Tavoitteet

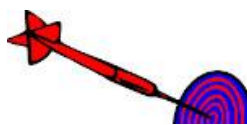
Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin*
- *syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.*

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija



- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

Vuorovaikutus 2

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

Paikallinen lisäys

- kielen- ja tekstinhuoltoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija syventää rakentavaa vuorovaikutusosaamistaan muun muassa siinä, kun hän harjaantuu antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää tiedonhankinnan taitojaan, kun hän opiskelee muiden tekstien pohjalta kirjoittamista, ja samalla hän vahvistaa monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelija tarkastelee vuorovaikutusta sosiaalisissa medioissa ja pohtii yhteistä sosiaalista pääomaa, mikä kehittää hänen yhteiskunnallista osaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

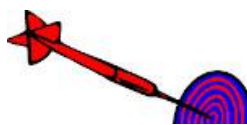
Opintojakson ÄI0607 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ÄI0607 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson ÄI0607 suorittamisen edellytykset: ÄI01–ÄI04

Opintojakson ÄI0607 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista



Kirjallisuuden kontekstit, 2 op (ÄI08)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää monitieteistä ja luovaa osaamistaan lukemalla kirjallisuutta erilaisten kontekstien valossa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu kirjallisuuteen monista eri näkökulmista ja syventää tietojaan muun muassa kulttuuriperinnoistä ja elämäntavoista. Samalla hän vahvistaa globaali- ja kulttuuriosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

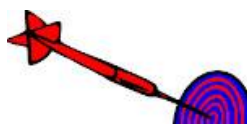
Opintojakson ÄI08 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ÄI08 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson ÄI08 suorittamisen edellytykset: ÄI01 – ÄI0607

Opintojakson ÄI08 itsenäinen suorittaminen: ei suositella



Vuorovaikutustilanteita ja -taitoja, 2 op (ÄI09)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- *opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot*
- *oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija vahvistaa vuorovaikutusosaamistaan muun muassa siinä, kun hän konflikteja ja ongelmanratkaisuja käsitellessään syventää kykyään käsitellä ristiriitoja rakentavasti.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää eettisyyttä ja ympäristöosaamista opiskellessaan vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta sekä vuorovaikutukseen liittyvää etiikkaa.

Osaamisen arviointi

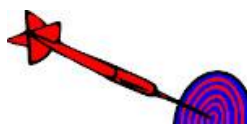
Paikallinen lisäys

Opintojakson ÄI09 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ÄI09 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson ÄI09 suorittamisen edellytykset: ÄI01–ÄI04 ja ÄI0607



Opintojakson ÄI09 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Abiturientin kirjoitustaito, 2 op (ÄI10)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen
- kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- saa valmiudet ylioppilastutkinnon kirjoitustaidon kokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen
- tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet
- kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu
- aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä
- tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa

Paikallinen lisäys

- ajankohtaisten mediatekstien kommentointi
- ylioppilastutkinnon kirjoitustaidon kokeen vaatimukset
- ylioppilastutkinnon kirjoitustaidon kokeen tehtävien harjoittelu
- yo-kielenhuolto.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

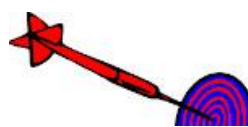
Opintojaksossa opiskelija kehittää monitieteistä ja luovaa osaamistaan, kun hän laajahkoja pohtivia tekstejä suunnitellessaan ja tuottaessaan syventää valmiuksia muun muassa jatko-opintoihin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opiskelija vahvistaa eettistä osaamistaan, kun hän tekstejä työstäessään ottaa huomioon myös tekijänoikeudet.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys



Opintojakson ÄI10 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ÄI10 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson ÄI10 suorittamisen edellytykset: ÄI01 – ÄI0607

Opintojakson ÄI10 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Opintojakso ÄI10 on tarkoitettu kaikille, jotka osallistuvat ylioppilastutkinnon äidinkielen ja kirjallisuuden kokeeseen.

Abiturientin lukutaito, 2 op (ÄI11)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa analysoida, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa*
- *osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- saa valmiudet ylioppilastutkinnon lukutaidon kokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *erilaisia tapoja tulkita tekstejä*
- *tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa*
- *monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet*

Paikallinen lisäys

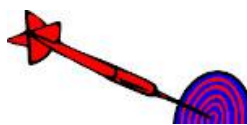
- ylioppilastutkinnon lukutaidon kokeen vaatimukset
- ylioppilastutkinnon lukutaidon kokeen tehtävien harjoittelu.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija syventää monitieteistä ja luovaa osaamistaan, kun hän analysoi, tulkitsee ja arvioi erilaisia tekstejä laaja-alaisen tekstikäsitteiden valossa.



Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää globaali- ja kulttuuriosaamistaan syventäessään kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan ja hyödyntäessään kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia lähteaineistoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson ÄI11 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ÄI11 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson ÄI11 suorittamisen edellytykset: ÄI01 – ÄI0607

Opintojakson ÄI11 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Opintojakso ÄI11 on tarkoitettu kaikille, jotka osallistuvat ylioppilastutkinnon äidinkielen ja kirjallisuuden kokeeseen.

Lukiokirjoittamisen ABC, 2 op (ÄI12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- ymmärtää kirjoittamisen prosessisen luonteen ja kirjoitusprosessin vaiheet
- omaksuu valmiuksia asiatekstien kirjoittamiseen
- oppii tarkastelemaan kirjoitetun tekstin ominaisuuksia
- vahvistaa kirjoittajaidentiteettiään.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- prosessikirjoittaminen
- erilaisten suunnittelukeinojen monipuolinen käyttäminen
- tekstin sisällön rajaaminen ja näkökulman valinta
- aineiston käyttäminen ja aineistoon viittaaminen
- tekstin havainnollistaminen
- tekstin muokkaaminen.

Paikallinen lisäys

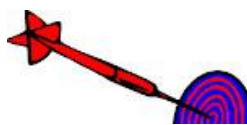
Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija edistää hyvinvointiosaamistaan, kun hän tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämisalueitaan kirjoittamisprosessin eri vaiheissa ja näin vahvistaa kirjoittajaidentiteettiään.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija antaa ja saa rakentavaa palautetta, mikä vahvistaa hänen vuorovaikutusosaamistaan.



Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson ÄI12 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ÄI12 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson ÄI12 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson ÄI12 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Opintojakso ÄI12 on tarkoitettu lähinnä niille opiskelijoille, joilla on haasteita kirjoittamisessa.

Draama – toiminnallista oppimista, 2 op (ÄI13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- oppii virheidensietokykyä
- tutustuu draaman työtapoihin
- laajentaa vuorovaikutustaitojaan, itsetuntemustaan ja ilmaisuvälineitään.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- luottamis-, läsnäolo-, kuuntelu- ja hyväksymisharjoitukset (improvisaatio)
- äänenkäyttö, mimiikka ja liikeilmaisuus
- draamallisen kerronnan peruskäsitteitä
- ilmiötä tutkiva prosessi, ns. prosessidraama
- itsearviointi, esimerkiksi oppimispäiväkirja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija syventää vuorovaikutusosaamistaan muun muassa luottamis-, läsnäolo-, kuuntelu- ja hyväksymisharjoituksissa.

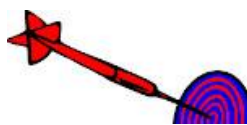
Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija syventää taitoaan oppia uusia asioita omasta itsestään esimerkiksi äänenkäytön, mimiikan ja liikeilmaisun harjoituksissa, mikä edistää hänen monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson ÄI13 arviointi: S/H



Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ÄI13 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson ÄI13 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson ÄI13 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Sanataiteilija, 2 op (ÄI14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- syventää erilaisten fiktiivisten tekstien tuntemustaan
- ymmärtää luovan kirjoittamisen prosessin
- löytää uusia ilmaisukeinoja muun muassa kaunokirjallisiin tekstilajeihin
- etsii persoonallista ilmaisutapaansa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- fiktiivisten tekstien kirjoittaminen
- kuvan, äänen ja erilaisten tekstien hyödyntäminen omassa kirjoittamisessa
- tekstuaalisten keinojen harjoittelu
- tekstin muokkaaminen
- tekstin analysoiminen ja palautteen antaminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija eläytyy erilaisten ihmisten tilanteisiin ja taustoihin kirjoittaessaan fiktiivisiä tekstejä. Näin hän kehittää muun muassa tunne- ja empatiataitoja, jotka ovat keskeinen osa vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija syventää monitieteistä ja luovaa osaamistaan tutustuessaan luovan kirjoittamisen eri vaiheisiin. Hän perehtyy muun muassa siihen, millä kaikilla tavoilla asioita voi yhdistellä fiktion maailmassa ja mikä on uteliaisuuden merkitys luovassa toiminnassa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

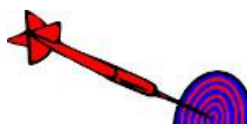
Opintojakson ÄI14 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ÄI14 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson ÄI14 suorittamisen edellytykset: ÄI01–ÄI04

Opintojakson ÄI14 itsenäinen suorittaminen: ei suositella



Keskustellaan kirjoista, 2 op (ÄI15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- kasvaa lukijana
- rakentaa henkilökohtaista suhdetta luettavaan tekstiin ja jakaa sitä muiden lukijoiden kanssa
- kehittää kirjallisuudentuntemustaan ja seuraa aktiivisesti kirjallista elämää
- oppii löytämään itselleen kiinnostavaa luettavaa
- nauttii kaunokirjallisuuden lukemisesta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- erilaisten kaunokirjallisten tekstien lukeminen
- kaunokirjallisten tekstien analysoiminen
- kaunokirjallisuudesta keskusteleminen
- ajankohtaisen kirjallisuuskeskustelun seuraaminen
- kaunokirjallisuuden vinkkaaminen
- lukupäiväkirjan pitäminen
- mahdollinen vierailu esimerkiksi teatterissa, kirjamessuilla tai kirjailijan esiintymistilaisuudessa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija vahvistaa vuorovaikutusosaamistaan monin tavoin. Hän kehittää sosiaalisia taitojaan ja yhteistyökykyään muun muassa keskustellessaan toisten kanssa kaunokirjallisista teoksista ja niiden synnyttämistä kokemuksista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija syventää globaali- ja kulttuuriosaamista, kun hän tutustuu suomalaiseen ja kansainväliseen kirjallisuuteen, joka on osa globaalia kulttuuriperintöä. Kirjallisuutta lukemalla ja luettua tulkitsemalla opiskelija edistää myös kykyä ymmärtää kulttuurista moninaisuutta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson ÄI15 arviointi: S/H

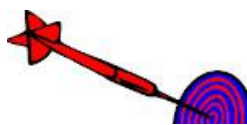
Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ÄI15 suositeltu suoritusvuosi: 2 tai 3

Opintojakson ÄI15 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson ÄI15 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Opintojakso ÄI15 toteutetaan hajautettuna useampaan periodiin.



7.2. Ruotsi (TKRU)

Oppiaine ja tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kielenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielen, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

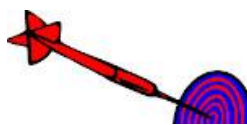
Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kielenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisen asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen**



sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

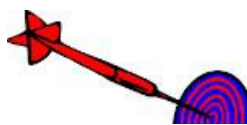
Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myönteellisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestäättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Tavoitteet



Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)
A-oppimäärä	B2.1 (A2.2)	B2.1 (A2.2)	B1.2 (A2.1)
B1-oppimäärä	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)
B3-oppimäärä	A2.2	A2.2	A2.1
Äidinkielenomainen oppimäärä	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen
- ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä
- osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.

Opiskelutaidot

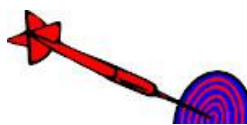
Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia
- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana
- osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä
- muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti
- saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.



Osaamisen arviointi

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

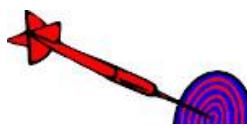
Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.



B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.2.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1)

Oppiaine ja tehtävä

Laaja-alainen osaaminen

Osaamisen arviointi

Opintojaksot

Englannin ja ruotsin kieli-identiteetti, 2 op (ID01)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ruotsinopiskelijana arkielämässä, 4 op (RUB0102)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen
- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

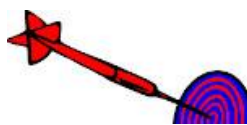
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan
- rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää
- kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja
- syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista
- pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.

Ruotsin kieli arjessani

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen
- kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi
- kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.



Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen
- kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet
- omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen

Ruotsin kieli arjessani

- ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö
- yksilön ja yhteisön hyvinvointi
- ääntämisen harjaannuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija harjoittelee tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä rakentaa niiden avulla itsetuntemustaan. Näin opintojakso edistää opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija harjaantuu toimimaan vuorovaikutteisesti.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson RUB0102 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RUB0102 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson RUB0102 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson RUB0102 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Opintojaksoista RUB0102, RUB02, RUB02T ja RUB02I opiskelija voi sisällyttää oppimääräänsä vain yhden.

Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB02)

Opintojakson moduulit

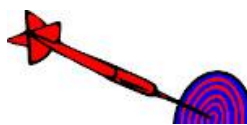
- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli arjessani

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen



- kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi
- kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli arjessani

- ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö
- yksilön ja yhteisön hyvinvointi
- ääntämisen harjaannuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija harjoittelee tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä rakentaa niiden avulla itsetuntemustaan. Näin opintojakso edistää opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija harjaantuu toimimaan vuorovaikutteisesti.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson RUB02 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RUB02 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson RUB02 suorittamisen edellytykset: ID01

Opintojakson RUB02 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Opintojaksoista RUB0102, RUB02, RUB02T ja RUB02I opiskelija voi sisällyttää oppimääräänsä vain yhden.

Ruotsin kieli arjessani + Tukea, 4 op (RUB02T)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

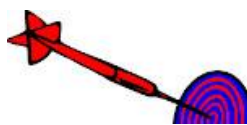
Lisälaajuus

1 op

Tavoitteet

Ruotsin kieli arjessani

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija



- osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen
- kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi
- kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- saa tukea ruotsin opiskeluun koettuaan sen vaikeaksi.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli arjessani

- ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö
- yksilön ja yhteisön hyvinvointi
- ääntämisen harjaannuttaminen

Paikallinen lisäys

- ruotsin kielen keskeisten perusrakenteiden vahvistaminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija harjoittelee tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä rakentaa niiden avulla itsetuntemustaan. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija harjaantuu toimimaan vuorovaikutteisesti.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson RUB02T arviointi: 4–10

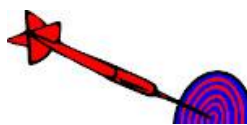
Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RUB02T suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson RUB02T suorittamisen edellytykset: ID01

Opintojakson RUB02T itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Opintojaksoista RUB0102, RUB02 ja RUB02T opiskelija voi sisällyttää oppimääräänsä vain yhden. Opiskelijan opintojakson RUB02T suorituksesta kirjataan *moduulin RUB12* suorituksen ja arvosanan lisäksi 1 opintopiste RUB08-suoritusmerkintänä.



Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB03)

Opintojakson moduulit

- Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13), Pakollinen

Tavoitteet

Kulttuuri ja mediat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä
- tuntee ruotsinkielisiä medioita
- osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa
- pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.

Keskeiset sisällöt

Kulttuuri ja mediat

- suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt
- ruotsinkieliset mediat
- opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu suomenruotsalaisiin ja ruotsinsuomalaisiin kulttuuripiirteisiin sekä oppii arvostamaan erilaisia kulttuuri-identiteettejä. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson RUB03 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RUB03 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson RUB03 suorittamisen edellytykset: *moduulit RUB11 ja RUB12 sisältävä(t) opintojakso(t)*

Opintojakson RUB03 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

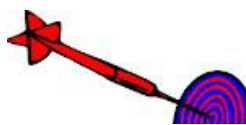
Ympäristömme, 2 op (RUB04)

Opintojakson moduulit

- Ympäristömme, 2 op (RUB14), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristömme



Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia
- harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteen ilmaisu
- pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin moduulin aihepiiristä.

Keskeiset sisällöt

Ympäristömme

- kulttuurinen moninaisuus
- erilaiset elinympäristöt
- ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana tapahtuva työskentely tukee opiskelijan eettisten arvolähtökohtien pohdintaa. Näin opintojakso kehittää opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija oppii arvostamaan erilaisia kulttuurillisia identiteettejä, uskontoja ja elämäntapomuksia sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta, mikä vahvistaa hänen globaali- ja kulttuuriosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson RUB04 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RUB04 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson RUB04 suorittamisen edellytykset: *moduulit RUB11 ja RUB12 sisältävä(t) opintojakso(t) sekä opintojakso RUB03*

Opintojakson RUB04 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB05)

Opintojakson moduulit

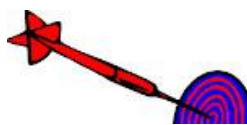
- Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelu- ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa



- kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen
- pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.

Keskeiset sisällöt

Opiskelu- ja työelämä

- opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta
- tulevaisuuden suunnitelmat
- vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään
- itsenäistyvän nuoren elämänhallinta
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- erilaisten hakemusten laatiminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kertyvän vuorovaikutusosaamisen kautta opiskelija oppii asettamaan itselleen tulevaisuuden tavoitteita.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija pohtii suuntautumistaan jatko-opintoihin ja työelämään. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson RUB05 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RUB05 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson RUB05 suorittamisen edellytykset: *moduulit RUB11 ja RUB12 sisältävä(t) opintojakso(t) sekä opintojaksot RUB03–RUB04*

Opintojakson RUB05 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB06)

Opintojakson moduulit

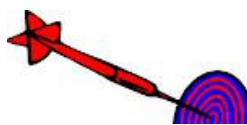
- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vankentaa puhumisen sujuvuutta*
- *tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen*
- *tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.*



Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen
- puhumisen eri piirteet
- aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä

Paikallinen lisäys

- Opetushallituksen tuottama suullisen kielitaidon koe tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetut näytöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan aktiivinen osallistuminen vaihteleviin vuorovaikutustilanteisiin auttaa häntä toimimaan myötätuntoisesti yhteistyössä muiden kanssa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson RUB06 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RUB06 suositeltu suoritusvuosi: 2 tai 3

Opintojakson RUB06 suorittamisen edellytykset: *moduulit RUB11 ja RUB12 sisältävä(t) opintojakso(t) sekä opintojaksot RUB03–RUB05*; opintojakson RUB06 voi suorittaa yhtä aikaa opintojakson RUB05 kanssa

Opintojakson RUB06 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB07)

Opintojakson moduulit

- Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17), Valinnainen

Tavoitteet

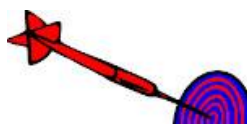
Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille
- laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä
- tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.

Keskeiset sisällöt

Kestävä elämäntapa



- *kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta*
- *eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opiskelija perehtyy kestävän elämäntavan perusasioihin ja ymmärtää oman toimintansa merkityksen niiden kannalta. Näin opintojakso vahvistaa eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson RUB07 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RUB07 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson RUB07 suorittamisen edellytykset: *moduulit RUB11 ja RUB12 sisältävä(t) opintojakso(t) sekä opintojaksot RUB03–RUB05*

Opintojakson RUB07 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Opintojakson osa: RUB02T, 1 op (RUB08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Katso RUB02T

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso RUB02T

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson RUB08 arviointi: S/H

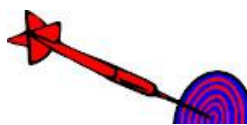
Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson osan RUB08 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson osan RUB08 edellytykset: –

Opintojakson osan RUB08 itsenäinen suoritus: ei mahdollista

Opiskelijan opintojakson RUB02T suorituksesta kirjataan *moduulin RUB12* suorituksen ja arvosanan lisäksi 1 opintopiste RUB08-suoritusmerkintänä.



Kuullun ja luetun ymmärtäminen, 2 op (RUB09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- oppii erilaisia strategioita kuullun- ja luetunymmärtämistaitojen kohentamiseksi.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kuuntelu- ja tekstinymmärtämistehtävät
- keskeisen sanaston harjoittelu
- kirjoitusharjoitukset käsitellyistä aihepiireistä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan sanastoa kartuttamalla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson RUB09 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RUB09 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson RUB09 suorittamisen edellytykset: *moduulit RUB11 ja RUB12* sisältävä(t) opintojakso(t) sekä opintojaksot RUB03–RUB05; opintojakson voi suorittaa yhtä aikaa opintojakson RUB05 kanssa

Opintojakson RUB09 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Kulttuurin tekijöitä ja näkijöitä, 2 op (RUB10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

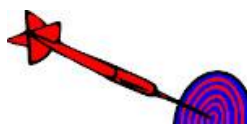
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- tutustuu kulttuurin eri aloihin Pohjoismaissa
- laajentaa kielellistä repertuaariaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kulttuurin eri aloja Pohjoismaissa, esimerkiksi musiikki, elokuva, kirjallisuus.

Paikallinen lisäys



Laaja-alainen osaaminen

Gloaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija vahvistaa globaali- ja kulttuuriosaamistaan tutustumalla monipuolisesti pohjoismaiseen kulttuuriin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson RUB10 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RUB10 suositeltu suoritusvuosi: 2 tai 3

Opintojakson RUB10 suorittamisen edellytykset: *moduulit RUB11 ja RUB12 sisältävä(t) opintojakso(t)* sekä opintojakso RUB03

Opintojakson RUB10 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Ruotsin kertaus, 2 op (RUB11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- valmentautuu ylioppilastutkinnon ruotsin kokeeseen
- vahvistaa keskeisiä rakenteita
- syventää kuuntelu- ja tekstinymmärtämisen taitoja
- kehittää sanaston hallintaa ja kirjoittamistaitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ylioppilastutkinnon ruotsin kokeessa käytettyjä kirjoitelmatyyppejä
- lukion aikana opiskellun kieliopin kertaus
- luetun- ja kuullun ymmärtämisen tehtäviä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

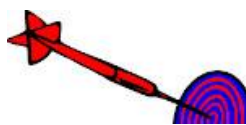
Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää kykyään ja taitojaan ruotsinkieliseen vuorovaikutukseen kartuttamalla sanastoaan ja vahvistamalla sanaston ja rakenteiden osaamistaan. Näin opintojakso edistää opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson RUB11 arviointi: S/H



Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RUB11 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson RUB11 suorittamisen edellytykset: *moduulit RUB11 ja RUB12 sisältävä(t) opintojakso(t)* sekä opintojaksot RUB03–RUB05

Opintojakson RUB11 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Opintojakso RUB11 on tarkoitettu kaikille, jotka osallistuvat ylioppilastutkinnon ruotsin kokeeseen.

Hyväksilukeminen: Muualla suoritettu RUB-opintokokonaisuus, 2 op (RUB12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- työstää asiakokonaisuuden tai kysymyksiä ja ratkaisuja vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- muussa oppilaitoksessa tai koulutukseen suunnatussa verkkopalvelussa kotimaassa tai ulkomailla suoritettu ruotsin opintokokonaisuus, jolla ei ole riittävää vastaavuutta minkään ruotsin opintojakson kanssa Kempeleen lukiossa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tarkastelee yksilön ja yhteisön identiteetin rakentumista tai ryhmässä toimimista ja hyödyntää samalla koko kielitaitonsa kirjoa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija vahvistaa empatiataitojaan ja rakentavan vuorovaikutuksen osaamistaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija voi pohtia kieliä koskevia asioita, kuten tasa-arvoa, enemmistö- ja vähemmistökysymyksiä tai kielipolitiikkaa.

Osaamisen arviointi

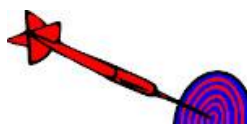
Paikallinen lisäys

Opintojakson RUB12 arviointi: suoritusmerkintä (S)

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RUB12 suositeltu suoritusvuosi: 1, 2 tai 3

Opintojakson RUB12 suorittamisen edellytykset: –



Opintojakson RUB12 itsenäinen suorittaminen: –

Opintojakson RUB12 laajuus voi olla 1 opintopiste tai 2 opintopistettä.

7.3. Vieraat kielet (VK)

Oppiaine ja tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielen, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

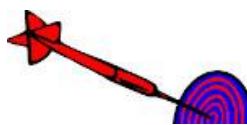
SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli



KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

AR = arabian kieli

KX = muu kieli

Lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määriteltäviä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

Laaja-alainen osaaminen

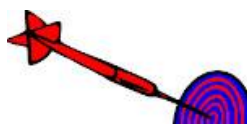
Vieraissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisen asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen** sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen



vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokraatiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Kieliopinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestäättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstimiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- rohaistuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkiksi äidinkielen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen
- osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.

Opiskelutaidot

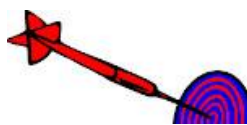
Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia
- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana
- osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä
- muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu ja rohaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti



- saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) ohessa olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Osaamisen arviointi

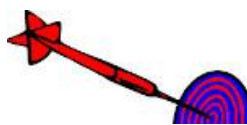
Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasotavoitteet oppimäärittäin

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)
Englanti, A-oppimäärä	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	A2.2–B1.1 (A2.1)	A2.2–B1.1 (A2.1)	A2.2–B1.1 (A2.1)
Muut kielet, A-oppimäärä	B1.2 (A2.2)	B1.2 (A2.2)	B1.2 (A2.2)
Englanti, B1-oppimäärä	B1.2	B1.2	B1.2
Muut kielet, B1-oppimäärä	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)
Englanti, B2-oppimäärä	B1.1	B1.1	B1.1
Muut kielet, B2-oppimäärä	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.2)
Englanti, B3-oppimäärä	B1.1	B1.1	A2.2
Aasian ja Afrikan kielet, B3-oppimäärä	A2.1	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)
Muut kielet, B3-oppimäärä	A2.1	A2.1	A2.1

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.



Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvien osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasoasteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

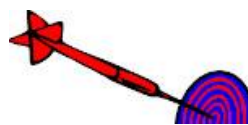
Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.



7.3.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1)

Oppiaine ja tehtävä

Laaja-alainen osaaminen

Osaamisen arviointi

Opintojaksot

Englannin ja ruotsin kieli-identiteetti, 2 op (ID01)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Englanninopiskelijana globaalissa maailmassa, 4 op (ENA0102)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen
- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä
- analysoi ja kehittää taitoaan käyttäen itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä
- monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta
- kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan
- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

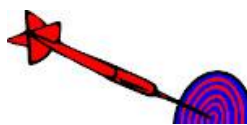
Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- opettelee arvioimaan omaa kehitystään osana jatkuvaa kielenoppimisprosessia ja ymmärtää, että kielenopiskelu on pitkäjänteistä toimintaa
- totuttelee lukion kielenopiskeluun, jossa kohdekieltä käytetään mahdollisimman paljon, ja sitoutuu tekemään töitä omien opiskelutaitojensa parantamiseksi.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen
- tavoitteiden asettelu kielen opiskelulle
- monikielisyys voimavarana



- erilaisiin teksti- ja tyyliilajeihin tutustuminen
- tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen

Englanti globaalina kielenä

- englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä
- kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus
- kansainväliset suhteet
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- puhujien eri taustat ja statusvaikutukset
- äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin
- viestintätyyli erilaisissa medioissa

Paikallinen lisäys

- mahdollisesti myös muita aihepiiriin liittyviä ajankohtaisia tai paikallisia aiheita
- kieliopista esimerkiksi perusverbiopin kertaus, muodollinen subjekti, passiivi, persoonapronominit.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää kieli-identiteettiään, itse- ja vertaisarviointitaitojaan ja empatiataitojaan. Niin ikään opiskelija opettelee asettamaan tavoitteita kielenopiskelulle ja käyttämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä. Lisäksi hän kehittää epävarmuuden sietokykyään ja sinnikkyyttä. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan omaa ja opiskeluryhmän hyvinvointiosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu rakentavaan vuorovaikutukseen keskeisenä kielitaidon osa-alueena sekä harjoittelee rakentavan vuorovaikutuksen strategioita ja erilaisia ongelmanratkaisutaitoja. Näin hän kartuttaa vuorovaikutusosaamistaan ja vahvistaa kielellistä itsetuntoaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija syventää tietojään englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta sekä tarkastelee kielen ja kielitaidon merkitystä asianmukaisessa viestinnässä. Näin opintojakso kehittää opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Osaamisen arviointi

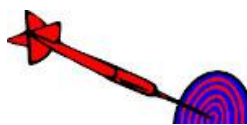
Paikallinen lisäys

Opintojakson ENA0102 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ENA0102 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson ENA0102 suorittamisen edellytykset: –



Opintojakson ENA0102 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Opintojaksoista ENA0102, ENA02, ENA02T, ENA02I ja ENA02H opiskelija voi sisällyttää oppimääräänsä vain yhden.

Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA02)

Opintojakson moduulit

- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- ymmärtää kielenopiskelun luonteen pitkäjänteisenä toimintana ja sitoutuu tekemään töitä omien opiskelutaitojensa parantamiseksi.

Keskeiset sisällöt

Englanti globaalina kielenä

- *englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä*
- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *kansainväliset suhteet*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyyli erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

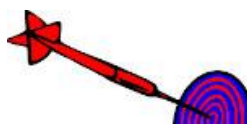
- mahdollisesti myös muita aihepiiriin liittyviä ajankohtaisia tai paikallisia aiheita
- kieliopista esimerkiksi perusverbiopin kertaus, passiivi, persoonapronominit ja muodollinen subjekti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää kielellistä itsetuntoaan rakentavan vuorovaikutuksen, merkitysneuvottelujen ja kielentämisen kautta sekä harjoittelee epävarmuuden sietokykyä ja sinnikkyyttä. Näin hän vahvistaa hyvinvointiosaamistaan.



Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu rakentavaan vuorovaikutukseen keskeisenä kielitaidon osa-alueena sekä harjoittelee rakentavan vuorovaikutuksen strategioita ja erilaisia ongelmanratkaisutaitoja. Tämä kartuttaa opiskelijan vuorovaikutusosaamista ja vahvistaa hänen kielellistä itsetuntoaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija syventää tietojaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta sekä tarkastelee kielen ja kielitaidon merkitystä asianmukaisessa viestinnässä, mikä kehittää hänen globaali- ja kulttuuriosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson ENA02 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ENA02 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson ENA02 suorittamisen edellytykset: ID01

Opintojakson ENA02 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Opintojaksoista ENA0102, ENA02, ENA02T, ENA02I ja ENA02H opiskelija voi sisällyttää oppimääräänsä vain yhden.

Englanti globaalina kielenä + Tukea, 4 op (ENA02T)

Opintojakson moduulit

- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Lisälaajuus

1 op

Tavoitteet

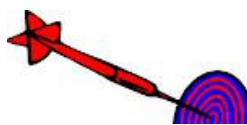
Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioita ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- saa tukea englannin opiskeluun koettuaan sen vaikeaksi
- ymmärtää kielenopiskelun luonteen pitkäjänteisenä toimintana ja sitoutuu tekemään töitä omien opiskelutaitojensa parantamiseksi.



Keskeiset sisällöt

Englanti globaalina kielenä

- *englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä*
- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *kansainväliset suhteet*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyyli erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

- mahdollisesti myös muita aihepiiriin liittyviä ajankohtaisia tai paikallisia aiheita
- englannin kielen perusteiden vahvistaminen
- lisäksi kieliopista keskeisen perusverbiopin kertaus ja esimerkiksi passiivin alkeet, persoonapronominit sekä muodollinen subjekti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää kielellistä itsetuntoaan sekä harjoittelee epävarmuuden sietokykyä ja sinnikkyyttä, mikä vahvistaa hänen hyvinvointiosaamistaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu rakentavaan vuorovaikutukseen keskeisenä kielitaidon osa-alueena ja kartuttaa samalla vuorovaikutusosaamistaan.

Gloaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tarkastelee kielen ja kielitaidon merkitystä asianmukaisessa viestinnässä ja kehittää samalla gloaali- ja kulttuuriosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson ENA02T arviointi: 4–10

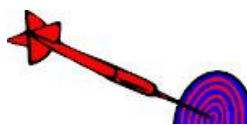
Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ENA02T suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson ENA02T suorittamisen edellytykset: ID01

Opintojakson ENA02T itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Opintojakso ENA02T on tarkoitettu niille ensimmäisen vuoden opiskelijoille, joilla on vaikeuksia englannissa.



Opintojaksoista ENA0102, ENA02, ENA02T, ENA02I ja ENA02H opiskelija voi sisällyttää oppimääräänsä vain yhden. Opiskelijan opintojakson ENA02T suorituksesta kirjataan *moduulin* ENA2 suorituksen ja arvosanan lisäksi 1 opintopiste ENA14-suoritusmerkintänä.

Englannin kieli ja kulttuuri, 2 op (ENA03)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoaan käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- syventää kulttuurista ymmärrystään.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

- mahdollisesti myös muita aihepiiriin liittyviä ajankohtaisia tai paikallisia aiheita
- kieliopista esimerkiksi substantiivit ja omistaminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

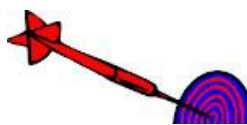
Opintojaksossa opiskelija harjoittelee ilmaisemaan itseään luovasti ja nauttimaan englannin kielen estetiikasta. Lisäksi opiskelija harjaantuu käyttämään reflektointia kielenoppimisen välineenä. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää monilukutaitoaan ja luo erilaisia tekstejä itselleen tärkeistä kulttuuriaiheista, mikä kartuttaa hänen monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tarkastelee kulttuurista moninaisuutta ja kulttuuriperintöjä sekä perehtyy niiden arvostamiseen. Näin opintojakso laajentaa opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.



Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson ENA03 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ENA03 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson ENA03 suorittamisen edellytykset: *moduulit ENA1 ja ENA2 sisältävä(t) opintojakso(t)*

Opintojakson ENA03 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA04)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä hankkiakseen, yhdistääkseen, muokatakseen, esittääkseen ja arvioidakseen tietoa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- haastaa itseään kiinnostumaan omaa välitöntä elämänpiiriään laajemmista asioista ja ilmiöistä
- kehittää ajattelu- ja opiskelutaitojaan.

Keskeiset sisällöt

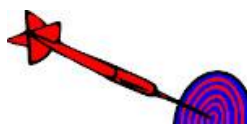
Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- mahdollisesti myös muita aihepiiriin liittyviä ajankohtaisia tai paikallisia aiheita
- kieliopista esimerkiksi relatiivipronominit, indefiniittipronominit, modaaliset apuverbit ja kansallisuussanat.

Paikallinen lisäys



Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää kriittisiä tiedonhankintataitojaan sekä ajattelu- ja opiskelutaitojaan ja syventää samalla monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelija harjoittelee omien mielipiteiden muodostamista ja ilmaisemista. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson ENA04 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ENA04 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson ENA04 suorittamisen edellytykset: *moduulit ENA1 ja ENA2 sisältävä(t) opintojakso(t) sekä opintojakso ENA03*

Opintojakson ENA04 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Tieteen englantia ja kestävä tulevaisuus, 2 op (ENA05)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä*

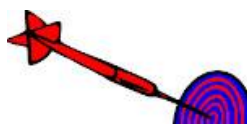
Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- vahvistaa taitojaan esittää kysymyksiä ja etsiä vastauksia tai hahmotella ratkaisuja itsenäisesti tai ryhmän jäsenenä.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet*



Paikallinen lisäys

- mahdollisesti myös muita aihepiiriin liittyviä ajankohtaisia tai paikallisia aiheita
- kielioipista esimerkiksi infinitiivi, that-lause ja ing-muoto, lukusanat ja ajanilmaukset, paljoussanat sekä etu- ja jälkiliitteet.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija kasvattaa kielellistä repertuaariaan esimerkiksi opettelemalla tiivistämistä ja raportointia sekä tutustumalla tieteen englantiin ja tieteellisen tekstin piirteisiin. Näin opintojakso kehittää opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija pääsee haastamaan itseään ja osaamistaan, kun hän syventää tiedonhankinnan taitojaan ja harjoittelee arvioimaan erilaisen tiedon luotettavuutta, tarpeellisuutta ja merkittävyyttä. Niin ikään opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, pyrkii ratkaisemaan monimutkaisia ongelmia sekä tekee ja arvioi vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson ENA05 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ENA05 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson ENA05 suorittamisen edellytykset: *moduulit ENA1 ja ENA2 sisältävä(t) opintojakso(t) sekä opintojaksot ENA03–ENA04*; opintojakson ENA05 voi suorittaa yhtä aikaa opintojakson ENA07 kanssa, jos opintojakso ENA06 on suoritettu

Opintojakson ENA05 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Englanti jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA06)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6), Pakollinen

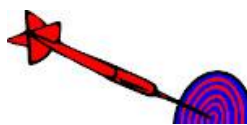
Tavoitteet

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille
- rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä.

Paikallinen lisäys



- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- syventää käsitystään kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämää astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

- mahdollisesti myös muita aihepiiriin liittyviä ajankohtaisia tai paikallisia aiheita
- kieliopista esimerkiksi adjektiivit ja adverbit, epäsuora kerronta ja aikamuotoharmonia, lauseenvastikkeet sekä prepositiorakenteita.

Paikallinen lisäys

Laa-ja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelija vahvistaa taitojaan suunnitella tulevaisuuttaan laaja-alaisesti ja avarakatseisesti niin kotimaassa kuin kansainvälisissäkin konteksteissa. Lisäksi opiskelija rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä sekä edelleen harjaantuu sietämään epävarmuutta, turhautumista ja jopa epäonnistumisia. Näin opintojakso kehittää opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kehittää kansainvälistä osaamistaan opiskelussa ja työelämässä ja vahvistaa samalla globaali- ja kulttuuriosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson ENA06 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ENA06 suositeltu suoritusvuosi: 2

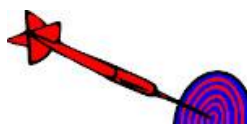
Opintojakson ENA06 suorittamisen edellytykset: *moduulit ENA1 ja ENA2 sisältävä(t) opintojakso(t) sekä opintojaksot ENA03–ENA04; opintojakson ENA06 voi suorittaa yhtä aikaa opintojakson ENA07 kanssa, jos opintojakso ENA05 on suoritettu*

Opintojakson ENA06 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Englanti, ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA07)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7), Valinnainen



Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta
- kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi
- osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- parantaa maailmankansalaisen valmiuksiaan keskustella globaaleista ympäristökysymyksistä ja luo niiden ymmärtämiseen, tutkimiseen ja ratkaisemiseen tarvittavaa tieto- ja taitopohjaa.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

Paikallinen lisäys

- mahdollisesti myös muita aihepiiriin liittyviä ajankohtaisia tai paikallisia aiheita
- kieliopista esimerkiksi konjunktiot ja sidesanat, välimerkit ja isot alkukirjaimet, prepositioilmaukset sekä apuverbien erityistapaukset.

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa huomioidaan ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

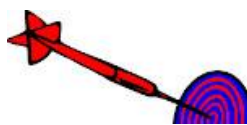
Opintojaksossa opiskelija kehittää kestävä elämäntavan osaamistaan omassa elinpiirissään ja samalla hän oppii hyödyntämään kielitaitoaan syy-seuraussuhteiden analysoinnissa, mikä vahvistaa eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus omaksua eettisesti vastuullisia elintapoja ja edistää niitä. Opintojaksossa opiskelija tutustuu YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelmaan Agenda 30:een sekä joihinkin ilmastoa tai ympäristöä koskeviin kansainvälisiin sopimuksiin. Näin opintojakso laajentaa opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys



Opintojakson ENA07 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ENA07 suositeltu suoritusvuosi: 2 tai 3

Opintojakson ENA07 suorittamisen edellytykset: *moduulit ENA1 ja ENA2 sisältävä(t) opintojakso(t) sekä opintojaksot ENA03–ENA04*; opintojakson ENA07 voi suorittaa yhtä aikaa opintojakson ENA05 tai ENA06 kanssa, jos toinen niistä on jo suoritettu, tai jonkin valinnaisen ENA-opintojakson kanssa

Opintojakson ENA07 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Opintojakso ENA07 on tarkoitettu kaikille, jotka osallistuvat ylioppilastutkinnon pitkän englannin kokeeseen. Jos opiskelija osallistuu kokeeseen syksyllä, opintojakso kannattaa suorittaa edellisenä keväänä.

Englannin puheviestintätaidot ja vaikuttaminen, 2 op (ENA08)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- harjoittelee monipuolista kansainvälisissä yhteyksissä tarvittavaa suullista kielitaitoa.

Keskeiset sisällöt

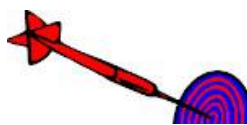
Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

- Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen tai erillisen ohjeistuksen mukaisten näyttöjen suorittaminen
- mahdollisesti myös muita aihepiiriin liittyviä ajankohtaisia tai paikallisia aiheita.

Paikallinen lisäys



Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija oppii toisten kanssa vuorovaikutuksessa toisten arvostamista ja huomioon ottamista sekä empatiataitoja, mikä vahvistaa hänen hyvinvointiosaamistaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää kielitietoisuuttaan sekä rakentavan viestinnän ja neuvottelemisen taitojaan sekä kartuttaa samalla vuorovaikutusosaamistaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija harjoittelee monipuolista kansainvälisissä yhteyksissä tarvittavaa suullista kielitaitoa, mikä vahvistaa hänen kansainvälisyysvalmiuksiaan sekä globaali- ja kulttuuriosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson ENA08 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ENA08 suositeltu suoritusvuosi: 2 tai 3

Opintojakson ENA08 suorittamisen edellytykset: *moduulit ENA1 ja ENA2 sisältävä(t)* opintojakso(t) sekä opintojaksot ENA03–ENA04; opintojakson ENA08 voi suorittaa yhtä aikaa jonkin muun ENA-opintojakson kanssa

Opintojakson ENA08 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Opintojakson osa: ENA02T, 1 op (ENA09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Katso ENA02T

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso ENA02T

Osaamisen arviointi

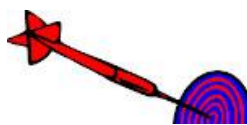
Paikallinen lisäys

Opintojakson osan ENA09 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson osan ENA09 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson osan ENA09 edellytykset: –



Opintojakson osan ENA09 itsenäinen suoritus: ei mahdollista

Opiskelijan opintojakson ENA02T suorituksesta kirjataan *moduulin ENA2* suorituksen ja arvosanan lisäksi 1 opintopiste ENA09-suoritusmerkintänä.

Englannin ymmärtämisen taidot, 2 op (ENA10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- vahvistaa valmiuksiaan edetä lukioenglannin opinnoissa kuullun- ja luetunymmärtämisen taitoja kehittämällä
- kertaa keskeisten aihepiirien sanastoa ja laajentaa sanavarastoaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ymmärtämisen strategioita ja tekniikoita sekä luetun- ja kuullunymmärtämisen harjoituksia
- keskeistä sanastoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tunnistaa kehittämiskohteitaan ja syventää osaamistaan, mikä vahvistaa hänen hyvinvointiosaamistaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää kielitietoisuuttaan ja kartuttaa samalla vuorovaikutusosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson ENA10 arviointi: S/H

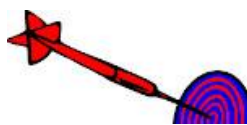
Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ENA10 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson ENA10 suorittamisen edellytykset: *moduulit ENA1 ja ENA2* sisältävä(t) opintojakso(t) sekä opintojakso ENA03; opintojakson ENA10 voi suorittaa yhtä aikaa opintojakson ENA04 kanssa

Opintojakson ENA10 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Opintojakso ENA10 on tarkoitettu niille toisen vuoden opiskelijoille, joilla on ymmärtämisen ongelmien tai sanavaraston pienuuden takia vaikeuksia edetä englannin opinnoissaan.



Englannin kielioppi ja kirjoittaminen, 2 op (ENA11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- harjoittelee kirjoittamisen näkökulmasta englannin keskeistä kielioppia
- hioo kirjoittamisen taitojaan ja harjoittelee ylioppilastutkinnon pitkän englannin kokeen kirjoitelmää varten
- harjoittelee kirjoittamisen itse- ja vertaisarviointitaitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kielioppiharjoitukset
- kirjoitelmaharjoitukset.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija syventää englannin osaamistaan, kehittää itse- ja vertaisarviointitaitojaan sekä kasvattaa kielellistä repertuaariaan ja kirjallisen vuorovaikutuksen taitojaan, mikä vahvistaa hänen hyvinvointiosaamistaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija edelleen kehittää kielitietoisuuttaan, minkä ansiosta hänen vuorovaikutusosaamisensa karttuu.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson ENA11 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ENA11 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson ENA11 suorittamisen edellytykset: *moduulit ENA1 ja ENA2 sisältävä(t) opintojakso(t) sekä opintojaksot ENA03–ENA06*; opintojakson ENA11 voi suorittaa yhtä aikaa jonkin muun valinnaisen ENA-opintojakson kanssa

Opintojakson ENA11 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

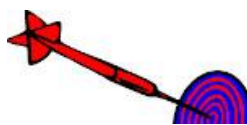
Opintojakso ENA11 on tarkoitettu kaikille, jotka osallistuvat ylioppilastutkinnon pitkän englannin kokeeseen.

Englannin yo-valmennus, 2 op (ENA12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija



- harjoittelee monipuolista kansainvälisissä yhteyksissä tarvittavaa kielitaitoa
- laajentaa sanavarastoaan ajankohtaisista ja globaaleista aihepiireistä
- kypsyttelée ajatteluaan ja haastaa itseään kiinnostumaan omaa välitöntä kokemuspiiriään laajemmista asioista ja ilmiöistä
- valmistautuu ylioppilastutkinnon pitkän englannin kokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ihmisoikeudet, konfliktien ratkaisu, demokratia ja oma osallisuus, tasa-arvo, oikeudenmukaisuus sekä hyvä tulevaisuus
- opiskelutaidot ja valmiudet jatko-opintoihin
- sanaston kertaus ja laajennus
- valmistautuminen ylioppilastutkinnon pitkän englannin kokeeseen kielitaidon eri osa-alueilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää opiskelutaitojaan ja valmiuksiaan jatko-opintoihin sekä laajentaa samalla monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa mahdollisuuksia oppia ymmärtämään ja arvostamaan demokratiaa ja tasa-arvoa, minkä avulla hän kehittää valmiuksiaan aktiivisuuteen ja osallisuuteen maailmassa. Näin opintojakso edistää opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opiskelija pohtii ja kehittää toimintaansa hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi sekä saa kokemuksia siitä, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta. Tällä tavoin opintojakso vahvistaa eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien ja oikeudenmukaisuuden edistämiseksi sekä kartuttaa samalla globaali- ja kulttuuriosaamistaan.

Osaamisen arviointi

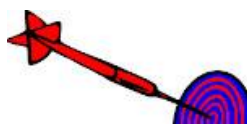
Paikallinen lisäys

Opintojakson ENA12 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ENA12 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson ENA12 suorittamisen edellytykset: *moduulit ENA1 ja ENA2 sisältävä(t) opintojakso(t) sekä opintojaksot ENA03–ENA06; opintojakson ENA12 voi suorittaa yhtä aikaa jonkin muun valinnaisen ENA-opintojakson kanssa*



Opintojakson ENA12 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Opintojakso ENA12 on tarkoitettu kaikille, jotka osallistuvat ylioppilastutkinnon pitkän englannin kokeeseen.

Opintojakson ENA12 arvosanaa voidaan käyttää lisänäyttönä harkittaessa pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen perusteella muodostuvan A-englannin oppimäärän arvosanan korotusta.

Hyväksilukeminen: Muualla suoritettu ENA-opintokokonaisuus, 2 op (ENA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- työstää asiakokonaisuuden tai kysymyksiä ja ratkaisuja vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ulkomailla englannin kielellä suoritettu opintokokonaisuus tai koulutukseen suunnatussa englanninkielisessä verkkopalvelussa kotimaassa tai ulkomailla englannin kielellä suoritettu opintokokonaisuus, jolla ei ole riittävää vastaavuutta minkään englannin opintojakson kanssa Kempeleen lukiossa
- tai englannin kieltä, kielihistoriaa, jonkin englanninkielisen maan kulttuuria, yhteiskuntaa tai muuta näkökulmaa käsittelevä kotimaassa tai ulkomailla suoritettu opintokokonaisuus tai kurssi tai jotakin kieltenopetuksen taustalla vaikuttavaa tieteenalaa, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, koskeva englannin kielellä kotimaassa tai ulkomailla suoritettu opintokokonaisuus.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija kehittää kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksiaan osallisuuteen ja aktiivisuuteen maailmassa.

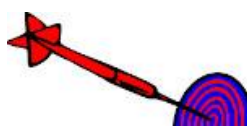
Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson ENA13 arviointi: suoritusmerkintä (S)



Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ENA13 suositeltu suoritusvuosi: 1, 2 tai 3

Opintojakson ENA13 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson ENA13 itsenäinen suorittaminen: –

Opintojakson ENA13 laajuus voi olla 1 opintopiste tai 2 opintopistettä.

7.3.2. Vieraat kielet, ranska, B2-oppimäärä (VKRAB2)

Oppiaine ja tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Ranskan perustason alkeet 3, 2 op (RAB201)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

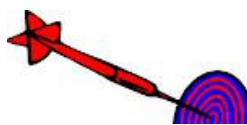
Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson RAB201 arviointi: 4–10



Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RAB201 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson RAB201 suorittamisen edellytykset: perusopetuksen B2-ranskan tiedot ja taidot

Opintojakson RAB201 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Ranskan perustaso 1, 2 op (RAB202)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson RAB202 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RAB202 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson RAB202 suorittamisen edellytykset: RAB201

Opintojakson RAB202 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Ranskan perustaso 2, 2 op (RAB203)

Opintojakson moduulit

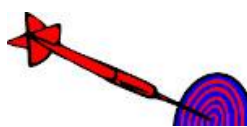
- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*



Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson RAB203 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RAB203 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson RAB203 suorittamisen edellytykset: RAB201–RAB202

Opintojakson RAB203 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Ranskan perustaso 3, 2 op (RAB204)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

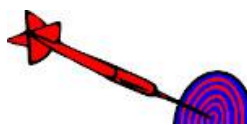
Opintojakson RAB204 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RAB204 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson RAB204 suorittamisen edellytykset: RAB201–RAB203

Opintojakson RAB204 itsenäinen suorittaminen: ei suositella



Ranskan perustaso 4, 2 op (RAB205)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson RAB205 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RAB205 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson RAB205 suorittamisen edellytykset: RAB201–RAB204

Opintojakson RAB205 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Ranskan perustaso 5, 2 op (RAB206)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

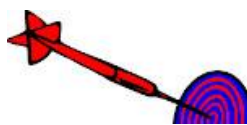
Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys



Opintojakson RAB206 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RAB206 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson RAB206 suorittamisen edellytykset: RAB201–RAB205

Opintojakson RAB206 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Ranskan perustason jatko 1, 2 op (RAB207)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson RAB207 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RAB207 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson RAB207 suorittamisen edellytykset: RAB201–RAB206

Opintojakson RAB207 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Ranskan perustason jatko 2, 2 op (RAB208)

Opintojakson moduulit

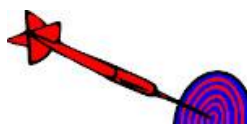
- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*



Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson RAB208 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RAB208 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson RAB208 suorittamisen edellytykset: RAB201–RAB207

Opintojakson RAB208 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Ranskan kertaus ja yo-valmennus, 2 op (RAB209)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson RAB209 arviointi: 4–10, opiskelijan pyynnöstä S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RAB209 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson RAB209 suorittamisen edellytykset: RAB01–RAB06

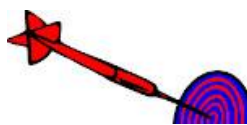
Opintojakson RAB209 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Opintojakso RAB209 on tarkoitettu kaikille, jotka osallistuvat ylioppilastutkinnon lyhyen ranskan kokeeseen.

7.3.3. Vieraat kielet, saksa, B2-oppimäärä (VKSAB2)

Oppiaine ja tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kielenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.



Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Elämäni tärkeitä asioita, 2 op (SAB201)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- oppii kertomaan vapaa-ajasta, harrastuksista, asumisesta, perheestä ja suvusta, ulkonäöstä ja luonteesta.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- säännöllinen ja epäsäännöllinen perfekti sekä aiemmin opitun kieliopin kertaaminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

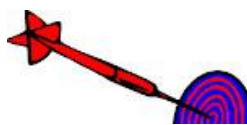
Opintojaksossa opiskelija vahvistaa vuorovaikutustaitojaan ja saksan kielen kommunikaatiotaitojaan, mikä kehittää hänen vuorovaikutusosaamistaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu Saksaan ja saksalaisuuteen, mikä vahvistaa hänen globaali- ja kulttuuriosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys



Opintojakson SAB201 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson SAB201 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson SAB201 suorittamisen edellytykset: perusopetuksen B2-saksan tiedot ja taidot

Opintojakson SAB201 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Matkalla saksaksi, 2 op (SAB202)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- vahvistaa taitojaan toimia ravintolatilanteissa kielelle ja kulttuurille tyypilliseen tapaan
- vertailee suomalaista ja saksankielistä kulttuuria nuorten näkökulmasta
- hahmottaa kehonkielen merkitystä eri kulttuureissa
- tutustuu saksan kielen levinneisyyteen.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- vaihtoprepositioihin ja adjektiivin vertailuun tutustuminen sekä aiemmin opitun kieliopin kertaaminen ja vahvistaminen.

Paikallinen lisäys

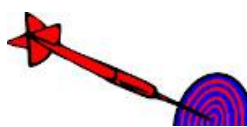
Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan muun muassa ravintolatilanteita tiiviissä dialogissa, mikä vahvistaa opiskelijan vuorovaikutustaitoja ja vaikuttaa myönteisesti itsetuntoon.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelijan kansainvälisyysvalmiudet ja itsetuntemus vahvistuvat hänen vertaillaan suomalaisia kulttuuripiirteitä kohdekieliseen kulttuuriin.



Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson SAB202 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson SAB202 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson SAB202 suorittamisen edellytykset: SAB201

Opintojakson SAB202 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Hyvää elämää, 2 op (SAB203)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- pohtii elämänvaiheita ja terveellistä elämää
- pohtii teknologian vaikutusta tulevaisuuteen
- harjoittelee arkipäivän sanastoa.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- päivän kulkuun ja kotitöihin liittyvä sanasto
- refleksiiviverbien, konditionaalin, pluskvamperfektin ja zu-partikkelin käytön harjoittelu sekä jo opittujen rakenteiden kertaaminen.

Paikallinen lisäys

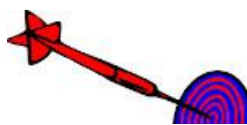
Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa pohditaan hyvinvointiin liittyviä teemoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys



Opintojakson SAB203 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson SAB203 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson SAB203 suorittamisen edellytykset: SAB201–SAB202

Opintojakson SAB203 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Ovi auki saksankieliseen kulttuuriin, 2 op (SAB204)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- tutustuu monipuolisesti saksalaisen kielialueen luovaan kulttuurielämään
- harjoittelee saksalaisen kielenkäytön kulttuuri- ja tilannesidonnaisia piirteitä, kuten aktiivista kuuntelemista ja mielipiteen ilmaisemista.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuurialueet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- *genetiivin, pronomien, imperfektiivituksen, verbien rektioiden ja pronominaaliadverbien käytön harjoittelu sekä jo opittujen rakenteiden kertaaminen.*

Paikallinen lisäys

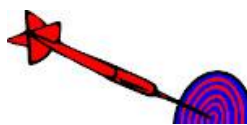
Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija harjoittelee kohdekieliselle kulttuurille tyypillistä vuorovaikutusta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija oppii lisää kohdekielisen alueen kulttuurista, mikä vahvistaa hänen globaali- ja kulttuuriosaamistaan.



Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson SAB204 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson SAB204 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson SAB204 suorittamisen edellytykset: SAB201–SAB203

Opintojakson SAB204 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Matkalla tulevaisuuteen, 2 op (SAB205)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- oppii kertomaan tulevaisuutta, jatko-opintoja ja työelämää koskevista suunnitelmistaan
- harjoittelee omaan talouteen liittyvää sanastoa
- oppii kertomaan Suomen koulutusjärjestelmästä saksan kielellä.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- adjektiivien käytön sekä heikon ja vahvan taivutuksen harjoittelu, lukusanojen kertaus sekä imperatiivin käytön opettelu.

Paikallinen lisäys

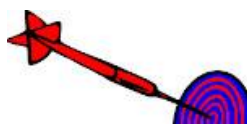
Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija opiskelee tiiviissä vuorovaikutuksessa toisten kanssa, mikä kehittää hänen vuorovaikutusosaamistaan, yhteistyötaitojaan ja kielitietoisuuttaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelija saa lisää tietoa jatko-opinnoista ja työelämästä, mikä vahvistaa hänen yhteiskunnallista osaamistaan.



Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija vertailee Suomen ja saksankielisten maiden koulutusjärjestelmän ja työelämän piirteitä, mikä laajentaa hänen globaali- ja kulttuuriosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson SAB205 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson SAB205 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson SAB205 suorittamisen edellytykset: SAB201–SAB204

Opintojakson SAB205 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Matkalla kohti kestäväää maailmaa, 2 op (SAB206)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- tutustuu luontoon ja luonnonsuojeluun, kestäväään kehitykseen sekä ilmastonmuutokseen
- tutustuu maahan- ja maastamuuttoon liittyviin teemoihin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

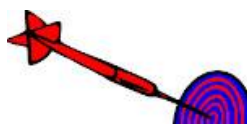
- passiivin käytön opettelu sekä jo opittujen rakenteiden kertaus.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija toimii tiiviissä yhteistyössä toisten kanssa, mikä kehittää hänen vuorovaikutustaitojaan.



Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opiskelija pohtii luontoon, luonnonsuojeluun, kestävään kehitykseen sekä ilmastonmuutokseen liittyviä teemoja. Näin opiskelijan eettisyys ja ympäristöosaaminen vahvistuvat.

Gloaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu luonnonsuojelun yhteiskunnalliseen merkitykseen niin suomalaisessa kuin saksalaisessakin kulttuuripiirissä, mikä vahvistaa hänen globaali- ja kulttuuriosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson SAB206 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson SAB206 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson SAB206 suorittamisen edellytykset: SAB201–SAB205

Opintojakson SAB206 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Saksan perustason jatko 1, 2 op (SAB207)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Osaamisen arviointi

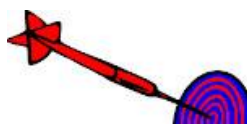
Paikallinen lisäys

Opintojakson SAB207 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson SAB207 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson SAB207 suorittamisen edellytykset: SAB201–SAB206



Opintojakson SAB207 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Saksan perustason jatko 2, 2 op (SAB208)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson SAB208 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson SAB208 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson SAB208 suorittamisen edellytykset: SAB201–SAB207

Opintojakson SAB208 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Saksan kertaus ja yo-valmennus, 2 op (SAB209)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

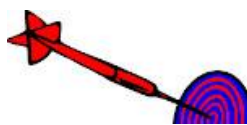
Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson SAB209 arviointi: 4–10, opiskelijan pyynnöstä S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson SAB209 suositeltu suoritusvuosi: 3



Opintojakson SAB209 suorittamisen edellytykset: SAB201–SAB206

Opintojakson SAB209 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Opintojakso SAB209 on tarkoitettu kaikille, jotka osallistuvat ylioppilastutkinnon lyhyen saksan kokeeseen.

7.3.4. Vieraat kielet, venäjä, B2-oppimäärä (VKVEB2)

Oppiaine ja tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kielenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Venäjän perustason alkeet 3, 2 op (VEB201)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Osaamisen arviointi

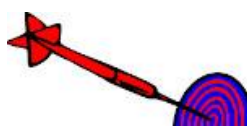
Paikallinen lisäys

Opintojakson VEB201 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson VEB201 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson VEB201 suorittamisen edellytykset: perusopetuksen B2-venäjän tiedot ja taidot



Opintojakson VEB201 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Venäjän perustaso 1, 2 op (VEB202)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson VEB202 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson VEB202 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson VEB202 suorittamisen edellytykset: VEB201

Opintojakson VEB202 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Venäjän perustaso 2, 2 op (VEB203)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

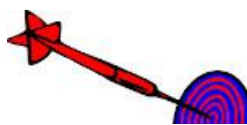
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet



Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson VEB203 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson VEB203 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson VEB203 suorittamisen edellytykset: VEB201–VEB202

Opintojakson VEB203 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Venäjän perustaso 3, 2 op (VEB204)**Opintojakson moduulit**

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson VEB204 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson VEB204 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson VEB204 suorittamisen edellytykset: VEB201–VEB203

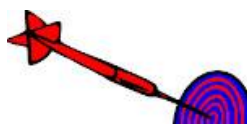
Opintojakson VEB204 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Venäjän perustaso 4, 2 op (VEB205)**Opintojakson moduulit**

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4



Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson VEB205 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson VEB205 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson VEB205 suorittamisen edellytykset: VEB201–VEB204

Opintojakson VEB205 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Venäjän perustaso 5, 2 op (VEB206)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

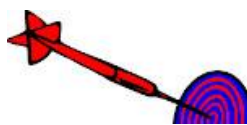
Opintojakson VEB206 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson VEB206 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson VEB206 suorittamisen edellytykset: VEB201–VEB205

Opintojakson VEB206 itsenäinen suorittaminen: ei suositella



Venäjän perustason jatko 1, 2 op (VEB207)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson VEB207 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson VEB207 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson VEB207 suorittamisen edellytykset: VEB201–VEB206

Opintojakson VEB207 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Venäjän perustason jatko 2, 2 op (VEB208)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

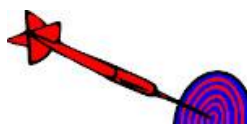
Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

146



Opintojakson VEB208 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson VEB208 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson VEB208 suorittamisen edellytykset: VEB201–VEB207

Opintojakson VEB208 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Venäjän kertaus ja yo-valmennus, 2 op (VEB209)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson VEB209 arviointi: 4–10, opiskelijan pyynnöstä S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson VEB209 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson VEB209 suorittamisen edellytykset: VEB201–VEB206

Opintojakson VEB209 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

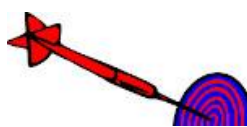
Opintojakso VEB209 on tarkoitettu kaikille, jotka osallistuvat ylioppilastutkinnon lyhyen venäjän kokeeseen.

7.3.5. Vieraat kielet, ranska, B3-oppimäärä (VKRAB3)

Oppiaine ja tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.



Opintojaksot**Ranskan perustason alkeet 1, 2 op (RAB301)****Opintojakson moduulit**

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson RAB301 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RAB301 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson RAB301 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson RAB301 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Opintojakso RAB301 soveltuu myös erillisesti suoritettavaksi kielen alkeiden opetteluun.

Ranskan perustason alkeet 2, 2 op (RAB302)**Opintojakson moduulit**

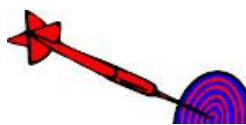
- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*



Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson RAB302 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RAB302 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson RAB302 suorittamisen edellytykset: RAB301

Opintojakson RAB302 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Ranskan perustason alkeet 3, 2 op (RAB303)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

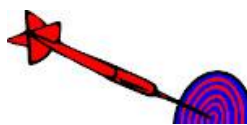
Opintojakson RAB303 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RAB303 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson RAB303 suorittamisen edellytykset: RAB301–RAB302

Opintojakson RAB303 itsenäinen suorittaminen: ei suositella



Ranskan perustaso 1, 2 op (RAB304)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurieroja vertailua

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson RAB304 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RAB304 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson RAB304 suorittamisen edellytykset: RAB301–RAB303

Opintojakson RAB304 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Ranskan perustaso 2, 2 op (RAB305)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

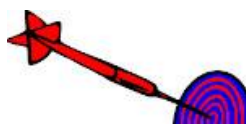
Perustaso 2

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

150



Opintojakson RAB305 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RAB305 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson RAB305 suorittamisen edellytykset: RAB301–RAB304

Opintojakson RAB305 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Ranskan perustaso 3, 2 op (RAB306)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuurialueet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson RAB306 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RAB306 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson RAB306 suorittamisen edellytykset: RAB301–RAB305

Opintojakson RAB306 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Ranskan perustaso 4, 2 op (RAB307)

Opintojakson moduulit

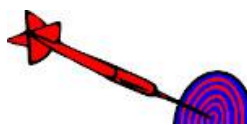
- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*



Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson RAB307 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RAB307 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson RAB307 suorittamisen edellytykset: RAB301–RAB306

Opintojakson RAB307 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Ranskan perustaso 5, 2 op (RAB308)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

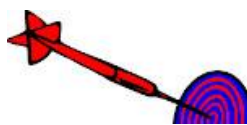
Opintojakson RAB308 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RAB308 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson RAB308 suorittamisen edellytykset: RAB301–RAB307

Opintojakson RAB308 itsenäinen suorittaminen: ei suositella



Ranskan kertaus ja yo-valmennus, 2 op (RAB309)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson RAB309 arviointi: 4–10, opiskelijan pyynnöstä S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson RAB309 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson RAB309 suorittamisen edellytykset: RAB01–RAB08

Opintojakson RAB309 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Opintojakso RAB309 on tarkoitettu kaikille, jotka osallistuvat ylioppilastutkinnon lyhyen ranskan kokeeseen.

7.3.6. Vieraat kielet, saksa, B3-oppimäärä (VKSAB3)

Oppiaine ja tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Tervetuloa tutustumaan saksan kieleen, 2 op (SAB301)

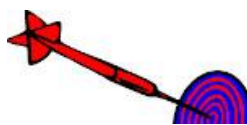
Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija



- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- tutustuu saksan kieleen
- harjoittelee toimimaan kielelle ja kulttuurille tyypillisellä tavalla tutustumistilanteissa
- oppii kertomaan vapaa-ajasta, kuvailemaan ulkonäköä ja luonnetta sekä kertomaan perheestä
- oppii saksan kielen perusrakenteita.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- saksan kielen perusrakenteita.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kieltä opitaan tiiviissä vuorovaikutuksessa toisten kanssa, mikä vahvistaa opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelijan kansainvälisyysvalmiudet kasvavat kielitaidon ja kulttuuriosaamisen monipuolistumisen myötä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson SAB301 arviointi: 4–10

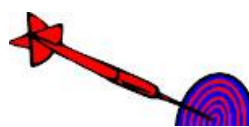
Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson SAB301 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson SAB301 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson SAB301 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Opintojakso SAB301 soveltuu myös erillisesti suoritettavaksi kielen alkeiden opetteluun.



Matkalla Itävallassa, 2 op (SAB302)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- tutustuu Itävaltaan ja sen kulttuuriin
- selvittää arkipäivän puhetilanteissa ja oppii toimimaan matkailutilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- säästä puhuminen, voinnista keskusteleminen, tapaamisen sopiminen, toimiminen kahvilassa kielelle ja kulttuurille tyypilliselle tavalla
- matkan suunnittelu ja reittiohjeiden noudattaminen
- vaateostoksilla toimiminen, asumisesta kertominen
- kielipista saksan kielen sijamuotoja, verbioppia, man-pronominin käyttö, sivulauseen sanajärjestys ja datiiviprepositioita.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija rohkaistuu käyttämään vähäistäkin kielitaitoaan vuorovaikutustilanteissa, mikä vahvistaa hänen vuorovaikutusosaamistaan.

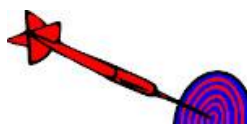
Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija oppii hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin, myös maailmankuvan laajentamiseksi. Näin opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaaminen vahvistuu.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson SAB302 arviointi: 4–10



Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson SAB302 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson SAB302 suorittamisen edellytykset: SAB301

Opintojakson SAB302 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Elämäni tärkeitä asioita, 2 op (SAB303)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- oppii kertomaan vapaa-ajasta, harrastuksista, asumisesta, perheestä ja suvusta, ulkonäöstä ja luonteesta.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- säännöllinen ja epäsäännöllinen perfekti sekä aiemmin opitun kieliopin kertaaminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija vahvistaa vuorovaikutustaitojaan ja saksan kielen kommunikaatiotaitojaan, mikä kehittää hänen vuorovaikutusosaamistaan.

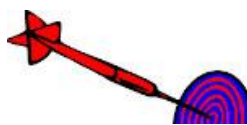
Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu Saksaan ja saksalaisuuteen, mikä vahvistaa hänen globaali- ja kulttuuriosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson SAB303 arviointi: 4–10



Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson SAB303 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson SAB303 suorittamisen edellytykset: SAB301–SAB302

Opintojakson SAB303 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Perusopetuksessa saksan B2-oppimäärää opiskelleet aloittavat lukion saksan opinnot viimeistään SAB303-opintojaksossa.

Matkalla saksaksi, 2 op (SAB304)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- vahvistaa taitojaan toimia ravintolatilanteissa kielelle ja kulttuurille tyypilliseen tapaan
- vertailee suomalaista ja saksankielistä kulttuuria nuorten näkökulmasta
- hahmottaa kehonkielen merkitystä eri kulttuureissa
- tutustuu saksan kielen levinneisyyteen.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- vaihtoprepositioihin ja adjektiivin vertailuun tutustuminen sekä aiemmin opitun kieliopin kertaaminen ja vahvistaminen.

Paikallinen lisäys

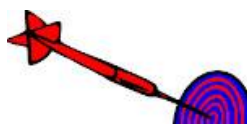
Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan muun muassa ravintolatilanteita tiiviissä dialogissa, mikä vahvistaa opiskelijan vuorovaikutustaitoja ja vaikuttaa myönteisesti itsetuntoon.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelijan kansainvälisyysvalmiudet ja itsetuntemus vahvistuvat hänen vertaillaan suomalaisia kulttuuripiirteitä kohdekieliseen kulttuuriin.



Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson SAB304 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson SAB304 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson SAB304 suorittamisen edellytykset: SAB301–SAB303

Opintojakson SAB304 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Hyvää elämää, 2 op (SAB305)**Opintojakson moduulit**

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- pohtii elämänvaiheita ja terveellistä elämää
- pohtii teknologian vaikutusta tulevaisuuteen
- harjoittelee arkipäivän sanastoa.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- päivän kulkuun ja kotitöihin liittyvä sanasto
- refleksiiviverbien, konditionaalin, pluskvamperfektin ja zu-partikkelin käytön harjoittelu sekä jo opittujen rakenteiden kertaaminen.

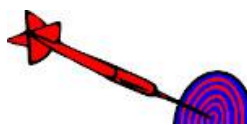
Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen**Hyvinvointiosaaminen**

Opintojaksossa pohditaan hyvinvointiin liittyviä teemoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys



Opintojakson SAB305 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson SAB305 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson SAB305 suorittamisen edellytykset: SAB301–SAB304

Opintojakson SAB305 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Ovi auki saksankieliseen kulttuuriin, 2 op (SAB306)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- tutustuu monipuolisesti saksalaisen kielialueen luovaan kulttuurielämään
- harjoittelee saksalaisen kielenkäytön kulttuuri- ja tilannesidonnaisia piirteitä, kuten aktiivista kuuntelemista ja mielipiteen ilmaisemista.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuurialueet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- *genetiivin, pronominiin, imperfektitaivutuksen, verbien rektioiden ja pronominaaliadverbien käytön harjoittelu sekä jo opittujen rakenteiden kertaaminen.*

Paikallinen lisäys

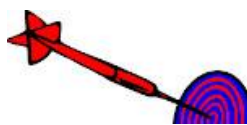
Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija harjoittelee kohdekieliselle kulttuurille tyypillistä vuorovaikutusta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija oppii lisää kohdekielisen alueen kulttuurista, mikä vahvistaa hänen globaali- ja kulttuuriosaamistaan.



Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson SAB306 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson SAB306 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson SAB306 suorittamisen edellytykset: SAB301–SAB305

Opintojakson SAB306 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Matkalla tulevaisuuteen, 2 op (SAB307)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- oppii kertomaan tulevaisuutta, jatko-opintoja ja työelämää koskevista suunnitelmistaan
- harjoittelee omaan talouteen liittyvää sanastoa
- oppii kertomaan Suomen koulutusjärjestelmästä saksan kielellä.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- adjektiivin käytön sekä heikon ja vahvan taivutuksen harjoittelemineen, lukusanonjen kertaus sekä imperatiivin käytön opettelu.

Paikallinen lisäys

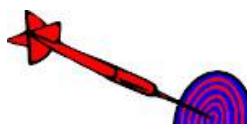
Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija opiskelee tiiviissä vuorovaikutuksessa toisten kanssa, mikä kehittää hänen vuorovaikutusosaamistaan, yhteistyötaitojaan ja kielitietoisuuttaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelija saa lisää tietoa jatko-opinnoista ja työelämästä, mikä vahvistaa hänen yhteiskunnallista osaamistaan.



Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija vertailee Suomen ja saksankielisten maiden koulutusjärjestelmän ja työelämän piirteitä, mikä laajentaa hänen globaali- ja kulttuuriosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson SAB307 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson SAB307 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson SAB307 suorittamisen edellytykset: SAB301–SAB306

Opintojakson SAB307 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Matkalla kohti kestäväää maailmaa, 2 op (SAB308)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- tutustuu luontoon ja luonnonsuojeluun, kestäväään kehitykseen sekä ilmastonmuutokseen
- tutustuu maahan- ja maastamuuttoon liittyviin teemoihin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

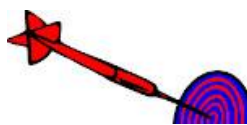
- passiivin käytön opettelu sekä jo opittujen rakenteiden kertaus.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija toimii tiiviissä yhteistyössä toisten kanssa, mikä kehittää hänen vuorovaikutustaitojaan.



Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opiskelija pohtii luontoon, luonnonsuojeluun, kestävään kehitykseen sekä ilmastonmuutokseen liittyviä teemoja. Näin opiskelijan eettisyys ja ympäristöosaaminen vahvistuvat.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu luonnonsuojelun yhteiskunnalliseen merkitykseen niin suomalaisessa kuin saksalaisessakin kulttuuripiirissä, mikä vahvistaa hänen globaali- ja kulttuuriosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson SAB308 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson SAB308 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson SAB308 suorittamisen edellytykset: SAB301–SAB307

Opintojakson SAB308 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Saksan kertaus ja yo-valmennus, 2 op (SAB309)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- valmistautuu ylioppilastutkinnon saksan lyhyen oppimäärän kokeeseen
- vahvistaa saksan kielen ymmärtämisen ja tuottamisen taitojaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

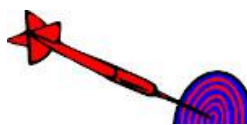
- sanaston kertaaminen ja sanavaraston laajentaminen
- keskeisten kielioppiasioiden kertaaminen
- luetun ja kuullun ymmärtämisen monipuolinen harjoittelu
- kirjallisen tuottamisen harjoittelu.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija työskentelee tiiviissä vuorovaikutuksessa toisten kanssa, mikä vahvistaa hänen yhteistoimintataitojaan ja itsetuntoaan. Näin opiskelijan vuorovaikutusosaaminen kehittyy.



Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija lukee ja tuottaa eri tekstilajien tekstejä tavoitteenaan kehittää monilukutaitoaan. Näin opiskelijan monitieteinen ja luova osaaminen vahvistuu.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelija rakentaa omaa tulevaisuuttaan ja yhteiskunnallista osallisuuttaan valmistautumalla monipuolisesti ylioppilastutkinnon saksan kokeeseen. Näin opiskelijan yhteiskunnallinen osaaminen monipuolistuu.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelijan kieli- ja kulttuurikompetenssi syvenee, mikä edistää hänen globaali- ja kulttuuriosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson SAB309 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson SAB309 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson SAB309 suorittamisen edellytykset: SAB301–SAB308

Opintojakson SAB309 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Opintojakso SAB309 on tarkoitettu kaikille, jotka osallistuvat ylioppilastutkinnon saksan lyhyen oppimäärän kokeeseen.

7.3.7. Vieraat kielet, venäjä, B3-oppimäärä (VKVEB3)

Oppiaine ja tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kielenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

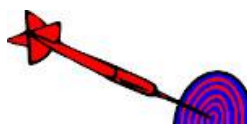
Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Venäjän perustason alkeet 1, 2 op (VEB301)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen



Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä
- hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson VEB301 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson VEB301 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson VEB301 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson VEB301 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Opintojakso VEB301 soveltuu myös erillisesti suoritettavaksi kielen alkeiden opetteluun.

Venäjän perustason alkeet 2, 2 op (VEB302)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

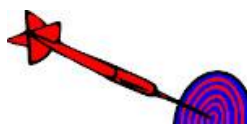
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet



Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson VEB302 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson VEB302 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson VEB302 suorittamisen edellytykset: VEB301

Opintojakson VEB302 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Venäjän perustason alkeet 3, 2 op (VEB303)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson VEB303 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson VEB303 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson VEB303 suorittamisen edellytykset: VEB301–VEB302

Opintojakson VEB303 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

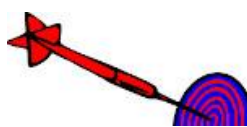
Venäjän perustaso 1, 2 op (VEB304)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1



Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson VEB304 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson VEB304 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson VEB304 suorittamisen edellytykset: VEB301–VEB303

Opintojakson VEB304 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Venäjän perustaso 2, 2 op (VEB305)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

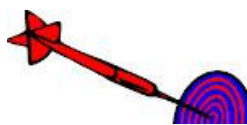
Opintojakson VEB305 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson VEB305 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson VEB305 suorittamisen edellytykset: VEB301–VEB304

Opintojakson VEB305 itsenäinen suorittaminen: ei suositella



Venäjän perustaso 3, 2 op (VEB306)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuurialueet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson VEB306 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson VEB306 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson VEB306 suorittamisen edellytykset: VEB301–VEB305

Opintojakson VEB306 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Venäjän perustaso 4, 2 op (VEB307)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

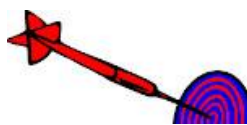
Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys



Opintojakson VEB307 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson VEB307 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson VEB307 suorittamisen edellytykset: VEB301–VEB306

Opintojakson VEB307 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Venäjän perustaso 5, 2 op (VEB308)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson VEB308 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson VEB308 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson VEB308 suorittamisen edellytykset: VEB301–VEB307

Opintojakson VEB308 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Venäjän kertaus ja yo-valmennus, 2 op (VEB309)

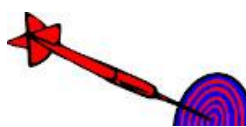
Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys



Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson VEB309 arviointi: 4–10, opiskelijan pyynnöstä S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson VEB309 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson VEB309 suorittamisen edellytykset: VEB301–VEB308

Opintojakson VEB309 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Opintojakso VEB309 on tarkoitettu kaikille, jotka osallistuvat ylioppilastutkinnon lyhyen venäjän kokeeseen.

7.4. Matematiikka (MA)

Oppiaine ja tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen aikamme kulttuurissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla kuten tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matematiikkaa. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

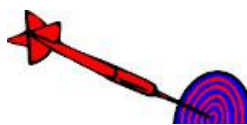
Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyi hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen

*Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävässä kehityksessä ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista, eettistä ja ympäristöosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista**.*

*Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.*

*Matematiikan opiskelu tukee **globaali- ja kulttuuriosaamisen** sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia*



ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessä.

Tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä
- rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä
- kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelevaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- rohkaistuu myös kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelevaan väitettä.

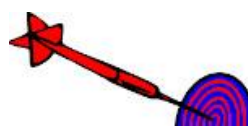
Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:



<i>Pitkän oppimäärän moduuli</i>	<i>Lyhyen oppimäärän moduuli</i>
MAA2	MAB2
MAA3	MAB3
MAA6	MAB8
MAA8	MAB5
MAA9	MAB7

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritukset tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritettut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

7.4.1. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)

Opintojaksot

Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY01)

Opintojakson moduulit

- Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1), Pakollinen

Tavoitteet

Luvut ja yhtälöt

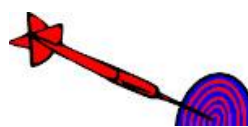
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaa prosenttilaskennan periaatteet
- osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa
- syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan
- kertaa potenssin laskusäännöt
- vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä
- ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet
- oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.

Keskeiset sisällöt

Luvut ja yhtälöt

- lukujoukot ja peruslaskutoimitukset



- luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo
- prosenttilaskenta
- potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)
- suoraan ja kääntäen verrannollisuus
- funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta
- ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- yhtälöpari
- neliö- ja kuutiojuuri
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelijaa ohjataan tavoitteellisesti tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan ja toisaalta kehittämiskohteitaan. Lisäksi häntä kannustetaan huomaamaan, että menestyksellinen matematiikan opiskelu vaatii pitkäjänteistä työntekoa ja sinnikkyyttä. Näin opintojakso tukee opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana kiinnitetään erityistä huomiota siirtymiseen luvuista symbolien käyttöön, mikä vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskeluun pyritään luomaan ”yrittäjämäinen” ilmapiiri, joka antaa vapauksia mutta kannustaa vastuunottoon.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MAY01 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MAY01 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson MAY01 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson MAY01 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Opintojakso MAY01 on pohjana kaikille matematiikan pitkän ja lyhyen oppimäärän opintojaksoille.

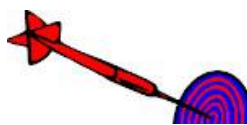
7.4.2. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Opintojaksot

Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA02)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2), Pakollinen



Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välisen yhteyden
- osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä
- osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 1

- polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö
- 2. asteen yhtälön ratkaisukaava
- polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)
- polynomien tekijät
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)
- rationaalifunktiot ja -yhtälöt
- juurifunktiot ja -yhtälöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa tuetaan opiskelijan epävarmuuden sietokykyä ja vahvistetaan luottamusta, jolloin opiskelija oppii arvioimaan omia voimavarojaan ja suunnittelemaan ajankäyttöään. Opiskelijaa kannustetaan vastuunottoon omasta oppimisestaan. Näin opintojakso edistää opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MAA02 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MAA02 arviointi: 4–10

Opintojakson MAA02 suositeltu suoritusvuosi: 1

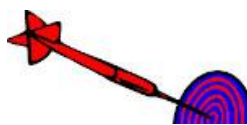
Opintojakson MAA02 suorittamisen edellytykset: MAY01

Opintojakson MAA02 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Geometria, 2 op (MAA03)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAA3), Pakollinen



Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrasta tietoa sisältäviä lauseita
- osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.

Keskeiset sisällöt

Geometria

- kuvioden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen
- ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa
- suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelijaa kannustetaan keskusteluun, omien ratkaisumenetelmien esittämiseen ja oman ajattelun sanoittamiseen sekä yhteistyöhön, yhdessä tutkimiseen ja oppimiseen. Näin opintojakso kehittää opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MAA03 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MAA03 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson MAA03 suorittamisen edellytykset: MAY01 ja MAA02

Opintojakson MAA03 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA04)

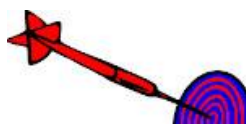
Opintojakson moduulit

- Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen

Tavoitteet

Analyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija



- ymmärtää, kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometrysten ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen
- osaa ratkaista muotoa $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$ olevia itseisarvoyhtälöitä
- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- osaa tutkia kaksikulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla
- osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla
- osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.

Keskeiset sisällöt

Analyyttinen geometria ja vektorit

- käyrän yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö
- yhtälöryhmä
- suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus
- itseisarvoyhtälö
- pisteen etäisyys suorasta
- vektoreiden perusominaisuudet
- tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla
- tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelijaa rohkaistaan tarkastelemaan muun muassa geometrisia ongelmia uudella tavalla. Näin opintojakso edistää opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MAA04 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MAA04 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson MAA04 suorittamisen edellytykset: MAY01 ja MAA02–MAA03

Opintojakson MAA04 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Opintojaksoista MAA04 ja MAA04T opiskelija voi sisällyttää oppimääräänsä vain toisen.

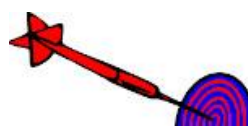
Analyyttinen geometria ja vektorit +, 4 op (MAA04T)

Opintojakson moduulit

- Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen

Lisäläajuus

1 op



Tavoitteet

Analyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen
- osaa ratkaista muotoa $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$ olevia itseisarvoyhtälöitä
- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla
- osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla
- osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- harjoittelee muun muassa matemaattisten ohjelmistojen käyttöä geometrian yhteydessä ja vahvistaa osaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Analyttinen geometria ja vektorit

- käyrän yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö
- yhtälöryhmä
- suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus
- itseisarvoyhtälö
- pisteen etäisyys suorasta
- vektoreiden perusominaisuudet
- tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla
- tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma

Paikallinen lisäys

- muun muassa geometrinen ohjelmistojen käyttö.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija harjoittelee matemaattisten ohjelmistojen käyttöä ja vahvistaa näin hyvinvointiosaamistaan.

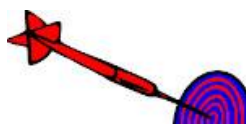
Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelijaa rohkaistaan tarkastelemaan muun muassa geometrisia ongelmia uudella tavalla. Näin opintojakso edistää opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MAA04T arviointi: 4–10



Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MAA04T suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson MAA04T suorittamisen edellytykset: MAY01 ja ja MAA02–MAA03

Opintojakson MAA04T itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Opintojaksoista MAA04 ja MAA04T opiskelija voi sisällyttää oppimääräänsä vain toisen.

Opiskelijan opintojakson MAA04T suorituksesta kirjataan *moduulin MAA4* suorituksen ja arvosanan lisäksi 1 opintopiste MAA18-suoritusmerkintänä.

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA05)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla
- tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$
- tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 2

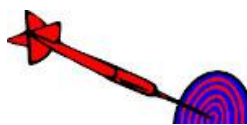
- suunnattu kulma ja radiaani
- yksikköympyrä
- sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen
- murtopotenssi ja sen yhteys juureen
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmi ja logaritmin laskusäännöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelijaa autetaan hahmottamaan, että matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.



Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MAA05 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MAA05 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson MAA05 suorittamisen edellytykset: MAY01 ja ja MAA02–MAA03

Opintojakson MAA05 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Derivaatta, 3 op (MAA06)

Opintojakson moduulit

- Derivaatta, 3 op (MAA6), Pakollinen

Tavoitteet

Derivaatta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla*
- *omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat*
- *osaa derivoida yhdistettyjä funktioita*
- *hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Derivaatta

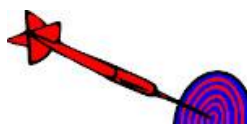
- *funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta*
- *polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat*
- *sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat • funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *yhdistetty funktio ja sen derivointi*
- *funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijaa rohkaistaan tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan matematiikan menetelmiä eri oppiaineissa. Tämä vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.



Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MAA06 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MAA06 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson MAA06 suorittamisen edellytykset: MAY01 ja ja MAA02–MAA05

Opintojakson MAA06 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Integraalilaskenta, 2 op (MAA07)

Opintojakson moduulit

- Integraalilaskenta, 2 op (MAA7), Pakollinen

Tavoitteet

Integraalilaskenta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita*
- *ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä*
- *osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla*
- *perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.*

Keskeiset sisällöt

Integraalilaskenta

- *integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi*
- *määrätty integraali*
- *suorakaidesääntö*
- *pinta-alan ja tilavuuden laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

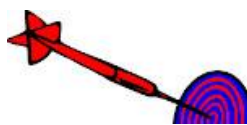
Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijaa autetaan hahmottamaan paremmin matemaattisten käsitteiden ja tiedon merkityksiä sekä tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MAA07 arviointi: 4–10



Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MAA07 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson MAA07 suorittamisen edellytykset: MAY01 ja ja MAA02–MAA06

Opintojakson MAA07 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA08)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja*
- *osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän*
- *perehtyy kombinatorisiin menetelmiin*
- *perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin*
- *ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

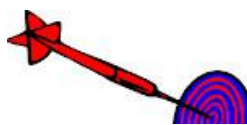
- *keskiluvut ja keskihajonta*
- *korrelaatio ja lineaarinen regressio*
- *klassinen ja tilastollinen todennäköisyys*
- *permutaatiot ja kombinaatiot*
- *todennäköisyyden laskusäännöt*
- *binomijakauma*
- *diskreetti todennäköisyysjakauma*
- *diskreetin jakauman odotusarvo*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aikana tutustutaan erilaisiin tiedon hankinnan ja esittämisen tapoihin digiajassa ja matematiikan kannalta olennaisten monilukutaidon osa-alueiden (sanallisen, numeerisen, symbolisen, kuvallisen) hallintaa syvennetään tavoitteellisesti. Opiskelija tutkii tilastollisesti esimerkiksi luonnonvarojen riittävyyttä. Samalla opiskelija oppii paremmin arvioimaan matemaattisesti esitetyn tiedon luotettavuutta ja sovellusaloja. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan eettisyyttä ja ympäristöosaamista.



Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MAA08 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MAA08 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson MAA08 suorittamisen edellytykset: MAY01 ja MAA02

Opintojakson MAA08 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Talousmatematiikka, 1 op (MAA09)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

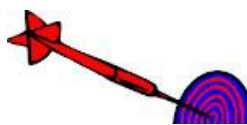
Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso ohjaa opiskelijaa kehittävään ja uudistuvaan otteeseen suhteessa omaan uraansa ja taloudenhoitoon sekä yrittäjämäiseen asenteeseen. Opintojakson sisällöt tukevat opiskelijan valmiuksia huolehtia omasta taloudestaan sekä osallistua talouselämään liittyvään keskusteluun. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MAA09 arviointi: 4–10



Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MAA09 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson MAA09 suorittamisen edellytykset: MAY01, MAA02 ja MAA08

Opintojakson MAA09 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

3D-geometria, 2 op (MAA10)

Opintojakson moduulit

- 3D-geometria, 2 op (MAA10), Valinnainen

Tavoitteet

3D-geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa
- oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla
- vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä
- tutustuu kahden muuttujan funktioon
- osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.

Keskeiset sisällöt

3D-geometria

- vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa
- piste- ja ristitulo
- piste, suora ja taso avaruudessa
- kulma avaruudessa
- yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa
- kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelijaa rohkaistaan tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan matematiikan menetelmiä kolmiulotteisten ongelmien ratkaisemiseksi. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Osaamisen arviointi

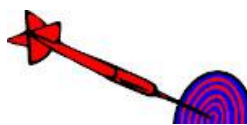
Paikallinen lisäys

Opintojakson MAA10 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MAA10 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson MAA10 suorittamisen edellytykset: MAY01 ja MAA02–MAA07



Opintojakson MAA10 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Opintojakson moduulit

- Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11), Valinnainen

Tavoitteet

Algoritmit ja lukuteoria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat
- oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja
- perehtyy logiikan käsitteisiin
- hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta

Keskeiset sisällöt

Algoritmit ja lukuteoria

- algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto
- vuokaavio
- yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi
- konnektiivit ja totuusarvot
- kokonaislukujen jaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi
- Eukleideen algoritmi
- aritmetiikan peruslause

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelijaa rohkaistaan tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään opittuja asioita sekä soveltamaan matematiikan menetelmiä eri oppiaineissa. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

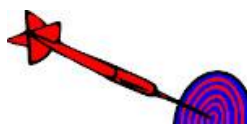
Opintojakson MAA11 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MAA11 suositeltu suoritusvuosi: 1 tai 2

Opintojakson MAA11 suorittamisen edellytykset: MAY01 ja MAA02

Opintojakson MAA11 itsenäinen suorittaminen: ei suositella



Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Opintojakson moduulit

- Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12), Valinnainen

Tavoitteet

Analyysi ja jatkuva jakauma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä
- osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita
- täydentää integraalilaskennan taitojaan
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Analyysi ja jatkuva jakauma

- paloittain määritelty funktio
- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- käänteisfunktio
- funktioiden raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit
- jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana pyritään kehittämään opiskelijan yrittäjämäistä asennetta eli sisäistä yrittäjyyttä, mikä vahvistaa hänen yhteiskunnallista osaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MAA12 arviointi: 4–10

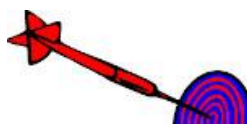
Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MAA12 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson MAA12 suorittamisen edellytykset: MAY01 ja MAA02–MAA08

Opintojakson MAA12 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Jos opiskelijalla on ollut vaikeuksia opintojaksoissa MAA06 ja MAA07, hän voi halutessaan valita opintojakson MAA12 tilalle opintojakson MAA13. Opintojaksoista MAA12 ja MAA13 suositellaan, että opiskelija sisällyttää oppimääräänsä vain toisen.



Vahvistusta derivaattaan ja integraaliin, 2 op (MAA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- ymmärtää differentiaali- ja integraalilaskennan keskeisiä käsitteitä
- vahvistaa ongelmanratkaisutaitojaan
- vahvistaa yhtälönratkaisutaitojaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- käsitteiden raja-arvo ja jatkuvuus syventäminen
- erilaisten funktioiden kulun tutkiminen derivaatan avulla
- integrointitaitojen täydentäminen
- sanallisten sovellustehtävien ratkaiseminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija pyrkii vahvistamaan matemaattisen analyysin osaamistaan, mikä kartuttaa hänen hyvinvointiosaamisen taitojaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MAA13 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MAA13 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson MAA13 suorittamisen edellytykset: MAY01 ja MAA02–MAA07

Opintojakson MAA13 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Opintojakso on tarkoitettu niille opiskelijoille, joilla on ollut vaikeuksia opintojaksoissa MAA06 ja MAA07. Opintojaksoista MAA12 ja MAA13 suositellaan, että opiskelija sisällyttää oppimääräänsä vain toisen.

Pitkän matematiikan kertaus, 2 op (MAA14)

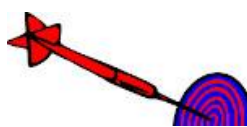
Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- vahvistaa matemaattista osaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys



- perustehtäviä ja syventäviä tehtäviä pitkän matematiikan pakollisista opintojaksoista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija syventää omaa osaamistaan monipuolisesti matematiikan eri osa-alueilla, mikä vahvistaa hänen monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MAA14 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MAA14 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson MAA14 suorittamisen edellytykset: MAY01 ja MAA02–MAA09

Opintojakson MAA14 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Jos matematiikan pitkän oppimäärän opiskellut opiskelija osallistuu ylioppilastutkinnon lyhyen matematiikan kokeeseen, hänelle suositellaan opintojakson MAA14 tilalle opintojaksoa MAB10. Pitkän matematiikan opiskelijan MAB10-suoritus kirjataan opintojaksoon MAA18.

Opintojakson osa: Geometriset ohjelmistot, 1 op (MAA15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- vahvistaa taitojaan käyttää matemaattisia ohjelmistoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- matemaattiset ohjelmistot.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

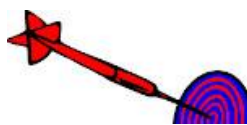
Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson osassa opiskelija syventää tiedonhankintataitojaan ja samalla kiinnostustaan matematiikkaa kohtaan, kun hän vahvistaa osaamistaan matemaattisten ohjelmistojen käytössä. Näin opintojakson osa tukee opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson osan MAA15 arviointi: S/H



Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson osan MAA15 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson osan MAA15 suorittamisen edellytykset: MAY01 ja MAA02–MAA03

Opintojakson osan MAA15 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Opintojakson osa MAA15 suoritetaan opintojaksossa MAA04T. Sitä ei voi suorittaa erillisenä opintojaksona.

Hyväksilukeminen: Muualla suoritettu MAA-opintokokonaisuus, 2 op (MAA16)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- työstää asiakokonaisuuden tai kysymyksiä ja ratkaisuja vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- jossakin muussa oppilaitoksessa tai koulutukseen suunnatussa verkkopalvelussa kotimaassa tai ulkomailla suoritettu pitkän matematiikan opintokokonaisuus, jolla ei ole vastaavuutta minkään pitkän matematiikan opintojakson kanssa Kempeleen lukiossa..

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa kokemuksia aiheista, ilmiöistä tai ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla yhdessä toisten kanssa. Näin opiskelija vahvistaa vuorovaikutusosaamistaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija vahvistaa taitojaan liikkua matemaattisen tiedon esitysmuotojen välillä ilmiöiden mallintamisessa, ongelmien ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksista keskustelemisessä. Näin opiskelija vahvistaa monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija hahmottaa matematiikan merkitystä universaalina kielenä. Näin opiskelija vahvistaa globaali- ja kulttuuriosaamistaan.

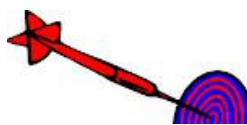
Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MAA16 arviointi: suoritusmerkintä (S)

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MAA16 suositeltu suoritusvuosi: 1, 2 tai 3



Opintojakson MAA16 suorittamisen edellytykset: –
Opintojakson MAA16 itsenäinen suorittaminen: –
Opintojakson MAA16 laajuus voi olla 1 opintopiste tai 2 opintopistettä.

Hyväksilukeminen: MAB24, 2 op (MAA17)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Katso MAB24

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso MAB24

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MAA17 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Katso MAB24

Hyväksilukeminen: MAB8, 2 op (MAA18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Katso MAB8

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso MAB8

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Katso MAB8

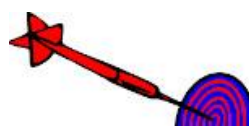
Opintojakson vapaa kuvaus

Katso MAB8

Hyväksilukeminen: MAB9, 2 op (MAA19)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys



- Katso MAB9

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso MAB9

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Katso MAB9

Opintojakson vapaa kuvaus

Katso MAB9

Hyväksilukeminen: MAB10, 2 op (MAA20)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Katso MAB10

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso MAB10

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Katso MAB10

Opintojakson vapaa kuvaus

Jos matematiikan pitkän oppimäärän opiskellut opiskelija osallistuu ylioppilastutkinnon lyhyen matematiikan kokeeseen ja opiskelija suorittaa opintojakson MAB10, opiskelijan MAB10-suoritus kirjataan opintojaksoon MAA18.

7.4.3. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

Opintojaksot

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB02)

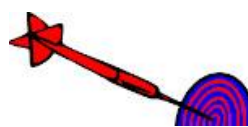
Opintojakson moduulit

- Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2), Pakollinen

Tavoitteet

Lausekkeet ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija



- harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- oppii muodostaan lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua
- osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa
- osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomi yhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Lausekkeet ja yhtälöt

- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- aritmeettinen lukujono ja summa
- geometrinen lukujono ja summa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelijaa tuetaan yrittäjämäiseen asenteeseen sekä pitkäjänteiseen tavoitteelliseen työskentelyyn, joiden avulla opiskelija alkaa luottaa omiin matemaattisiin taitoihinsa. Opintojakson sisällöt rohkaisevat opiskelijaa käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa. Näin opintojakso tukee opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MAB02 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MAB02 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson MAB02 suorittamisen edellytykset: MAY01

Opintojakson MAB02 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Geometria, 2 op (MAB03)

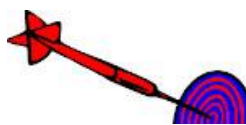
Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAB3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija



- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen
- osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Geometria

- kuvioiden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelijaa kannustetaan sanoittamaan matemaattista ajatteluaan sekä esittämään omia ratkaisumenetelmiään, mikä vahvistaa hänen vuorovaikutustaitojaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelijaa rohkaistaan yksin ja yhdessä tutkivasti tarkastelemaan ongelmia uudenaikaisilla tavoilla ja yhdistelemään asioita sekä soveltamaan oppimaansa, mikä kehittää hänen monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MAB03 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MAB03 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson MAB03 suorittamisen edellytykset: MAY01 ja MAB02

Opintojakson MAB03 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB04)

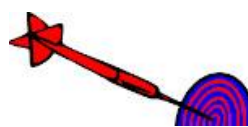
Opintojakson moduulit

- Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4), Pakollinen

Tavoitteet

Matemaattisia malleja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija



- näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla
- arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla
- tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta
- osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Matemaattisia malleja

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen
- ennusteet ja mallin hyvyys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelijaa rohkaistaan yksin ja yhdessä tutkivasti tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan oppimaansa. Näin opintojakso vahvistaa hänen monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu matemaattisen mallintamisen rooliin globaalien ongelmien yhteydessä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MAB04 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MAB04 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson MAB04 suorittamisen edellytykset: MAY01 ja MAB02

Opintojakson MAB04 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB05)

Opintojakson moduulit

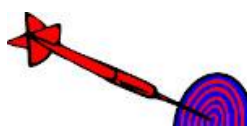
- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB05), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja



- *perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- *tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen*
- *regression ja korrelaation käsitteet*
- *havainto ja poikkeava havainto*
- *ennusteiden tekeminen*
- *todennäköisyyden käsite*
- *yhteen- ja kertolaskusääntö*
- *kombinaatiot ja tuloperiaate*
- *todennäköisyyslaskennan malleja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu erilaisiin tiedon hankinta- ja esittämistapoihin sekä opettelee arvioimaan esitetyn datan luotettavuutta, mikä kehittää hänen monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan eettisyyttä ja ympäristöosaamista, kun se nostaa esiin matematiikan merkityksen esimerkiksi luonnonvarojen riittävyyden tarkastelussa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson sisällöt kehittävät opiskelijan monilukutaidon osa-alueiden hallintaa sekä ymmärrystä matematiikan merkityksestä globaalien ongelmien yhteydessä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MAB05 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MAB05 suositeltu suoritusvuosi: 2

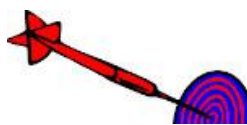
Opintojakson MAB05 suorittamisen edellytykset: MAY01 ja MAB02–MAB03

Opintojakson MAB05 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Talousmatematiikka, 2 op (MAB0607)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen



- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot*
- *syventää prosenttilaskennan taitojaan*
- *oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä*
- *osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.*

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikan alkeet

- *suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen*
- *indeksi*
- *korkokäsite, yksinkertainen korko*
- *verotus*
- *valuutat*

Talousmatematiikka

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

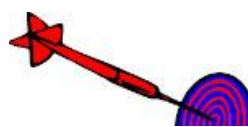
Opintojakson aikana opiskelijaa kannustetaan yrittäjämäiseen asenteeseen sekä pitkäjänteiseen tavoitteelliseen työskentelyyn, mikä vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson sisällöt tukevat opiskelijan valmiuksia huolehtia omasta taloudestaan sekä osallistua talouselämään liittyvään keskusteluun, mikä edistää hänen globaali- ja kulttuuriosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys



Opintojakson MAB0607 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MAB0607 suositeltu suoritusvuosi: 2 tai 3

Opintojakson MAB0607 suorittamisen edellytykset: MAY01 ja MAB02–MAB05

Opintojakson MAB0607 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB08)

Opintojakson moduulit

- Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8), Valinnainen

Tavoitteet

Matemaattinen analyysi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Matemaattinen analyysi

- graafisia ja numeerisia menetelmiä
- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä
- funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija harjaantuu analysoimaan polynomifunktioita. Opiskelijaa rohkaistaan yksin ja yhdessä tutkivasti tarkastelemaan eri alojen ongelmia uudella tavalla. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

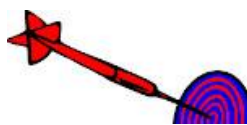
Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MAB08 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MAB08 suositeltu suoritusvuosi: 2 tai 3



Opintojakson MAB08 suorittamisen edellytykset: MAY01, MAB02 ja MAB04

Opintojakson MAB08 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB09)

Opintojakson moduulit

- Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9), Valinnainen

Tavoitteet

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina
- tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina
- vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla
- tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla
- ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.

Keskeiset sisällöt

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

- normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)
- toistokoe
- binomijakauma
- luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu erilaisiin matemaattisiin malleihin ja syventää datan käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla, mikä vahvistaa hänen monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson sisällöt auttavat opiskelijaa hahmottamaan matematiikan tärkeyden globaalien ongelmien yhteydessä.

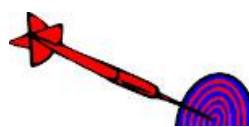
Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MAB09 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MAB09 suositeltu suoritusvuosi: 3



Opintojakson MAB09 suorittamisen edellytykset: MAY01, MAB02–MAB03 ja MAB05

Opintojakson MAB09 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Lyhyen matematiikan kertaus, 2 op (MAB10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- täydentää laskuvalmiuksiaan
- parantaa kykyään ratkaista matemaattisia ongelmia
- varmentaa matemaattisten ohjelmistojen käyttöä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- perus- ja syventäviä tehtäviä lyhyen matematiikan pakollisista opintojaksoista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija syventää omia matemaattisia taitojaan, mikä vahvistaa hänen hyvinvointiosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MAB10 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MAB10 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson MAB10 suorittamisen edellytykset: MAY01 ja MAB02 – MAB0607

Opintojakson MAB10 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

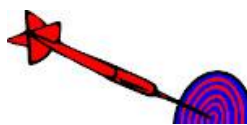
Jos matematiikan pitkän oppimäärän opiskellut opiskelija osallistuu ylioppilastutkinnon lyhyen matematiikan kokeeseen, hänelle suositellaan opintojaksoa MAB10 opintojakson MAA14 sijaan.

Vahvistusta osaamiseen, 2 op (MAB24)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- vahvistaa ongelmanratkaisutaitojaan
- vahvistaa yhtälönratkaisutaitojaan
- vahvistaa osaamistaan käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomiyhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä
- vahvistaa osaamistaan lineaarisen mallin käyttämisessä ja mallin avulla ennusteiden tekemisessä.



Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- lineaarisen mallin käyttäminen ja soveltaminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija pyrkii vahvistamaan matemaattista osaamistaan, mikä kartuttaa hänen hyvinvointiosaamisen taitojaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MAB24 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MAB24 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson MAB24 suorittamisen edellytykset: MAY01, MAB02–MAB04

Opintojakson MAB24 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Opintojakso on tarkoitettu niille opiskelijoille, joilla on ollut vaikeuksia opintojaksoissa MAB02 ja MAB04. Opintojaksoista MAB24 ja MAB08 suositellaan, että opiskelija sisällyttää oppimääräänsä vain toisen.

Hyväksilukeminen: MAA04, 3 op (MAB11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Katso MAA04

Keskeiset sisällöt

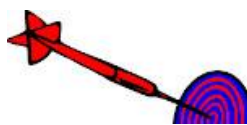
Paikallinen lisäys

- Katso MAA04

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Katso MAA04



Opintojakson vapaa kuvaus

Jos opiskelija vaihtaa matematiikan pitkästä oppimäärästä lyhyeen, opiskelijan opintojakso MAA04 kirjataan opintojaksoksi MAB11.

Hyväksilukeminen: MAA05, 2 op (MAB12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Katso MAA05

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso MAA05

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Katso MAA05

Opintojakson vapaa kuvaus

Jos opiskelija vaihtaa matematiikan pitkästä oppimäärästä lyhyeen, opiskelijan opintojakso MAA05 kirjataan opintojaksoksi MAB12.

Hyväksilukeminen: MAA07, 2 op (MAB13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Katso MAA07

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso MAA07

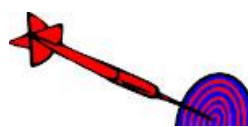
Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Katso MAA07

Opintojakson vapaa kuvaus

Jos opiskelija vaihtaa matematiikan pitkästä oppimäärästä lyhyeen, opiskelijan opintojakso MAA07 kirjataan opintojaksoksi MAB13.



Hyväksilukeminen: MAA10, 2 op (MAB14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Katso MAA10

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso MAA10

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Katso MAA10

Opintojakson vapaa kuvaus

Jos opiskelija vaihtaa matematiikan pitkästä oppimäärästä lyhyeen, opiskelijan opintojakso MAA10 kirjataan opintojaksoksi MAB14.

Hyväksilukeminen: MAA11, 2 op (MAB15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Katso MAA11

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso MAA11

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Katso MAA11

Opintojakson vapaa kuvaus

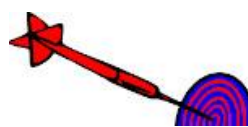
Jos opiskelija vaihtaa matematiikan pitkästä oppimäärästä lyhyeen, opiskelijan opintojakso MAA11 kirjataan opintojaksoksi MAB15.

Hyväksilukeminen: MAA12, 2 op (MAB16)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Katso MAA12



Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso MAA12

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Katso MAA12

Opintojakson vapaa kuvaus

Jos opiskelija vaihtaa matematiikan pitkästä oppimäärästä lyhyeen, opiskelijan opintojakso MAA12 kirjataan opintojaksoksi MAB16.

Hyväksilukeminen: MAA13, 2 op (MAB17)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Katso MAA13

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso MAA13

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Katso MAA13

Opintojakson vapaa kuvaus

Jos opiskelija vaihtaa matematiikan pitkästä oppimäärästä lyhyeen, opiskelijan opintojakso MAA13 kirjataan opintojaksoksi MAB17.

Hyväksilukeminen + (MAA15), 1 op (MAB20)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Katso MAA15

Keskeiset sisällöt

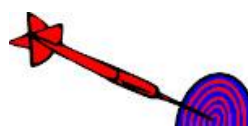
Paikallinen lisäys

- Katso MAA15

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson osan MAB21 arviointi: S/H



Opintojakson vapaa kuvaus

Jos opiskelija vaihtaa matematiikan pitkästä oppimäärästä lyhyeen, opiskelijan opintojakson osa MAA15 kirjataan MAB20-suoritusmerkintänä.

Hyväksilukeminen: Muualla suoritettu MAB-opintokokonaisuus, 2 op (MAB21)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- työstää asiakokonaisuuden tai kysymyksiä ja ratkaisuja vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- jossakin muussa oppilaitoksessa tai koulutukseen suunnatussa verkkopalvelussa kotimaassa tai ulkomailla suoritettu lyhyen matematiikan opintokokonaisuus, jolla ei ole riittävästi vastaavuutta minkään lyhyen matematiikan opintojakson kanssa Kempeleen lukiossa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa kokemuksia aiheista, ilmiöistä tai ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla yhdessä toisten kanssa. Näin opiskelija vahvistaa vuorovaikutusosaamistaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija vahvistaa taitojaan liikkua vaivattomasti matemaattisen tiedon esitysmuotojen välillä ilmiöiden mallintamisessa, ongelmien ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksista keskustelemisessa. Näin opiskelija vahvistaa monitieteistä ja luovaa osamistaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija hahmottaa matematiikan merkitystä universaalina kielenä. Näin opiskelija vahvistaa globaali- ja kulttuuriosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MAB23 arviointi: suoritusmerkintä (S)

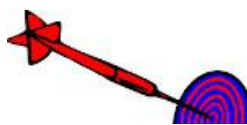
Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MAB23 suositeltu suoritusvuosi: 1, 2 tai 3

Opintojakson MAB23 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson MAB23 itsenäinen suorittaminen: –

Opintojakson MAB23 laajuus voi olla 1 opintopiste tai 2 opintopistettä.



7.5. Biologia (BI)

Oppiaine ja tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittämisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syvenyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaaja-alainen osaaminen

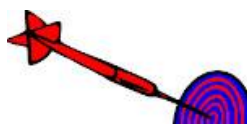
Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävä tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

*Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan **hyvinvointiosaamista**. Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

***Vuorovaikutusosaamisen** osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumenttoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.*

*Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla.*



Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Biologian opetus kehittää opiskelijan **ympäristöosaamista** ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestäväen tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa **eettisyyttä** vaativissa pohdinnoissa.

Tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä
- osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla
- ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta
- ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisuihin
- saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.

Biologiset ilmiöt ja prosessit

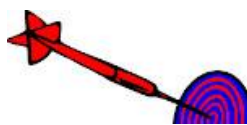
Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja
- ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyylitasolta biosfääriin
- ymmärtää evoluution merkityksen
- tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä
- saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla
- ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestäväen kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.



Osaamisen arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoisiksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratorioissa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Elämä ja evoluutio, 2 op (BI01)

Opintojakson moduulit

- Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1), Pakollinen

Tavoitteet

Elämä ja evoluutio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä
- osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen
- osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen
- ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.

Keskeiset sisällöt

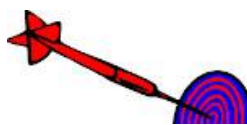
Elämä ja evoluutio

Biologia tieteenä

- elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot
- biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät
- biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen

Evoluutio

- solujen synty ja kehittyminen
- suvullinen ja suvuton lisääntyminen
- muuntelu ja sen perinnölliset perusteet
- luonnonvalinta
- lajiutuminen
- kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat



- ihmisen evoluutio
- evoluution tutkiminen

Eliökunta

- luokittelun periaatteet
- eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa biologisia ilmiöitä havainnollistetaan lajiesimerkeillä ja tieteellistä ja luovaa osaamista vahvistetaan tarkastelemalla erilaisia biologian tieteenalojen tutkimusprosesseja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan eettisyyttä ja ympäristöosaamista. Opintojakso luo ymmärrystä luonnon monimuotoisuudesta ja luonnon riippuvuussuhteista sekä kannustaa elämän ja luonnon arvostamiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson BI01 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson BI01 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson BI01 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson BI01 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Ekologia, 2 op (BI0203)

Opintojakson moduulit

- Ekologian perusteet, 1 op (BI2), Pakollinen
- Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3), Pakollinen

Tavoitteet

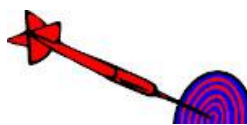
Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen
- osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla
- osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija



- tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia
- osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä
- osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia
- osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyyden kannalta
- osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

Ekologian perusteet

- ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus
- hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemeissä
- populaatioiden ominaisuudet
- sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys
- lajien väliset suhteet

Luonnon monimuotoisuus

- lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus
- monimuotoisuuden merkitys

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin
- happamoituminen
- rehevöityminen
- vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa
- ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen

Kestävää tulevaisuutta kohti

- ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys
- toiminta kestävästä elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

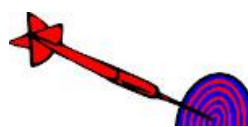
Opintojakso tuo näkökulmia yhteiskunnallisiin päätöksiin ja antaa keinoja vaikuttaa kestävästä tulevaisuuteen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan eettisyyttä ja ympäristöosaamista. Opintojakso luo ymmärrystä luonnon monimuotoisuudesta ja kannustaa elämän ja luonnon arvostamiseen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso luo opiskelijalle ymmärrystä globaaleista ympäristöongelmista ja siitä, että paikallisilla valinnoillamme on globaaleja vaikutuksia.



Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson BI0203 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson BI0203 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson BI0203 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson BI0203 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI04)

Opintojakson moduulit

- Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4), Valinnainen

Tavoitteet

Solu ja perinnöllisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa nimetä solun perusrakenteet
- osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja
- hallitsee periytymisen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla
- osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita
- osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.

Keskeiset sisällöt

Solu ja perinnöllisyys

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- solu tutkimuskohteena
- biomolekyylit
- eläin-, kasvi- ja sienisol
- geenien ilmeneminen ja sen säätely
- fotosynteesi
- soluhengitys, käymisreaktiot

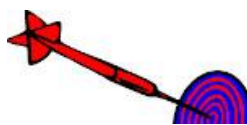
Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja solun jakautuminen
- meioosi ja sukusolujen synty

Periytymisen perusteet

- geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit
- mendelistinen periytyminen
- kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päätteleminen sukupuusta

Paikallinen lisäys



Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa solujen toimintoja havainnollistetaan kokeellisella työskentelyllä ja perinnöllisyyteen liittyviä tehtäviä ratkotaan pienissä ryhmissä tai parityönä, mikä kehittää opiskelijan vuorovaikutustaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin, mikä näin tukee opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson BI04 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson BI04 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson BI04 suorittamisen edellytykset: BI01

Opintojakson BI04 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Ihmisen biologia, 2 op (BI05)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen biologia, 2 op (BI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen biologia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita*
- *ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä*
- *osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään*
- *osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin*
- *osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan*
- *osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään*
- *osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.*

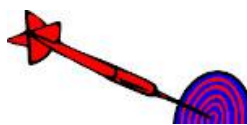
Keskeiset sisällöt

Ihmisen biologia

Solu, kudokset, elin

- *solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut*
- *elinten muodostuminen eri kudostyypeistä*

Elimistön säätely



- *hermoston rakenne ja toiminta*
- *umpirauhaset ja hormonit*

Aineenvaihdunta

- *ruoansulatuselimistö*
- *verenkiertoelimistö*
- *hengityselimistö*
- *kuona-aineiden erityys*

Liikkuminen

- *tuki- ja liikuntaelimistö*

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- *iho ja lämmönsäätely*
- *aistit*
- *puolustusjärjestelmä*

Lisääntyminen

- *sukuelimet ja sukupuolen kehitys*
- *hedelmöitys, raskaus ja synnytys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa ihmisen anatomian ja fysiologian opiskelu tukevat ihmisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelijatöitä tuotetaan ja esitetään pareittain tai ryhmissä, mikä kehittää opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa ihmisen elinkaarta ja fysiologisia toimintoja tarkastellaan monitieteisesti, opetellaan käyttämään luonnontieteellistä käsitteistöä ja vahvistetaan luonnontieteellistä lukutaitoa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

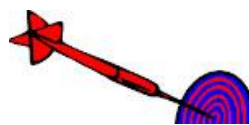
Opintojakson BI05 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson BI05 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson BI05 suorittamisen edellytykset: BI01

Opintojakson BI05 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista



Bioteknikka ja sen sovellukset, 2 op (BI06)

Opintojakson moduulit

- Bioteknikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6), Valinnainen

Tavoitteet

Bioteknikka ja sen sovellukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot
- osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää biotekniikassa
- syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geenitekniikassa
- osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa
- osaa tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä
- osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.

Keskeiset sisällöt

Bioteknikka ja sen sovellukset

Mikrobit

- mikrobien luokittelu
- bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi
- virusten rakenne ja lisääntyminen
- mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geenitekniikalla

- tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot
- DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu
- DNA:n sisältämän informaation selvittäminen
- geenien siirto- ja muokkausmenetelmät

Biotekniikan keskeiset sovellukset ja merkitys

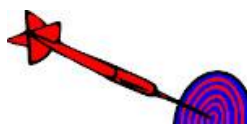
- perinteinen ja geenitekniikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus
- lääketieteet
- genomitieto ja sen hyödyntäminen
- DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus
- ympäristönsuojelu
- teollisuus

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso lisää opiskelijan ymmärrystä biologian sovellusten merkityksestä ihmisen ja ekosysteemin hyvinvoinnille.



Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso työtapoineen ja tutkimuksellisine otteineen ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analysointiin, mikä näin tukee monitieteistä ja luovaa osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa keskitytään biologisen tutkimuksen merkitykseen erilaisten sovellusten kehittämisessä niin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa kuin luonnonvarojen kestävä kehityksen mukaisessa käytössä. Siten opintojakso kehittää opiskelijan eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson BI06 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson BI06 suositeltu suoritusvuosi: 2. vuoden kevät, jos opiskelija kirjoittaa biologian 3. vuoden syksyllä, muutoin 3

Opintojakson BI06 suorittamisen edellytykset: BI01 ja BI04

Opintojakson BI06 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Biologian työt, 2 op (BI07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

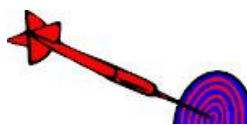
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- hahmottaa biologian ilmiöitä itse tekemällä ja havainnoimalla
- hallitsee biologisen tutkimuksen perusmenetelmiä ja -välineitä
- hallitsee kokeellisessa työskentelyssä tarvittavat perustaidot: tutkimuksen suunnittelun ja toteutuksen, tulosten havainnoinnin ja tulkinnan sekä tulosten raportoinnin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- soluhengitys
- yhteyttäminen
- perinnöllisyys
- eliöiden rakenne
- biologinen kenttätyö
- biologian tutkimuksen vaiheet.

Paikallinen lisäys



Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa työskentelytavat ja oppimisympäristöt vaihtelevat. Opintojakson aikana opiskelija saa ohjausta, tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa. Näin opintojakso tukee opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson työskentelyssä opiskelijälähtöisyys ja vuorovaikutteisuus korostuvat.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua, joka lähtee havainnoista ja hypoteesista ja päättyy tutkimusten tulosten tulkintaan. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson BI07 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson BI07 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson BI07 suorittamisen edellytykset: BI01

Opintojakson BI07 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Biologian kertaus, 2 op (BI08)

Tavoitteet

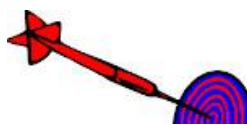
Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- hahmottaa oman osaamisensa
- kerta- ja syventää biologian valtakunnallisten opintojen peruskäsitteistöä
- hallitsee suuria kokonaisuuksia ja osaa soveltaa muita oppiaineita biologiaan
- osaa tarkastella ajankohtaisia biologisia ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ekologian kertaus
- evoluution kertaus
- perinnöllisyyden kertaus
- solubiologian kertaus
- ihmisen biologian kertaus
- biotekniikan ja genetiikan kertaus
- lajintuntemus
- ajankohtaiset ilmiöt.



Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa työskentelytavat ja oppimisympäristöt vaihtelevat. Opintojakson aikana opiskelija saa ohjausta, tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa. Näin opintojakso tukee opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson työskentelyssä korostuvat opiskelijälähtöisyys ja vuorovaikutteisuus.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa erilaisten tiedonhankintatapojen hyödyntäminen ja kriittisen analyysin tekeminen tukevat monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso auttaa ymmärtämään biologisten tutkimusten merkitystä ajankohtaisissa yhteiskunnallisissa kysymyksissä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan ympäristöosaamista ja tietoisuutta luonnon monimuotoisuudesta. Opintojakso lisää opiskelijan ymmärrystä luonnon prosesseista ja niiden vaikutuksista ihmistoimintaan. Opintojakso auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä ja eettisiä valintoja arkielämässä sekä kehittää opiskelijan ympäristöosaamista ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso antaa opiskelijalle mahdollisuuden ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin globaaleihin kysymyksiin sekä seurata mediaa kriittisesti.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

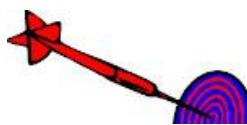
Opintojakson BI08 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson BI08 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson BI08 suorittamisen edellytykset: BI01–BI04

Opintojakson BI08 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista



7.6. Maantiede (GE)

Oppiaine ja tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistis-yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämismaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi kartoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä, mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnassa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

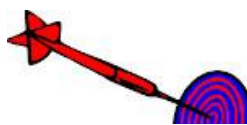
Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.

Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä **monitieteelliseen ja luovaan** työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.

Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävän kehityksen merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa



opiskelijaa kestävään tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa **yhteiskunnallista osaamista**.

Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävästä elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävässä kulutusvalinnoissa.

Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.

Tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa
- ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä
- osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä
- syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa
- osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista
- ymmärtää kestävästä elämäntavan välttämättömyyden ja luonnonvarojen säästävän kiertotalouden merkityksen.

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

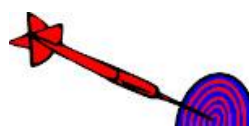
Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa
- osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla
- osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti



- osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutoksiin ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin
- ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomediala tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä
- seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia
- tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja
- saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävää tulevaisuutta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.

Osaamisen arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoisiksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisilla menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Maailma muutoksessa, 2 op (GE01)

Opintojakson moduulit

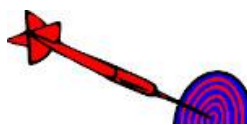
- Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen

Tavoitteet

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä
- osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla
- tuntee kestävä kehityksen sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana
- osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomediala hyödyntäen
- osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.



Keskeiset sisällöt

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- *miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa*
- *miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa*
- *alueelliset ajankohtaiset uutiset*

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutosten mekanismit*
- *nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia*
- *kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat*
- *ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä*

Ihmiskunnan muutoksia

- *väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset*
- *puhtaan veden puute, nälkä*
- *hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys*
- *pakolaisuus*
- *kestävän kehityksen sitoumukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso antaa opiskelijalle mahdollisuuden humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun esimerkiksi kehittyvien maiden ongelmien ja niiden ratkaisemiskeinojen osalta. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso antaa opiskelijalle mahdollisuuden ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin sekä seurata mediaa kriittisesti.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan ympäristöosaamista ja tietoisuutta luonnon monimuotoisuudesta. Opintojakso lisää opiskelijan ymmärrystä luonnon prosesseista ja niiden vaikutuksista ihmistoimintaan.

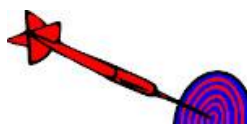
Gloaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso pyrkii vahvistamaan ja monipuolistamaan opiskelijan ymmärrystä kansainvälisyydestä ja globaalista maailmasta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson GE01 arviointi: 4–10



Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson GE01 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson GE01 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson GE01 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Sininen planeetta, 2 op (GE02)

Opintojakson moduulit

- Sininen planeetta, 2 op (GE2), Valinnainen

Tavoitteet

Sininen planeetta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä
- osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla
- osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin
- osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla
- osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat
- osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla
- osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.

Keskeiset sisällöt

Sininen planeetta

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät

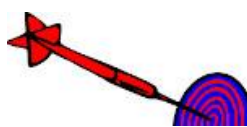
Ilmakehä ja vesikehä

- ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa
- veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO
- sää ja sen ennustaminen
- ilmastoalueet

Kivikehä

- maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto
- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina
- endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen

Paikallinen lisäys



Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian hyväksi käyttäen. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan ympäristöosaamista ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Opintojakso lisää opiskelijan ymmärrystä luonnon prosesseista ja niiden vaikutuksista ihmistoimintaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson GE02 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson GE02 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson GE02 suorittamisen edellytykset: GE01

Opintojakson GE02 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Yhteinen maailma, 2 op (GE03)

Opintojakson moduulit

- Yhteinen maailma, 2 op (GE3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

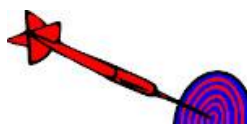
- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä*
- *tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet*
- *osaa hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla*
- *osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita*
- *osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitellä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.*

Keskeiset sisällöt

Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

220



- ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät
- paikkojen kokeminen ja miellekartat

Väestö, asutus ja kulttuurit

- väestörakenne ja väestönmuutokset
- asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet
- kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema

Kaupungit ja kaupungistuminen

- maankäyttö ja rakennettu ympäristö
- kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- maa-, metsä- ja kalatalous
- kaivannaiset, energialähteet
- teollisuus
- kiertotalous

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu
- globalisaatio
- innovaatioiden alueellinen leviäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso antaa opiskelijalle mahdollisuuden humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun esimerkiksi kehittyvien maiden ongelmien ja niiden ratkaisemiskeinojen osalta. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso antaa opiskelijalle mahdollisuuden ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin sekä seurata mediaa kriittisesti.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

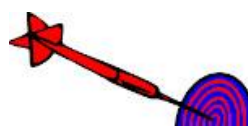
Opintojakso auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä ja eettisiä valintoja arkielämässä sekä kehittää opiskelijan ympäristöosaamista ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso pyrkii vahvistamaan ja monipuolistamaan opiskelijan ymmärrystä kansainvälisyydestä ja globaalista maailmasta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys



Opintojakson GE03 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson GE03 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson GE03 suorittamisen edellytykset: GE01

Opintojakson GE03 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Geomedia, 2 op (GE04)

Opintojakson moduulit

- Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4), Valinnainen

Tavoitteet

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus
- ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla
- osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita
- osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita
- tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.

Keskeiset sisällöt

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Maantieteellinen tutkimus

- geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet
- ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen
- luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla
- geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävästä tulevaisuudesta edistämiseksi

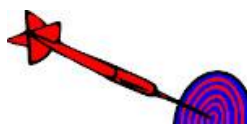
Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- kaavoitus eri aluetasoilla
- osallistumisen keinot

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen, keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta
- tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä

Paikallinen lisäys



Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa työskentelytavat ja oppimisympäristöt vaihtelevat. Opiskelija saa ohjausta, tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa. Näin opintojakso tukee opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelijälähtöisyys ja vuorovaikutteisuus korostuvat.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa tehtävä aluemaantieteellinen tutkimus sekä geomedian ja sen sovellusten opiskelu antavat opiskelijalle mahdollisuuden luonnontieteellisen ajattelun kehittämiseen. Myös erilaisten tiedonhankintatapojen hyödyntäminen ja kriittiseen analyysiin pyrkiminen tukevat monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso antaa opiskelijalle mahdollisuuden ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin sekä seurata mediaa kriittisesti.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson GE04 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson GE04 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson GE04 suorittamisen edellytykset: GE01

Opintojakson GE04 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Maantieteen kertaus, 2 op (GE05)

Tavoitteet

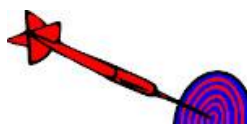
Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- hahmottaa oman osaamisensa
- kertaa ja syventää maantieteen valtakunnallisten opintojen keskeisiä sisältöjä
- valmistautuu vastaamaan ylioppilastutkinnon maantieteen ainereaalikokeen tehtäviin
- seuraa ajankohtaisia maantieteellisiä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- luonnonmaantieteen kertaus
- ihmismaantieteen kertaus
- aluemaantieteen kertaus



- geomedian kertaus.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa työskentelytavat ja oppimisympäristöt vaihtelevat. Opiskelija saa ohjausta, tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa. Näin opintojakso tukee opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelijälähtöisyys ja vuorovaikutteisuus korostuvat.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso antaa opiskelijalle mahdollisuuden humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun esimerkiksi kehittyvien maiden ongelmien ja niiden ratkaisemiskeinojen osalta. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso antaa opiskelijalle mahdollisuuden ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin sekä seurata mediaa kriittisesti.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan ympäristöosaamista ja tietoisuutta luonnon monimuotoisuudesta. Opintojakso lisää opiskelijan ymmärrystä luonnon prosesseista ja niiden vaikutuksista ihmistoimintaan. Opintojakso auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä ja eettisiä valintoja arkielämässä sekä kehittää opiskelijan ympäristöosaamista ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso pyrkii vahvistamaan ja monipuolistamaan opiskelijan ymmärrystä kansainvälisyydestä ja globaalista maailmasta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

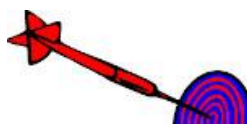
Opintojakson GE05 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson GE05 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson GE05 suorittamisen edellytykset: GE01–GE03

Opintojakson GE05 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista



7.7. Fysiikka (FY)

Oppiaine ja tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

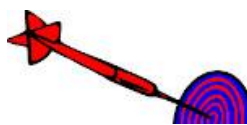
Laaja-alainen osaaminen

Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää **yhteiskunnallista osaamista** antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.

Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin **eettisyyttä ja ympäristöosaamista, globaali- ja kulttuuriosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista**.

Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. **Monitieteinen ja luova osaaminen** saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.



Tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle
- tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita
- perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa
- tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

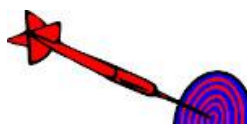
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla
- ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla
- osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen
- osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.



Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Fysiikka ympärillämme, 2 op (FY0102)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen
- Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä
- tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin
- tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä
- tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja
- osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

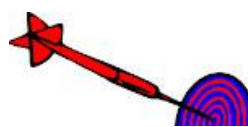
Fysiikka luonnontieteenä

- suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä
- mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi
- graafinen malli ja lineaarinen malli
- yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

- energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen
- energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen
- energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastomuutokseen

Paikallinen lisäys



Laaja-alainen osaaminen**Hyvinvointiosaaminen**

Opintojaksossa opiskelija saa kokemuksia, jotka herättävät hänen kiinnostuksensa fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija oppii suunnittelemaan ja tekemään fysiikan mittauksia yhdessä toisten kanssa, mikä vahvistaa hänen vuorovaikutusosaamistaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija ymmärtää matematiikan tärkeyden fysiikan tukena, mikä kehittää hänen monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelija perehtyy energian keskeiseen merkitykseen yhteiskunnassa ja saa valmiuksia osallistua päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta, mikä kartuttaa hänen yhteiskunnallista osaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson FY0102 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson FY0102 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson FY0102 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson FY0102 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Energia ja lämpö, 2 op (FY03)**Opintojakson moduulit**

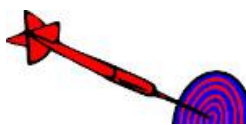
- Energia ja lämpö, 2 op (FY3), Valinnainen

Tavoitteet

Energia ja lämpö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä*
- *osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*
- *tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastomuutoksessa.*



Keskeiset sisällöt

Energia ja lämpö

- *voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana*
- *mekaaninen työ*
- *termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttujat*
- *lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine*
- *energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä*
- *aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset*
- *lämpölaajeneminen*
- *kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu sellaisiin energiatalouteen liittyviin keinoihin, joilla edistetään ihmisten ja ympäristön hyvinvointia. Näin hänen hyvinvointiosaamisensa kehittyy.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan päätöksentekoon, mikä vahvistaa hänen yhteiskunnallista osaamistaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu energian merkitykseen luonnonvarojen käytössä, ympäristönsuojelussa ja ilmastonmuutoksessa. Näin opintojakso vahvistaa eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso auttaa opiskelijaa hahmottamaan energiantuotannon merkitystä kestävästä tulevaisuuden rakentamisesta globaalisti ja vahvistaa siten opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

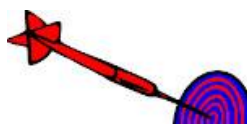
Opintojakson FY03 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson FY03 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson FY03 suorittamisen edellytykset: FY0102

Opintojakson FY03 itsenäinen suorittaminen: ei suositella



Voima ja liike, 2 op (FY04)

Opintojakson moduulit

- Voima ja liike, 2 op (FY4), Valinnainen

Tavoitteet

Voima ja liike

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä
- osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittaussaineistosta
- ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa
- tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.

Keskeiset sisällöt

Voima ja liike

- tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike
- kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait
- voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö
- paino ja kitka
- liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia
- mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate
- liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu voimaan ja liikkeeseen liittyviin turvallisuusnäkökohtiin, esimerkiksi liikenneturvallisuuteen. Tämä kartuttaa hänen hyvinvointiosaamistaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija opettelee tuottamaan ja analysoimaan graafisia esityksiä mittaussaineistosta, mikä vahvistaa hänen monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

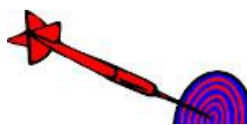
Opintojakson FY04 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson FY04 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson FY04 suorittamisen edellytykset: FY0102 – FY03

Opintojakson FY04 itsenäinen suorittaminen: ei suositella



Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY05)

Opintojakson moduulit

- Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5), Valinnainen

Tavoitteet

Jaksollinen liike ja aallot

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä*
- perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä*
- osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä*
- osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.*

Keskeiset sisällöt

Jaksollinen liike ja aallot

- momentti ja kappaleen kiertäminen*
- tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa*
- tasainen ympyräliike ja normaalikiikkyvyys*
- gravitaatiolaki ja planetaarinen liike*
- jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi*
- harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia*
- mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen*
- mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot*
- ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu esimerkiksi melun haittavaikutuksiin ja kuulon suojaamiseen, mikä vahvistaa hänen hyvinvointiosaamistaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija harjoittelee kuvaamaan jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä. Ääntä ja sen ominaisuuksia tutkiessaan opiskelija hahmottaa fysiikan ja musiikin yhteyksiä. Näin opintojakso edistää hänen monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

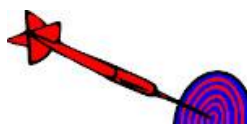
Opintojakson FY05 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson FY05 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson FY05 suorittamisen edellytykset: FY0102 – FY04

Opintojakson FY05 itsenäinen suorittaminen: ei suositella



Sähkö, 2 op (FY06)

Opintojakson moduulit

- Sähkö, 2 op (FY6), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia
- osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa
- tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.

Keskeiset sisällöt

Sähkö

- jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä
- resistanssi ja Ohmin laki
- sähköteho ja Joulen laki
- vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait
- akut ja akun latauspiiri
- Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä
- potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä
- kondensaattori ja kondensaattorin energia
- puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä
- sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviin turvallisuusnäkökohtiin, mikä vahvistaa hänen hyvinvointiosaamistaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu sähköenergian varastointiin liittyviin seikkoihin, joilla on yhteiskunnallista merkitystä kestävä kehityksen näkökulmasta.

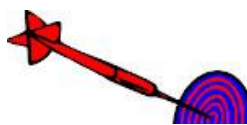
Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu tasavirtapiirien hyödyntämiseen elektroniikassa, mikä kehittää hänen monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson FY06 arviointi: 4–10



Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson FY06 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson FY06 suorittamisen edellytykset: FY0102 – FY05

Opintojakson FY06 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY07)

Opintojakson moduulit

- Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkömagnetismi ja valo

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissä*
- *ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta*
- *tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia*
- *ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.*

Keskeiset sisällöt

Sähkömagnetismi ja valo

- *ferromagnetismi ja magneettinen dipoli*
- *magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä*
- *varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä*
- *virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima*
- *sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat*
- *generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla*
- *sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri*
- *valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen*
- *valon interferenssi ja diffraktio*
- *valon polarisaatio kvalitatiivisesti*

Paikallinen lisäys

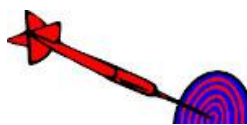
Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaalisiin perusteisiin ja merkitykseen toisaalta yhteiskunnan kehityksen mahdollistajana ja toisaalta yhteiskunnan nykyisen toiminnan kannalta. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija oppii hahmottamaan valon luonteen sähkömagneettisena ilmiönä ja tutustuu esimerkiksi optisen tiedonsiirron ominaisuuksiin, mikä vahvistaa hänen monitieteistä ja luovaa osaamistaan.



Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu vaihtovirran eri tuotantotapoihin, mikä vahvistaa hänen ympäristöosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson FY07 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson FY07 suositeltu suoritusvuosi: 2 tai 3

Opintojakson FY07 suorittamisen edellytykset: FY0102 – FY06

Opintojakson FY07 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY08)

Opintojakson moduulit

- Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8), Valinnainen

Tavoitteet

Aine, säteily ja kvantittuminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

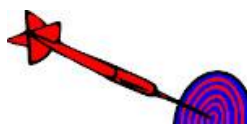
- *tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön*
- *tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan*
- *ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.*

Keskeiset sisällöt

Aine, säteily ja kvantittuminen

- *energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa*
- *fotoni sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina*
- *atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate*
- *kvantittumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet*
- *atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen*
- *ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia*
- *ydinvoima, fissio ja fuusio*
- *hajoamislaki*
- *ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa*
- *hiukkasfysiikan standardimalli*
- *maailmankaikkeuden kehitys*

Paikallinen lisäys



Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu ionisoivan säteilyn vaikutuksiin ja säteilyn turvalliseen käyttöön, mikä vahvistaa hänen hyvinvointiosaamistaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelija hahmottaa kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu ionisoivan säteilyn lajeihin, biologisiin vaikutuksiin sekä soveltamiseen lääketieteessä ja teknologiassa. Näin opintojakso syventää opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan, mikä antaa mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson FY08 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson FY08 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson FY08 suorittamisen edellytykset: FY0102 – FY07

Opintojakson FY08 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Fysiikan mittaukset, 2 op (FY09)

Tavoitteet

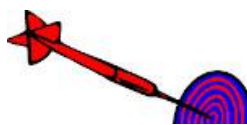
Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- harjaantuu kokeelliseen työskentelyyn ja mittaustulosten keräämiseen
- oppii suunnittelemaan mittauksia ja toteuttamaan niitä
- oppii tekemään mittaustuloksista päätelmiä ja ymmärtämään fysiikkaa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lämpöoppia
- mekaniikkaa ja dynamiikkaa
- aaltoliikeoppia
- sähkö- ja magnetismioppia



- ydinfysiikkaa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson tutkimuksellisessa työskentelyssä opiskelija kehittää yhteistyön taitojaan ja vahvistaa näin vuorovaikutusosaamistaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija oppii suunnittelemaan ja tekemään mittauksia fysiikan eri osa-alueilta ja raportoimaan niistä. Näin opintojakso kartuttaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson FY09 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson FY09 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson FY09 suorittamisen edellytykset: FY0102 – FY08

Opintojakson FY09 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Fysiikan kertaus ja täydennys, 2 op (FY10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

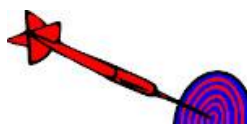
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- palauttaa mieleen lukion fysiikan eri osa-alueet
- valmistautuu ylioppilastutkinnon ainereaalin fysiikan kokeeseen
- oppii käsittelemään mittaustuloksia graafisesti tietokoneella.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lämpöopin kertaus
- mekaniikan ja dynamiikan kertaus
- aaltoliikeopin kertaus
- sähkö- ja magnetismin kertaus
- ydinfysiikan kertaus.

Paikallinen lisäys



Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija vahvistaa fysiikan ilmiöiden syvällistä ymmärtämistä ja selityskykyä lukiofysiikassa aiemmin oppimansa pohjalta. Näin opintojakso edistää opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kertailee ja täydentää tarvittavat tiedot ja taidot jatkaa opintojaan fysiikan, jonkin muun luonnontieteen, tekniikan tai lääketieteen parissa korkeakoulutasolla. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson FY10 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson FY10 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson FY10 suorittamisen edellytykset: FY0102 – FY09

Opintojakson FY10 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Opintomatka CERNiin, 2 op (FY11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

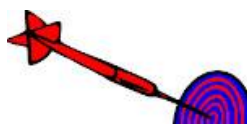
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- harjaantuu tiedon etsimiseen
- oppii työskentelemään muiden koulujen opiskelijoiden kanssa
- osallistuu tiedeopintomatkan rahoituksen ideointiin ja järjestämiseen
- tekee tietojen pohjalta päätelmiä ja oppii ymmärtämään fysiikkaa
- tutustuu Euroopan hiukkasfysiikan tutkimuskeskuksen CERNin toimintaan Sveitsissä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- aineen rakenteen standardimalli
- hiukkasen kiihdyttäminen
- hiukkasen etenemisradan muuttaminen
- sähkö- ja magnetismioppia
- ydinfysiikkaa.

Paikallinen lisäys



Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija toimii yhteistyössä muiden koulujen opiskelijoiden kanssa, mikä vahvistaa hänen vuorovaikutustaitojaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso aikana opiskelija harjaantuu erilaisten tiedonhankintamenetelmien käyttöön sekä perehtyy hiukkasfysiikan tutkimusmenetelmiin, teknologiaan ja sovelluksiin. Näin opiskelija vahvistaa monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksoa varten järjestetään rahoituksen hankkimiseksi esimerkiksi talkootöitä tai myyntityötä, mikä vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu kansainväliseen yhteistyöhön tiedeyhteisössä, mikä vahvistaa hänen globaali- ja kulttuuriosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson FY11 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson FY11 suositeltu suoritusvuosi: 2 tai 3

Opintojakson FY11 suorittamisen edellytykset: FY0102 – FY07

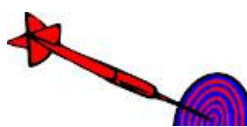
Opintojakson FY11 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

7.8. Kemia (KE)

Oppiaine ja tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti.



Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen tekeminen. Mittaaminen, luokittelu ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laaaja-alainen osaaminen

Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee **hyvinvointiosaamisen** tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.

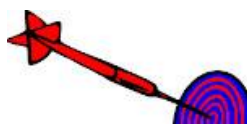
Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemissa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja **monitieteistä osaamista** tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittausjärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.

Luonnontieteellisessä työskentelyssä **luova osaaminen** näkyy kykyä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.

Kemian opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa,



teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Kemian opetus vahvistaa **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastomuutokseen ja luonnonvarojen riittävyteen.

Tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa
- osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta
- saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.

Tutkimisen taidot

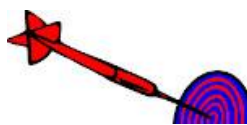
Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti
- tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi
- osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä
- osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä
- osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.



Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Kemia, minä ja kestävä tulevaisuus, 2 op (KE0102)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen
- Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin
- saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta
- oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna
- osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa
- osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.

Kemia ja kestävä tulevaisuus

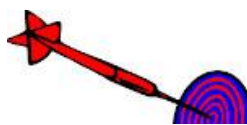
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestävä elämäntavan edistämisessä
- tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa
- osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti
- osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa
- ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Kemia ja minä

- arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä



- kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa
- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla
- puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät
- ainemäärä ja konsentraatio

Kemia ja kestävä tulevaisuus

- tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävän elämäntavan edistämisessä luonnontieteissä
- aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen
- alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus
- aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson tarkoituksena on antaa positiivinen kuva kemiasta ja kemian merkityksestä oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä vahvistaa opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso antaa kuvan kemiasta kokeellisena luonnontieteenä. Opintojakso vahvistaa ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin. Näin opintojakso syventää opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso kehittää valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson KE0102 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson KE0102 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson KE0102 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson KE0102 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

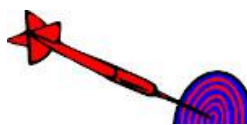
Molekyylit ja mallit, 2 op (KE03)

Opintojakson moduulit

- Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3), Valinnainen

Tavoitteet

Molekyylit ja mallit



Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä
- osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä
- ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

Molekyylit ja mallit

- liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi
- hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet
- hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä
- hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla
- suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria
- kvanttikekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä
- tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä vahvistaa hänen hyvinvointiosaamistaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa muun muassa molekyylien mallintamisessa. Mallinnusohjelmien käyttö on osa nykyaikaista ja monitieteistä osaamista tukevaa kemian opiskelua.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

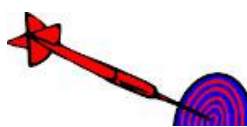
Opintojakson KE03 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson KE03 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson KE03 suorittamisen edellytykset: KE0102

Opintojakson KE03 itsenäinen suorittaminen: ei suositella



Kemiallinen reaktio, 2 op (KE04)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen reaktio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme
- osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykYTEKNOLOGIAN sovelluksissa
- osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen
- ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen reaktio

- reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen
- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet
- saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa
- ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä
- saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio
- protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä
- additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen
- polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson sisältöjen kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä.

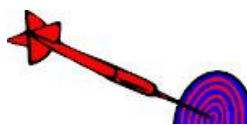
Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa kemiallisia reaktioita tarkastellaan muun muassa vihreän kemian kannalta. Opiskelijaa kannustetaan käyttämään kemian osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön ja kiertotalouden kannalta. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson KE04 arviointi: 4–10



Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson KE04 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson KE04 suorittamisen edellytykset: KE0102 – KE03

Opintojakson KE04 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE05)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista
- ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa
- tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen
- osaa tutkia sähkökemian liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen
- tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen energia ja kiertotalous

- reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla
- reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet
- hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot
- metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys
- sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi
- luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu

Paikallinen lisäys

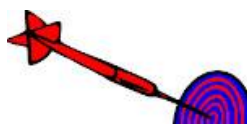
Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan kemian merkitystä energian tuotannossa ja varastoinnissa sekä uusien energiaratkaisujen kehittämisessä, mikä vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa pohditaan kemian merkitystä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa, mikä kehittää opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.



Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso ohjaa opiskelijaa käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja kiertotalouden kannalta, mikä syventää opiskelijan eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson KE05 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson KE05 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson KE05 suorittamisen edellytykset: KE0102 – KE04

Opintojakson KE05 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE06)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen tasapaino

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

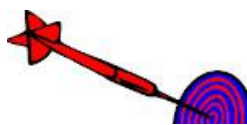
- tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa
- osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä
- osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä
- osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia
- tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen tasapaino

- kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät
- homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen
- hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä
- happo-emästasapainon laskennallinen käsittely
- puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla
- reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella
- tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa

Paikallinen lisäys



Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa kokeellisten havaintojen keräämiseen ja mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu kemian tarjoamiin ratkaisuihin erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnonvarojen riittävyyteen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson KE06 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson KE06 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson KE06 suorittamisen edellytykset: KE0102 – KE05

Opintojakson KE06 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Kemian työt, 2 op (KE07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- tutustuu kemian kokeelliseen luonteeseen ja vahvistaa kemian ilmiöiden ymmärtämistä kokeellisen työskentelyn avulla
- tekee ja suunnittelee kemian eri osa-alueisiin liittyviä kemian töitä
- tulkitsee töiden tuloksia ja tekee erilaisia johtopäätöksiä, mikä on tärkeä osa kokeellista työskentelyä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

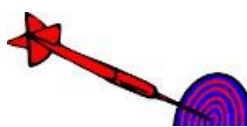
- epäorgaanisen kemian töiden suunnittelu ja toteutus
- orgaanisen kemian töiden suunnittelu ja toteutus
- töiden tulosten tulkitseminen ja johtopäätösten tekeminen tuloksista
- mahdollinen tutustuminen lähiympäristön tutkimus- tai teollisuuslaitokseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson keskustelevala toteutustapa edistää opiskelijan vuorovaikutusosaamisen kehittymistä.



Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa kokeellinen työskentely kannustaa opiskelijaa luovaan ajatteluun. Kokeelliset työt mahdollistavat kemian opintojaksojen aikana tulleiden teorioiden havaitsemisen käytännössä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson KE07 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson KE07 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson KE07 suorittamisen edellytykset: KE0102 – KE03

Opintojakson KE07 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Kemian kertaus, 2 op (KE08)**Tavoitteet**

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- saa kokonaiskuvan kemian maailmasta
- saa valmiuksia jatko-opintoihin, joissa tarvitaan kemian tietoja ja taitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kemian keskeisten periaatteiden kertaus
- orgaanisen kemian kokoava kertaus
- syventävät harjoitustehtävät kemian eri osa-alueilta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen**Monitieteinen ja luova osaaminen**

Opintojakson aikana opiskelija saa monipuolisen kokonaiskuvan kemiasta oppiaineena ja sen yhteyksistä muihin tieteenaloihin. Lisäksi opiskelija saa valmiuksia kemian alan jatko-opintoihin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

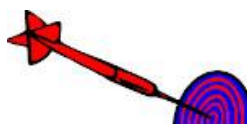
Opintojakson KE08 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson KE08 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson KE08 suorittamisen edellytykset: KE0102 – KE06

Opintojakson KE08 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista



7.9. Filosofia (FI)

Oppiaine ja tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkipäiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasiaväitteet mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja pätevän päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkuja.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteiden ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa lukiolaisen siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

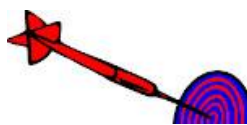
Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkipäiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laaja-alainen osaaminen

Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan **vuorovaikutusosaamista sekä** kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyttistä ajattelua ja loogista päättelykykyä.

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteiden termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.



Filosofiaan kuuluu perinteisesti **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Sen opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkipäiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestäväns tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.

Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. **Eettinen** pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestäväns toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä kokonaisjäsennystä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa **ympäristöosaamisen** tavoitteita.

Gloobaali- ja kulttuuriosaamisen näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat ennakkoluulottomaan suhtautumiseen erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.

Tavoitteet

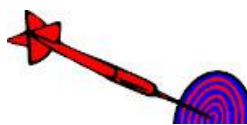
Filosofian opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina
- osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja
- hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä
- kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin
- oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista
- kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkipäisesti perustellen.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.



Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Opintojaksot

Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI01)

Opintojakson moduulit

- Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1), Pakollinen

Tavoitteet

Johdatus filosofiseen ajatteluun

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin
- oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä
- tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittämistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä
- perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin
- osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.

Keskeiset sisällöt

Johdatus filosofiseen ajatteluun

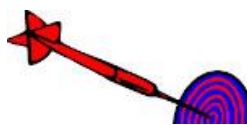
- mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa
- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoittaminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna
- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen
- tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija vahvistaa monitieteistä ja luovaa osaamistaan esimerkiksi harjoittelemalla argumentointia ja soveltamalla päättelyn perusteita.



Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson FI01 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson FI01 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson FI01 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson FI01 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Etiikka, 2 op (FI02)

Opintojakson moduulit

- Etiikka, 2 op (FI2), Pakollinen

Tavoitteet

Etiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin*
- *osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron*
- *osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalin velvoittavuutta*
- *oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla*
- *osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioitaan filosofisen etiikan välinein*
- *osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.*

Keskeiset sisällöt

Etiikka

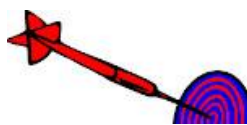
- *moraalin luonne normijärjestelmänä; moraalien, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi*
- *moraalia tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet*
- *filosofisia teorioita elämän hyvydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta*
- *etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat*
- *ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet*
- *etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opiskelijalle karttuva ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee häntä toimimaan niiden korjaamiseksi, mikä vahvistaa ympäristöosaamista.



Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa etiikan opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään erilaisia ajattelutapoja ja sitä, että eri kulttuureissa on erilaisia käsityksiä oikeasta ja väärästä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson FI02 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson FI02 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson FI02 suorittamisen edellytykset: FI01

Opintojakson FI02 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI03)

Opintojakson moduulit

- Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteiskuntafilosofia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

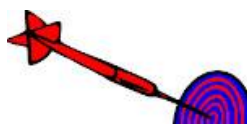
- *perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin*
- *oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa*
- *pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta*
- *osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin*
- *ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.*

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntafilosofia

- *yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoria*
- *vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot*
- *ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina*
- *poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat*
- *hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio*
- *ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki*

Paikallinen lisäys



Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista vahvistaa esimerkiksi ymmärrys oikeudenmukaisuudesta, vallasta ja vapaudesta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opiskelija opettelee havainnoimaan ja analysoimaan hyvinvoinnin, talouskasvun ja kuluttamisen suhdetta sekä perustellen arvioimaan näihin liittyviä erilaisia toimintatapoja. Näin hän vahvistaa eettisyyttä ja ympäristöosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson FI03 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson FI03 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson FI03 suorittamisen edellytykset: FI01

Opintojakson FI03 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Totuus, 2 op (FI04)

Opintojakson moduulit

- Totuus, 2 op (FI4), Valinnainen

Tavoitteet

Totuus

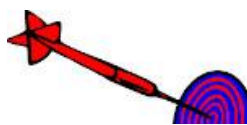
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät*
- *ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa*
- *osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä*
- *osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta*
- *osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen*
- *oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.*

Keskeiset sisällöt

Totuus

- *kieli, merkitys ja totuus*
- *totuuden luonne ja totuusteoriat; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus*
- *todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi*
- *tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen*
- *tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka*
- *tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen*



- *selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson työskentelyssä itsenäinen ja luova ajattelu sekä epävarmuuden sietäminen vahvistavat opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa filosofinen argumentaatio ja käsitteellinen tarkastelu tukevat opiskelijan vuorovaikutustaitojen kehittymistä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson FI04 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson FI04 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson FI04 suorittamisen edellytykset: FI01

Opintojakson FI04 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Filosofian kertaus, 2 op (FI05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- kertaan filosofian opintojaksojen keskeiset sisällöt
- kehittää argumentointitaitojaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

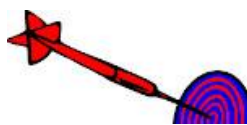
- argumentointi ja päättely
- etiikka
- yhteiskuntafilosofia
- tietoteoria ja metafysiikka.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso kertaan lukion valtakunnallisten opintojen sisältöjä. Näin ollen se vahvistaa jo filosofian aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita hyvinvointiosaamisen osa-alueita.



Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso vahvistaa aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita vuorovaikutusosaamisen taitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso vahvistaa aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita monitieteisen ja luovan osaamisen taitoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso vahvistaa aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita yhteiskunnallisen osaamisen taitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso vahvistaa aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita eettisyyttä ja ympäristöosaamisen taitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso vahvistaa aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita globaali- ja kulttuuriosaamisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson FI05 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson FI05 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson FI05 suorittamisen edellytykset: FI01–FI04

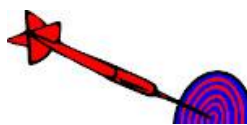
Opintojakson FI05 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

7.10. Psykologia (PS)

Oppiaine ja tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa,



uskonnossa ja elämänkatsomustiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaaja-alainen osaaminen

Laaaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Hyvinvointiosaamisen näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.

Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentavaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.

Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.

Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta **yhteiskunnallista osaamista**. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.

Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja **eettisissä** kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien **ympäristöosaamisen** kehittymistä.

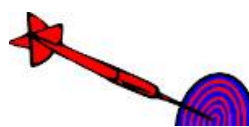
Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä



- pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojan oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen
- osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisen ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.

Osaamisen arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Opintojaksot

Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS01)

Opintojakson moduulit

- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Pakollinen

Tavoitteet

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin
- osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta
- osaa selittää tietoisien ja ei-tietoisien toiminnan luonnetta ja eroja
- osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä
- tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta
- osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.

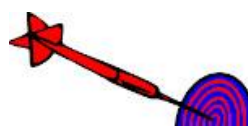
Keskeiset sisällöt

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista
- biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta
- sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisatiosta ja tilannetekijöistä
- kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä
- tietoinen ja ei-tietoinen toiminta

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista



- *psykykinen nkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset*
- *biologinen nkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen*
- *sosiaalinen ja kulttuurinen nkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista*

Psykologinen tutkimus

- *tieteellinen tieto ja arkitieto*
- *tieteellisen tutkimuksen prosessi*
- *otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa*
- *psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet*
- *esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta nkökulmasta. Hyvinvointiosaamista voi vahvistaa esimerkiksi tarkastelemalla sitä, miten uni vaikuttaa oppimiseen. Oppimisen yhteydessä hyvinvointia on mahdollista käsitellä esimerkiksi tavoiteorientaatioiden ja pystyvyysuskomusten avulla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson PS01 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson PS01 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson PS01 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson PS01 itsenäinen suorittaminen: ei suositella.

Kehittyvä ihminen, 2 op (PS02)

Opintojakson moduulit

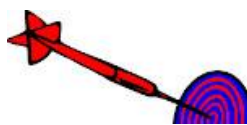
- Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2), Valinnainen

Tavoitteet

Kehittyvä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta*
- *osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun*
- *osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa*
- *osaa antaa esimerkkejä sosialisoinnin ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen*
- *ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta*



- perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä
- osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

Kehittyvä ihminen

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- perimän merkitys
- kypsyminen ja oppiminen
- herkkyykskaudet
- plastisuuden merkitys kehityksessä

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet
- temperamentti
- minuus ja minäkäsitys
- tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely
- vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- kieli ja ajattelu
- toiminnanohjaus

Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana

- henkilökohtainen identiteetti
- sosiaalinen identiteetti
- kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti
- sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen
- vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys

Psykologinen tutkimus

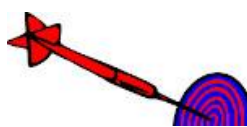
- kaksos- ja adoptiotutkimus
- pitkittäis- ja poikittaistutkimus
- esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija opettelee kuvailemaan lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltamaan niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa. Vuorovaikutusosaamista tukee tämän osalta esimerkiksi tunnetaitojen, tunteiden säätelyn ja toiminnanohjauksen tarkastelu.



Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson PS02 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson PS02 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson PS02 suorittamisen edellytykset: *moduulin PS1 sisältävä opintojakso*

Opintojakson PS02 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS03)

Opintojakson moduulit

- Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3), Valinnainen

Tavoitteet

Tietoa käsittelevä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen*
- *osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn*
- *ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle*
- *ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa*
- *tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä*
- *ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana*
- *osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotointia*
- *osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.*

Keskeiset sisällöt

Tietoa käsittelevä ihminen

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

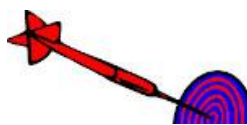
- *ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely*
- *tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely*

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- *sisäiset mallit ja havaintokehä*
- *havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta*
- *tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus*
- *perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä*

Muisti

- *työmuistin ja säilömuistin toiminta*



- *muistin rekonstruktivisuus ja unohtaminen*
- *perustietoa muistin hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä*

Kieli

- *kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä*
- *perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä*

Päätöksenteko

- *nopea ja hidas ajattelu*
- *esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista*

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- *hermoston ja aivojen päärakenteet*
- *hermosolun ja synapsin toiminta*
- *tiedon kulku hermoverkoissa*
- *plastisuus*
- *esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta*

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- *kokeellisen tutkimuksen periaatteet*
- *esimerkkejä tapaustutkimuksista*
- *esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *kokeellisen tutkimuksen suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija opettelee suunnittelemaan ja esittelemään yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioimaan menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia. Kokeellisen tutkimuksen periaatteiden käsittely, soveltaminen ja arviointi tukevat monitieteistä ja luovaa osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson PS03 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson PS03 suositeltu suoritusvuosi: 2

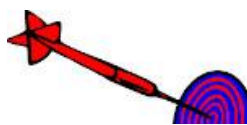
Opintojakson PS03 suorittamisen edellytykset: *moduulin PS1 sisältävä opintojakso*

Opintojakson PS03 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS04)

Opintojakson moduulit

- Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4), Valinnainen



Tavoitteet

Tunteet ja mielenterveys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta
- ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä
- osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen
- tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä
- osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia
- osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa
- syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.

Keskeiset sisällöt

Tunteet ja mielenterveys

Tunteiden psykologia

- tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus
- perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta
- tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus
- tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä
- tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä

Psyykinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- hallintakeinojen ja defenssien merkitys
- resilienssin merkitys hyvinvoinnille
- nukkumisen ja vuorokausirytmien merkitys psyykkiselle toiminnalle
- keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät
- stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja
- kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen

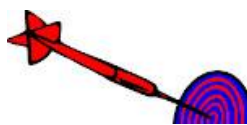
Mielenterveys

- mielenterveys käsitteenä
- yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista
- esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävistä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä
- esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista
- esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta

Psykologinen tutkimus

- ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus
- esimerkkejä fysiologisia mittausmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista

Paikallinen lisäys



Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä. Yleisimpien mielenterveyshäiriöiden ja niiden tyypillisten oireiden tarkastelu edistää hyvinvointiosaamiseen liittyviä tavoitteita.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson PS04 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson PS04 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson PS04 suorittamisen edellytykset: *moduulin PS1* sisältävä opintojakso

Opintojakson PS04 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS05)

Opintojakson moduulit

- Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5), Valinnainen

Tavoitteet

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa
- osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa
- osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa
- osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan
- ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta
- osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen
- osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.

Keskeiset sisällöt

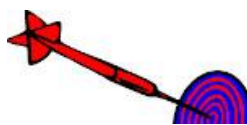
Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus
- perustietoa käyttäytymisgenetiikasta

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- temperamentti
- piirreteoreettinen näkökulma
- motivaatio
- yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit



- *identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu*

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- *älykkyuden määritelmiä*
- *älykkyuden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet*
- *perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyudessa*
- *luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä*

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- *tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotyyppien, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen*
- *esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta*
- *ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet*
- *tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään*
- *kulttuurien eri ulottuvuuksia*
- *esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen*
- *esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa*

Psykologinen tutkimus

- *yksilöllisten erojen tutkiminen*
- *persoonallisuuden ja älykkyuden arviointimenetelmät*
- *reliabiliteetti ja validiteetti*
- *esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa yhteiskunnallista osaamista tukevat seuraavat sisällöt: yksilöllisten erojen tutkiminen, persoonallisuuden ja älykkyuden arviointimenetelmät sekä esimerkit kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyden ja ympäristöosaamisen kannalta hyödyllisiä sisältöjä opintojaksossa ovat esimerkit kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen sekä esimerkit yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan globaali- ja kulttuuriosaamista käsiteltäessä esimerkiksi kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutusta ihmisen toimintaan, kuten stereotyyppien, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostumiseen.

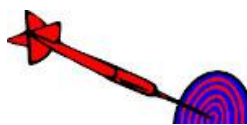
Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson PS05 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson PS05 suositeltu suoritusvuosi: 3



Opintojakson PS05 suorittamisen edellytykset: *moduulin PS1* sisältävä opintojakso

Opintojakson PS05 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Johdatus sosiaalipsykologiaan, 2 op (PS06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- syventää käsitystään sosiaalipsykologiasta ja sen tutkimusmenetelmistä
- hallitsee sosiaalipsykologian keskeisiä teorioita ja osaa soveltaa niitä toimiessaan erilaisissa ryhmissä ja yhteiskunnan jäsenenä
- saa valmiuksia yhteiskunnallisten ja kulttuuristen muutosten kohtaamiseen ja erilaisista kulttuuritaustoista tulevien ihmisten ymmärtämiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- sosiaalinen kognitio
- asenteet ja ennakkoluulot
- ryhmien väliset suhteet
- prososiaalinen toiminta
- ilmastonmuutos ja sosiaalipsykologia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa eettisyyden ja ympäristöosaamisen kannalta hyödyllisiä sisältöjä ovat esimerkiksi kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen sekä esimerkit yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistetaan käsiteltäessä esimerkiksi kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutusta ihmisen toimintaan, kuten stereotyyppien, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostumiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

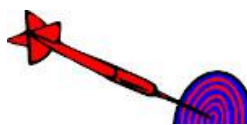
Opintojakson PS06 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson PS06 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson PS06 suorittamisen edellytykset: *moduulin PS1* sisältävä opintojakso

Opintojakson PS06 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista



Psykologian kertaus, 2 op (PS07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- yhdistää eri opintojaksojen keskeisiä teorioita kokonaiskuvaksi psykologiatieteen tavoista selittää ihmisen monipuolista toimintaa, jossa psyykkiset, biologiset ja sosiaaliset tekijät ovat vuorovaikutuksessa
- kertoo ja syventää käsitystään psykologian tutkimusmenetelmistä
- osaa soveltaa syvenevää psykologista tietoaan monipuolisesti oman hyvinvointinsa edistämiseen
- syventää psykologisen tietonsa avulla ajankohtaisten yhteiskunnallisten ja kulttuuristen tapahtumien ymmärtämystään
- saa valmiuksia hyviin tuloksiin ylioppilastutkinnon psykologian ainereaalikokeessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- psykologiatieteen määrittely ja osa-alueet
- tutkimusmenetelmät
- psykologian opintojaksojen PS01–PS05 keskeisten sisältöjen kertaaminen
- ajankohtaisten yhteiskunnallisten ja kulttuuristen tapahtumien käsittely psykologisen tiedon avulla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso kertoo lukion valtakunnallisten opintojen sisältöjä. Näin ollen se vahvistaa jo psykologian aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita hyvinvointiosaamisen osa-alueita.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso vahvistaa aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita vuorovaikutusosaamisen taitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

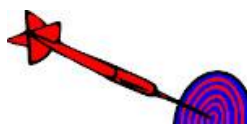
Opintojakso vahvistaa aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita monitieteisen ja luovan osaamisen taitoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso vahvistaa aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita yhteiskunnallisen osaamisen taitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso vahvistaa aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita eettisyyttä ja ympäristöosaamisen taitoja.



Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso vahvistaa aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita globaali- ja kulttuuriosaamisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson PS07 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson PS07 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson PS07 suorittamisen edellytykset: *moduulin PS1 sisältävä opintojakso ja PS02–PS05*

Opintojakson PS07 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

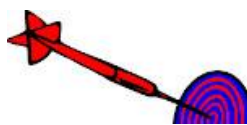
7.11. Historia (HI)

Oppiaine ja tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoitusperiä. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.



Laaja-alainen osaaminen

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

Historia vahvistaa opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.

Vuorovaikutusosaaminen näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.

Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

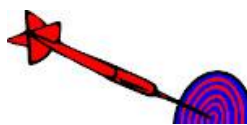
Historian opetuksessa korostetaan **yhteiskunnallista osaamista** tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämislle.

Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.

Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuuriin juuriinsa.

Tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.



Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta
- saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestäväää elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena
- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta
- ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet
- ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana
- osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista
- kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

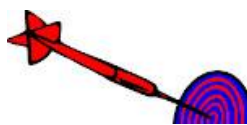
- osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä
- pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen
- osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä
- osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.

Osaamisen arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.



Opintojaksot

Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI01)

Opintojakson moduulit

- Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen

Tavoitteet

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon*
- ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti*
- tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit*
- ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä*
- osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä*
- osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.*

Keskeiset sisällöt

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan*
- historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö*

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina*
- maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty*
- väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen*
- rahatalouden ja kaupan kehitys*

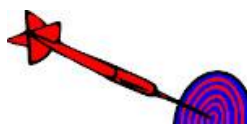
Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa*
- kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*
- väestökehitys ja muuttoliikkeet*
- jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous*

Paikallinen lisäys



Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu ihmisen suhteeseen ympäristöön. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan ympäristöosaamista ja eettisyyttä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija seuraa yhteiskuntien kehitystä varhaisista korkeakulttuureista aina nykypäivään asti. Tämä vahvistaa hänen ymmärrystään muun muassa siitä, miten nykyinen arvopohja on syntynyt länsimaisiin yhteiskuntiin. Näin opintojakso syventää opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson HI01 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson HI01 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson HI01 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson HI01 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI02)

Opintojakson moduulit

- Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kansainväliset suhteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

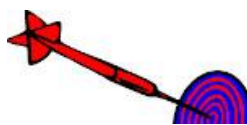
- *tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat*
- *osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina*
- *osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen*
- *osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia*
- *seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä*
- *osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen politiikan perusteet

- *kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet*



- poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntiin ja kansainvälisiin suhteisiin

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä
- maailmansotien syyt ja seuraukset
- demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu
- ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat

Kaksinaapaisesta moninaapaiseen maailmaan

- kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen
- dekolonisaation merkitys ja vaikutukset
- maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu valtioiden välisiin suhteisiin 1800-luvulta aina tähän päivään saakka. Opintojaksossa käsiteltävät teemat vahvistavat opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan yksilön ja yhteiskunnan välisen suhteen kehitystä. Tämä vahvistaa opiskelijan eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson HI02 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson HI02 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson HI02 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson HI02 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI03)

Opintojakson moduulit

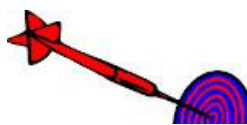
- Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3), Pakollinen

Tavoitteet

Itsenäisen Suomen historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä
- tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia



- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään
- pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan
- osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.

Keskeiset sisällöt

Itsenäisen Suomen historia

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa
- demografiset muutokset ja väestön moninaisuus
- suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen

Itsenäistyvä Suomi osana Eurooppaa

- itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti
- eheyttämisen aika ja demokratian kriisi
- Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- Suomi toisessa maailmansodassa
- kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan

Kohti nykyistä Suomea

- yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio
- kulttuuri, tiede ja osaaminen
- kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija oppii tunnistamaan suomalaisen hyvinvointivaltion synnyn ja kehityskaaren, mikä vahvistaa hänen hyvinvointiosaamistaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso perehdyttää opiskelijan Suomen historiaan 1860-luvulta tähän päivään saakka. Opiskelija tutustuu Suomen yhteiskunnalliseen kehitykseen samalla aikajänteellä.

Osaamisen arviointi

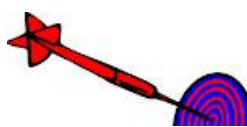
Paikallinen lisäys

Opintojakson HI03 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson HI03 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson HI03 suorittamisen edellytykset: –



Opintojakson HI03 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI04)

Opintojakson moduulit

- Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), Valinnainen

Tavoitteet

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa
- ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen
- ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa
- osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia
- osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan
- pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen
- osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- antiikin kulttuurien yleispiirteet
- demokratian ja tieteellisen ajattelun synty
- keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus

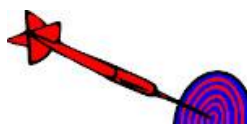
Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa
- reformaatio ja tiedon vallankumous
- valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen
- 1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset

Kohti nykyaikaa

- taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen
- tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat
- demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat
- tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen
- sukupuoliroolien murros

Paikallinen lisäys



Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson teemat ovat monitieteisiä, mikä vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan eurooppalaiseen kulttuuriperintöön. Tämä vahvistaa opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista sekä tukee hänen kasvuaan moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan jäseneksi.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson HI04 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson HI04 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson HI04 suorittamisen edellytykset: HI01

Opintojakson HI04 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI05)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

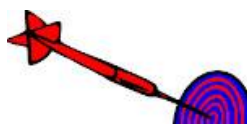
- *tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa*
- *hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen*
- *kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta*
- *osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen*
- *osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin*
- *osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.*

Keskeiset sisällöt

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- *tutkimusmenetelmät ja lähteet*
- *käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä*



Keskiaika

- Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen
- kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen
- yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri

Uusi aika

- reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta
- Ruotsin suurvaltauskimysten vaikutus Suomeen
- elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa
- Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla

Suomi osana Venäjää

- Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty
- suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskellaan historiaa laaja-alaisesti perehtyen useiden eri tiedonalojen vaiheisiin Suomessa. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa perehdytään suomalaiseen kulttuuriperinteeseen, mikä syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä vahvistaa globaali- ja kulttuuriosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson HI05 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson HI05 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson HI05 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson HI05 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI06)

Opintojakson moduulit

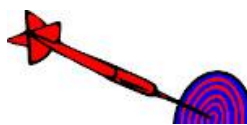
- Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman kulttuurit kohtaavat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä



- tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa
- osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa
- analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä
- erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä
- osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotypioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön
- tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiatekstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.

Keskeiset sisällöt

Maailman kulttuurit kohtaavat

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- kulttuurit ja niiden vuorovaikutus

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- Aasian kulttuurit
- Afrikan kulttuurit
- arktiset kulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Latinalaisen Amerikan kulttuurit
- Lähi-idän kulttuurit
- Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana tehdään laajempi projektityö ryhmässä, mikä vahvistaa opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa perehdytään Euroopan ulkopuolisiin kulttuureihin, mikä vahvistaa opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

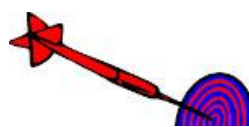
Opintojakson HI06 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson HI06 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson HI06 suorittamisen edellytykset: HI01

Opintojakson HI06 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista



Maailma tänään, 2 op (HI07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- käyttää tiedotusvälineistä saamaansa tietoa valitsemansa aiheen kokonaisvaltaiseen ymmärtämiseen
- ymmärtää nykypäivän maailman monimuotoisuutta
- ymmärtää konfliktien ja ristiriitojen taustalla vaikuttavia historiallisia, taloudellisia, maantieteellisiä ja uskonnollisia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- maailmanpolitiikan ajankohtaiset ongelmat ja ristiriidat
- ajankohtaiset uskonnolliset erimielisyydet
- talouden globalisaatio
- muut ajankohtaiset aiheet.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso rakentuu opiskelijan oman mielenkiinnon ja oppitunneilla käytävän keskustelun varaan ja vahvistaa siten opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa käsiteltävät teemat liittyvät ajankohtaisiin tapahtumiin eri puolilla maailmaa, mikä vahvistaa opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson HI07 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson HI07 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson HI07 suorittamisen edellytykset: HI02

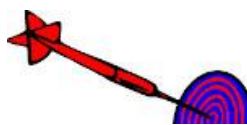
Opintojakson HI07 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Historian kertaus, 2 op (HI08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija



- harjaantuu itsenäiseen työskentelyyn kohti ylioppilastutkinnon historian ainereaalikoetta
- kertaajaa ja syventää historian eri osa-alueiden tietämystään.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- valtakunnallisten historian opintojen kertaus ja syvennys.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso kertaajaa lukion valtakunnallisten opintojen sisältöjä. Näin ollen se vahvistaa jo aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita hyvinvointiosaamisen osa-alueita.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso vahvistaa aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita vuorovaikutusosaamisen taitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso vahvistaa aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita monitieteisen ja luovan osaamisen taitoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso vahvistaa aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita yhteiskunnallisen osaamisen taitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso vahvistaa aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita eettisyyttä ja ympäristöosaamisen taitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso vahvistaa aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita globaali- ja kulttuuriosaamisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

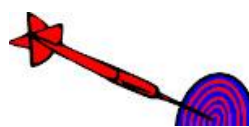
Opintojakson HI08 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson HI08 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson HI08 suorittamisen edellytykset: HI01–HI03

Opintojakson HI08 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista



7.12. Yhteiskuntaoppi (YH)

Oppiaine ja tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaja-alainen osaaminen

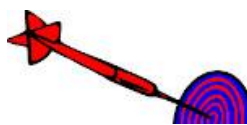
Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista.

Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä.

Yhteiskunnallisen osaamisen ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.

Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista**.



Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista** vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen
- ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä
- motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestävä kehityksen mukaisesti.

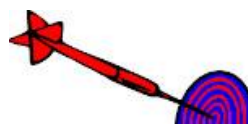
Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.



Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsentyneitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Opintojaksot

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH01)

Opintojakson moduulit

- Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1), Pakollinen

Tavoitteet

Suomalainen yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä
- ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta
- tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa
- osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista
- pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyyttisesti erilaisista näkökulmista
- osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta
- osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.

Keskeiset sisällöt

Suomalainen yhteiskunta

Suomen yhteiskunnan rakenne

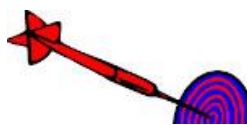
- Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne
- väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät

Demokratia ja oikeusvaltio

- ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet
- oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus
- pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet



Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimussyhteiskunta
- kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys
- Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä
- median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan hyvinvointiosaamista vahvistamalla oman elämän hallinnan taitoja sekä tukemalla oma-aloitteisuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso kannustaa opiskelijaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan Suomen kansalaisena sekä globaalisti.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso syventää opiskelijan yhteiskunnallista osaamista. Opiskelija kehittää opintojaksolla edellytyksiään kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson YH01 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson YH01 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson YH01 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson YH01 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Opintojaksoista YH01 ja YH01Y opiskelija voi sisällyttää oppimääräänsä vain toisen.

Taloustieto, 2 op (YH02)

Opintojakson moduulit

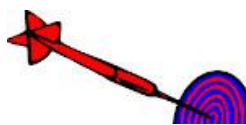
- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä
- tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat
- osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita
- ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa



- osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan
- osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytketymisen globaaliin talouteen
- osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.

Keskeiset sisällöt

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen
- kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus
- oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla
- työ, yrittäjyys ja yritykset
- Suomi globaalin talouden osana
- rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta
- talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset

Talouspolitiikka

- kestävä talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat
- julkinen talous ja sen tasapaino
- talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja, mikä tukee opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa sekä vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja, mikä syventää opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

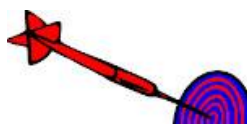
Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti, mikä vahvistaa opiskelijan eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson YH02 arviointi: 4–10



Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson YH02 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson YH02 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson YH02 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista.

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH03)

Opintojakson moduulit

- Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3), Pakollinen

Tavoitteet

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä
- ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista
- tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa
- ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena
- osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta
- osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus
- kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet
- Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja
- kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti

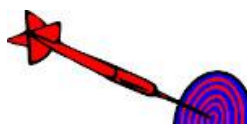
Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus
- Suomi osana EU:n päätöksentekoa
- EU:n talous- ja aluepolitiikka
- EU globaalina toimijana

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- paikallinen ja kansallinen turvallisuus
- Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka
- muuttuvat turvallisuusuhat ja niiden ratkaisumahdollisuudet

Paikallinen lisäys



Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan edellytyksiä tulkita ja arvioida kriittisesti ajankohtaisia ilmiöitä sekä harjaannuttaa opiskelijaa monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa toimimiseen. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan EU:n kansalaisena ja globaalisti. Opintojakso tukee opiskelijan oma-aloitteisuutta sekä globaali- ja kulttuuriosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson YH03 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson YH03 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson YH03 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson YH03 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Lakitieto, 2 op (YH04)

Opintojakson moduulit

- Lakitieto, 2 op (YH4), Valinnainen

Tavoitteet

Lakitieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet*
- *osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa*
- *tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin*
- *osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitettyjä näkemyksiä.*

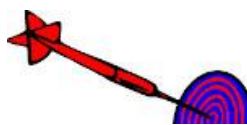
Keskeiset sisällöt

Lakitieto

Oikeusjärjestyksen perusteet

- *juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet*
- *oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö*
- *oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä*
- *oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos*

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla



- *sopimus- ja vahingonkorvausoikeus*
- *perhe- ja jäämistöoikeus*
- *varallisuus oikeus*
- *tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus*
- *työoikeus*
- *asumiseen liittyvä sopimusoikeus*
- *hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa*
- *prosessi- ja rikosoikeus*
- *ympäristöoikeus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan hyvinvointiosaamista syventämällä oikeudellista ymmärrystä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa monilukutaitoa digiajassa vahvistetaan kehittämällä opiskelijan kykyä tulkita kriittisesti tutkimuspohjaista tietoa. Opintojakso rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä. Näin opintojakso tukee opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson YH04 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson YH04 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson YH04 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson YH04 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Business, 2 op (YH05)

Tavoitteet

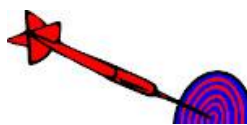
Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- saa perustiedot sijoitustoiminnasta
- oppii ymmärtämään yritystoiminnan luonnetta, vaatimuksia ja yhteiskunnallista merkitystä
- saa mahdollisuuksia oman yrittäjyyden löytämiseen, arvioimiseen ja kehittämiseen
- oppii yrityksen perustamiseen liittyvät perusasiat lainsäädännöstä, taloudesta ja markkinoinnista sekä pystyy tarkastelemaan yrityksen kehittämiseen liittyviä kysymyksiä
- syventää talouselämän ja talouden toiminnan ymmärtämistään.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- yrityksen toiminnan ja toimintaympäristön analysointi sekä yrityksen kehittäminen
- yrittäjyyden peruspiirteitä ja historiaa



- uuden yrityksen perustamiseen liittyviä kysymyksiä, kuten lupa- ja ilmoitusasiat, yritysmuodot, yrityksen talous, liikeidea ja markkinointi
- rahoitus ja osakemarkkinat
- vierailut ja asiantuntijaluennot.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa toimitaan opiskelijaryhmissä, mikä vahvistaa opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön ja kehittää siten opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso vahvistaa kestävän talouden periaatteiden tuntemusta, mikä kehittää opiskelijan eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson YH05 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson YH05 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson YH05 suorittamisen edellytykset: YH02

Opintojakson YH05 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Vuosi yrittäjänä, 2 op (YH06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

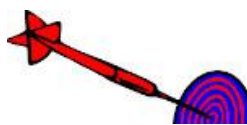
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- syventää työelämätaitojaan
- kehittää yrittäjämäisen asenteen
- ymmärtää yrittäjyyttä laaja-alaisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- johdatus yrittäjyyteen, osaamiseen ja liikeideaan
- yritystoiminnan käynnistäminen ja liikeidean kirkastaminen
- yritystoiminnan seuranta, kehittäminen ja raportointi
- yritystoiminnan lopettaminen, arviointi ja tulevaisuus.

Paikallinen lisäys



Laaja-alainen osaaminen**Vuorovaikutusosaaminen**

Opintojaksossa toimitaan opiskelijaryhmissä, mikä vahvistaa opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön, ja kehittää siten opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso kannustaa opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään oppimiaan asioita uudella tavalla. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso vahvistaa kestävän talouden periaatteiden tuntemista, mikä kehittää opiskelijan eettisyyttä, ympäristöosaamista ja vastuullista yrittäjyyttä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson YH06 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson YH06 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson YH06 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson YH06 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Nuori vaikuttaja, 2 op (YH07)**Tavoitteet**

Paikallinen lisäys

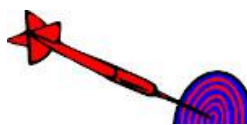
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- syventää ymmärtämystään yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta
- tutustuu poliittisten puolueiden nuorisojärjestöihin ja niiden toimintaan
- perehtyy kansalaisvaikuttamiseen esimerkiksi kansalaisjärjestöjen toiminnan kautta
- tutustuu poliittiseen prosessiin käytännössä perehtymällä esimerkiksi kunnanvaltuuston toimintaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- vaalipaneelin tai poliittisen tilaisuuden järjestäminen
- vierailu kunnanvaltuuston kokouksessa
- vierailut puolueiden nuorisojärjestöihin ja kansalaisjärjestöihin
- nuorisovaalin järjestäminen lukiolla.

Paikallinen lisäys



Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan vuorovaikutusosaamista, sillä vain vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa voi vaikuttaa tehokkaasti.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso kannustaa vaikuttamaan paikallisesti, kansallisesti ja globaalisti opiskelijan tärkeinä pitämiin ajankohtaisiin kysymyksiin, mikä vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson YH07 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson YH07 suositeltu suoritusvuosi: 1 tai 2

Opintojakson YH07 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson YH07 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Yhteiskuntaopin kertaus, 2 op (YH08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- harjaantuu itsenäiseen työskentelyyn kohti ylioppilastutkinnon yhteiskuntaopin ainereaalikoetta
- kertaajaa ja syventää yhteiskuntaopin eri osa-alueiden tietämystään.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- valtakunnallisten yhteiskuntaopin opintojen kertaus ja syvennys.

Paikallinen lisäys

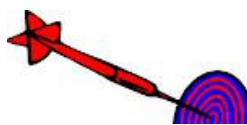
Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso kertaajaa lukion valtakunnallisten opintojen sisältöjä. Näin ollen se vahvistajaa jo aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita hyvinvointiosaamisen osa-alueita.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso vahvistajaa aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita vuorovaikutusosaamisen taitoja.



Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso vahvistaa aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita monitieteisen ja luovan osaamisen taitoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso vahvistaa aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita yhteiskunnallisen osaamisen taitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso vahvistaa aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita eettisyyttä ja ympäristöosaamisen taitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso vahvistaa aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita globaali- ja kulttuuriosaamisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson YH08 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson YH08 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson YH08 suorittamisen edellytykset: YH01–YH03

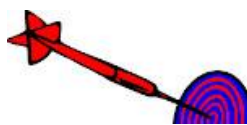
Opintojakson YH08 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

7.13. Uskonto (KT)**Oppiaine ja tehtävä**

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä.



Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Uskonnon opetus edistää **hyvinvointiosaamista** tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämäntutkimuksen ja maailmantutkimuksen rakentamiseen ja arviointiin.

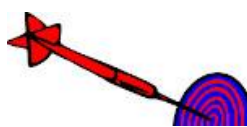
Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.

Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.

Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä **eettisyyden** tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan **ympäristöosaamista** lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävästä tulevaisuuden rakentamisesta.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.



Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa
- kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan
- hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja
- tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä
- perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa
- perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa
- tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta
- ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä
- kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään
- kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä
- ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta
- kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.

Osaamisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

7.13.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE01)

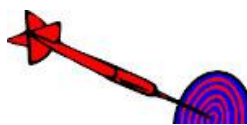
Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija



- hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä
- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena
- uskontojen merkitys kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa
- juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu maailmankatsomuksien ja erityisesti Lähi-idän uskontojen perustaan ja saa näin eväitä identiteetin, elämäntutkimuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Näin opiskelijan hyvinvointiosaaminen vahvistuu.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelijan kyky vahvistaa omaa maailmankatsomustaan ja ymmärtää toisten maailmankatsomuksia paranee, mikä kartuttaa hänen vuorovaikutusosaamistaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan identiteetin, elämän- ja maailmankatsomusten rakentumista, mikä vahvistaa opiskelijan eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

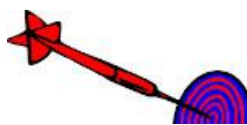
Gloaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija oppii toimimaan globaalissa ympäristössä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson UE01 arviointi: 4–10



Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson UE01 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson UE01 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson UE01 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE02)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen kristinusko

- *kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa*
- *uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa*
- *katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *karismaattinen kristillisyys ilmiönä*
- *kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet*
- *ekumenia ja uskontodialogi*
- *kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

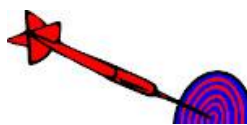
Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää valmiuksiaan keskustella kristinuskon etiikkaan ja yhteiskunnallisiin näkökohtiin liittyvistä aiheista, mikä vahvistaa hänen vuorovaikutusosaamistaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu globaaliin kristinuskoon. Näin hän saa työkaluja toimia vuorovaikutteisesti maailmassa.



Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson UE02 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson UE02 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson UE02 suorittamisen edellytykset: UE01

Opintojakson UE02 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Maaailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE03)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

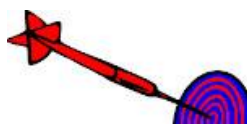
- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tarkastelee maailmanuskontoja, mikä vahvistaa hänen vuorovaikutusosaamistaan.



Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso voidaan toteuttaa tutkielmatyöskentelynä monitieteisesti ja luovasti.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija oppii tutkimaan maailmanuskontoja kriittisesti. Syntynyt katsomuksellinen tietoisuus helpottaa eri kulttuurien ymmärtämistä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson UE03 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson UE03 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson UE03 suorittamisen edellytykset: UE01–UE02

Opintojakson UE03 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE04)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

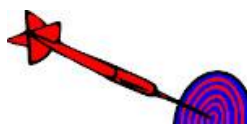
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio*
- *uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja*



perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa

- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinusko yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tarkastelee uskontojen ja katsomusten välistä dialogia, mikä helpottaa katsomusten vuorovaikutusta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutkii uskonnon vaikutuksia suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan, mikä vahvistaa hänen osallisuuttaan ja yhteiskunnallista osaamistaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu omaan katsomukselliseen kulttuuriperinteeseemme. Näin hän kartuttaa globaali- ja kulttuuriosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson UE04 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson UE04 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson UE04 suorittamisen edellytykset: UE01–UE02

Opintojakson UE04 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE05)

Opintojakson moduulit

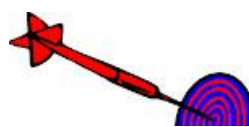
- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*
- *perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia*
- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*



- harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä
- uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa
- uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana
- uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa
- Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelijatyöt tehdään luovasti ja monitieteisesti.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan yhteisesti uskontojen globaaliin kulttuuripiiriin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson UE05 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson UE05 suositeltu suoritusvuosi: 2 tai 3

Opintojakson UE05 suorittamisen edellytykset: UE01–UE02

Opintojakson UE05 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE06)

Opintojakson moduulit

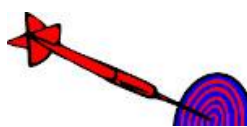
- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta
- tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa
- osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa



Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet
- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa tutustutaan kriittisesti ja tieteen periaattein eri uskontojen näkymiin vuorovaikutteisen mediaseurannan ja tuottamisen keinoin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskellaan kriittistä medialukutaitoa, mikä vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson UE06 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson UE06 suositeltu suoritusvuosi: 2 tai 3

Opintojakson UE06 suorittamisen edellytykset: UE01–UE02

Opintojakson UE06 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Uskonnon kertaus, 2 op (UE07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

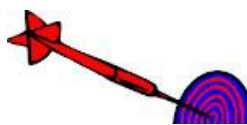
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- kertaan uskonnon opintojaksojen keskeisiä sisältöjä
- valmistautuu ylioppilastutkinnon evankelisluterilaisen uskonnon ainereaalikokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- valtakunnallisten evankelisluterilaisen uskonnon opintojen syventäminen ja kertaaminen.

Paikallinen lisäys



Laaja-alainen osaaminen**Hyvinvointiosaaminen**

Opintojakso kertoo lukion valtakunnallisten opintojen sisältöjä. Näin ollen se vahvistaa jo aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita hyvinvointiosaamisen taitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso vahvistaa aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita vuorovaikutusosaamisen taitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso vahvistaa aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita monitieteisen ja luovan osaamisen taitoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso vahvistaa aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita yhteiskunnallisen osaamisen taitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso vahvistaa aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita eettisyyttä ja ympäristöosaamisen taitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso vahvistaa aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita globaali- ja kulttuuriosaamisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson UE07 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson UE07 suositeltu suoritusvuosi: 3

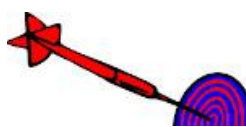
Opintojakson UE07 suorittamisen edellytykset: UE01–UE02

Opintojakson UE07 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Lähimmäinen ja minä, 2 op (UE08)**Tavoitteet**

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- tuntee kotiseurakuntansa työmuodot
- ymmärtää kristillisen vastuunottamisen arkipäivän
- osallistuu henkilökohtaisesti työhön.



Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- seurakunnan eri työmuotoihin osallistuminen
- kristillisen auttamistyön ja julistuksen ideat
- oppimispäiväkirjan pito ja raportointi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija osallistuu toimijana yhteisönsä työhön, mikä vahvistaa hänen hyvinvointiosaamistaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan yhteisesti esimerkiksi seurakunnan työhön osallistumalla erilaiseen toimintaan, mikä vahvistaa opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson UE08 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson UE08 suositeltu suoritusvuosi: 1, 2 tai 3

Opintojakson UE08 suorittamisen edellytykset: UE01

Opintojakson UE08 itsenäinen suorittaminen: vain itsenäinen suoritus mahdollinen

Missio maailmassa, 2 op (UE09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

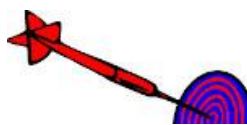
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- saa valmiuksia uskontojen väliseen vuoropuheluun
- hahmottaa kristillisen lähetystyön olemuksen
- tutustuu lähetystyöhön käytännössä
- syventää kulttuurien tuntemustaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- maailman uskontojen kirjo ja uskontojen välinen vuoropuhelu
- kirkko lähetystehtävän toteuttajana
- lähetystyön eri toimintamuodot
- lähetystyö kentällä
- vierailu lähetysjärjestöihin.

Paikallinen lisäys



Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu kirkon toimintaan yhdessä toisten kanssa, mikä vahvistaa hänen vuorovaikutusosaamistaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan kirkon auttamiskanavia, mikä vahvistaa opiskelijan eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan kirkon globaalia työtä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson UE09 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson UE09 suositeltu suoritusvuosi: 2 tai 3

Opintojakson UE09 suorittamisen edellytykset: UE01–UE02

Opintojakson UE09 itsenäinen suorittaminen: vain itsenäinen suoritus mahdollinen

7.13.2. Ortodoksinen uskonto (KT2)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO01)

Opintojakson moduulit

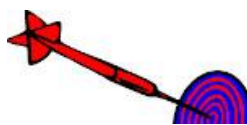
- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO01), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä*
- *tuntee ortodoksisen kirkon opin synnyn sekä Raamatun ja tradition merkityksen ortodoksisessa kirkossa ja sen ihmiskuvassa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida kristikunnan moninaisuuteen johtaneita syitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kohtaamisia historiassa sekä vaikutuksia kulttuuriperintöön ja yhteiskuntiin sekä kehittää näihin pohjautuvaa kulttuurista lukutaitoa*



- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä*

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonnollisuus ja uskonnot yleisinhimillisenä ilmiönä*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *kristinuskon synty ja leviäminen, kirkolliskokoukset ortodoksisen kirkon opin, etiikan ja ihmiskuvan muotoutumisen perustana*
- *kristikunnan jakaantuminen ja sen vaikutukset*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *ortodoksisen kirkon, juutalaisuuden ja islamin kohtaamiset*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson UO01 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson UO01 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson UO01 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson UO01 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO02)

Opintojakson moduulit

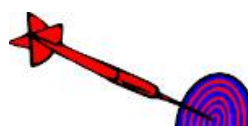
- Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2), Pakollinen

Tavoitteet

Ortodoksisuus maailmassa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ortodoksisuuden apostolisen kirkon ja kirkkoisien perinteen jatkumona sekä luostarilaitoksen merkityksen ortodoksisen kirkon hengelliselle elämälle*
- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon historiallista kehitystä ortodoksisen kirkon, kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tutustuu ortodoksisiin paikalliskirkkoihin maailmassa ja tuntee niiden historiallista kehitystä ja sisäistä moninaisuutta*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset, niiden syntytaustan ja keskeiset piirteet sekä pystyy vertailemaan niitä*
- *tutustuu kirkkojen väliseen maailmanlaajuiseen yhteistyöhön*



- kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuus maailmassa

- ortodoksisen kirkon opillisten perusteiden sekä hengellisen elämän vaikutus kulttuuriin ja ihmisten arkeen
- ortodoksisen paikalliskirkkokäsitteen muodostuminen
- Bysantin kirkko ja luostarilaitos itäisen kristillisyyden lähteenä ja sen yhteiskunnalliset vaikutukset
- ortodoksiset kirkot Euroopassa ja muilla mantereilla sekä niiden paikalliset erityispiirteet
- orientaaliset ortodoksiset kirkot
- läntinen kristillisuus, katolinen kirkko, protestanttiset kirkot ja karismaattinen kristillisuus sekä niiden erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnallinen vaikutus
- ajankohtaisia ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja
- ortodoksiset kirkot ja ekumeeninen liike sekä uskontodialogi

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson UO02 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson UO02 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson UO02 suorittamisen edellytykset: UO01

Opintojakson UO02 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO03)

Opintojakson moduulit

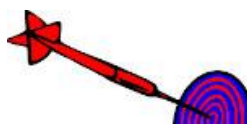
- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailman uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden paikallisia vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä niiden suhdetta ortodoksiseen kirkkoon
- perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin
- tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä
- hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä
- kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä



Keskeiset sisällöt

Maaillman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka sekä hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan, Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet
- buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntauksien ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan, Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuus sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa
- Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson UO03 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson UO03 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson UO03 suorittamisen edellytykset: UO01–UO02

Opintojakson UO03 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Opintojakso on sama kuin evankelilaisluterilaisen uskonnon opintojakso UE03.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO04)

Opintojakson moduulit

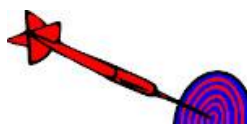
- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee muinaissuomalaisesta uskonnollisesta perinnestä sekä tunnistaa sen ilmenemisen suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- tuntee ortodoksisen kirkon historialliset vaiheet Suomessa kristinuskon saapumisesta nykypäivään saakka
- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen osana Suomen valtiollista ja kansallista kehitystä
- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua
- kehittää taitojaan toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä
- kehittää valmiuksiaan osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä



Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden ilmeneminen suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- kristinuskon tulo Suomeen ja luostarien vaikutus ortodoksisuuteen Karjalassa
- ortodoksit lännen ja idän välissä, autonominen Suomen ortodoksinen kirkko ja suuntautuminen suomalaiseen yhteiskuntaan
- kielelliset ja kansalliset ortodoksiset vähemmistöt Suomessa
- luterilainen ja katolinen kirkko sekä muita uskonnollisia yhteisöjä Suomessa
- kristinusko suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa
- uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson UO04 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson UO04 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson UO04 suorittamisen edellytykset: UO01–UO02

Opintojakson UO04 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO05)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO05), Valinnainen

Tavoitteet

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus

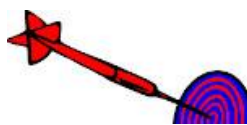
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida yleisesti uskontojen ja taiteen suhdetta
- kehittää taitojaan tulkita uskonnollisen taiteen eri muotoja
- perehtyy taiteen eri muotojen ilmaisutapoihin ja siihen, miten niissä tuodaan esille uskontojen, erityisesti kristinuskon ja ortodoksisen kirkon, keskeistä opetusta
- tunnistaa ja tietää ortodoksisen ja muun kristillisen taiteen eri ilmaisumuotoja
- ymmärtää sakraalin ja uskonnollisen taiteen eron
- tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan ja tunnistaa uskonnon vaikutuksen nykypäivän taiteessa ja kulttuurissa

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus

- uskontojen ja taiteen vuorovaikutus ja uskontojen merkitys taiteen kehityksessä
- uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa



- *ortodoksisen taiteen muodot: kirkkomusiikki, ikonitaide, arkkitehtuuri, hymnografia*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*
- *uskontojen ja erityisesti ortodoksisuuden ilmeneminen tämän päivän taiteessa*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson UO05 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson UO05 suositeltu suoritusvuosi: 2 tai 3

Opintojakson UO05 suorittamisen edellytykset: UO01–UO02

Opintojakson UO05 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO06)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO6), Valinnainen

Tavoitteet

Ortodoksisuus, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita*
- *osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *perehtyy ortodoksisuuden ja eri uskontojen kansalliseen ja kansainväliseen mediakuvaan*
- *perehtyy tieteen ja median esille tuomiin eettisiin kysymyksiin ortodoksisen kirkon perinteen ja etiikan näkökulmasta*
- *perehtyy tieteen ja ortodoksisen kirkon ihmiskuvaan*
- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ortodoksiseen kirkkoon liittyvää ajankohtaista tutkimusta*

Keskeiset sisällöt

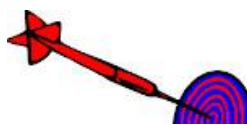
Ortodoksisuus, tiede ja media

- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja symbolien käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus ja ortodoksisen kirkon mediamailma*
- *uskonnon käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*
- *tiede, media ja ortodoksisen kirkon eettinen opetus*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson UO06 arviointi: 4–10



Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson UO06 suositeltu suoritusvuosi: 2 tai 3

Opintojakson UO06 suorittamisen edellytykset: UO01–UO02

Opintojakson UO06 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

7.14. Elämäkatsomustieto (ET)

Oppiaine ja tehtävä

Elämäkatsomustieto on oppiaine, joka tukee opiskelijan elämäkatsomuksen ja identiteetin muodostumista sekä hyvän elämän tavoittelua. Elämäkatsomus tarkoittaa yksilön käsitystä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Elämäkatsomustiedon lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan opiskelijan elämismaailma ja sen ilmiöt. Oppiaine kannustaa opiskelijaa jäsentämään aktiivisesti omaa elämäkatsomustaan, refleктоimaan sen perusteita ja erittelemään siihen vaikuttavia tekijöitä. Samalla tarkastellaan erilaisia yleisiä maailmankatsomuksia, jotka voivat olla esimerkiksi poliittisia, tieteellisiä, elämänfilosofisia, aatteellisia, populaarikulttuurista nousevia tai uskonnollisia.

Oppiaine on taustaltaan monitieteinen. Elämäkatsomustiedon opetuksessa sovellettavista tieteistä tärkeimmät ovat antropologia, filosofia, kulttuurin, taiteen ja uskonnon tutkimus, kasvatustiede sekä yhteiskuntatieteet, kuten mediatutkimus, politiikantutkimus, sosiologia ja sukupuolentutkimus. Opetus integroi ja hyödyntää muissa oppiaineissa, kuten historiassa, psykologiassa, biologiassa ja maantieteessä, hankittuja tietoja elämäkatsomuksellissa pohdintoissa. Elämäkatsomustiedon opiskelu kehittää näkemyksellisyyttä, laaja-alaista kriittistä ajattelua sekä kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Elämäkatsomustieto kartuttaa kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, arvostelukykä, toisten kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Oppiaine ankuroituu ihmisoikeusetiikkaan ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen. Se pohjautuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään sosiaalisena olentona ja korostetaan ihmisten mahdollisuutta tutkia kriittisesti ympäröivää todellisuutta ja elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja eettisinä yhteiskunnan jäseninä.

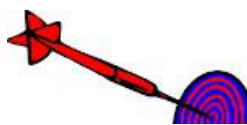
Oppiaineen luonne edellyttää vuorovaikutteisia ja keskustelevia työtapoja.

Laa-ala-ainen osaaminen

Elämäkatsomustieto tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä, hyvän elämän tavoittelua sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi ja eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Elämäkatsomustiedossa käytetään ymmärrettävää yleiskieltä, jotta vuorovaikutus on helppoa ja katsomukselliset pohdinnat avautuvat mahdollisimman hyvin eri taustoista tuleville opiskelijoille. Tarpeen mukaan oppiaine hyödyntää erikoisalojen termistöä, mikä helpottaa asioiden käsitteellistä tarkastelua.

*Elämäkatsomustieto kehittää eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä heidän katsomuksensa ja tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuva ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä.*



Elämäkatsomustieto tukee **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista. Elämäkatsomustiedolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelutapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät keskeisiä sosiaalisia taitoja.

Elämäkatsomustieto hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämäkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on **monitieteinen**, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan **luovasti** eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.

Elämäkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opetus kannustaa itsetutkiskeluun, omien eettisten arvojen punnitsemiseen sekä identiteetin ja omien vakaumusten rakentamiseen. Näin elämäkatsomustieto tukee **yhteiskunnallisen osaamisen** tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.

Elämäkatsomustiedon opetuksessa opiskelija saa tilaisuuden pohtia globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ajankohtaisissa ja arkielämään liittyvissä kysymyksissä. Oppiaine harjaannuttaa monipuolisesti **eettisyyden** taitoja. Siinä opetetaan erottamaan perustellut väitteet perustelemattomista ja kannustetaan etsimään tieteellistä näyttöä uskomusten tueksi. Elämäkatsomustieto auttaa opiskelijaa ymmärtämään **ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden arvon ja opettaa pohtimaan keinoja, joilla yksilö ja yhteiskunta voivat toimia ekologisesti kestävällä tavalla. Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastonmuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunnetaitoja.

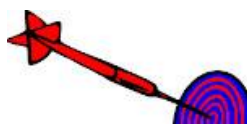
Elämäkatsomustieto perustuu ajatukseen erilaisten kulttuurien ja katsomusten kohtaamisen ja vuoropuhelun tärkeydestä. Se tutustuttaa historiallisesti ja nykyajassa merkittäviin maailmankatsomuksiin, kulttuureihin ja kulttuuriperintökohteisiin. Oppiaine avartaa maailmankatsomusta ja opettaa ymmärtämään kulttuurisen moninaisuuden arvon. Se ohjaa toimimaan eettisesti ja kunnioittavasti niin oman kuin muidenkin kulttuurien ja yhteisöjen piirissä. Oppiaineessa pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten uutta mediaympäristöä, teknologian kehitystä ja ilmastonmuutosta. Näin elämäkatsomustieto vahvistaa opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämäkatsomuksensa rakentamiseen
- osaa hyödyntää, yhdistellä ja soveltaa eri tieteissä ja lukion oppiaineissa omaksuttuja tietoja oman elämäkatsomuksensa rakentamisessa
- osaa arvioida kriittisesti maailmankatsomuksiin ja omaan elämäkatsomukseen vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä
- osaa toimia rakentavasti erilaisissa ja erimielisissäkin vuorovaikutustilanteissa
- laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää kykyään reflektoida omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa
- kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista ja ilmastovastuuta.



Osaamisen arviointi

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan sitä, kuinka laaja-alaisesti, monipuolisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti opiskelija osaa pohtia katsomuksellisia kysymyksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida oman elämäkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä kykyä perustella katsomuksellisia valintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon taito perustella katsomuksellisia käsityksiä kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Elämäkatsomukselliset kysymykset ovat henkilökohtaisia ja nousevat opiskelijan omasta elämästä. Niiden pohdiskelun arviointi perustuu ajattelun taitoihin, kuten johdonmukaisuuteen, kriittisyyteen, ristiriidattomuuteen ja systemaattisuuteen. Opiskelijan suorituksissa arvioidaan taitoa tarkastella ja eritellä monipuolisesti erilaisia katsomuksellisia kantoja sekä taitoa esittää niistä perusteltuja arvioita.

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan myös katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, joka sisältää sekä tiedollisen ulottuvuuden että ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä otetaan huomioon opintojaksojen arvioinnissa. Arviointi rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Opintojaksot

Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET01)

Opintojakson moduulit

- Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja hyvä elämä

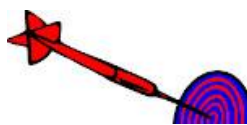
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä oman elämäkatsomuksensa jäsentämisessä
- tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä, osaa arvioida niitä sekä tarkastella niitä suhteessa omiin elämäntavoitteisiin
- osaa arvioida erilaisia hyvän elämän edellytyksiä ja identiteettivalintoja yhdenvertaisuutta kunnioittaen
- tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä, miten ne johtavat erilaisiin hyvän elämän ihanteisiin
- ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä
- kehittää kykyään elämäkatsomukselliseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja näkemystensä ilmaisemiseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.

Keskeiset sisällöt

Minä ja hyvä elämä

- minuuks, elämäkatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva
- hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja
- luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita
- yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys



- *ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus*
- *ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson ET01 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ET01 suositeltu suoritusvuosi: Suoritusajankohdasta ilmoitetaan lukuvuoden alussa.

Opintojakson ET01 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson ET01 itsenäinen suorittaminen: –

Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET02)

Opintojakson moduulit

- Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja yhteiskunta

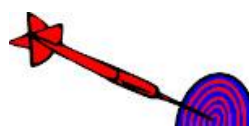
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille*
- *ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita voidaan tarkastella tieteellisesti ja niillä on suuri merkitys yksilön elämäntarkastelukselle ja elämänvalinnoille*
- *osaa arvioida kriittisesti niin omia kuin muiden yhteiskunnallisia väitteitä ja katsomuksia*
- *osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota*
- *osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen osa-alueita, yhteiskunnallisia rakenteita, ideologioita piirteitä sekä vallitsevia yhteiskunnallisia arvoja*
- *ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävästä tulevaisuudesta rakentamisen periaatteita*
- *osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä*
- *osaa arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentamaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen.*

Keskeiset sisällöt

Minä ja yhteiskunta

- *kriittinen ajattelu ja väitteiden järkipäiväinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät*
- *median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämäntarkasteluun*
- *aikalauskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja*



- yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään
- taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset
- ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti
- globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson ET02 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ET02 suositeltu suoritusvuosi: Suoritusajankohdasta ilmoitetaan lukuvuoden alussa.

Opintojakson ET02 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson ET02 itsenäinen suorittaminen: –

Kulttuurit, 2 op (ET03)

Opintojakson moduulit

- Kulttuurit, 2 op (ET3), Valinnainen

Tavoitteet

Kulttuurit

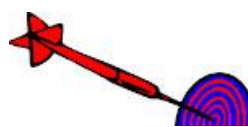
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämänkatsomukselleen sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa
- osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa
- osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa
- hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus ja vähemmistökulttuurit
- osaa hahmottaa erilaiset elämänkatsomukselliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun
- tunnistaa vihapuheen ja osaa erottaa sen sananvapauden vastuullisesta käytöstä.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurit

- kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa, etnosentrismi ja kulttuurirelativismi



- *kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita: tutkittavan ja tutkijan näkökulmat, kenttätyö, etnografia, kysely, haastattelu*
- *kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisu, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämänskatsomukseen, Unescon maailmanperintöohjelma*
- *suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit*
- *kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset tulkinnat ja vaikutukset*
- *etnisyyden, rasmin ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa*

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson ET03 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ET03 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson ET03 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson ET03 itsenäinen suorittaminen: –

Katsomukset, 2 op (ET04)

Opintojakson moduulit

- Katsomukset, 2 op (ET4), Valinnainen

Tavoitteet

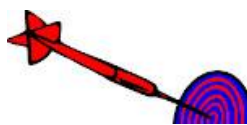
Katsomukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä maailman- ja elämänskatsomuksen sekä maailmankuvan käsitteitä, arvioida niihin liittyviä perusteita sekä erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä*
- *ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen jatkuvaa historiallista muuttumista sekä osaa sen perusteella eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia*
- *osaa eritellä ja arvioida evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuvaan ja omaan elämänskatsomukseensa*
- *osaa arvioida erilaisten arvojen, maailmankuvien ja tietämisen tapojen sekä yksilöllisten, yhteisöllisten, poliittisten ja uskonnollisten ulottuvuuksien painoarvoa erilaisissa elämän- ja maailmankatsomuksissa*
- *osaa eritellä oman elämänskatsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten perusteita ja muotoutumista sekä ymmärtää, että elämänskatsomuksen lähtökohdat olisivat voineet poiketa nykyisistä.*

Keskeiset sisällöt

Katsomukset



- katsomuksellinen käsitteistö; katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne
- ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen: evoluution, kielen ja joustavan yhteistyön merkitys ihmislajin kehityksessä; animismi, teismi, ateismi
- katsomusten historiaa: universaalien katsomusten ja moraalijärjestelmien synty, modernin subjektin ja tieteellisen maailmankuvan synty, edistysusko ja yhteiskunnan osa-alueiden eriytyminen uudenlaisten katsomusten taustana
- poliittisia maailmankatsomuksia, kuten liberalismi, sosialismi ja nationalismi; katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön
- elämänkatsomuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämänkatsomuksen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson ET04 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ET04 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson ET04 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson ET04 itsenäinen suorittaminen: –

Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET05)

Opintojakson moduulit

- Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5), Valinnainen

Tavoitteet

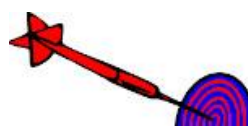
Uskonnot ja uskonnottomuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kykyä lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonnottomia maailmankatsomuksia sekä kykyä verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämänkatsomukseensa
- tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen sekä uskontokritiikkiin
- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa
- perehtyy suuriin maailmanuskontoihin ja hahmottaa niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- perehtyy ateismin, agnostismin ja humanismin historiaan
- ymmärtää, että uskonnottomuus ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on vahva kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.

Keskeiset sisällöt

Uskonnot ja uskonnottomuus



- uskonnon sekä uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tutkiminen, määrittelemine ja selittäminen; käsityksiä uskontojen alkuperästä; uskontokritiikki
- keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja jumala
- kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomusperinteiden yleiset piirteet
- ateismi, agnostismi, uskonnottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet
- uskonnon ja uskonnottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä: liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, tapauskonnollisuus, uudet uskonnolliset liikkeet, sekularisaatio ja julkisen vallan tunnustuksettomuuden periaate

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson ET05 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ET05 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson ET05 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson ET05 itsenäinen suorittaminen: –

Tulevaisuus, 2 op (ET06)

Opintojakson moduulit

- Tulevaisuus, 2 op (ET6), Valinnainen

Tavoitteet

Tulevaisuus

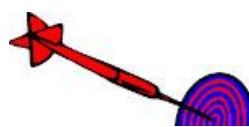
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu tulevaisuuden tutkimisen keinoihin ja tehtäviin sekä ymmärtää, että vaikka tulevaisuutta on vaikea ennustaa, siihen voidaan vaikuttaa arvoilla, teoilla ja valinnoilla*
- *hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologian kehitykseen ja osaa arvioida, miten tekninen muutos vaikuttaa yhteiskuntaan, kulttuuriin ja ympäristöön*
- *omaksuu valmiuksia, niin asenteita, tietoja kuin tunnetaitojakin, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen ja ymmärtää ilmastonmuutoksen vaikutuksia sekä sen torjumisen keinoja ja niiden esteitä*
- *osaa arvioida tieteellis-teknologisen vallankumouksen vaikutusta nykyaikaisiin yhteiskuntiin, maailmankatsomuksiin ja omaan elämäntarkastukseensa*
- *ymmärtää utopioiden ja dystopioiden merkityksen historiallisten, ajankohtaisten ja tulevaisuuden kysymysten heijastajina.*

Keskeiset sisällöt

Tulevaisuus

- *tulevaisuuden tutkimus, heikot ja vahvat signaalit, tulevaisuustyö; mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuden skenaarioita*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*



Terveystiedon opetus tuottaa **hyvinvointiosaamista** kehittämällä ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisäämällä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Terveystiedossa kehitetään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä.

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy terveystiedossa sekä oppiaineen sisältöjen että käytettävien opetusmenetelmien avulla. Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.

Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirien merkitystä itselle.

Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestäväns tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittävät siten **yhteiskunnallista osaamista**.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkomisena.

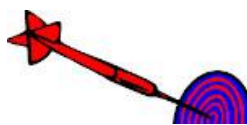
Terveystiedossa etsitään selityksiä erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden syntymiselle ja arvioidaan niiden merkitystä. Lisäksi tarkastellaan globaaleja terveyskysymyksiä ja niihin vaikuttamista. Tällaisten aihepiirien käsittely vahvistaa osaltaan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- pystyy luomaan kokonaiskuvaa terveydestä ja sen yksilöllisistä, yhteisöllisistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, pystyy tekemään perusteltuja ehdotuksia siitä, miten omaa, muiden ihmisten sekä ympäristön terveyttä ja turvallisuutta voidaan ylläpitää tai edistää, sekä osaa käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti
- osaa hakea tietoa eri lähteistä, soveltaa ja analysoida terveyteen liittyvää tietoa sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä, ymmärtää tieteellisen tiedon ja arkitiedon eron terveyden ja sairauksien riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä sekä osaa perustella näkemyksiään tutkimustiedon avulla
- osaa analysoida ja arvioida omien tarpeiden, käsitysten, kokemusten, asenteiden ja arvojen ohjaavaa vaikutusta terveyteen liittyvissä valinnoissa sekä omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen ja ympäristöön
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kestäväns kehityksen edellytyksiä ja vaikutuksia terveyteen
- osaa valita itselle sopivia ja tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia oppimisen tapoja sekä osaa asettaa tavoitteita omalle oppimiselleen ja pystyy arvioimaan niiden saavuttamista realistisesti.



Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi kohdistuu oppimäärän asiatietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluita. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky asettaa oppimistavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Arviointi ei saa kohdistua opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Opintojaksot

Terveys voimavarana, 2 op (TE01)

Opintojakson moduulit

- Terveys voimavarana, 2 op (TE1), Pakollinen

Tavoitteet

Terveys voimavarana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen
- osaa selittää erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä
- tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.

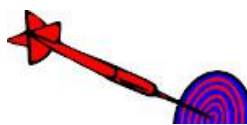
Keskeiset sisällöt

Terveys voimavarana

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit
- terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveystuskomusmalli, muutosvaihemalli
- terveystuskulttuurisia ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyden sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet



- *terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta*
- *seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet*
- *mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit*
- *mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan*
- *opiskeluhyvinvointi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan hyvinvointiosaamista tuomalla ymmärrystä terveyden ja hyvinvoinnin yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista ulottuvuuksista ja lisäämällä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Opintojakso kehittää opiskelijan itsetuntemusta ja terveysosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelijaa ohjataan tunnistamaan terveyden sosiaalinen ulottuvuus, mikä kehittää hänen vuorovaikutusosaamistaan. Opiskelijaa kannustetaan arvostamaan itseään ja terveyttään sekä luomaan, ylläpitämään ja arvostamaan ihmissuhteita.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson TE01 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson TE01 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson TE01 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson TE01 itsenäinen suorittaminen: ei suositella.

Terveys ja ympäristö, 2 op (TE02)

Opintojakson moduulit

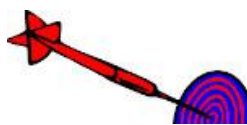
- Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja ympäristö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveyskäyttäytymiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa*
- *osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta*
- *osaa kuvata terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveysviestinnän merkitystä ihmisten terveyskäsitteille ja terveydelle*
- *osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle*



- *osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.*

Keskeiset sisällöt

Terveys ja ympäristö

Terveysteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- *tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi*
- *terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja, terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointi*

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- *rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *kestävä kehitys ja terveys*
- *ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy*
- *työhyvinvointi*

Mielihyvä ja riippuvuus

- *riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit*
- *keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelijaa ohjataan suhtautumaan kriittisesti terveyteen liittyvää tietoon ja viestintään mediassa ja hakemaan terveydestä tutkittua tietoa. Opintojaksossa opiskelija perehtyy tutkimustiedon hankkimisen periaatteisiin. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opiskelijaa rohkaistaan toimimaan valinnoissaan oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta, mikä vahvistaa opiskelijan eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

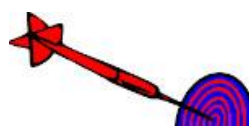
Opintojakson TE02 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson TE02 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson TE02 suorittamisen edellytykset: *moduulin TE1 sisältävä opintojakso*

Opintojakson TE02 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista



Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE03)

Opintojakson moduulit

- **Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3), Valinnainen**

Tavoitteet

Terveys ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveystalouden ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen*
- *pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautien riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautien näkökulmasta*
- *osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveystalouteen yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveystalouden, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle*
- *osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.*

Keskeiset sisällöt

Terveys ja yhteiskunta

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- *terveyskäsityksiä ja sairauksien selitysmalleja*
- *keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä*
- *tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia*

Sairaudet ja hoito

- *epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit*
- *sosiaali- ja terveystalouden järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen*
- *itsehoito ja omahoito*

Eettiset kysymykset

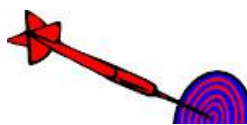
- *eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit*
- *keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia*
- *terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi*
- *terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso perehdyttää opiskelijaa sosiaali- ja terveystalouden, itsehoidon ja omahoidon terveydelliseen merkitykseen, mikä kehittää opiskelijan hyvinvointiosaamista.



Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso edistää opiskelijan yhteiskunnallista osaamista, kun opiskelija perehtyy terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyyn kehityslinjoihin sekä tulevaisuuden haasteisiin yhteiskunnassa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan eettistä ja ympäristöosaamista, sillä se perehdyttää opiskelijaa terveyteen ja sairauksiin liittyviin eettisiin kysymyksiin sekä globaaleihin terveyshaasteisiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson TE03 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson TE03 suositeltu suoritustuosi: 2 tai 3

Opintojakson TE03 suorittamisen edellytykset: *moduulin TE1* sisältävä opintojakso

Opintojakson TE03 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Terveystiedon kertaus, 2 op (TE04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- osaa yhdistää eri opintojaksojen sisältöjä kokonaiskuvaksi terveydestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä
- osaa soveltaa terveystietämystä oman ja ympäristön fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi
- osaa syventää tietojaan ajankohtaisilla terveystieteeseen liittyvillä asioilla ja saa valmiuksia hyviin tuloksiin ylioppilastutkinnon terveystiedon ainereaalikokeessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

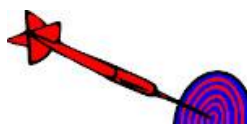
- terveyden määrittely ja historia
- keskeiset terveyteen, terveyden edistämiseen ja sairauksien ehkäisyyn liittyvät teemat
- terveyteen ja sairauteen liittyvät ajankohtaisaiheet mediassa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan hyvinvointiosaamista. Opintojaksossa työskentelytavat ja oppimisympäristöt vaihtelevat. Opiskelijalähtöisyys korostuu, ja tarkoituksena on yksilöllisesti ohjata opiskelijaa hyvän ainereaalivastauksen tekemiseen ylioppilastutkinnossa.



Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa seurataan medioiden ajankohtaisia terveystiedon teemoja ja keskusteluja. Terveystietoa ja muissa oppiaineissa opittuja asioita yhdistetään toisiinsa suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Monitieteistä osaamista sovelletaan ajankohtaisten terveystieteellisten ilmiöiden ymmärtämiseksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso antaa opiskelijalle mahdollisuuden ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin globaaleihin terveyskysymyksiin sekä seurata mediaa kriittisesti.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson TE04 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson TE04 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson TE04 suorittamisen edellytykset: *moduulin TE1 sisältävä opintojakso sekä opintojaksot TE02–TE03*

Opintojakson TE04 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

7.16. Liikunta (LI)

Oppiaine ja tehtävä

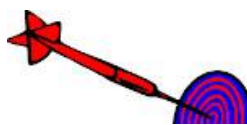
Liikunnan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Liikunnassa opetetaan taitoja ja tietoja, joiden avulla opiskelija pystyy arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään. Opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta fyysisestä aktiivisuudestaan sekä toiminta- ja opiskelukyvystään. Opetuksessa korostetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana aktiivista elämäntapaa. Opiskelija rakentaa myönteistä kehosuhdetta ja minäkuvaakin liikunnan avulla. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lukion liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla monipuolisesti ja turvallisesti ottaen huomioon eri opiskeluympäristöjen ja vuodenaikojen tarjoamat mahdollisuudet. Opetuksessa käytetään erilaisia työtapoja ja menetelmiä, osallistetaan opiskelijoita toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä ohjataan heitä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta ja turvallisuudesta.

Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon opiskelijan oikeus fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Oppimista tuetaan opetusta eriyttämällä ottaen huomioon opiskelijoiden yksilölliset lähtökohdat ja kehitystarpeet (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Laaja-alainen osaaminen

Liikunnan opetus vahvistaa opiskelijan motivaatiota, itseluottamusta ja pätevyyttä fyysiseen aktiivisuuteen sekä ymmärrystä elämänmittaisen liikunta-aktiivisuuden merkityksestä.



Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskyykyyn sekä hyvinvointiin.

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuva vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesääätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelystä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.

Lukion liikunta on monitieteinen oppiaine, joka tarjoaa mahdollisuuksia eri tieteenalojen ja oppiaineiden, esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin, ymmärtämiseen. **Monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy liikunnan oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Liikunta kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä.

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

Itsensä pitkäjänteinen kehittäminen, oman lihasvoiman käyttö sekä toisia kunnioittava toiminta ilmenevät **eettisyytenä ja ympäristöosaamisena**, joka toteutuu liikunnassa toimintana yhteiseksi hyväksi. Liikunnassa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakulutukseen.

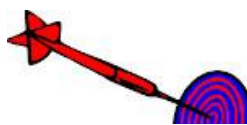
Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- oppii soveltamaan liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)
- oppii arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä saadun tiedon pohjalta harjoittamaan niitä
- osaa tehdä perusteltuja valintoja fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseksi sekä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi
- kehittää taitoa itsearviointiin (tavoitteenasettelu, suunnitelma ja toteutus tavoitteiden suuntaisesti sekä edistymisen arviointi)



- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti
- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla, tukee yhteisöllisyyttä kannustamalla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.

Osaamisen arviointi

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearviointin eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Opintojaksot

Oppiva liikkuja, 2 op (LI01)

Opintojakson moduulit

- Oppiva liikkuja, 2 op (LI1), Pakollinen

Tavoitteet

Oppiva liikkuja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)
- osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

Oppiva liikkuja

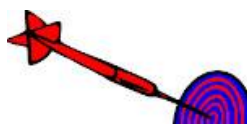
- liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen
- opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suoriutskykyyn sekä hyvinvointiin.



Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso edistää yhteisöllisyyttä sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä, mikä vahvistaa opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Näin opintojakso syventää eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson LI01 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson LI01 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson LI01 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson LI01 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Aktiivinen elämä, 2 op (LI02)

Opintojakson moduulit

- Aktiivinen elämä, 2 op (LI2), Pakollinen

Tavoitteet

Aktiivinen elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

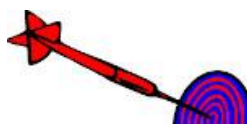
- *arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä asettaa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta*
- *osaa tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Aktiivinen elämä

- *fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen*
- *liikkuvuus ja kehonhuolto*
- *ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa*
- *yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät*

Paikallinen lisäys



Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskyykyyn sekä hyvinvointiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa sekä antaa rakentavaa palautetta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson LI02 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson LI02 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson LI02 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson LI02 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI03)

Opintojakson moduulit

- Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3), Valinnainen

Tavoitteet

Uudet mahdollisuudet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

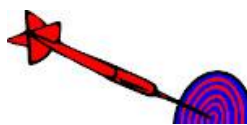
- *harjoittaa ja soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja monipuolisesti ja uusin tavoin*
- *harjaantuu kehon hallinnassa*
- *tunnistaa tunteitaan, toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukee yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Uudet mahdollisuudet

- *uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen*
- *liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen*

Paikallinen lisäys



Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso edistää opiskelijan fyysistä toimintakykyä, mikä vahvistaa opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukee yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan liikunnallista osaamista ja koettua pätevyyttä uuden oppimisen myötä. Niin ikään opiskelija soveltaa jo aiemmin oppimiaan taitoja. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson LI03 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson LI03 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson LI03 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson LI03 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Yhdessä liikkuen: vanhojentanssit, 2 op (LI04VT)

Opintojakson moduulit

- Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4), Valinnainen

Tavoitteet

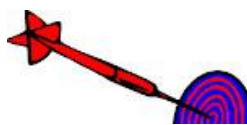
Yhdessä liikkuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *toimii yhdessä asetetun liikunnallisen tavoitteen saavuttamiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- tutustuu eri aikakausien vanhoihin tansseihin
- valmistautuu vanhojentansseihin.



Keskeiset sisällöt

Yhdessä liikkuen

- yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit, luontoliikunta tai muut projektiluonteiset kokonaisuudet.

Paikallinen lisäys

- vanhojen tanssien harjoittaminen ja esittäminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa edistetään opiskelijan sosiaalista toimintakykyä, mikä vahvistaa opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa edistetään yhteenkuuluvuuden tunnetta, mikä vahvistaa opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan tanssin avulla kulttuuriosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson LI04VT arviointi: 4–10

Opintojakson LI04VT arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky sitoutua annettuun tehtävään. Tämä näkyy säännönmukaisena työskentelynä ja kykynä yhteistyöhön.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson LI04VT suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson LI04VT suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson LI04VT itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Vaikka opiskelija on suorittanut opintojakson LI04VT, hän voi valita myös opintojakson LI04. Tällöin opiskelijan LI04-suoritus kirjataan opintojaksoon LI08.

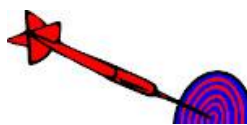
Yhdessä liikkuen, 2 op (LI04)

Opintojakson moduulit

- Yhdessä liikkuen, 2 op (LI04), Valinnainen

Tavoitteet

Yhdessä liikkuen



Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- toimii yhdessä asetetun liikunnallisen tavoitteen saavuttamiseksi
- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

Yhdessä liikkuen

- yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit, luontoliikunta tai muut projektiluonteiset kokonaisuudet.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa edistetään opiskelijan sosiaalista toimintakykyä, mikä vahvistaa opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa edistetään yhteenkuuluvuuden tunnetta, mikä vahvistaa opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson LI04 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson LI04 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson LI04 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson LI04 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Jos opiskelija suorittaa opintojakson LI04VT lisäksi myös opintojakson LI04, opiskelijan LI04-suoritus kirjataan opintojaksoon LI08.

Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI05)

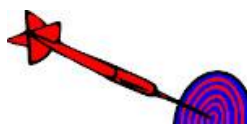
Opintojakson moduulit

- Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5), Valinnainen

Tavoitteet

Virkistystä liikunnasta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija



- arvioi omaa jaksamistaan ja vireyttään sekä osaa tehdä perusteltuja liikunnallisia valintoja toiminta- ja opiskelukyvyyn lisäämiseksi
- ymmärtää, miten liikunnan avulla voidaan edistää jaksamista ja opiskeluvireyttä
- osallistuu toimintaan asiallisesti, aktiivisesti ja yhteisöllisyyttä edistäen.

Keskeiset sisällöt

Virkistystä liikunnasta

- virkistystä lisäävät liikuntamuodot
- rentoutus ja kehonhuolto

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso edistää opiskelijan psyykkistä ja fyysistä toimintakykyä sekä jaksamista liikunnan avulla, mikä vahvistaa hänen hyvinvointiosaamistaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan myönteistä minäkuvaa, mikä edistää hänen vuorovaikutusosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson LI05 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson LI05 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson LI05 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson LI05 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Erätaidot, 2 op (LI06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

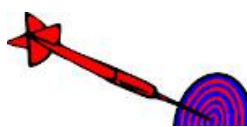
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- selviytyy maastossa luonnon ehdoilla vanhoja erätaitoja käyttäen ja kiinnostuu luonnossa liikkumisesta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- teoriaosa
- käytännön maastoharjoittelu, esimerkiksi viikonloppuvaellus.

Paikallinen lisäys



Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä, eritoten sinnikkyyttä ja pitkäkestoista jaksamista eräolosuhteissa. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa edistetään yhteenkuuluvuuden tunnetta, mikä vahvistaa opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelija selviytyy maastossa luonnon ehdoilla opittuja erätaitoja käyttäen ja kiinnostuu luonnossa liikkumisesta, mikä vahvistaa hänen yhteiskunnallista osaamistaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso vahvistaa myönteistä luontosuhdetta, kun opiskelija ottaa vastuuta luonnon moninaisuudesta ja oppii kunnioittamaan luontoarvoja. Näin opintojakso kehittää hänen eettisyyttä ja ympäristöosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson LI06 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson LI06 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson LI06 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson LI06 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Oma koreografia, 2 op (LI07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

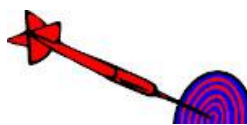
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- suunnittelee ja harjoituttaa koreografian tai tanssiesityksen ja on mukana toteuttamassa sitä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- itse tehty koreografia tai tanssiesitys osana musikaalia, vanhojentansseja tai muuta koulun tapahtumaa
- tanssin erityisosaaminen.

Paikallinen lisäys



Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan luovuutta ja liikunnallista minäkuvaa, mikä vahvistaa hänen hyvinvointiaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso yhdistää ihmisiä ja kulttuureja tanssin keinoin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson LI07 arviointi: S/H

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky sitoutua annettuun tehtävään. Tämä näkyy säännönmukaisena työskentelynä ja kykynä yhteistyöhön.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson LI07 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson LI07 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson LI07 itsenäinen suorittaminen: vain itsenäinen suoritus mahdollinen

Opintojakson laajuus voi olla 1 opintopiste tai 2 opintopistettä.

Hyväksilukeminen: LI04, 2 op (LI08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Katso LI04

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso LI04

Osaamisen arviointi

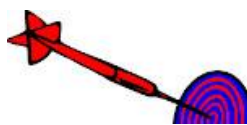
Paikallinen lisäys

Katso LI04

Opintojakson vapaa kuvaus

Katso LI04

Jos opiskelija suorittaa opintojakson LI04VT lisäksi myös opintojakson LI04, opiskelijan LI04-suoritus kirjataan opintojaksoon LI08.



Urheilijavalmennus 1, 2 op (LIUV01)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson LIUV01 arviointi: suoritusmerkintä (S)

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson LIUV01 suositeltu suoritusvuosi: –

Opintojakson LIUV01 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson LIUV01 suorittaminen: 18 kappaletta koulupäivän aikana järjestettäviä urheilijapolkuun kuuluvia 75 minuutin harjoituskertoja

Urheilijavalmennus on tarkoitettu tavoitteellista kilpaurheilua harrastaville nuorille.

Urheilijavalmennus 2, 2 op (LIUV02)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson LIUV02 arviointi: suoritusmerkintä (S)

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson LIUV02 suositeltu suoritusvuosi: –

Opintojakson LIUV02 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson LIUV02 suorittaminen: 18 kappaletta koulupäivän aikana järjestettäviä urheilijapolkuun kuuluvia 75 minuutin harjoituskertoja

Urheilijavalmennus on tarkoitettu tavoitteellista kilpaurheilua harrastaville nuorille.

Urheilijavalmennus 3, 2 op (LIUV03)

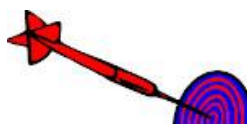
Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson LIUV03 arviointi: suoritusmerkintä (S)



Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson LIUV03 suositeltu suoritusvuosi: –

Opintojakson LIUV03 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson LIUV03 suorittaminen: 18 kappaletta koulupäivän aikana järjestettäviä urheilijapolkuun kuuluvia 75 minuutin harjoituskertoja

Urheilijavalmennus on tarkoitettu tavoitteellista kilpaurheilua harrastaville nuorille.

Urheilijavalmennus 4, 2 op (LIUV04)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson LIUV04 arviointi: suoritusmerkintä (S)

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson LIUV04 suositeltu suoritusvuosi: –

Opintojakson LIUV04 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson LIUV04 suorittaminen: 18 kappaletta koulupäivän aikana järjestettäviä urheilijapolkuun kuuluvia 75 minuutin harjoituskertoja

Urheilijavalmennus on tarkoitettu tavoitteellista kilpaurheilua harrastaville nuorille.

Urheilijavalmennus 5, 2 op (LIUV05)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson LIUV05 arviointi: suoritusmerkintä (S)

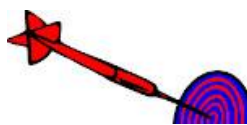
Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson LIUV05 suositeltu suoritusvuosi: –

Opintojakson LIUV05 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson LIUV05 suorittaminen: 18 kappaletta koulupäivän aikana järjestettäviä urheilijapolkuun kuuluvia 75 minuutin harjoituskertoja

Urheilijavalmennus on tarkoitettu tavoitteellista kilpaurheilua harrastaville nuorille.



Urheilijavalmennus 6, 2 op (LIUV06)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson LIUV06 arviointi: suoritusmerkintä (S)

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson LIUV06 suositeltu suoritusvuosi: –

Opintojakson LIUV06 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson LIUV06 suorittaminen: 18 kappaletta koulupäivän aikana järjestettäviä urheilijapolkuun kuuluvia 75 minuutin harjoituskertoja

Urheilijavalmennus on tarkoitettu tavoitteellista kilpaurheilua harrastaville nuorille.

Urheilijavalmennus 7, 2 op (LIUV07)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson LIUV07 arviointi: suoritusmerkintä (S)

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson LIUV07 suositeltu suoritusvuosi: –

Opintojakson LIUV07 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson LIUV07 suorittaminen: 18 kappaletta koulupäivän aikana järjestettäviä urheilijapolkuun kuuluvia 75 minuutin harjoituskertoja

Urheilijavalmennus on tarkoitettu tavoitteellista kilpaurheilua harrastaville nuorille.

Urheilijavalmennus 8, 2 op (LIUV08)

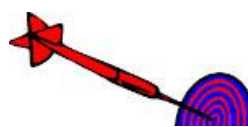
Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson LIUV08 arviointi: suoritusmerkintä (S)



Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson LIUV08 suositeltu suoritusvuosi: –

Opintojakson LIUV08 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson LIUV08 suorittaminen: 18 kappaletta koulupäivän aikana järjestettäviä urheilijapolkuun kuuluvia 75 minuutin harjoituskertoja

Urheilijavalmennus on tarkoitettu tavoitteellista kilpaurheilua harrastaville nuorille.

Urheilijavalmennus 9, 2 op (LIUV09)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson LIUV09 arviointi: suoritusmerkintä (S)

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson LIUV09 suositeltu suoritusvuosi: –

Opintojakson LIUV09 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson LIUV09 suorittaminen: 18 kappaletta koulupäivän aikana järjestettäviä urheilijapolkuun kuuluvia 75 minuutin harjoituskertoja

Urheilijavalmennus on tarkoitettu tavoitteellista kilpaurheilua harrastaville nuorille.

Urheilijavalmennus 10, 2 op (LIUV10)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson LIUV10 arviointi: suoritusmerkintä (S)

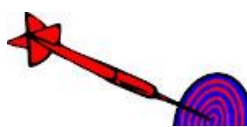
Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson LIUV10 suositeltu suoritusvuosi: –

Opintojakson LIUV10 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson LIUV10 suorittaminen: 18 kappaletta koulupäivän aikana järjestettäviä urheilijapolkuun kuuluvia 75 minuutin harjoituskertoja

Urheilijavalmennus on tarkoitettu tavoitteellista kilpaurheilua harrastaville nuorille.



7.17. Musiikki (MU)

Oppiaine ja tehtävä

Lukiokoulutuksessa musiikin opetuksen tehtävänä on edistää opiskelijan aktiivista musiikillista toimintaa ja osallisuutta. Musiikin opetuksessa opiskelija tutustuu maailmaan moniaistisesti ja tutkii sitä etenkin kuulonvaraisesti. Hän syventää myönteistä suhdetta musiikkiin ja taiteelliseen ilmaisuun sekä pohtii niiden merkitystä elämässä.

Lukion musiikin opetus tarjoaa tilaisuuksia musiikillisten ilmaisutapojen kokeilemiseen, mielikuvituksen käyttöön ja taiteidenväliseen työskentelyyn. Luova tuottaminen ja uusien musiikillisten ratkaisujen etsiminen ovat prosesseja, jotka vaativat aikaa ja rauhaa ajatella. Ne kehittävät pitkäjänteisyyttä ja kykyä soveltaa opittua uusissa tilanteissa.

Musiikin opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoiden kokemukset ja musiikille antamat merkitykset. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä. Musiikin opetus myös syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Musiikin opiskelu tukee oppimista ja yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Rakentava vuorovaikutus ja yhteensovittaminen avartavat opiskelijan näkemyksiä musiikista ja muista taiteista sekä kulttuurisista arvostuksista ja arvojärjestyksistä. Samalla kehittyvät muun muassa luovan ja kriittisen ajattelun taidot. Näitä taitoja opiskelija tarvitsee niin hyvän elämän rakentamisessa kuin eri alojen opinnoissa ja työtehtävissä.

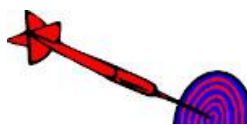
Musiikkikäsitteiden merkitykset opitaan kehollisesti musiikillisessa toiminnassa auditiivisten, visuaalisten ja motoristen kokemusten kautta. Soivan äänimateriaalin lisäksi opetuksessa käytetään muun muassa puhetta, liikettä ja kuvia sekä erilaisia kirjoitettuja tekstejä, kuten nuotteja ja tabulatuureja.

Laaja-alainen osaaminen

Musiikin opiskelu on kokonaisvaltainen musiikillinen oppimisprosessi, jossa on kyse kehollisten, motoristen, kognitiivisten ja ilmaisutaitojen kehittämisestä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tämän lisäksi musiikilla oppiaineena on luonteva yhteys kaikkiin lukion laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.

Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaineena musiikki luo pohjaa **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutustaitojen** sekä **eettisyyden** kehittymiselle. Se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Musiikillisen ja muun taiteellisen toiminnan kautta opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvylle asettua toisen asemaan.

Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan **luovaa ja monitieteistä osaamista**. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuviutus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Kyky kuvitteluun on tärkeää myös **ympäristöosaamisen** kannalta. Ekologinen kuvittelukyky auttaa näkemään vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia kestävästä elämäntavasta. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen



yhtymäkohtia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on kuitenkin se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen sekä **yhteiskunnallisen osaamisen** kehittäminen kytkeytyy luontevasti musiikin opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan. Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, sisäistä katsetta, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikillinen toiminta kehittää taitoa arvioida kriittisesti asioille annettuja ja ilmaisussa tuotettuja merkityksiä. Tällöin opiskelijoiden on mahdollista tarvittaessa vastustaa ajattelua, joka nojaa epädemokraattisiin arvoihin halventaen ihmisarvoa tai esimerkiksi muita kulttuureita. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista. Musiikin ja muun taiteen keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöistä. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Tavoitteet

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät musiikilliseen monipuolisuuteen, musiikilliseen luovaan ajatteluun, musiikin merkityksiin ja musiikilliseen vuorovaikutukseen sekä musiikin oppimiseen ja demokratiaan. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Musiikillinen monipuolisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen musiikillista osaamistaan, kuten laulu-, soitto- ja kuuntelutaitoaan
- syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan
- käyttää musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.

Musiikillinen luova ajattelu

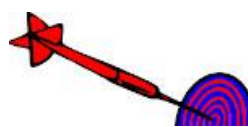
Tavoitteena on, että opiskelija

- suhtautuu kiinnostuneesti ja uteliaasti musiikkiin sekä muuhun taiteelliseen ilmaisuun
- kokeilee rohkeasti uusia ja epätavallisiakin musiikillisia ideoita myös yhdessä muiden kanssa
- ymmärtää luovan prosessin luonnetta ja sietää keskeneräisyyttä.

Musiikin merkitys ja musiikillinen vuorovaikutus

Tavoitteena on, että opiskelija

- suhtautuu avoimesti ja arvostavasti eri kulttuureihin sekä käy dialogia musiikillisista kokemuksista
- oppii musiikin kautta suhtautumaan myötätuntoisesti monenlaisiin kokemuksiin ja elämäntilanteisiin
- osaa käyttää musiikkia hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja edistämiseen
- huolehtii ääni- ja musisointiympäristön turvallisuudesta ja suojelee kuuloa.



Musiikin oppiminen ja demokratia

Tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa musiikillisia vahvuuksiaan sekä rohkaistuu käyttämään ja kehittämään niitä
- asettaa tavoitteita musiikilliselle toiminnalleen ja kehittää toimintatapojaan
- osaa käyttää musiikillisia ja muita taiteellisia ilmaisukeinoja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen
- ymmärtää ja tuntee vastuunsa sananvapautta, yksityisyyden suojaa ja tekijänoikeuksia koskeissa kysymyksissä.

Osaamisen arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Opintojaksot

Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU01)

Opintojakson moduulit

- Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1), Pakollinen

Tavoitteet

Intro – kaikki soimaan

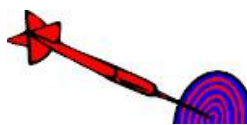
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan
- uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita
- harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti
- tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan
- ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa
- ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa
- toimii edistäen turvallisen ääniympäristön syntymistä.

Keskeiset sisällöt

Intro – kaikki soimaan

- monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto
- luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät
- musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto
- musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet
- mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin



Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija havaitsee, että musiikilla on stressiä lievittävä vaikutus ja se auttaa käsittelemään tunteita. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa toteutettava yhteismusisointi vahvistaa opiskelijan vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa käytetään luovaan ilmaisuun kannustavia työskentelytapoja, mikä lisää opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MU01 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MU01 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson MU01 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson MU01 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU02)

Opintojakson moduulit

- Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2), Pakollinen

Tavoitteet

Syke - soiva ilmaisu

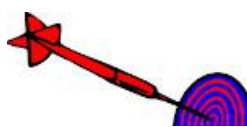
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää osaamistaan itselleen mieluissa musiikillisissa ilmaisutavoissa*
- *kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan*
- *analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä*
- *heittäytyy rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita.*

Keskeiset sisällöt

Syke - soiva ilmaisu

- *musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto*
- *suomalaiset ja opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit*
- *luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät myös teknologiaa hyödyntäen*



Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija syventää ymmärrystä siitä, että musiikilla on stressiä lievittävä vaikutus ja se auttaa käsittelemään tunteita. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa toteutettava yhteismusisointi vahvistaa opiskelijan vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa käytetään luovaan ilmaisuun kannustavia työskentelytapoja myös teknologiaa hyödyntäen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MU02 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MU02 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson MU02 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson MU02 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Genre – globaali uteliaisuus, 2 op (MU03)

Opintojakson moduulit

- Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3), Valinnainen

Tavoitteet

Genre - globaali uteliaisuus

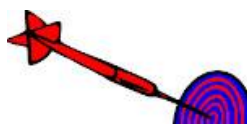
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä*
- *suhtautuu uteliaasti ja perehtyy kokemuksellisesti itselleen uusiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin*
- *hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa*
- *tunnistaa omat lähtökohtansa sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet.*

Keskeiset sisällöt

Genre - globaali uteliaisuus

- *erilaiset musiikinlajit, musiikkityylit ja -kulttuurit sekä niihin kytkeytyvät merkitykset ja arvostukset*
- *musiikkikulttuurit kulttuurin osana*



- *monipuolinen työskentely erilaisten musiikkien kanssa*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa toteutettava yhteismusisointi vahvistaa opiskelijan vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa käytetään luovaan ilmaisuun kannustavia työskentelytapoja, mikä lisää opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso syventää opiskelijan ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöistä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MU03 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MU03 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson MU03 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson MU03 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Demo – luovasti yhdessä, 2 op (MU04)

Opintojakson moduulit

- Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4), Valinnainen

Tavoitteet

Demo - luovasti yhdessä

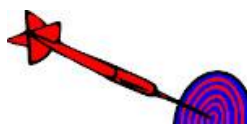
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa*
- *ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta*
- *syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista*
- *hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan.*

Keskeiset sisällöt

Demo - luovasti yhdessä

- *moduulin tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu*
- *musiikillinen tai taiteidenvälinen ryhmän resurssien mukaan*



- *musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa tai yhteiskunnassa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa toteutettava yhteismusisointi vahvistaa opiskelijan vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson keskeisenä sisältönä on laaja-alainen, taiteidenvälinen luova produktio, mikä edistää opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MU04 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MU04 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson MU04 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson MU04 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Kempeleen lukion kuoro 1, 2 op (MU05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- harjoittelee laulutekniikkaa, musiikin tulkintaa ja esiintymistä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

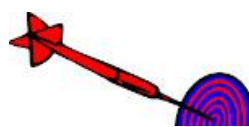
- laulutekniikan harjoitukset
- monipuolinen moniääninen ohjelmisto
- esiintyminen koulun tilaisuuksissa ja mahdollisuuksien mukaan myös koulun ulkopuolella
- mahdollisuuksien mukaan yökuoroja, kuoroleirejä ja matkoja esimerkiksi Vaasan kuorofestivaaleille.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kuoron yhteisöllisyys lisää opintojaksossa opiskelijan sosiaalista pääomaa ja hyvinvointia.



Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa toteutettava yhteismusisointi vahvistaa opiskelijan vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson monipuolinen ohjelmisto ja esiintymismahdollisuudet syventävät opiskelijan ymmärrystä eri toimintaympäristöistä ja musiikkikulttuureista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MU05 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MU05 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson MU05 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson MU05 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Kempeleen lukion kuoro 2, 2 op (MU06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- syventää laulutekniikkaansa
- pysyy omassa stemmassaan moniäänisissä lauluissa
- toimii vastuullisena kuoron jäsenenä osallistuen aktiivisesti harjoituksiin ja esiintymisiin ja on samalla esimerkkinä muille.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- laulutekniikan harjoitukset
- monipuolinen moniääninen ohjelmisto
- esiintyminen koulun tilaisuuksissa ja mahdollisuuksien mukaan myös koulun ulkopuolella
- mahdollisuuksien mukaan yökuoroja, kuoroleirejä ja matkoja esimerkiksi Vaasan kuorofestivaaleille.

Paikallinen lisäys

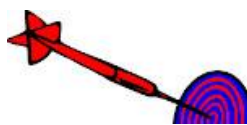
Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kuoron yhteisöllisyys lisää opintojaksossa opiskelijan sosiaalista pääomaa ja hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa toteutettava yhteismusisointi vahvistaa opiskelijan vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja.



Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson monipuolinen ohjelmisto ja esiintymismahdollisuudet syventävät opiskelijan ymmärrystä eri toimintaympäristöistä ja musiikkikulttuureista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MU06 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MU06 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson MU06 suorittamisen edellytykset: MU05

Opintojakson MU06 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Kempeleen lukion kuoro 3, 2 op (MU07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- toimii esimerkillisenä kuorolaisena
- hallitsee stemmansa ja opettaa vakio-ohjelmistoa uusille kuorolaisille
- osallistuu kuorotapahtumien ja -matkojen järjestelyyn.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- laulutekniikan harjoitukset
- monipuolinen moniääninen ohjelmisto
- esiintyminen koulun tilaisuuksissa ja mahdollisuuksien mukaan myös koulun ulkopuolella
- mahdollisuuksien mukaan yökuoroja, kuoroleirejä ja matkoja esimerkiksi Vaasan kuorofestivaaleille.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

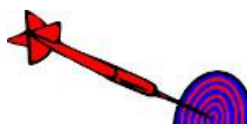
Kuoron yhteisöllisyys lisää opintojaksossa opiskelijan sosiaalista pääomaa ja hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa toteutettava yhteismusisointi vahvistaa opiskelijan vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson monipuolinen ohjelmisto ja esiintymismahdollisuudet syventävät opiskelijan ymmärrystä eri toimintaympäristöistä ja musiikkikulttuureista.



Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MU07 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MU07 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson MU07 suorittamisen edellytykset: MU05–MU06

Opintojakson MU07 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Musikaali, 2 op (MU08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- valmistelee ja esittää yhdessä muiden kanssa laajan musiikkiproduktion, esimerkiksi musikaalin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- musikaalin käsikirjoituksen tekeminen
- musikaaliohjelmiston harjoittelu
- dramaturgian suunnittelu ja harjoittelu
- musikaalin esittäminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson työskentelytavoissa korostuu yhdessä tekeminen ja yhteisöllisyys, mikä lisää opiskelijan sosiaalista pääomaa ja hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

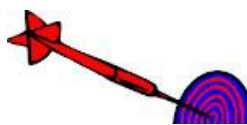
Opintojaksossa toteutettava yhteismusisointi vahvistaa opiskelijan vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa toteutettavassa luovassa musiikkiproduktiossa pohditaan musiikin ja tekstin vaikutusmahdollisuuksia, mikä vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa toteutettavassa luovassa musiikkiproduktiossa syvennetään kulttuuriosaamista.



Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson MU08 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MU08 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson MU08 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson MU08 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Penkkarit kuuluvaksi, 2 op (MU09)**Tavoitteet**

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- järjestää penkkarijuhlan yhdessä muiden kanssa
- tekee abivideon yhdessä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- penkkarijuhlan suunnittelu, harjoittelu ja toteutus
- abivideon suunnittelu, kuvaaminen ja editointi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen**Hyvinvointiosaaminen**

Opintojakson työskentelytavoissa korostuu yhdessä tekeminen ja yhteisöllisyys, mikä lisää opiskelijan sosiaalista pääomaa ja hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa toteutettava yhteismusisointi vahvistaa opiskelijan vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

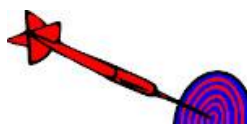
Opintojakson MU09 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson MU09 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson MU09 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson MU09 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista



7.18. Kuvataide (KU)

Oppiaine ja tehtävä

Kuvataide on visuaalista kulttuurikasvatusta, jossa opiskelija tutkii todellisuutta taiteen keinoin. Oppiaineen keskeisenä päämääränä on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Kokemukset, mielikuvitus ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle oppimiselle. Opetuksessa tarkastellaan taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opiskelija vahvistaa aineettoman ja aineellisen kulttuuriperinnön tuntemustaan, joka tukee traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetuksella tuetaan laaja-alaisen yleissivistyksen rakentumista sekä aktiiviseen paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kasvamista. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia tulevaisuuden jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksien kehittämiseen. Opinnot antavat edellytyksiä luovan ja kriittisen ajattelun kehittämiseksi, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestävän elämäntavan edistämiseksi.

Kuvataiteen opetuksessa syvennetään opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Opiskelijat havainnoivat, tuottavat, tulkitsevat ja arvottavat kuvia hyödyntämällä visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja. Eri tiedonalojen kielet avaavat opiskeltavaan ilmiöön uusia näkökulmia. Opetuksessa kannustetaan kulttuurisen osaamisen syventämiseen taiteiden- ja tieteidenvälisyyttä hyödyntäen. Opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsityksiin. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan perustelemaan mielipiteitään ja näkemyksiään kuvataiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

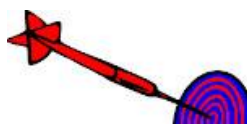
Kuvataiteen opetuksessa tutkitaan opiskelijoille tuttuja ja heille uusia visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä. Kuvilla tarkoitetaan kaksi- ja kolmiulotteisia teoksia ja tuotteita sekä niitä esittäviä jäljenteitä. Visuaalisen kulttuurin kenttään kuuluvat opiskelijoiden omaehtoisesti tekemät kuvat, luonto, rakennettu ympäristö, esineet, median kuvat ja taiteeksi määritetyt teokset. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa tarjotaan edellytykset työtapojen ja opiskelu ympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijaa kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat, mediaympäristöt ja audiovisuaalisen kulttuurin muodot ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvailmaisun välineitä. Opiskelijat perehtyvät ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja toimintatapoihin sekä erilaisiin osallistumisen ja vaikuttamisen muotoihin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti myös museoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kuvataiteen lukio-opinnot luovat hyvän pohjan rakentaa omakohtaista ja elinikäistä suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Laaja-alainen osaaminen

Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kuvailmaisuuksiin sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.

Kuvataiteen opinnoissa kehitetään **vuorovaikutusosaamista** rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.

Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös **monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan



visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.

Yhteiskunnallista osaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.

Kuvataiteen opinnoissa syvennetään **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävässä kehityksessä liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoihin tulevaisuuksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.

Tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet on jäsennetty kolmeksi tavoitealueeksi: Kuvien merkitys, Osallisuus ja toimijuus sekä Ilmaisun ja tulkinnan taidot.

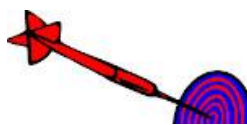
Kuvien merkitys

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla
- kehittää valmiuksiaan ja vahvuuksiaan vastaanottaa, ymmärtää ja tuottaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä
- tulkitsee, millaisia esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kytkeytyy
- tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa
- ymmärtää aistinautintojen, mielikuvien, tunteiden ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle ja hyvinvoinnille.

Osallisuus ja toimijuus

Tavoitteena on, että opiskelija



- ottaa kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- osaa soveltaa kuvallisen tuottamisen, viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä, osallistumisessa ja vaikuttamisessa
- kehittää kriittistä ajatteluaan ympäristön havainnoinnissa ja omassa toiminnassa
- hyödyntää mielikuvia kuvallisessa ajattelussa, luomisprosessissa ja vaihtoehtoisten toimintatapojen kuvittelussa
- osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa suunnittelussa, työskentelyssä ja kuvailmaisussa
- ottaa toiminnassaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän elämäntavan näkökulmia.

Ilmaisun ja tulkinnan taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita taiteelle ominaiselle tutkivalle, pitkäkestoiselle ja ilmiökeskeiselle työskentelylle ja oppimiselle
- syventää visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa hyödyntämällä kuvien tekemisessä ja tulkinnassa erilaisia tietämisen tapoja
- kehittää kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa visuaalisen kulttuurin tuottamisessa ja tulkinnassa
- syventää kuvailmaisun taitoja erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja toimintatapoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen
- osaa tehdä ja tulkita kuvia liittämällä ne erilaisiin käsityksiin taiteesta
- tarkastelee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän, vastaanottajan ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Osaamisen arviointi

Kuvataiteen opetuksessa arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja moduulikohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Opintojaksot

Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU01)

Opintojakson moduulit

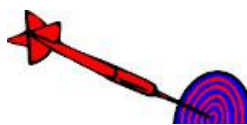
- Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1), Pakollinen

Tavoitteet

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen



- käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä
- soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa
- tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista
- tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria
- tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestävän tulevaisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Taiteen ja ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen
- erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

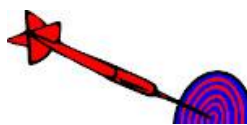
Opintojakso vahvistaa opiskelijan hyvinvointiosaamista. Omakohtainen taiteellinen ilmaisu vaikuttaa hyvinvointiin antamalla aistinautintoja ja tunteita sekä tarjoaa samalla merkityksiä ja ymmärrystä oman identiteetin rakentamisessa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso kehittää yhteistoiminnallisia taitoja kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla, mikä vahvistaa opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.



Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson KU01 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson KU01 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson KU01 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson KU01 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU02)

Opintojakson moduulit

- Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä teoksia, tuotteita ja palveluita sekä digitaalisia, rakennettuja ja luonnon ympäristöjä
- perustelee ympäristöihin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- tarkastelee ympäristön kuvien yhteyksiä omiin kuviinsa, taiteeseen ja kulttuuriperintöön
- soveltaa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja, teknologioita ja toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä
- tutkii ja tulkitsee rakennettua ympäristöä, tuotteita ja palveluja yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista
- kehittää osaamistaan ympäristön kuvien tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana
- ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä tuotteiden, palveluiden ja arkkitehtuurin kestävässä suunnittelussa, viestinnässä ja käytämissä
- ymmärtää kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässään esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestävän tulevaisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

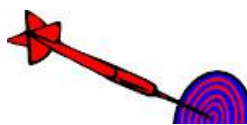
Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa ympäristön kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja ympäristössä, mediassa ja taiteessa
- arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen



- *visuaalisen kulttuurin teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa syvennetään visuaalisen kulttuurin ymmärtämistä, mikä tukee opiskelijan hyvinvointia ja elinikäistä oppimista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa ympäristön kuviin tutustuminen ja siihen liittyvä kuvien tuottaminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden ja ympäristön kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tutkitaan visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä, mikä syventää opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa pohditaan eettisyyden ja ympäristöosaamisen kysymyksiä kuvailmaisun keinoin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson KU02 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson KU02 suositeltu suoritusvuosi: 1 tai 2

Opintojakson KU02 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson KU02 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU03)

Opintojakson moduulit

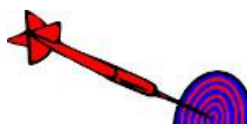
- Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3), Valinnainen

Tavoitteet

Kuva viestii ja vaikuttaa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää omakohtaista suhdettaan digitaaliseen kuvaan, mediaan, taiteeseen ja teknologiaan ajattelun ja ilmaisun taitojaan kehittämällä*



- laajentaa median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin tuntemustaan perehtymällä erilaisiin ilmaisu-, tuotanto- ja esitystapoihin
- tutkii mediakulttuuria tuottaessaan ja tulkitessaan teoksia, tuotteita ja palveluja
- hyödyntää mediateknologian keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa itsenäisesti sekä osana ryhmää
- tulkitsee tiedon tuottamisen tapoja yhdisteleviä visuaalisen kulttuurin tuotteita ja niihin sisältyviä intertekstuaalisia suhteita
- tulkitsee mediaesityksiä ja taidetta teoksen, tekijän, yleisön ja yhteiskunnan näkökulmista
- ottaa kuvillaan kantaa mediassa, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- tutkii median ja taiteen kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestäväen tulevaisuuden näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

Kuva viestii ja vaikuttaa

Omat kuvat

- opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä mediakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa median kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Median kuvat

- kuvan tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen digitaalisesti ja muilla keinoilla
- median, viestinnän ja taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen
- mediaesitysten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen
- opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen
- opiskelijoiden toimijuus mediassa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

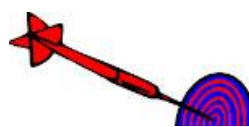
Opintojaksossa kuvaviestinnän ymmärtäminen auttaa jäsentämään maailmaa ja lisää sitä kautta opiskelijan hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso vahvistaa käsitystä siitä, että kuvat ovat keskeinen osa ihmisten välistä viestintää. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa kuvantekemisen välineiden ja median monien mahdollisuuksien kautta opiskelija ymmärtää eri tieteiden ja teknologian mahdollisuuksia kuvataiteen tekemisessä.



Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso tuo esille, että kuvilla viestiminen on yhteiskunnallista vaikuttamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa kuvien avulla tutkitaan myös kulttuurin monimuotoisuutta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson KU03 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson KU03 suositeltu suoritusvuosi: 1 tai 2

Opintojakson KU03 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson KU03 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista

Taiteen monet maailmat, 2 op (KU04)

Opintojakson moduulit

- Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4), Valinnainen

Tavoitteet

Taiteen monet maailmat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

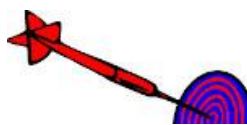
- *tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä*
- *syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun*
- *syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa kuvan tekemisessä nykyaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja*
- *tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ilmaisussaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Taiteen monet maailmat

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*



- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Taiteen kuvat

- kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot
- taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen
- eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena
- teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen
- opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen
- opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Taiteen kokeminen on hyvinvoinnin kannalta oleellisen tärkeää. Opintojaksossa positiivisia vaikutuksia hyvinvointiin saavutetaan myös taiteen tekemisen kautta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija perehtyy käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin, mikä vahvistaa hänen vuorovaikutustaitojensa kehittymistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelijan monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy visuaalisen kulttuurin monilukutaidon kautta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan taiteen moniin maailmoihin ja sen kautta myös erilaisiin työtapoihin, mikä syventää opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

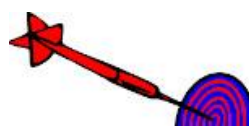
Opintojakson KU04 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson KU04 suositeltu suoritusvuosi: 1 tai 2

Opintojakson KU04 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson KU04 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista



Digitaalinen kuvankäsittely, 2 op (KU05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- hallitsee kuvankäsittelyohjelman käytön monipuolisesti
- kykenee tuottamaan ja muokkaamaan digitaalisia kuvia
- osaa tunnistaa manipuloidut kuvat ja suhtautua niihin kriittisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kuvaformaatteihin ja kuvankäsittelyohjelmiin tutustuminen
- digitaalisen kuvan käyttöön liittyviin ongelmiin ja mahdollisuuksiin tutustuminen
- kuvan muokkaus
- kuvan vektorointi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso korostaa kuvan keskeistä esilläoloa tämän päivän tiedotusvälineissä ja kuvien käyttöä ihmisten välisessä kommunikaatiossa. Näin opintojakso syventää opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija tuottaa ja tulkitsee digitaalisia kuvia sekä syventää tietämystään siitä, että kuviin ja kuvilla tiedottamiseen törmätään kaikilla tieteenaloilla. Näin opiskelija vahvistaa monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso tuo esille, että kuvat ovat keskeisiä välineitä kaikenlaisessa globaalissa kulttuurien välisessä vuoropuhelussa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

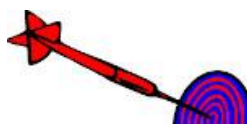
Opintojakson KU05 arviointi: 4–10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson KU05 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson KU05 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson KU05 itsenäinen suorittaminen: on mahdollista



Teatterilavastus ja -puvustus, 2 op (KU06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- hyödyntää itsenäisesti sekä osana ryhmää kuvataiteen aiemmissa opinnoissa oppimiaan keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa
- suunnittelee ja toteuttaa muiden opiskelijoiden kanssa näyttävän ja toimivan juhlatapahtuman
- toimii näytöksissä avustajana.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- teatteri- tai musikaaliesityksen lavastuksen, valaistuksen tai puvustuksen suunnittelu yhdessä muiden opintojaksoon osallistuvien opiskelijoiden kanssa
- lavastuksen, valaistuksen tai puvustuksen toteuttaminen musiikki- tai teatteriesitykseen
- esitykseen osallistuminen pukijana, valomestarina tai lavastemestarina

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa saatetaan päätökseen odotettu tapahtuma, mikä lisää opiskelijan ja koko koulun yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia myös pitemmällä ajanjaksolla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa työskennellään yhdessä työskentely tietyn tavoitteen saavuttamiseksi, mikä kehittää opiskelijan vuorovaikutustaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa eri toimijoiden kanssa yhteistyössä suunniteltu ja toteutettu juhlatapahtuma vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson KU06 arviointi: S/H.

Opintojakson KU06 arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky sitoutua annettuun tehtävään. Tämä näkyy säännönmukaisena työskentelynä ja kykynä yhteistyöhön.

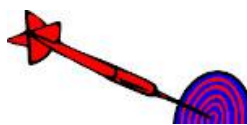
Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson KU06 suositeltu suoritusvuosi: 2

Opintojakson KU06 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson KU06 itsenäinen suorittaminen: opintojakso suositellaan suoritettavaksi pääosin itsenäisesti

Opintojakson KU06 laajuus voi olla 1 opintopiste tai 2 opintopistettä.



Penkkarit näkyväksi, 2 op (KU07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- hyödyntää itsenäisesti sekä osana ryhmää kuvataiteen aiemmissa opinnoissa oppimiaan keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa
- rakentaa muiden opiskelijoiden kanssa näyttävän ja toimivan juhlatapahtuman
- ottaa vastuuta annetuista tehtävistä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- penkkarijuhlien suunnittelu yhdessä muiden opintojaksoon osallistuvien kanssa sekä yhteistyössä musiikin vastaavan valinnaisen opintojakson kanssa
- lavastuksen, valaistuksen ja koristelun toteuttaminen penkkarijuhlisiin sekä penkinpainajaisiin liittyvä koulun tilojen somistaminen sekä penkkariajeluun kuuluva koristelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa saatetaan päätökseen odotettu tapahtuma, mikä lisää opiskelijan ja koko koulun yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia myös pitemmällä ajanjaksolla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa työskennellään yhdessä työskentely tietyn tavoitteen saavuttamiseksi, mikä kehittää opiskelijan vuorovaikutustaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa suunnitellaan ja toteutetaan monia aloja yhdistävä juhlatapahtuma, mikä vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista. **(Kävisikö vaikkapa näin? Vai jotenkin muuten?)**

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson KU07 arviointi: S/H.

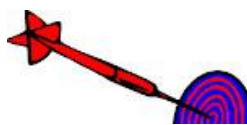
Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky sitoutua annettuun tehtävään. Tämä näkyy säännönmukaisena työskentelynä ja kykynä yhteistyöhön.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson KU07 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson KU07 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson KU07 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista



Koska opintojakso KU07 on lähtökohtaisesti tarkoitus suorittaa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa ja opintojakson lopputuloksena oleva tapahtuma on yhteinen, opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

7.19. Opinto-ohjaus (OP)

Oppiaine ja tehtävä

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus hankkia sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämässä, opiskelussa ja työelämässä. Opinto-ohjauksella tarkoitetaan toimia, joiden avulla opiskelija vahvistaa toimijuuttaan, toimintakykyään, oppimaan oppimistaan sekä urasuunnittelutaitojaan. Toimijuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan kykyä rakentaa tulevaisuuttaan sekä taitoa tehdä opintoihin ja työuraan liittyviä päätöksiä. Opinto-ohjauksen avulla vahvistuu opiskelijan usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa asettamansa tavoitteet ja opiskelija luottaa selviytyvänsä muutostilanteista.

Opinto-ohjaus yhdistää lukiota yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään purkamaan segregoituneita koulutus- ja työmarkkinoita. Opinto-ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Laaaja-alainen osaaminen

*Opinto-ohjauksessa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **yhteiskunnallista ja vuorovaikutusosaamistaan**.*

*Opiskelija osaa opinto-ohjauksen tuella etsiä aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään **hyvinvointiosaamistaan**. Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.*

*Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Hän kehittää **eettisen ja ympäristöosaamisen** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamisen** tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla.*

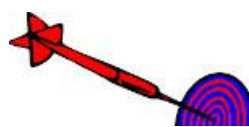
Tavoitteet

Opinto-ohjaus tukee opiskelijan uskoa tulevaisuuteen ja antaa hänelle rohkeutta vaikuttaa siihen.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että

opiskelija

- löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia
- saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin
- suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään



- osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan
- tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin
- oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan
- tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa
- oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä
- harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa
- kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan
- toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.

Osaamisen arviointi

Opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista, vaan opintojaksoista annetaan suoritusmerkinnät. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

Opintojaksot

Minä opiskelijana, 2 op (OP01)

Opintojakson moduulit

- Minä opiskelijana, 2 op (OP1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä opiskelijana

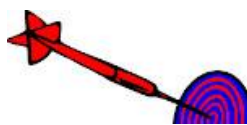
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan
- tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen
- asettaa valintojaan tärkeysjärjestykseen suhteessa omiin suunnitelmiinsa
- osaa lukiossa tarvittavat opiskelutaidot ja -menetelmät sekä työtavat
- tunnistaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkityksen urasuunnittelun kannalta
- osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin
- ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin
- osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista
- tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.

Keskeiset sisällöt

Minä opiskelijana

- henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma
- itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi
- toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky



- *hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä*
- *opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen*
- *jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät*
- *työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tunnistaa monipuolisesti vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan ja lisää itsetuntemustaan. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää toimijuuttaan sekä toiminta- ja opiskelukykyään lukiolaisena, mikä vahvistaa hänen monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää opiskelu- ja tiedonhankintataitojaan. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää työelämänvalmiuksiaan tutustumalla työelämään ja jatkokoulutuksiin sekä tekemällä henkilökohtaisen jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson OP01 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson OP01 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson OP01 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson OP01 itsenäinen suorittaminen: ei suositella.

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP02)

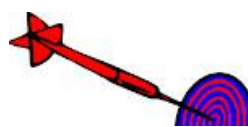
Opintojakson moduulit

- Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2), Pakollinen

Tavoitteet

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija



- osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa
- syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojen osalta
- tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan
- tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin
- tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta
- tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen
- tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja
- osaa toimia monikulttuurisissa toimintaympäristöissä
- tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyvaatimukset sekä valintaprosessit
- osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

- henkilökohtaisen opinto-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen
- jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla
- työelämä tietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa
- työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen
- oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen
- oman hyvinvoinnin edistäminen
- tulevaisuuden ennakkointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tunnistaa monipuolisesti vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan ja lisää itsetuntemustaan. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

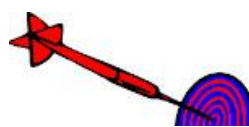
Opintojaksossa opiskelija kehittää tulevaisuuden ennakkointiosaamistaan ja kykyään tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää taitojaan oman taloutensa hallinnassa, mikä syventää hänen yhteiskunnallista osaamistaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää tietouttaan työelämästä ja yrittäjyydestä muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan eettisyyttä ja ympäristöosaamista.



Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu jatko-opintomahdollisuuksiin Suomessa ja ulkomailla, mikä kehittää hänen globaali- ja kulttuuriosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson OP02 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson OP02 suositeltu suoritusvuosi: 2–3

Opintojakson OP02 suorittamisen edellytykset: *moduulin OP1* sisältävä opintojakso

Opintojakson OP02 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Lukio-opiskelun perusteet, 2 op (OP03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- oppii käyttämään tietokonettaan tarkoituksenmukaisesti lukio-opinnoissa
- tutustuu lukion erityisopetukseen ja osallistuu luki-seulontaan
- tutustuu lukiokirjoittamisen perusteisiin
- tutustuu reaaliaineiden opiskelutekniikkaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tietokoneen käyttö, keskeiset sähköiset oppimisalustat ja laskinohjelmistot sekä Abitti-koejärjestelmä
- luki-seula
- lukiokirjoittamisen perusteet
- reaaliaineiden opiskelutekniikoita.

Paikallinen lisäys

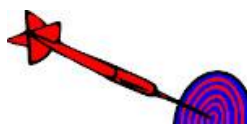
Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse palvelujärjestelmien piiriin erilaisissa ongelmatilanteissa. Lisäksi hän syventää osaamistaan opiskelutekniikan ja kirjoittamisen osalta. Näin hänen hyvinvointiosaamisensa vahvistuu.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija vahvistaa taitojaan rakentaa kirjoittamalla moniäänisiä tekstejä, mikä kehittää hänen vuorovaikutusosaamistaan.



Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu siihen, miten tutkittua tietoa yhdistellään ja sovelletaan monialaisesti, mikä vahvistaa hänen monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson OP03 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson OP03 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson OP03 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson OP03 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Opintojaksoista OP03 ja OP03B opiskelija voi sisällyttää oppimääräänsä vain toisen.

Digitaaliset oppimisympäristöt opiskelussa ja tietokoneen käyttö, 2 op (OP03B)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- oppii käyttämään tietokonettaan tarkoituksenmukaisesti lukio-opinnoissa
- oppii yleisiä tietoteknisiä taitoja, joita tarvitaan myös jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Windows-tietokoneen käyttö
- Kempeleen lukiossa käytössä olevat sähköiset oppimisalustat
- matematiikan laskinohjelmistot
- Abitti-koejärjestelmä ja sen tärkeimmät sovellukset.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

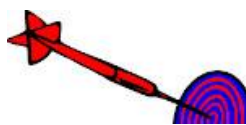
Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelija saa perusvalmiudet tietotekniikan hyödyntämiseksi niin omissa lukio-opinnoissaan kuin jatko-opiskelussa ja työelämässään. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson OP03B arviointi: S/H



Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson OP03B suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson OP03B suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson OP03B itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Opintojaksoista OP03 ja OP03B opiskelija voi sisällyttää oppimääräänsä vain toisen.

Ryhmänohjaus, 2 op (OP04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- saa tukea lukion työskenttämiseen ja opintoihinsa liittyviin seikkoihin
- saa tietoa tarjolla olevista tukimuodoista
- saa tietoja koulun ajankohtaisista asioista
- saa tilaisuuksia ryhmä- ja kouluhengen vahvistamiseen
- osallistuu koulun juhliin ja tapahtumiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ryhmänohjaajan antama ohjaus
- ryhmänohjaajan haastattelut
- ryhmänohjustuokit
- koulun juhlat ja tapahtumat.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan hyvinvointiosaamista. Opiskelijalle tarjoutuu mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä toisten kanssa sekä löytää tapoja kohdata uusia tilanteita. Opintojakso tuo esille, että hyvinvointia tukevat fyysinen aktiivisuus, riittävä uni, työnteon tauottaminen ja terveelliset ruokailutottumukset. Näiden tekijöiden toteutumista selvitetään erilaisilla kyselyillä ja haastatteluilla.

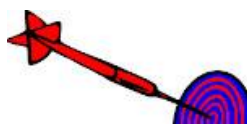
Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso vahvistaa ryhmähenkeä. Opiskelija saa kokea kuuluvansa ohjausryhmään ja laajemmin lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Näin opintojakso tukee opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson OP04 arviointi: S/H



Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson OP04 suositeltu suoritusvuosi: 1–3 (4)

Opintojakson OP04 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson OP04 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Opintojakso OP04 suoritetaan osallistumalla ryhmänohjaajan haastatteluihin sekä ryhmänohjaustuokioihin ja koulun yhteisiin tapahtumiin koko lukio-opintojen ajan.

Tutorointi, 2 op (OP05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- toimii lukio-opintojensa aloittavien opiskelijoiden vertaistukena
- saa kokemusta nuorempien opiskelijaryhmien opastajana toimimisesta sekä koulun esittelystä
- sitoutuu toimimaan tutorina kaksi lukuvuotta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lukio-opintojensa aloittavien opiskelijoiden vertaistuki opintojen käynnistämisessä, esimerkiksi valintojen tekemisessä
- lukio-opintojen ja koulun esittely perusopetuksen päättöluokkalaisille.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija toimii aktiivisesti toisten hyvinvoinnin hyväksi.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija syventää taitojaan kuunnella ja kunnioittaa toisten tunteita ja näkemyksiä, mikä vahvistaa hänen vuorovaikutusosaamistaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitojaan. Lisäksi opiskelijan oman työn merkitys hyvän tulevaisuuden rakentamisessa vahvistuu. Näin hän kehittää yhteiskunnallista osaamistaan.

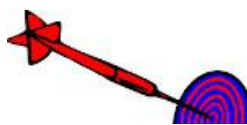
Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson OP05 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson OP05 suositeltu suoritusvuosi: 1–3



Opintojakson OP05 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson OP05 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Opintojakson OP05 suorittaminen edellyttää tutoreille osoitettujen tehtävien vastuullista suorittamista. Tutoriksi valittu opiskelija sitoutuu toimimaan tutorina kaksi lukuvuotta. Vastuullisesti tutorointitehtävänsä suorittanut opiskelija saa toiminnastaan opintojakson.

Stressinkäsittelytaidot, 2 op (OP06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- tutustuu stressin syntymekanismeihin ja vaikutuksiin kehossa ja mielessä
- vahvistaa omien voimavarojen käyttöä
- löytää selviytymiskeinoja kuormittaviin tilanteisiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- rentoutumisen harjoittelu
- erilaisten stressinhallintatapojen opettelu.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan. Hän vaalii fyysistä ja psyykkistä toimintakykyään ja omaksuu hyvinvointiaan tukevia toimintatapoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija syventää taitojaan kuunnella ja kunnioittaa toisten tunteita ja näkemyksiä, mikä vahvistaa hänen vuorovaikutusosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson OP06 arviointi: S/H

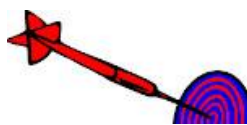
Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson OP06 suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson OP06 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson OP06 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Opintojakso OP06 toteutetaan pienryhmänä. Opintojakson vetäjinä toimivat esimerkiksi koulukuraattori ja psykologi.



7.20. Temaattiset opinnot (TO)

Oppiaine ja tehtävä

Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Temaattisten opintojen tavoitteet ja sisällöt päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Laaja-alainen osaaminen

Osaamisen arviointi

Opintojaksot

Graafit ja tulkinat, 2 op (TOV01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- oppii käyttämään taulukkolaskentaohjelmia
- pystyy hyödyntämään taulukkolaskentaa niin jatko-opinnoissa kuin arkielämässään
- analysoi, tulkitsee ja arvioi taulukoita ja tilastoja erilaisia näkökulmia hyödyntäen
- harjoittelee taulukoiden ja tilastojen käyttämistä johtopäätösten ja ratkaisujen tekemiseen
- kehittää kriittistä ajatteluaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- taulukkolaskennan perusteet: taulukoiden luominen ja muokkaaminen
- laskukaavojen ja funktioiden luominen
- valmiiden aineistojen tietojen järjestäminen ja käsitteleminen
- kaavioiden tekeminen valmiista aineistoista
- kaavioiden, taulukoiden ja tilastojen analyysi, tulkinta ja arviointi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija yhdistelee matematiikan, tietotekniikan ja yhteiskuntaopin taitojaan taulukoiden ja tilastojen luomisessa, analyysissa ja tulkinassa. Näin opiskelija kehittää monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

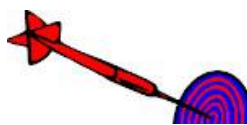
Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelija saa perusvalmiudet taulukkolaskennan monipuoliseen hyödyntämiseen jatko-opiskelussa, työelämässä ja päätöksenteossa, mikä vahvistaa hänen yhteiskunnallista osaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson TOV01 arviointi: S/H



Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson TOV01 suositeltu suoritusvuosi: 1, 2 tai 3

Opintojakson TOV01 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson TOV01 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Opintojakso TOV01 vahvistaa opiskelijan tietoteknisiä valmiuksia ja yhdistelee muun muassa matematiikan, yhteiskuntaopin ja terveystiedon tietoja ja taitoja.

Opintojakso TOV01 voidaan toteuttaa hajautettuna useampaan periodiin.

Robottiikka ja ohjelmointi, 2 op (TOV02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- suunnittelee, toteuttaa ja esittää aihepiiriin liittyvän dokumentoidun projektin, tutkielman, keksinnön tai muun tuotoksen
- kehittää tietoteknistä ja teknologiaosaamistaan
- oppii ohjelmoinnin perusperiaatteita erilaisissa ohjelmointiympäristöissä
- tutustuu erilaisiin tietoteknisiin ratkaisuihin
- kartuttaa korkeakoulu- ja työelämäosaamistaan mahdollisuuksien mukaan myös kansainvälisissä yhteyksissä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- algoritmisen ajattelun perusteet
- ohjelmoinnin perusteita
- laiteohjelmointi ja robotiikka
- tutustuminen muihin tietotekniikkaratkaisuihin
- mahdollinen yritysvierailu
- mahdollinen korkeakouluvierailu esimerkiksi FabLabiin Oulun yliopistolla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

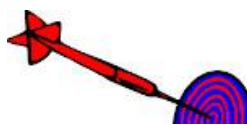
Opintojaksossa opiskelija yhdistelee monen eri oppiaineen tietojan ja taitojaan. Ohjelmoinnissa hän harjoittelee käsitteellisen ajattelun ja systeemiajattelun taitoja sekä oppii pitkäjänteisyyttä. Näin opintojakso kehittää opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu erilaisiin tietoteknisiin ratkaisuihin ja opiskelee ohjelmoinnin perusteita. Hän saa hyvät valmiudet hyödyntää tietotekniikkaa opintojen jälkeen opiskelussa ja työelämässä, mikä vahvistaa hänen yhteiskunnallista osaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys



Opintojakson TOV02 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson TOV02 suositeltu suoritusvuosi: 1, 2 tai 3

Opintojakson TOV02 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson TOV02 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Opintojakso TOV02 vahvistaa tietoteknisiä valmiuksia ja teknologiaosaamista sekä yhdistelee monen eri oppiaineen tietoja ja taitoja.

Opintojakso TOV02 voidaan toteuttaa hajautettuna useampaan periodiin.

Moderni da Vinci – laaja-alainen ihminen, 2 op (TOV03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- saa tilaisuuksia kulttuurisen ajattelun kehittämiseen ja vahvistaa kiinnostustaan erilaisiin kulttuureihin ja aikakausiin, menneeseen ja tulevaan
- rohkaistuu etsimään tietoutta eri tieteen- ja taiteenaloja yhdistävistä piirteistä ja vahvistaa kiinnostustaan laaja-alaisuuteen
- viihtyy tieteen- ja taiteenalojen rajapinnoilla
- näkee yhteneväisyyksiä sellaisissakin paikoissa, missä niitä ei näyttäisi olevan
- pitää yllä taitojaan ihmetellä, innostua ja olla utelias
- saa aikaa pohtimiselle, luovuudelle, yrittämiselle ja erehtymiselle.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tieteen ja taiteen historian kiinnostavia yhtymäkohtia esimerkiksi äidinkielen ja kirjallisuuden, kielten, filosofian, historian, uskonnon, kuvataiteen ja musiikin näkökulmista
- renessanssi-ihmisen ihanne, luovuus, sivistys
- tieteen ja taiteen merkitys yhteiskunnan kehityksessä ja nykyisyydessä
- kokonaisvaltaisuus, laaja-alaisuus ja luovuus tulevaisuuden mahdollisuuksina
- oppimispäiväkirja, raportti tai projektityö, jonka sisältö koostuu vähintään kahdelta eri tieteen- tai taiteenalta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

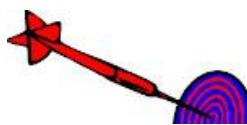
Opintojaksossa opiskelija tutkii tieteen ja taiteen saavutuksia ja yhtymäkohtia, mikä vahvistaa hänen monilukutaitoaan. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija syventää tietouttaan erilaisista kulttuureista ja kulttuuriperinnöistä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys



Opintojakson TOV03 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson TOV03 suositeltu suoritusvuosi: 2 tai 3

Opintojakson TOV03 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson TOV03 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Opintojakso TOV03 yhdistelee esimerkiksi äidinkielen ja kirjallisuuden, kielten, filosofian, historian, uskonnon, kuvataiteen ja musiikin tietoja ja taitoja. Opintojakso voidaan toteuttaa hajautettuna useampaan periodiin.

Kerhotoiminta, 1 op (TOM01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- osallistuu aktiivisesti koulun oppiainekerhoihin
- saa yhdessä opiskelun ja työskentelemisen kokemuksia
- syventää omaa osaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- oppiainekerhojen harjoitukset ja muut työt.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää osaamistaan ja lisää itsetuntemustaan, mikä vahvistaa hänen hyvinvointiosaamistaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija ratkoo ongelmia yhteistyössä toisten kanssa, mikä syventää hänen vuorovaikutusosaamistaan.

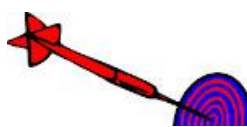
Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelija vahvistaa kiinnostustaan eri oppiaineisiin ja tiedonhankintaprosessejaan. Opintojaksossa häntä kannustetaan sinnikkääseen työskentelyyn. Näin syventää yhteiskunnallista osaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson TOM01 arviointi: suoritusmerkintä (S)



Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson TOM01 suositeltu suoritusvuosi: 1, 2 tai 3

Opintojakson TOM01 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson TOM01 suorittaminen: Suoritus koostuu kerho-osallistumisista, joita voi kerätä yhdestä tai useammasta oppiaineesta. 19 kappaletta opettajan kirjaamaa 45 minuutin kerho-osallistumista oikeuttaa 1 opintopisteeseen. Opiskelija voi sisällyttää oppimääräänsä kerhotoimintasuorituksia enintään 4 opintopisteen verran.

Matkailijan kielikylpy, 2 op (TOM02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- laajentaa omaa kielellistä repertuaariaan ja oppii hyödyntämään jo osaamiaan kieliä
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia kieliä
- kykenee vuorovaikutukseen soveltuvilta osin taitotason A1.1 mukaisesti
- pystyy matkaillessaan selviytymään yksinkertaisista viestintätilanteista kohdemaan kielellä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kahden tai kolmen Euroopassa puhuttavan kielen alkeet, esimerkiksi espanjan, italian, ranskan ja viron
- rutiniinomaiset matkailuun liittyvät viestintätilanteet
- keskeisimmät matkailuun liittyvät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija laajentaa kielellistä repertuaariaan selviytyäkseen arjen tilanteista kohdemaassa, mikä vahvistaa hänen hyvinvointiosaamistaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija saa onnistumisen elämyksiä viestiessään itselleen uusilla kielillä, mikä vahvistaa hänen vuorovaikutusosaamistaan.

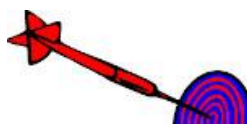
Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija havaitsee yhteyksiä itselle tuttujen ja uusien kielten välillä, mikä vahvistaa hänen globaali- ja kulttuuriosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson TOM02 arviointi: S/H



Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson TOM02 suositeltu suoritusvuosi: 1, 2 tai 3

Opintojakson TOM02 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson TOM02 itsenäinen suorittaminen: ei suositella

Opintojakso TOM02 voidaan toteuttaa hajautettuna useampaan periodiin.

Kansalaisen turva, 2 op (TOM03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- saa perustietoja ja käytännön taitoja yleisen arkiturvallisuuden lisäämiseksi
- kykenee toimimaan poikkeusolojen järjestelyistä vastaavien viranomaisten ohjeiden mukaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- turvallisuuspolitiikan perusteet: Suomen turvallisuuspoliittinen asema, taloudellinen turvallisuus poikkeusoloissa
- kansalaisvalmiudet yksilön kannalta: ensiapukoulutus, väestönsuojelu, palo- ja pelastustoimi, yleinen järjestys ja turvallisuus, ympäristönsuojelu, ihmissuhdekysymykset
- kodin sähköturvallisuus: vaaratilanteet ja niiden välttäminen, jokamiehen sähkötyöt ja niiden turvallisuus
- kodin aseet ja niiden turvallinen käsittely: lain määräykset aseiden omistamisesta, säilytyksestä ja käytöstä, turvallinen aseiden käsittely ja vapaaehtoinen ammuntharjoittelu
- liikuntakoulutus: fyysisen kunnon ylläpito ja perustestit, kartan ja kompassin käyttö sekä suunnistusharjoitus
- mahdollinen tutustuminen puolustusvoimien toimintaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija parantaa kansalaisvalmiuksiaan, saa tietoa kodin turvallisuudesta ja pitää yllä fyysistä kuntoa. Opintojakso kehittää opiskelijan valmiuksia tunnistaa turvallisuutta heikentäviä ja parantavia tekijöitä. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson TOM03 arviointi: S/H

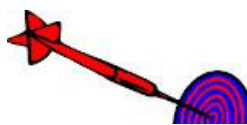
Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson TOM03 suositeltu suoritusvuosi: 1, 2 tai 3

Opintojakson TOM03 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson TOM03 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Opintojakson TOM03 kouluttajina voivat toimia kunnan alueella toimivien viranomaisten edustajat.



Hyväksilukeminen: Liikennekasvatus, 2 op (TOM04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- saa perustiedot liikenteestä, siihen liittyvistä riskeistä ja turvallisuudesta, ajoneuvon kuljettamisesta, kuljettajan vastuista ja velvollisuuksista sekä ympäristönäkökulmista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- henkilöauton B-luokan ajokortin suorittaminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa tietoa tienkäyttäjäryhmien turvallisuuteen vaikuttavista tekijöistä, mikä lisää hänen omaa ja yhteisön hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija hahmottaa liikenteen vuorovaikutteisen luonteen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson TOM04 arviointi: suoritusmerkintä (S)

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson TOM04 suositeltu suoritusvuosi: 1, 2 tai 3

Opintojakson TOM04 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson TOM04 itsenäinen suorittaminen: –

Hyväksilukeminen: Vaihto-opiskeluvuosi, 2 op (TOM05)

Tavoitteet

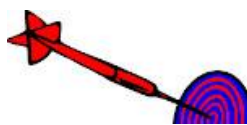
Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- tutustuu uuteen kulttuuriin ja kehittää kulttuurista osaamistaan
- itsenäistyy
- saa maailmankansalaisen valmiuksia ja kansainvälisiä kontakteja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- vaihto-opiskeluvuosi ulkomailla.



Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan kehittää itsetuntemustaan ja epävarmuuden sietokykyään uusissa tilanteissa ja ympäristöissä, mikä vahvistaa hänen hyvinvointiosaamistaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii kohdemaan viestintäkulttuuria ja oppii kunnioittamaan omistaan poikkeavia näkemyksiä ja niiden ilmaisuja, mikä vahvistaa hänen vuorovaikutusosaamistaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan maailmankuva laajenee, mikä vahvistaa hänen globaali- ja kulttuuriosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson TOM05 arviointi: suoritusmerkintä (S)

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson TOM05 suositeltu suoritusvuosi: 1, 2 tai 3

Opintojakson TOM05 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson TOM05 itsenäinen suorittaminen: –

Meidän lukio, 1 op (TOM06)

Tavoitteet

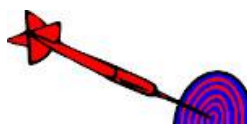
Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- kehittää sosiaalisia taitojaan sekä taide- ja tiedeharrastuksiaan
- syventää taiteen ja tieteen tuntemustaan ja arvostustaan
- vahvistaa osallisuuttaan ja yhteisöllisyyttä erilaisten kouluyhteisöön liittyvien töiden ja luottamustehtävien avulla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelijakunnan hallitus: opiskelijakunnan puheenjohtaja 20–30, opiskelijakunnan sihteeri 10–20 ja muut opiskelijakunnan tehtävät 0–10 pistettä lukuvuosittain
- Pikkuparlamenttiin, Nuorisofoorumiin tai Nuorisovaltuustoon osallistuminen lukioaikana: 5 pistettä / kokous
- koulun kehittämistyöhön ja tapahtumien järjestämiseen liittyvän tiimin toimintaan osallistuminen: 5 tai 10 pistettä lukuvuosittain
- aktiivinen osallistuminen vanhojenpäivätoimikuntaan: 5 tai 10 pistettä
- aktiivinen osallistuminen abitoimikuntaan: 5 tai 10 pistettä
- seminaarityyppisen työskentelyn järjestäminen: 5 tai 10 pistettä
- opintojaksojen ulkopuolinen esiintyminen koulun juhlassa: 5 pistettä



- koulun edustaminen: opintojaksojen suorituksiin kuulumattomat kokeet, kilpailut ja tapahtumat 3 pistettä / tehtävä
- konserttikäynti, taidenäyttelykäynti, tiedetapahtumat; kirjallinen raportti käynnistä: 5 pistettä / raportti
- pelituomarointi: 3 pistettä / peli

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija edistää harrastusten ja osallisuuden avulla omaa ja kouluyhteisön monipuolista hyvinvointia.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelija osallistuu yhteiseen päätöksentekoon koulun ja kunnan tasolla, mikä edistää hänen yhteiskunnallista osaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson TOM06 arviointi: suoritusmerkintä (S)

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson TOM06 suositeltu suoritusvuosi: 1, 2 tai 3

Opintojakson TOM06 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson TOM06 suorittaminen: Opintojakso suoritetaan keräämällä pisteitä, joita tarvitaan yhteensä 20 Meidän lukio -pistettä yhteen opintopisteeseen. Meidän lukio -suorituksia voi saada lukion aikana enintään 4 opintopisteen edestä. Pisteitä voi kerätä koulun toiminnasta ja koulun ulkopuolisista kulttuuri- ja tiedetilaisuuksista sekä osallisuustoiminnasta, kuten Pikkuparlamentista ja Nuorisovaltuustosta.

Opintojakson TOM06 voi suorittaa yhden opiskeluvuoden aikana, tai sen voi hajauttaa useammalle vuodelle.

Vapaaehtoistyö, 2 op (TOM07)

Tavoitteet

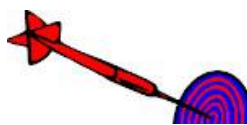
Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- tutustuu vapaaehtoistyöhön sekä teoriassa että käytännössä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- teoriaosuus
- vapaaehtoistyö esimerkiksi liikunnan tai kulttuurin toiminnoissa taikka lasten, nuorten tai vanhusten parissa
- omia kokemuksia refleктоiva oppimispäiväkirja tai essee.



Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija toimii aktiivisesti toisten hyvinvoinnin hyväksi.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson TOM07 arviointi: suoritusmerkintä (S)

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson TOM07 suositeltu suoritusvuosi: 1, 2 tai 3

Opintojakson TOM07 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson TOM07 itsenäinen suorittaminen: –

Opintojakso TOM07 suoritetaan hajautetusti yhden opiskeluvuoden aikana.

Projekti 1 (yhteiskuntatieteet), 2 op (TOM08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- saa tilaisuuksia osaamisensa syventämiseen, mahdollisuuksien mukaan myös kansainvälisissä yhteyksissä
- rohkaistuu oman mukavuusalueensa haastamiseen
- saa mahdollisuuksia osaamisensa jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen ideoimiseen ja tuottamiseen yhdessä toisten kanssa
- työskentelee tavoitteellisesti projektin hyväksi.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- projektin suunnittelu ja toteutus
- raportointi tai oppimispäiväkirja projektisuunnitelman mukaan
- mahdollinen työelämä- tai korkeakouluyhteistyö osana projektia.

Paikallinen lisäys

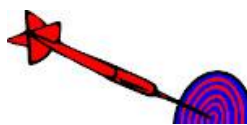
Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso antaa opiskelijalle mahdollisuuden yhdistellä eri oppiaineissa ja muilla elämänalueilla omaksumiaan tietoja ja taitoja sekä ideoida projektin toteutusta yhdessä toisten kanssa. Näin opiskelija vahvistaa monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja. Näin opiskelija vahvistaa globaali- ja kulttuuriosaamistaan.



Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson TOM08 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson TOM08 suositeltu suoritusvuosi: 1, 2 tai 3

Opintojakson TOM08 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson TOM08 itsenäinen suorittaminen: –

Opintojaksoon TOM08 opiskelijalle voidaan lukea hyväksi kokonaan tai osin opintojakson tavoitteiden ja sisältöjen mukainen muulla tavalla hankittu suoritus. Opiskelija voi suorittaa opintojakson myös keräämällä tarvittavan määrän osasuorituksia esimerkiksi kouluvuoden teemaan liittyvien tapahtumien suunnittelusta ja toteutuksesta. Opintojakson laajuus voi olla 1 opintopiste tai 2 opintopistettä.

Projekti 2 (luonnontieteet), 2 op (TOM09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- saa tilaisuuksia osaamisensa syventämiseen, mahdollisuuksien mukaan myös kansainvälisissä yhteyksissä
- rohkaistuu oman mukavuusalueensa haastamiseen
- saa mahdollisuuksia osaamisensa jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen ideoimiseen ja tuottamiseen yhdessä toisten kanssa
- työskentelee tavoitteellisesti projektin hyväksi.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- projektin suunnittelu ja toteutus
- raportointi tai oppimispäiväkirja projektisuunnitelman mukaan
- mahdollinen työelämä- tai korkeakouluyhteistyö osana projektia.

Paikallinen lisäys

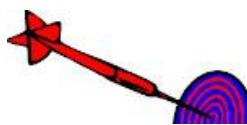
Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso antaa opiskelijalle mahdollisuuden yhdistellä eri oppiaineissa ja muilla elämänalueilla omaksumiaan tietoja ja taitoja sekä ideoida projektin toteutusta yhdessä toisten kanssa. Näin opiskelija vahvistaa monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja. Näin opiskelija vahvistaa globaali- ja kulttuuriosaamistaan.



Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson TOM09 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson TOM09 suositeltu suoritusvuosi: 1, 2 tai 3

Opintojakson TOM09 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson TOM09 itsenäinen suorittaminen: –

Opintojaksoon TOM09 opiskelijalle voidaan lukea hyväksi kokonaan tai osin opintojakson tavoitteiden ja sisältöjen mukainen muulla tavalla hankittu suoritus. Opiskelija voi suorittaa opintojakson myös keräämällä tarvittavan määrän osasuorituksia esimerkiksi kouluvuoden teemaan liittyvien tapahtumien suunnittelusta ja toteutuksesta. Opintojakson laajuus voi olla 1 opintopiste tai 2 opintopistettä.

Projekti 3 (kielet ja humanistiset tieteet), 2 op (TOM10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- saa tilaisuuksia osaamisensa syventämiseen, mahdollisuuksien mukaan myös kansainvälisissä yhteyksissä
- rohkaistuu oman mukavuusalueensa haastamiseen
- saa mahdollisuuksia osaamisensa jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen ideoimiseen ja tuottamiseen yhdessä toisten kanssa
- työskentelee tavoitteellisesti projektin hyväksi.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- projektin suunnittelu ja toteutus
- raportointi tai oppimispäiväkirja projektisuunnitelman mukaan
- mahdollinen työelämä- tai korkeakouluyhteistyö osana projektia.

Paikallinen lisäys

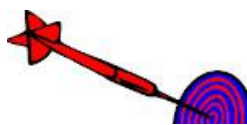
Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso antaa opiskelijalle mahdollisuuden yhdistellä eri oppiaineissa ja muilla elämänalueilla omaksumiaan tietoja ja taitoja sekä ideoida projektin toteutusta yhdessä toisten kanssa. Näin opiskelija vahvistaa monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja. Näin opiskelija vahvistaa globaali- ja kulttuuriosaamistaan.



Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson TOM10 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson TOM10 suositeltu suoritusvuosi: 1, 2 tai 3

Opintojakson TOM10 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson TOM10 itsenäinen suorittaminen: –

Opintojaksoon TOM10 opiskelijalle voidaan lukea hyväksi kokonaan tai osin opintojakson tavoitteiden ja sisältöjen mukainen muulla tavalla hankittu suoritus. Opiskelija voi suorittaa opintojakson myös keräämällä tarvittavan määrän osasuorituksia esimerkiksi kouluvuoden teemaan liittyvien tapahtumien suunnittelusta ja toteutuksesta. Opintojakson laajuus voi olla 1 opintopiste tai 2 opintopistettä.

Maailmankansalainen, 2 op (TOM11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- tutustuu valitsemaansa kansainvälisyyteen liittyvään teemaan yksin, pareittain tai ryhmässä
- syventää tietämystään ja ymmärrystään valitsemastaan aiheesta tutkimalla sitä eri näkökulmista
- oppii havaitsemaan yhteyksiä asioiden välillä
- tunnistaa yksilön vastuun ja omat mahdollisuutensa vaikuttaa
- aktivoituu monipuolisen tiedonhankinnan ohella oman oppimisen arviointiin, oppimisprosessin seurantaan ja saadun tiedon jakamiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- YK-liiton Maailmankansalaisen kypsyyskokeen suorittaminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija saa mahdollisuuden tutkia ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja, mikä vahvistaa hänen globaali- ja kulttuuriosaamistaan.

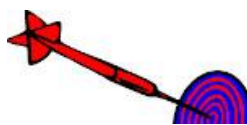
Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson TOM11 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson TOM11 suositeltu suoritusvuosi: 2



Opintojakson TOM11 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson TOM11 itsenäinen suorittaminen: vain itsenäinen suoritus mahdollinen

Opintojakson TOM11 aikana suorittamastaan Maailmankansalaisen kypsyyskokeesta opiskelija saa erillisen YK-liiton diplomin.

Korkeakoulun kurkistuskurssi 1, 2 op (TOM12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- saa mahdollisuuden tutustua korkeakoulutukseen ja sen eri aloihin sekä opintojen edellyttämiin valmiuksiin
- sujuvoittaa siirtymistään toiselta asteelta korkea-asteelle.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- korkeakoulun järjestämän kurssin sisällöt.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan luottamus itseensä ja tulevaisuuteen vahvistuu, mikä lisää hänen hyvinvointiosaamistaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjaantuu arvioimaan erilaisen tiedon merkittävyyttä jatko-opiskelujensa kannalta. Opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan ja valmiuksia jatko-opintoihin. Näin hän kehittää monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija saa kokemuksia opiskelusta ja yhteistyöstä erilaisia toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen, mikä vahvistaa hänen globaali- ja kulttuuriosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson TOM12 arviointi: S/H

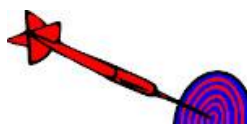
Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson TOM12 suositeltu suoritusvuosi: 1, 2 tai 3

Opintojakson TOM12 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson TOM12 itsenäinen suorittaminen: –

Opintojakso TOM12 voidaan toteuttaa myös korkeakoulupassi-muodossa. Opintojakson laajuus voi olla 1 opintopiste tai 2 opintopistettä.



Korkeakoulun kurkistuskurssi 2, 2 op (TOM13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- saa mahdollisuuden tutustua korkeakoulutukseen ja sen eri aloihin sekä opintojen edellyttämiin valmiuksiin
- sujuvoittaa siirtymistään toiselta asteelta korkea-asteelle.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- korkeakoulun järjestämän kurssin sisällöt.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan luottamus itseensä ja tulevaisuuteen vahvistuu, mikä lisää hänen hyvinvointiosaamistaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjaantuu arvioimaan erilaisen tiedon merkittävyyttä jatko-opiskelujensa kannalta. Opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan ja valmiuksia jatko-opintoihin. Näin hän kehittää monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija saa kokemuksia opiskelusta ja yhteistyöstä erilaisia toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen, mikä vahvistaa hänen globaali- ja kulttuuriosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson TOM13 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson TOM13 suositeltu suoritusvuosi: 1, 2 tai 3

Opintojakson TOM13 suorittamisen edellytykset: –

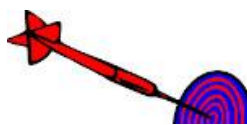
Opintojakson TOM13 itsenäinen suorittaminen: –

Opintojakso TOM13 voidaan toteuttaa myös korkeakoulupassi-muodossa. Opintojakson laajuus voi olla 1 opintopiste tai 2 opintopistettä.

Työelämä 1, 2 op (TOM14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys



- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- saa tilaisuuksia tietojensa ja taitojensa soveltamiseen käytännön työtehtävissä ja tilanteissa
- vahvistaa koulussa hankitun osaamisen ja työelämän vaatimusten välistä yhteyttä
- oppii ymmärtämään yhteiskunnan toimintaperiaatteita
- kehittää autenttisessa ympäristössä työelämässä tarvittavaa erikoisosaamista, yhteistyö- ja tiimitaitoja, joustavuutta sekä kykyä arvioida ja syventää osaamistaan
- pohtii omaa ammatinvalintaansa
- sujuvoittaa siirtymistään työelämään.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- työpaikan määrittelemät työtehtävät
- reflektointia sisältävä raportti, esimerkiksi oppimispäiväkirja tai muu vastaava.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää yhteistyö- ja tiimitaitoja, mikä vahvistaa hänen vuorovaikutusosaamistaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjaantuu arvioimaan erilaisten tietojen ja taitojen merkittävyyttä työelämän kannalta. Opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan ja valmiuksia jatko-opintoihin ja työelämään. Näin hän kehittää monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija saa kokemuksia työelämästä. Hän saa tukea suuntautuessaan jatko-opintoihin ja työelämään. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamistaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija saa valmiuksia hyödyntää rakentavaa ongelmanratkaisua niin, että ottaa huomioon kestävän tulevaisuuden. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

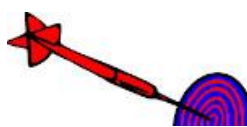
Opintojakson TOM14 arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson TOM14 suositeltu suoritusvuosi: 1, 2 tai 3

Opintojakson TOM14 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson TOM14 itsenäinen suorittaminen: –



Opintojaksoon TOM14 opiskelijalle luetaan hyväksi opintojakson tavoitteiden, sisältöjen ja laajuuden mukainen koulun ulkopuolinen toiminta työelämässä. Opintojakso voidaan toteuttaa myös työelämäpassi-muodossa. Opintojakson laajuus voi olla 1 opintopiste tai 2 opintopistettä.

Työelämä 2, 2 op (TOM15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- saa tilaisuuksia tietojensa ja taitojensa soveltamiseen käytännön työtehtävissä ja tilanteissa
- vahvistaa koulussa hankitun osaamisen ja työelämän vaatimusten välistä yhteyttä
- oppii ymmärtämään yhteiskunnan toimintaperiaatteita
- kehittää autenttisessa ympäristössä työelämässä tarvittavaa erikoisosaamista, yhteistyö- ja tiimitaitoja, joustavuutta sekä kykyä arvioida ja syventää osaamistaan
- pohtii omaa ammatinvalintaansa
- sujuvoittaa siirtymistään työelämään.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- työpaikan määrittelemät työtehtävät
- reflektointia sisältävä raportti, esimerkiksi oppimispäiväkirja tai muu vastaava.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää yhteistyö- ja tiimitaitoja, mikä vahvistaa hänen vuorovaikutusosaamistaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjaantuu arvioimaan erilaisten tietojen ja taitojen merkittävyyttä työelämän kannalta. Opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan ja valmiuksia jatko-opintoihin ja työelämään. Näin hän kehittää monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija saa kokemuksia työelämästä. Hän saa tukea suuntautuessaan jatko-opintoihin ja työelämään. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamistaan.

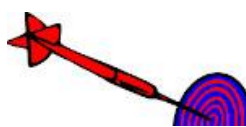
Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija saa valmiuksia hyödyntää rakentavaa ongelmanratkaisua niin, että ottaa huomioon kestävän tulevaisuuden. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson TOM15 arviointi: S/H



Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson TOM15 suositeltu suoritusvuosi: 1, 2 tai 3

Opintojakson TOM15 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson TOM15 itsenäinen suorittaminen: –

Opintojaksoon TOM15 opiskelijalle luetaan hyväksi opintojakson tavoitteiden, sisältöjen ja laajuuden mukainen koulun ulkopuolinen toiminta työelämässä. Opintojakso voidaan toteuttaa myös työelämäpassi-muodossa. Opintojakson laajuus voi olla 1 opintopiste tai 2 opintopistettä.

Kansainvälisyys, 4 op (TOM16)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

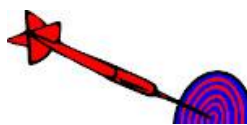
Opintojakson vapaa kuvaus

Kansainvälisyys-opintojakso tarjotaan 1. vuoden opiskelijoille. Opintojaksolle osallistujia valitaan max. 20. Opintojaksolla opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat yhdessä ohjaavien opettajien sekä eurooppalaisen kumppanikoulun kanssa lukion 1. ja 2.vuoden aikana opintomatkan Eurooppaan. Opintojakso huipentuu yhdessä kumppanikoulun kanssa suunniteltuun n. viikon mittaiseen opintomatkaan kyseiseen Euroopan kohteeseen 2.vuoden keväänä. Opiskelijoiden tulee valmistautua majoittumaan kumppanikoulun opiskelijoiden kodeissa opintomatkalla ja majoittamaan vastavierailun osallistujia sekä suunnittelemaan vastavierailuviikon ohjelmaa Suomessa. Opintojaksolle on sitova osallistuminen ja se edellyttää myös ahkeraa työskentelyä normaalin lukujärjestysaikataulun ulkopuolella oppituntien, itsenäisen opiskelun ja mahdollisen varainkeruutyön parissa.

Opiskelijat tutustuvat huolellisesti matkakohteeseensa etukäteen ja valmistelevat esitelmää matkakohteesta, joita esitetään matkan aikana. Teemme yhteistyötä ja yhteistyöprojekteja kumppanikoulun kanssa. Lukuvuoden aikana opiskelijat osallistuvat UNESCO-tiimin toimintaan ja tapahtumien suunnitteluun ja toteuttamiseen. Olemme osa UNESCO:n ASPnet-kouluverkostoa, jonka tavoitteena on edistää rauhaa ja kansojenvälistä yhteistyötä ja opintojaksolla toteutetaan myös verkostoyhteistyötä.

Opintomatkan rahoitus pyritään saamaan täysimääräisesti Erasmus+-hankkeen kautta. Tarvittaessa opintomatkaa varten kerätään omavastuuosuutta kuukausirahan muodossa ja tehdään varainkeruutyötä. Varainkeruuta toteutetaan esimerkiksi järjestämällä erilaisissa tapahtumissa myyjäisiä. Lisäksi erilaisten varainkeruutuotteiden myynti on käynnissä koko lukuvuoden ajan.

Opintojaksolla opiskelija kartuttaa seuraavia taitoja: projektisuunnittelu, ryhmätyötaidot, kielitaito, maantuntemus, esiintyminen, luovuus, aloitteellisuus, ideointikyky, itseluottamus.



7.21. Lukiodiplomit (LD)

Oppiaine ja tehtävä

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltäviin opintojaksoihin voivat kuulua eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomin suorittaminen hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista. Opiskelija ilmentää lukiodiplomillaan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitojaan sekä omaehtoista harrastuneisuuttaan. Lukiodiplomi luo edellytyksiä oman ja toisten osallisuuden, toimijuuden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiselle lukioyhteisössä.

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomin laajuus on kaksi opintopistettä. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa oppiaineryhmässä tai oppiaineessa. Lukiodiplomi voi sisältyä oppiaineen oppimäärän valinnaisiin opintoihin paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla. Opetushallitus antaa erilliset ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan koulutuksen järjestäjän tarjoamien lukiodiplomien osalta lukiodiplomien tehtävä, yleiset tavoitteet ja arviointi sekä tavoitteet ja keskeiset sisällöt lukiodiplomeittain kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Laaja-alainen osaaminen

Tavoitteet

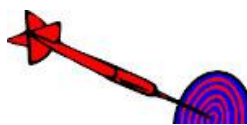
Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet
- työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa
- tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla
- soveltaa lukioaikana karttunutta erityistä osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta
- hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista
- valitsee tarkoituksenmukaisia opiskeluympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja
- arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta
- vahvistaa omaa ja toisten osallisuutta, toimijuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia lukioyhteisössä.

Osaamisen arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan oppiaineryhmässä tai oppiaineessa osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.



Opintojaksot

Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (LDKU)

Opintojakson moduulit

- Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2), Valinnainen

Tavoitteet

Kuvataiteen lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa
- osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti kuvia
- osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat
- osaa tuottaa taiteellisen ja visuaalisen kokonaisuuden, jonka sisällön tuottamisen ja esittämisen tavat tukevat toisiaan
- osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta
- osaa arvioida työskentelyprosessia ja teosta oman oppimisen näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Kuvataiteen lukiodiplomi

- perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan
- muodostuvat teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia sekä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta kuvaavasta portfolioista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa omakohtaiseen kuvataidesuhteeseen syventyminen vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

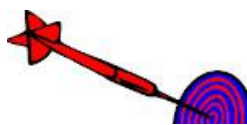
Opintojaksossa opiskelija työskentelee myös vuorovaikutuksessa toisten kanssa, mikä vahvistaa hänen vuorovaikutusosaamistaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija syventää ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitojaan, mikä vahvistaa hänen monitieteistä ja luovaa osaamistaan. Luova ilmaisu on olennainen osa opintojaksoa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan omaa ja toisten osallisuutta ja toimijuutta lukioyhteisössä, mikä vahvistaa hänen yhteiskunnallista osaamistaan.



Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso vahvistaa oppiaineen aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita eettisyyden ja ympäristöosaamisen taitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tarkastelee kulttuurisesti moninaista todellisuutta, mikä vahvistaa hänen globaali- ja kulttuuriosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson LDKU arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson LDKU suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson LDKU suorittamisen edellytykset: neljä kuvataiteen opintojaksoa

Opintojakson LDKU suorittaminen: lukiodiplomin suorittamisessa noudatetaan Opetushallituksen ohjeita

Opintojakson LDKU tehtävät määritellään vuosittain.

Opintojaksosta LDKU opiskelija saa erillisen todistuksen päättötodistuksen liitteenä.

Opintojakso LDKU sisältyy kuvataiteen oppimäärän valinnaisiin opintoihin.

Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LDLI)

Opintojakson moduulit

- Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4), Valinnainen

Tavoitteet

Liikunnan lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

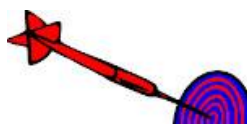
- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa
- pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyjään.

Keskeiset sisällöt

Liikunnan lukiodiplomi

- muodostuvat liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.

Paikallinen lisäys



Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan myönteistä minäkuvaa ja monipuolista liikkuvuutta, mikä edistää hänen kokonaisvaltaista hyvinvointiaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija työskentelee myös vuorovaikutuksessa toisten kanssa, mikä vahvistaa hänen vuorovaikutusosaamistaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso edistää opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista, kun hän syventää ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitojaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan omaa ja toisten osallisuutta ja toimivuutta lukioyhteisössä, mikä vahvistaa hänen yhteiskunnallista osaamistaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso vahvistaa oppiaineen aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita eettisyyden ja ympäristöosaamisen taitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tarkastelee kulttuurisesti moninaista todellisuutta, mikä vahvistaa hänen globaali- ja kulttuuriosaamistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson LDLI arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson LDLI suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson LDLI suorittamisen edellytykset: neljä liikunnan opintojaksoa

Opintojakson LDLI suorittaminen: lukiodiplomin suorittamisessa noudatetaan Opetushallituksen ohjeita

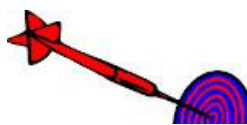
Opintojaksosta LDLI opiskelija saa erillisen todistuksen päättötodistuksen liitteenä.

Opintojakso LDLI sisältyy liikunnan oppimäärän valinnaisiin opintoihin.

Musiikin lukiodiplomi, 2 op (LDMU)

Opintojakson moduulit

- Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6), Valinnainen



Tavoitteet

Musiikin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa*
- osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja toiminnastaan.*

Keskeiset sisällöt

Musiikin lukiodiplomi

- opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenvedo ja arvioitsijoiden lausunto*
- erilaiset toteutustavat ja osa-alueet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa omakohtaiseen musiikkisuhteeseen syventyminen vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija työskentelee myös vuorovaikutuksessa toisten kanssa, mikä vahvistaa hänen vuorovaikutusosaamistaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija syventää ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitojaan, mikä vahvistaa hänen monitieteistä ja luovaa osaamistaan. Luova ilmaisu on olennainen osa opintojaksoa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

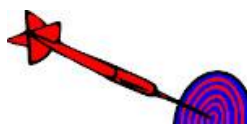
Opintojakso vahvistaa omaa ja toisten osallisuutta ja toimijuutta lukioyhteisössä, mikä vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso vahvistaa oppiaineen aiemmissa opintojaksoissa esillä olleita eettisyyden ja ympäristöosaamisen taitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tarkastelee kulttuurisesti moninaista todellisuutta, mikä vahvistaa hänen globaali- ja kulttuuriosaamistaan.



Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson LDMU arviointi: S/H

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson LDMU suositeltu suoritusvuosi: 3

Opintojakson LDMU suorittamisen edellytykset: neljä musiikin opintojaksoa

Opintojakson LDMU suorittaminen: lukiodiplomin suorittamisessa noudatetaan Opetushallituksen ohjeita

Opintojaksosta LDMU opiskelija saa erillisen todistuksen päättötodistuksen liitteenä.

Opintojakso LDMU sisältyy musiikin oppimäärän valinnaisiin opintoihin.

7.22. Integraatio-opintojaksot

Englannin ja ruotsin kieli-identiteetti, 2 op (ID01)

Oppiaineet

- Ruotsi, B1-oppimäärä
- Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen
- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

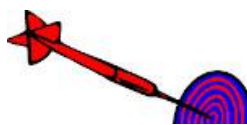
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä
- analysoi ja kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä
- monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan
- rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää
- kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja
- syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista
- pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.



Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisäksi, että opiskelija
- opettelee arvioimaan omaa kehitystään osana jatkuvaa kieltenoppimisprosessia ja ymmärtää, että kieltenopiskelu on pitkäjänteistä toimintaa
- totuttelee lukion kieltenopiskeluun, jossa kohdekieltä käytetään mahdollisimman paljon, ja sitoutuu tekemään töitä omien opiskelutaitojensa parantamiseksi.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen
- tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen
- tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen
- kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet
- omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen

Paikallinen lisäys

- ruotsi ja englanti sukulaiskielinä
- mahdollisesti myös muita aihepiiriin liittyviä ajankohtaisia tai paikallisia aiheita.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää kieli-identiteettiään, itse- ja vertaisarviointitaitojaan ja empatiataitojaan sekä opettelee asettamaan tavoitteita kieltenopiskelulle ja käyttämään tarkoituksenmukaisia kieltenopiskelun apuvälineitä. Näin opintojakso vahvistaa opiskelijan omaa ja opiskeluryhmän hyvinvointiosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan toisiin keskustelemalla erilaisista arkeen liittyvistä asioista ja opetellaan kuuntelemaan ja arvostamaan toisten näkemyksiä, minkä avulla opiskelija kartuttaa vuorovaikutusosaamistaan.

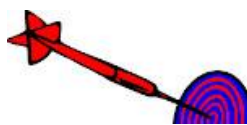
Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelijaa rohkaistaan toimimaan kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja tilanteissa sekä luodaan tilaisuuksia ymmärtää monikielisyyttä voimavarana. Näin opintojakso kehittää opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson ID01 arviointi: 4–10



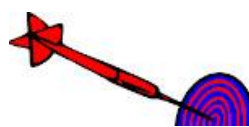
Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ID01 suositeltu suoritusvuosi: 1

Opintojakson ID01 suorittamisen edellytykset: –

Opintojakson ID01 itsenäinen suorittaminen: ei mahdollista

Opintojaksoista ID01 ja RUB0102 opiskelija voi sisällyttää oppimääräänsä vain toisen, samoin opintojaksoista ID01 ja ENA0102.



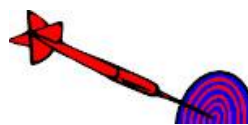
8. Liitteet

8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018

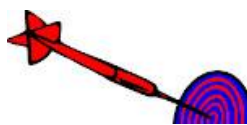
8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

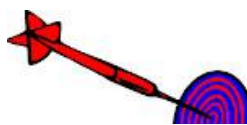


KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Viestintästrategioiden käyttö	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Tekstien tulkintataidot	Tekstien tuottamistaidot
A1.1	Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus sanoilla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajoitettua määrän kirjoitusmerkkejä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoitettuja sanoja ja opetettuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoitettuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
A1.2	Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta, rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää harjoitettua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean

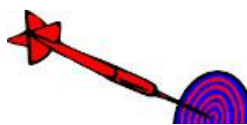
					perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3	Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvaramateriaalia ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
A2.1	Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielillisiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja.	Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata sellaisiin.	Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten itseään kiinnostavien viestien ydin sisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua	Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.



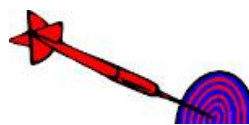
		omassa viestinnässään		sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
A2.2	Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista.	Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen.	Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta.	Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkautelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin.
Kehittyvä peruskielitaito		Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
B1.1	Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.	Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata	Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutukseen huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempossa yksinkertaisesta puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen	Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko
Toimiva peruskielitaito					



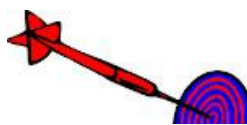
		tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.		kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatuksia, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta	laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
B1.2	Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.	Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteesta käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.	Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian antaessa eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksen huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran päätelyä vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.	Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin



					harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1	Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.	Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten ”Tuo on vaikea kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.	Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppanin kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.	Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti monikompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.	Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemukspiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
B2.2	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan	Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai johtopäätöksiä. Opiskelija pystyy	Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että	Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi ja jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja	Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista



	monipuolista kieltä.	edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.	epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.	ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.	konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsenyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
C1.1	Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.	Opiskelija ottaa huomioon kontekstivastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakkoidessaan tulevaa.	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.	Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneiltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsenyneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkäähkön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsenyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyyllillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuväarsasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta.



					kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.

8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2264-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää saamen kielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 3 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	Olli-Pekka Heinonen
	Opetusneuvos	Petri Lehtikainen

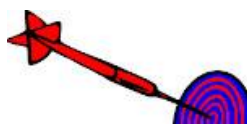
8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2264-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia



kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa saamen kielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden saamen kielen erityispiirteet. Saamen kielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Saamen kielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus saamen kieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen saamen kielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan saamen kielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää saamenkielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

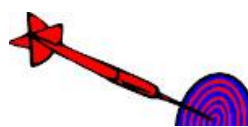
- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen



Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstien tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan saamen kielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- tutustuu saamen kielten kokonaisuuteen ja ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

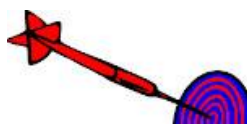
Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija



- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää saamen kielten kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.

Keskeiset sisällöt

- saamen kieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsite

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

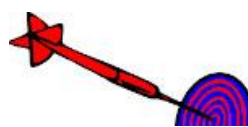
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)



Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee saamenkielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan saamelaisten historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, joiku ja lauluperinne
- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös saamelaisuuden näkökulmasta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

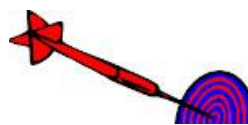
SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää saamenkielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita saamenkielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt



- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkettaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- saamenkielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

SÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

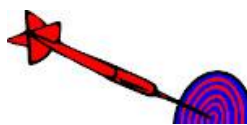
- lisää saamenkielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista saamelaisien tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

- saamenkielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- saamenkielinen, saamelaisien tuottama ja saamelaisista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.



8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2265-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää romanikielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 4 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	Olli-Pekka Heinonen
	Opetusneuvos	Petri Lehikoinen

8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

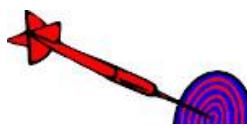
Opetushallituksen ohje nro 2265-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Romanikielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Romanikielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Romanikielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa romanikielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden



romanikielen erityispiirteet. Romanikielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Romanikielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus romanikieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen romanikielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan romanikielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää romanikielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurinsa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

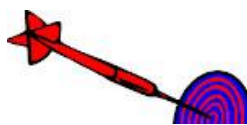
Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja



- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen, standardisoidun romanikielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan Suomen romanikielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin ja ymmärtää oman asemansa Suomen romanikielen säilyttäjänä.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

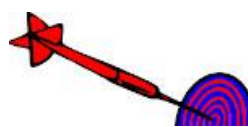
Opinnot

RÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.



Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää romanikielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.

Keskeiset sisällöt

- romanikieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsite

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

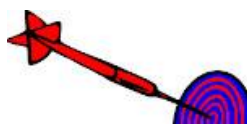
- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee romanikielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja



- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan romanien historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, laululyriikka
- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös romanikulttuurin näkökulmasta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

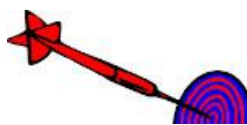
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää romanikielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita romanikielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)



Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- romanikielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

RÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää romanikielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

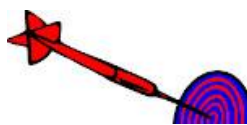
- romanikielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- romanikielinen, romanien tuottama ja romaneista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2266-2019



Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	Olli-Pekka Heinonen
	Opetusneuvos	Petri Lehikoinen

8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2266-2019.

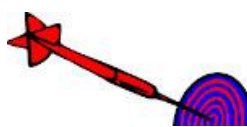
Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä



Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

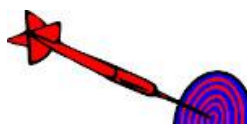
Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.



Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltäviä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

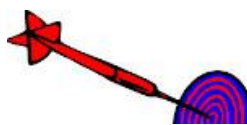
Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus



- kielen- ja tekstinhuoltoa

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.*

Keskeiset sisällöt

- *äidinkieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitte*

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohketta ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

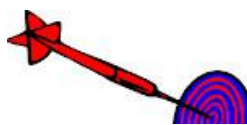
Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa*



- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

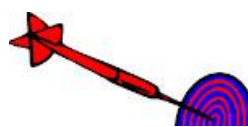
OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisroheuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt



- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

OÄ18 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.

Keskeiset sisällöt

- omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.6. Kempeleen lukion ohjaussuunnitelma

Kempeleen lukion ohjaussuunnitelma

Kempeleen lukion ohjaussuunnitelmassa näkyvät lukiomme arvot, jotka ohjaavat opiskelijoiden kehittymistä ja hyvinvointia. Lukion arvot konkretisoituvat kaikkea työskentelyämme ohjaavissa toiminnan seitsemässä kulmakivessä:

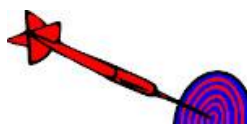
1. Opimme oppimaan, 2. Olemme yhdenvertaisia, 3. Otamme toiset huomioon, 4. Ajattelemme itsenäisesti, 5. Kannamme kansainvälistä vastuuta, 6. Huolehdimme ympäristöstä ja 7. Kehitymme yksin ja yhdessä.

Näiden arvojen pohjalta Kempeleen lukio tarjoaa ohjausta, joka tukee opiskelijoiden kokonaisvaltaista kehittymistä ja valmistautumista tulevaisuuden haasteisiin.

OHJAUKSEN KESKEISET KÄSITTEET

Esteettömyys liittyy yhdenvertaisuuteen ja opetustilojen ja oppimisympäristöjen fyysiseen toimivuuteen. Esteettömyyteen kuuluu mahdollisuus oppia ja opiskella yksilöllisten kykyjen mukaisesti. Tämä edellyttää paitsi opiskelijoiden tuen tarpeiden myös heidän vahvuuksiensa tunnistamista. Tältä pohjalta opiskelijan kanssa voidaan suunnitella opintoja realistiselta pohjalta.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma: Lukiolaki edellyttää, että jokainen opiskelija laatii lukio-opintojensa alkuvaiheessa henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka koostuu opiskelusuunnitelmasta, ylioppilastutkintosuunnitelmasta sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelmasta. Kaikkia henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan kuuluvia suunnitelmia täydennetään ja päivitetään lukio-opintojen edetessä niin opinto-ohjaajan kuin ryhmäohjaajan avustuksella.



- **Opiskelusuunnitelmasta** käy ilmi muun muassa arvioitu opiskelu-aika, opintojen suunniteltu jakautuminen eri opiskeluvuosille, lukuvuosittaiset opintojaksovalinnat sekä mahdolliset opiskelun erityisjärjestelyt ja tuen tarpeet. Opiskelusuunnitelma löytyy opiskelijan Wilmasta A-lomakkeelta ja HOPS-välilehdeltä.

- **Ylioppilastutkintosuunnitelmassa** käy ilmi, minkä aineiden yo-kokeisiin opiskelija aikoo osallistua ja millainen on yo-tutkintoon kuuluvien kokeiden suorittamisen hajauttamissuunnitelma. Suunnitelma löytyy opiskelijan Wilmasta B-lomakkeelta.

- **Jatko-opinto- ja urasuunnitelma** keskittyy nimensä mukaisesti lukio-opintojen jälkeisiin opintoihin ja urasuunnitelmien laadintaan. Suunnitelma löytyy opiskelijan Wilmasta A-lomakkeelta.

Kaikkia henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan kuuluvia suunnitelmia täydennetään ja päivitetään lukio-opintojen edetessä niin opinto-ohjaajan kuin ryhmäohjaajan avustuksella.

Ohjaus lukiossa tarkoittaa opiskelijan tukemista opinnoissa, hyvinvoinnissa ja tulevaisuuden suunnittelussa. Sen tavoitteena on auttaa opiskelijaa tekemään tietoisia valintoja, edistää opintojen sujuvuutta ja vahvistaa opiskelijan itseohjautuvuutta. Ohjaus voi olla henkilökohtaista, pienryhmissä tapahtuvaa tai osana opetusta, ja siihen osallistuvat opinto-ohjaajan lisäksi aineenopettajat, ryhmäohjaajat ja muu koulun henkilökunta.

Opinto-ohjaaja vastaa ohjauksen kokonaisuudesta, auttaa opiskelijaa henkilökohtaisten opintoihin liittyvien suunnitelmien teossa, pitää opinto-ohjauksen pakolliset opintojaksot ja auttaa opiskelijaa kaikissa opintoihin liittyvissä asioissa. Jokaiselle opiskelijalle on nimetty oma opinto-ohjaaja.

Opiskeluhooltoryhmä (lukion yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä = LYHTY) on lukiossa moniammatillinen tiimi, jonka tehtävänä on edistää ja tukea opiskelijoiden hyvinvointia, oppimista ja koulunkäyntiä. Ryhmä toimii osana koulun opiskeluhoitoa, joka on lakisääteinen palvelu Suomessa. Ryhmä käsittelee yleisellä tasolla opiskelijoiden hyvinvointiin liittyviä asioita, ei yksittäisten opiskelijoiden henkilökohtaisia asioita ilman lupaa. Ryhmä toimii linkkinä koulun, kodin, terveydenhuollon ja muiden palveluiden välillä sekä suunnittelee ja arvioi koulun opiskeluhoitoa. Ryhmän jäseniä ovat rehtori tai apulaisrehtori, opinto-ohjaaja, kuraattori, koulupsykologi, terveydenhoitaja, opettajien edustaja, opiskelijoiden edustaja ja tarvittaessa myös muita asiantuntijoita, kuten sosiaalityön edustaja.

REPO-keskustelut: Jokaisen periodin jälkeen ryhmäohjaaja, erityisopettaja ja opinto-ohjaaja kokoontuvat tapaamiseen, jossa käydään läpi kunkin ryhmän opiskelijoiden tilannetta opintojen etenemisen suhteen. Keskustellaan niin huolen- kuin ilonaiheista ja mietitään mahdolliset toimenpiteet ja työnjako.

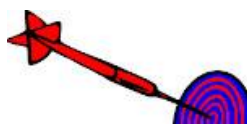
Ryhmäohjaaja on jokaiselle ohjausryhmälle nimetty opettaja, joka toimii ohjausryhmän opiskelijoiden lähiohjaajana. Hän seuraa muun muassa opiskelijoiden opintojen etenemistä sekä poissaoloja ja pitää opiskelijoille ryhmäohjaustuokiot. Opiskelija kääntyy aina ensin oman ryhmäohjaajansa puoleen, mikäli hänellä on jotain opiskelun arkeen liittyviä kysymyksiä.

Ryhmäohjaustuokio: Ryhmäohjaaja pitää omalle ohjausryhmälleen ryhmäohjaustuokioita eli ro-tuokioita, joita on säännöllisesti lukuvuosittain päätetyllä tavalla esimerkiksi kerran viikossa. Ro-tuokioilla käydään läpi muun muassa ajankohtaisia opiskeluun liittyviä asioita. Opiskelija saa kahden opintopisteen laajuisen ryhmäohjauksen opintojakson, kun osallistuu riittävästi ro-tuokioille sekä koulun juhliin.

Saavutettavuus liittyy läheisesti tiedottamiseen ja siihen, että ohjaus ja siihen liittyvä informaatio on tarjolla niin, että se on kaikkien saavutettavissa, helposti ja selkeästi.

OHJAUKSEN TAVOITTEET JA TEHTÄVÄT

Ohjauksen tavoitteena on auttaa opiskelijaa suunnittelemaan omaa opiskeluaan. Ohjaustoiminta muodostaa Kempeleen lukion toiminnassa kokonaisuuden, joka tukee opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja tulevaisuutta koskevia valintoja ja ratkaisuja.



Ohjaustoiminta tukee opiskelijoiden hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja toimijuutta kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Kempeleen lukiossa opiskelijoiden opintojen sujumista seurataan säännöllisesti ja heidän opintojensa etenemistä tuetaan monin eri tavoin. Noudatamme *Koko koulu ohjaa ja tukee* -mallia ja ohjaus on henkilöstön yhteistä työtä. Opiskelijoiden opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien ja opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa.

OHJAUKSEN JÄRJESTÄMINEN, SISÄLLÖT, MENETELMÄT JA TYÖTAVAT

Jokaisella opiskelijalla on oikeus henkilökohtaiseen ohjaukseen. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija. Jokaista opiskelijaa kunnioitetaan yksilönä, jolla on oikeus ohjaukseen. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä.

Opiskelijalle annetaan lukio-opintojensa aikana ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tueksi. Ohjauksessa käsitellään monipuolisesti ja ennakkoluulottomasti erilaisia jatko-opintoihin ja urasuunnitteluun liittyviä vaihtoehtoja opiskelijan omien suunnitelmien ja valintojen tueksi.

Ohjaukseen osallistuvat opinto-ohjaajien lisäksi rehtori, erityisopettaja sekä kaikki opettajat ja myös opiskelijatuutorit. Lisäksi opiskelijaa ohjaavat koulusihteeri, kuraattori sekä terveydenhoitaja. Jokaisen edellä mainitun toimijan toimenkuva ohjauksessa on kuvailtu myöhemmin kohdassa *Ohjauksen toimijat ja työnjako*. Ohjauksen käytännön järjestely ja ohjauksen kokonaisuuden suunnittelu tehdään yhteistyössä rehtorin, opinto-ohjaajien sekä ryhmäohjaajien kanssa. Opinto-ohjaajalle varataan riittävästi aikaa henkilökohtaisen ja pienryhmäohjauksen järjestämiseen. Kullakin opiskelijaryhmällä on oma ryhmäohjaajansa, jonka ryhmä tapaa säännöllisesti.

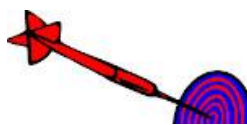
Opiskelijoiden pakollisiin opintoihin kuuluu neljän opintopisteen verran opinto-ohjausta ja sen lisäksi ensimmäisen vuoden opiskelijoilla on lukio-opintojen alussa opinto-ohjauksen piiriin kuuluva opintoihin orientoiva kahden opintopisteen laajuinen opintojakso, jossa opastetaan muun muassa tietoteknisiin asioihin sekä annetaan ohjantaa esseevastauksien tekoon ja reaaliaineiden opiskeluun.

Opinto-ohjaaja, erityisopettaja ja ryhmäohjaaja kokoontuvat jokaisen periodin päätteeksi arvioinnin valmistuttua REPO-keskusteluun, jossa käydään kunkin ryhmän opiskelijoiden asioita läpi pedagogisesta näkökulmasta.

OHJAUKSEN TOIMIJAT JA TYÖNJAKO

Ohjauksessa **opiskelija**

- on aktiivinen ja osallistuva toimija
- ymmärtää erilaisten lukioaikaisten valintojen vaikutuksen ura- ja jatko-opintomahdollisuuksiinsa
- kehittää opiskelutaitojaan sekä kykyään arvioida omia taitojaan
- oppii tuetusti tunnistamaan vahvuutensa ja kehittymistarpeensa oppijana sekä käyttämään hänelle soveltuvia opiskelumenetelmiä
- harjaantuu omien valintojen suunnitteluun ja tekemiseen sekä vastuuseen valinnoistaan
- sisäistää jatkuvan oppimisen merkityksen
- laatii itselleen omien suunnitelmien ja valintojen tueksi henkilökohtaisen suunnitelman, joka pitää sisällään opiskelusuunnitelman eli lähinnä vuosittaiset opintojaksovalinnat,



ylioppilastutkintosuunnitelman sekä opinto-ohjauksen toisella opintojaksolla laadittavan jatko-opinto- ja urasuunnitelman

- päivittää suunnitelmiaan lukion ohjaushenkilöstön tuella
- huolehtii hänelle myönnettyjen tukitoimien tiedottamisesta opintojakson opettajalle
- hankkii tarvittavat asiantuntijalausunnot ylioppilastutkintoa varten ja toimittaa ne koululle määräajassa.

Rehtori

- luo ohjauksen toimintamahdollisuudet ja tukee ohjauksen suunnittelua
- vastaa ohjauksen resursoinnista ja siitä, että opiskelijan oikeus henkilökohtaiseen ohjaukseen toteutuu
- huolehtii, että koko henkilöstö on tietoinen ohjauksen toteuttamisen periaatteista ja tavoitteista
- osallistuu ryhmäohjaajien perehdyttämiseen
- vastaa opiskeluhuollosta ja suunnittelee ja koordinoi sitä yhdessä opiskeluhoitoryhmän kanssa
- tiedottaa ylioppilastutkinnosta sekä opiskelijoille että heidän huoltajilleen
- osallistuu kotiväeniltojen suunnitteluun ja toteutukseen
- laatii opintojaksotarjottimen
- päättää suoritusohjeista poikkeamisista
- antaa luvan opintojakson itsenäiseen suoritukseen
- myöntää kolmea päivää pidemmät poissaololuvat
- hyväksyy vaihtojaksolle lähtevät ja tulevat opiskelijat
- hyväksyy muualla suoritettut opintojaksot
- vahvistaa koulusta eroamisen.

Apulaisrehtori

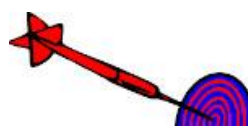
Päivitetään syksyllä 2025

Koulusihteeri

- Kirjaa opinto- ja opintojaksosuorituksia Primukseen sekä seuraa niitä
- hoitaa Koski-, Wilma- ja Primus -järjestelmiin liittyviä tehtäviä
- huolehtii erilaisista ylioppilastutkintoon liittyvistä tehtävistä.

Opinto-ohjaaja

- on päävastuussa opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä, ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta sekä pitää opinto-ohjauksen pakolliset opintojaksot
- ohjaa henkilökohtaisten opiskelusuunnitelmien, ylioppilastutkintosuunnitelmien sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelmien laatimista ja seuraa niiden toteutumista



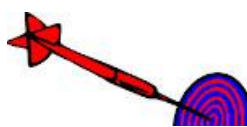
- perehdyttää opiskelijaa opintojen alussa koulun toimintakulttuuriin ja käytänteisiin sekä lukio-opintoihin
- opastaa opiskeluteknisissä kysymyksissä
- tukee opiskeluun tai elämäntilanteeseen liittyvissä vaikeuksissa
- pitää yhteyttä opettajiin, ryhmänohjaajiin ja muuhun koulun henkilökuntaan sekä tarvittaessa huoltajiin
- vastaa osaltaan työelämään tutustuttamisesta
- tiedottaa lukio-opinnoista perusopetuksen päättöluokkalaisille
- osallistuu kotiväeniltojen suunnitteluun ja toteutukseen
- osallistuu oman ammattialansa asiantuntijana opiskelijahuollon toimintaan ja opiskelijan tuen järjestämiseen.

Ryhmänohjaaja

- toimii ohjausryhmäläisensä ja opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana
- perehdyttää opiskelijaa opintojen alussa koulun toimintakulttuuriin ja käytänteisiin sekä lukio-opintoihin
- pitää ryhmänohjaustuokiot ja seuraa läsnäoloja
- toimii yhdyshenkilönä ja tiedottajana ryhmäläistensä ja muun kouluväen välillä
- seuraa ryhmäläistensä opintojen etenemistä (opintomenestystä, etenemisen esteitä, keskeytyneitä opintojaksoja)
- seuraa opiskelijan poissaoloja
- vahvistaa opiskelijan hyvinvointiosaamista ja tarvittaessa ilmoittaa huolenaiheista eteenpäin opinto-ohjaajalle
- tarkistaa ryhmäläistensä opintojaksovalinnat
- pitää vuosikohtaiset opiskelijahaastattelut
- osallistuu kotiväeniltojen järjestämiseen ja toteuttamiseen
- myöntää enintään kolmen päivän poissaololuvat
- pitää tarvittaessa yhteyttä huoltajiin
- osallistuu REPO-keskusteluihin
- osallistuu *Hakijan päivään*
- tarkistaa yo-kirjoituksiin ilmoittautumiset.

Aineenopettaja

- ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa
- auttaa opiskelijaa kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan
- tukee opiskelijoiden jatko-opintovalmiutta ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta
- ohjaa ylioppilastutkintoon valmistautumisessa oman aineensa osalta



- ottaa huomioon opiskelijan tuen tarpeet oppituntien suunnittelussa ja opetusjärjestelyissä, esimerkiksi valitsemalla monipuolisia opetusmenetelmiä ja eriyttämällä opetusta
- antaa mahdollisuuksien mukaan tukiopetusta, jota voi pyytää opiskelija ja hänen huoltajansa; aineenopettaja voi myös ehdottaa tukiopetusta.
- seuraa poissaoloja ja puuttuu niihin yhdessä sovittujen periaatteiden mukaisesti
- kertoo ryhmänohjaajalle, opinto-ohjaajalle tai molemmille havaitsemistaan huolenaiheista ja ohjaa opiskelijaa esimerkiksi erityisopettajan puheille oppimisvaikeuksissa
- ottaa vastaan itsenäisiä suorituksia
- osallistuu sovitun käytännön mukaisesti kotiväeniltoihin oman oppiaineensa edustajana.

Erityisopettaja

- huolehtii lukion erityisopetuksesta sekä tukee opiskelijaa oppimiseen ja opintojen edistymiseen liittyvissä haasteissa
- vahvistaa opiskelijan myönteistä kuvaa itsestään oppijana, auttaa häntä tunnistamaan oppimiseen vaikuttavia tekijöitä ja auttaa opiskelijaa erityisesti luku- ja kirjoitusvaikeuksissa sekä muissa oppimisvaikeuksissa
- kartoittaa ensimmäisen vuoden opiskelijoiden lukemisen ja kirjoittamisen taitoja sekä toteuttaa yksilölliset lukitestit niitä tarvitseville
- kirjoittaa tarvittaessa lukilausunnon ylioppilastutkintoa varten
- osallistuu opiskeluhuoltoryhmän toimintaan.

Opiskelijatutor

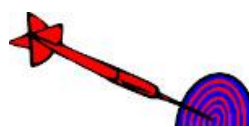
- on pääsääntöisesti toisen vuoden opiskelija, joka on saanut tehtävänsä koulutuksen
- toimii yhteistyössä tutorinnista vastaavan opinto-ohjaajan kanssa
- opastaa ensimmäisen vuoden opiskelijoita lukio-opiskelun käytänteissä
- perehdyttää lukion toimintakulttuuriin
- osallistuu lukion esittelytilaisuuksiin
- tutustuttaa opiskelijoita toisiinsa ja on mukana ryhmäyttämisessä
- osallistuu opiskeluhuoltoryhmän (LYHTY) toimintaan opiskelijajäsenenä.

Koulukuraattori

- toimii lukion sosiaalityöntekijänä
- pyrkii auttamaan esimerkiksi sosiaalisiin suhteisiin, perhetilanteeseen, vaikeaan elämäntilanteeseen ja taloudellisiin ongelmiin liittyvissä kysymyksissä
- tekee tarvittaessa yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa opiskelijan tukeen liittyvissä tilanteissa.

Koulupsykologi

- tukee psykologisin menetelmin opiskelijan koulunkäyntiä ja hyvinvointia



- tapaa oppilaita esimerkiksi stressiin, mielialaan, ahdistuneisuuteen, jännitykseen tai sosiaalisiin suhteisiin liittyvissä asioissa
- konsultoi tarvittaessa koulun muuta henkilöstöä opiskelijoiden psyykkiseen hyvinvointiin ja sen tukemiseen liittyvissä asioissa.

Kouluterveydenhoitaja

- tukee opiskelijoiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia
- tekee terveystarkastuksia
- toimii yhteistyössä koululääkärin kanssa.

OHJAUS SIIRTYMÄVAIHEISSA

Perusopetuksesta lukioon

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Kempeleen lukio antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, oppilaanohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opiskeluun lukiossa. Lukio-opintonsa aloittavat opiskelijat perehdytetään oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Kempeleen lukiossa järjestetään vuosittain kotiväenilta, jonka tarkoitus on esitellä lukio-opintoja peruskoulunsa päättävien oppilaiden huoltajille ja oppilaille opiskelijoille. Peruskoulun 9.-luokkalaisille järjestetään joka syyskuu Ysien päivä, jolloin Kempeleen ja lähikuntien 9.-luokkalaiset pääsevät tutustumaan Kempeleen lukioon.

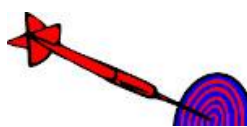
Oppilas- ja opiskelijahuollollisen pedagogisen tiedonsiirron tavoitteena on tukea nuoren siirtymistä perusopetuksesta lukioon ja edesauttaa opintojen joustavaa aloittamista. Tiedonsiirrolla on tavoitteena tukea opiskelijan onnistumista ja hyvinvointia sekä auttaa lukioita ennakoimaan opiskelijan pedagogisen tuen tarvetta. Tiedot opiskelijan peruskoulun aikana saamasta pedagogisesta tuesta siirretään luottamuksellisesti, opiskelijan etu huomioiden yhteistyössä huoltajien kanssa (1288/2013 Perusopetuslaki, 40§). Tavoitteena on opiskelijoiden opiskelun tukemisen kannalta olennaisen tiedon siirtäminen. Lainsäädäntö erottaa toisistaan perusopetuslaissa säädetyn oppimisen ja koulunkäynnin tuen sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa säädetyn opiskeluhuollon (1288/2013 Laki perusopetuslain muuttamisesta 40 §, 1287/2013 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki). Oppilas- ja opiskeluhuoltoon siirtyvästä tiedonsiirrosta vastaavat oppilas- ja opiskeluhuollon työntekijät. Tiedonsiirtoa varten on laadittu lomake *Tiedonsiirtolomake perusopetuksen jälkeisen koulutuksen järjestämiseksi*.

Kun opiskelija on siirtymässä peruskoulusta lukioon, tarvittavat tiedonsiirrot tehdään heti lukuvuoden alussa peruskoulun oppilaanohjaajien toimesta tiedonsiirtopalaverissa lukion opinto-ohjaajille sekä erityisopettajalle.

Lisäksi on käytössä *Tietoja ohjausta ja tukea varten* -lomake. Opiskelija täyttää lomakkeen lukio-opintojen alussa yhdessä huoltajien kanssa opintoihin orientoivan opintojakson aikana. Lomakkeen tietoja käytetään opiskelijan ohjauksessa. Tavoitteena on auttaa ja tukea opiskelijaa lukio-opintojen aloittamisessa. Lomake on opinto-ohjaajan, erityisopettajan ja oman ryhmänohjaajan työkalu, erikseen lukiossa sovitulla tavalla. Nuorella ja hänen huoltajillaan on mahdollisuus kertoa lomakkeella peruskoulun aikaisen opiskelun sujumisesta ja mahdollisista tukitoimista sekä pyytää henkilökunnan yhteydenottoa tukitoimien järjestämiseksi lukiossa.

Lukio-opintojen keskeytyminen

Lukion opinto-ohjaajat, ryhmänohjaajat ja rehtori tarjoavat opiskelijalle ohjausta, mikäli opinnot ovat vaarassa keskeytyä. Yhteistyötä tehdään aina alle 18-vuotiaiden osalta myös huoltajien kanssa. Ensin selvitetään opiskelijan saamien tukitoimien riittävyys. Seuraavaksi selvitetään, onko opintojen jatkaminen mahdollista tukitoimia lisäämällä tai muuttamalla tai hyödyntämällä



vaihtoehtoisia suoritustapoja. Tarvittaessa tehdään muutoksia opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan.

Mikäli opiskelija haluaa keskeyttää opinnot, häntä ohjataan uuden opiskelupaikan hakemisessa. Kun opiskelija ottaa vastaan uuden opiskelupaikan ja aloittaa opintonsa siellä, opinto-ohjaaja huolehtii, että tiedot opiskelijan saamasta pedagogisesta tuesta siirtyvät luottamuksellisesti, opiskelijan etu huomioiden, uuteen oppilaitokseen. Mikäli oppivelvollinen opiskelija ei jatka opintojaan toisessa oppilaitoksessa, opinto-ohjaaja, apulaisrehtori tai rehtori tekee ilmoituksen Valpas-järjestelmään ja opiskelija siirtyy oppivelvollisuudesta vastaavan opinto-ohjaajan ohjattavaksi. Lukion opinto-ohjaaja jatkaa yhteistyötä hänen kanssaan tarpeen mukaan.

Mikäli täysi-ikäinen opiskelija ei jatka opintojaan toisessa oppilaitoksessa, hänet ohjataan nuorisolain (2010/693, 7c§) mukaisesti etsivän nuorisotyön ohjauspalveluihin. Lain mukaan koulutuksen järjestäjän on luovutettava alle 25-vuotiaan nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot nuoren kotikunnan etsivää nuorisotyötä varten, mikäli nuori keskeyttää opinnot lukiokoulutuksessa. Tietojen luovuttaminen tehdään yhteistyössä nuoren ja (oppivelvollisuuden siirtymävaiheessa) alaikäisen nuoren kohdalla myös hänen huoltajiensa kanssa. Myös huoltajat tai nuori itse voivat olla suoraan yhteydessä etsivään nuorisotyöhön. Opinto-ohjaaja jatkaa yhteistyötä etsivän nuorisotyöntekijän kanssa tarpeen mukaan.

Ohjaus lukio-opintojen jälkeen

Opiskelijalla on vielä vuoden ajan valmistumisestaan oikeus saada jatko-ohjausta omasta lukiostaan. Mikäli hän suorittaa varusmies- tai siviilipalveluksen valmistumista seuraavan vuoden aikana, oikeus ohjauksen saamiseen omasta lukiosta pitenee palvelusta vastaavalla ajalla.

OHJAUKSEN YHTEISTYÖ TYÖELÄMÄN JA MUIDEN OPPILAITOKSEN ULKOPUOLISTEN TAHOJEN KANSSA

Korkeakoulut

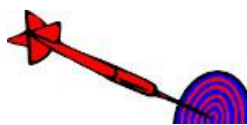
Toisen vuoden opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua Oulun yliopiston ja OAMK:n *Hakijan päiville* syyslukukauden aikana. Tapahtumissa tutustutaan yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen koulutustarjontaan. Opinto-ohjaaja osallistuu lukuvuosittain Oulun yliopiston ja Oulun ammattikorkeakoulun järjestämiin yhteistyöverkostotapaamisiin (esimerkiksi *Hakijan päivä* ja *Opopatio*). Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opiskelijat käyvät esittelemässä eri koulutusaloja lukiolaisille. Koulutusaloihin tutustumisia järjestetään mahdollisuuksien mukaan. Toiminnassa hyödynnetään myös etäosallistumismahdollisuuksia. Lukiolaisille tiedotetaan mahdollisuuksista korkeakouluopintoihin lukio-opintojen aikana. Pääasiallisina yhteistyökumppaneina toimivat Oulun yliopisto, Oulun ammattikorkeakoulu ja Itä-Suomen yliopisto. Opiskelijoille järjestetään vuosittain jatko-opintoinfoja eri korkeakouluopinnoista ja muista jatko-opintovaihtoehdoista sekä opinto-ohjauksessa että muissa oppiaineissa.

Työelämä

Mahdollisuuksien mukaan lukiolaisille järjestään yritysvierailuja ja yritysten edustajien vierailuja koululle. Tavoitteena on järjestää työelämäpaneeli kerran vuodessa. Toisena tai kolmantena opiskeluvuotena suoritetaan kuuden tunnin TET-päivä. Eri oppiaineissa voidaan perehtyä työelämään liittyviin teemoihin. Lukiolaisille tiedotetaan työelämän ajankohtaisista tapahtumista, ja lukiolaiset osallistuvat niihin mahdollisuuksien mukaan. Lisäksi hyödynnetään Kempeleen kunnan tarjoamat mahdollisuudet työelämään tutustumisessa (esimerkiksi kesätyöseteli).

Huoltajat

Lukioissa järjestetään huoltajille suunnattuja tilaisuuksia sekä tiedotetaan opiskeluun ja opiskeluhuoltoon liittyvistä ajankohtaisista asioista. Yhteistyötä huoltajien kanssa tehdään



opiskelijan tuen tarpeen mukaan. Lukiossa voidaan myös järjestää tapaamisia huoltajien, koulun ja opiskeluhuollon henkilöstön kesken. Kempeleen lukiossa järjestetään kotiväenilta ensimmäisen vuoden opiskelijoiden kotiväelle heti lukio-opintojen alussa. Toisen vuoden opiskelijoiden kotiväenilta pidetään kevätlukukaudella ennen ylioppilaskirjoituksiin ilmoittautumista.

Muut yhteistyötahot

Yhteistyötä voidaan tehdä muun muassa seuraavien tahojen kanssa:

- toisen asteen oppilaitokset
- etsivä nuorisotyö
- nuorisotoimi
- TE-palvelut
- kolmannen sektorin toimijat, muun muassa seurakunnat.

OHJAUSTOIMINNAN ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN

Kempeleen lukion ohjaustoiminnan arvioimiseksi toteutetaan lukuvuosittain kyselyitä opiskelijoiden hyvinvoinnista ja opiskelutytytyväisyydestä, ja niiden avulla saadaan tietoa myös ohjaustoiminnassa onnistumisesta. Kyselyjen perusteella ohjaustoimintaa kehitetään edelleen mahdollisimman hyvin opiskelijaa palvelevaksi kokonaisuudeksi. Ohjaustoiminnasta keskustellaan myös opettajien kehittämisspäivillä ja kokouksissa.

8.7. Kempeleen lukion opiskeluhoitosuunnitelma

Linkki [Kempeleen lukion opiskeluhoitosuunnitelmaan](#)

8.8. Kempeleen lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Linkki [Kempeleen lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan](#)

8.9. Kempeleen lukion järjestyssäännöt

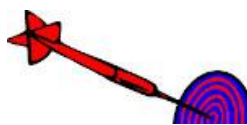
Järjestyssäännöt ovat voimassa Kempeleen lukiossa, ja ne koskevat kaikkia kouluyhteisön jäseniä. Lukioon kuuluvina pidetään kiinteistöä, kalustoa, välineitä, omaisuutta ja piha-alueita sekä käytössä olevia verkkoympäristöjä.

Säännöt ovat välttämättömiä, jotta päivittäinen työ sujuisi ongelmitta ja lukioyhteisö olisi jäsenten mielestä viihtyisä ja turvallinen.

Niissä asioissa, joita ei järjestyssäännöissä erikseen mainita, noudatetaan lukiota koskevia säännöksiä ja määräyksiä.

KOULUALUE JA -AIKA

Koulualueeseen kuuluu lukion ja sen pihan lisäksi Kirkonkylän koulun alue ja lukion viereinen kenttä. Koulualuetta rajaavat lännessä Kempelehalli ja kaakossa kirkon tontti.



Kouluajaksi katsotaan työjärjestyksen mukainen työpäivä ja työjärjestyksestä poikkeavat tapahtumat koulussa ja koulun ulkopuolella. Koulun järjestämiä tilaisuuksia kouluajan ulkopuolella ovat mm. koulun juhlat, retket ja tutustumiskäynnit sekä muut niihin rinnastettavat tilaisuudet.

OPISKELIJAN OIKEUDET

Opiskelijalla on oikeus

- opetukseen, opinto-ohjaukseen ja erityisopetukseen
- opiskeluhuollon palveluihin (kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)
- turvalliseen opiskeluympäristöön
- henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen sekä yksityiselämän suojaan
- yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun, olipa kyseessä sukupuoli, erilainen oppijuus tai kielelliseen, kulttuurilliseen, uskonnolliseen, seksuaaliseen tai sukupuolivähemmistöön kuuluminen
- kulttuurisesti moninaiseen ja kulttuurien välistä ymmärrystä edistävään ilmapiiriin.

OPISKELIJAN VELVOLLISUUDET

Alle 18-vuotias lukion opiskelija on oppivelvollinen.

Opiskelijalla on velvollisuus

- osallistua opetukseen, ellei hänelle ole myönnetty lupaa poissaoloon
- suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti
- huolehtia hyvin opiskelijan käyttöön annetuista oppimateriaaleista ja -välineistä
- korvata aiheuttamansa vahinko.

PÄIVITTÄINEN TYÖSKENTELY

Polkupyörät, mopot, moottoripyörät ja autot pysäköidään koulupäivän ajaksi niille varatuille alueille.

Oppitunnit alkavat ja päättyvät koulun työjärjestyksessä ilmoitettuna ajankohtana. Opettaja kuitenkin päättää aina oppitunnin. Jos opiskelija ennalta sopimatta myöhästyy kohtuuttomasti oppitunnilta, myöhästyminen tulkitaan poissaoloksi. Jos opettaja syytä ilmoittamatta viivästyy oppitunnilta enemmän kuin 15 minuuttia, opiskelijoiden tulee ilmoittaa siitä kansliaan. Välitunteja ei vietetä luokissa, ellei opettaja ole antanut siihen lupaa.

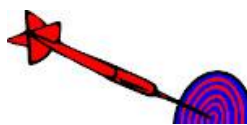
Työrauha on oppimisen edellytys. Kouluyhteisön jäsenten tulee ottaa toiset huomioon ja pyrkiä muutenkin edistämään koulun työrauhaa.

Hyvät tavat näkyvät niin käytöksessä kuin pukeutumisessakin. Myös ruokailussa noudatetaan hyviä käytöstapoja. Oppitunneille ei tuoda ruokia eikä juomia – vesipullo on sallittu. Kouluyhteisön jäsenien tulee toimia niin, että koulu ja koulualue pysyvät siistinä.

Mikäli opiskelija syyllistyy kokeessa tai muussa suorituksessaan vilppiin tai jättää opettajalle arvioitavaksi plagiaatin, kyseinen suoritus hylätään. Vilpiksi katsotaan myös kokeen kannalta ylimääräisen tavarain, kuten puhelimen, hallussapito. Vilppinä pidetään myös toisen opiskelijan avustamista kokeessa. Vilppitapauksesta ilmoitetaan aina myös opiskelijan huoltajalle.

Tapaturman sattuessa lähimmät opiskelijat ja opettajat ilmoittavat tapahtuneesta välittömästi koulusihteerille tai rehtorille. Turvallisuuteen liittyvistä uhista, vioista tai muista puutteista on kerrottava viipymättä opettajalle, koulusihteerille tai rehtorille.

Mobiililaitteiden käyttö oppitunnilla on sallittu vain opettajan luvalla. Oppi- ja välituntien sekä koulun järjestämien tapahtumien nauhoittaminen ja kuvaaminen on kielletty ilman opettajan lupaa.



Opiskelijan koululta saamat sähköiset tunnukset on tarkoitettu vain henkilökohtaiseen käyttöön. Koulun teknisten laitteiden käytöstä on neuvoteltava erikseen rehtorin tai asianomaisen opettajan kanssa.

Koulun ja kouluyhteisön jäsenten omaisuutta tulee käsitellä huolellisesti. Opiskelija on velvollinen korvaamaan tahallaan tai tuottamuksesta aiheuttamansa vahingon. Aiheutuneesta vahingosta on viipymättä ilmoitettava koulusihteerille, rehtorille tai opettajalle.

Koulu ei vastaa sen alueella olevasta yksityisestä omaisuudesta eikä myöskään arvoesineistä tai rahoista.

POISSAOLOT

Lukiolain mukaan opiskelijalla on velvollisuus osallistua opetukseen, jollei hänen poissaololleen ole perusteltua syytä.

Huoltajien tulee selvittää oppivelvollisten kaikki poissaolot Wilmassa mahdollisimman pian. Täysi-ikäisten opiskelijoiden on selvitettävä kaikki poissaolot suoraan opintojakson opettajalle.

Ennalta tiedossa olevaan poissaoloon on pyydettävä lupa hyvissä ajoin. Enintään kolmeksi päiväksi luvan voi myöntää ryhmänohjaaja, muuten rehtori. Esimerkiksi lomamatkoihin, autokouluun ja ansiotyöhön ei myönnetä lupaa.

Muutamaa päivää pitemmästä sairauspoissaolosta on syytä ilmoittaa ryhmänohjaajalle, aineenopettajalle tai rehtorille. Koepäivän poissaolosta on ilmoitettava ko. opettajalle Wilman kautta koepäivänä ja toimitettava kolmen päivän kuluessa luotettava selvitys, esimerkiksi terveydenhoitajan tai lääkärintodistus.

Äkillisissä sairautapauksissa kesken koulupäivän poissaololuvan voi antaa ryhmänohjaaja, rehtori tai lukion opettaja.

PÄIHTEET JA VAARALLISET ESINEET

Tupakointi ja nuuskan käyttö on kielletty koulussa ja koulualueella.

Lukioyhteisön jäsen ei saa esiintyä koulussa tai koulun järjestämissä tilaisuuksissa päihteiden alaisena. Alkoholipitoisten juomien, huumeiden ja muiden päihteiden tuominen koulualueelle on kielletty.

Myöskään veitsiä, ampuma-aseita, voimakkaita laserosoittimia ja vastaavia vaarallisia esineitä tai niiden jäljitelmiä ei saa tuoda koulualueelle.

SÄÄNTÖRIKKOMUSTEN SEURAUKSET

Jos opiskelija rikkoo järjestyssääntöjä tai muutoin käyttäytyy epäasiallisesti, voidaan ryhtyä seuraaviin kurinpidollisiin toimenpiteisiin:

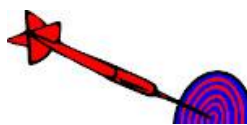
- opettaja saa määrätä opiskelijan poistumaan luokasta enintään oppitunnin jäljellä olevaksi ajaksi
- rehtori voi antaa opiskelijalle kirjallisen varoituksen
- rehtori voi erottaa opiskelijan määräajaksi.

Tarvittaessa rikkomuksista ilmoitetaan huoltajalle ja viranomaisille.

8.10. Erityispäivien ohjeet

VANHOJENPÄIVÄ

TAVOITTEET



Viime vuosisadoilta peräisin olevat puvut ja vanhat asusteet edellyttävät kantajaltaan hillittyä ja hallittua käytöstä. Jo perinteet velvoittavat tähän. Pukeutumisella ja arvokkaalla käytöksellä pyritään osoittamaan ja todistamaan nuoremmille ”vanhojen” viisaus.

JÄRJESTELYT

- Ryhmänohjaajat esittelevät toimintasäännöt ryhmilleen ja käynnistävät vanhojenpäivän suunnittelun syksyllä ensimmäisen jakson aikana. Erityisesti on painotettava järjestyssääntöjen ja hyvien tapojen noudattamista, jotka pätevät myös mahdollisissa koulun ulkopuolisissa tapahtumissa.
- Toisen vuoden opiskelijat valitsevat keskuudestaan vastuuryhmän ja ilmoittavat ryhmän opiskelijoiden nimet rehtorille. Vastuuryhmän tehtävänä on huolehtia vanhojenpäivän suunnittelusta, organisoinnista ja toteutuksesta. Ryhmällä on apuna vanhojenpäivän toteutukseen liittyvien asioiden muistilista.
- Toisen vuoden opiskelijoiden on hyvissä ajoin suunniteltava vanhojenpäivän tuntikohtainen ohjelma, ja se on annettava rehtorin ja toisen vuoden opiskelijoiden ryhmänohjaajien hyväksyttäväksi. Ohjelma on suunniteltava niin, että päivä etenee jättevästi. Ohjelmasta tulee tiedottaa hyvissä ajoin kaikille toisen vuoden opiskelijoille.
- Niille toisen vuoden opiskelijoille, jotka eivät osallistu tansseihin, suunnitellaan vanhojenpäiväksi oma ohjelma.
- Mahdollisesta kiertelystä perusasteen kouluilla on sovittava riittävän ajoissa koulun johtajien kanssa, ja sovittua aikataulua on noudatettava. Lukion oppitunneilla kiertelystä on etukäteen saatava lupa opettajalta.
- Vanhojenpäivän ruokailuista on sovittava hyvissä ajoin keittiöhenkilökunnan kanssa.
- Ensimmäisen vuoden opiskelijoilla on normaali koulupäivä vanhojentanssien esitystä lukuun ottamatta.
- Vanhojenpäivästä ei saa aiheutua lisätyötä koulun henkilökunnalle. Vanhojenpäivän vastuuryhmän tehtävänä on huolehtia, että opiskelijat siivoavat koulun.

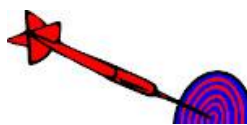
PENKINPAINAJAISPÄIVÄ

TAVOITTEET

Penkinpainajaispäivä on opiskelunsa päättävien järjestämä läksiäisjuhla. Tavoitteena on, että penkinpainajaisissa abiturientit, toiset opiskelijat, opettajat ja muu kouluväki yhdessä juhlivat abiturienttien kouluajan loppumista. Pitkien perinteiden mukaisesti penkinpainajaispäivä on iloinen ja hyvän mielen jättävä karnevaali.

JÄRJESTELYT

- Ryhmänohjaajat esittelevät toimintasäännöt ryhmilleen ja käynnistävät penkinpainajaispäivän suunnittelun. Erityisesti on painotettava järjestyssääntöjen noudattamista. Abiturientit sitoutuvat kirjallisesti sääntöjen noudattamiseen.
- Tulevat abiturientit valitsevat toisen vuoden keväällä keskuudestaan vastuu-ryhmän, abitoimikunnan, ja ilmoittavat ryhmän opiskelijoiden nimet rehtorille. Vastuuryhmän tehtävänä on huolehtia penkinpainajaispäivän suunnittelusta, organisoinnista ja toteutuksesta. Osa penkinpainajaispäivään kuuluvista asioista täytyy panna vireille jo toisen vuoden keväällä.
- Abiturienttien on hyvissä ajoin suunniteltava penkinpainajaispäivän tarkka ohjelma. Ohjelma ja kaikki siihen liittyvä materiaali, esimerkiksi mahdolliset video-, kuva- ja äänitallenteet, on annettava rehtorin ja abiturienttien ryhmänohjaajien hyväksyttäväksi viimeistään kaksi viikkoa ennen juhlapäivää. Päivä etenee hyväksytyn ohjelman mukaisesti. Ryhmällä on apuna penkinpainajaispäivän toteutukseen liittyvien asioiden muistilista.
- Abiturienttien ryhmänohjaajat seuraavat penkinpainajaispäivän valmistelun etenemistä ja pitävät yhteispalavereja abitoimikunnan kanssa.
- Abitoimikunta järjestää tammikuussa tiedotustilaisuuden koko abiturienttiryhmälle, ja siinä käydään läpi kaikki penkinpainajaispäivän keskeiset asiat ja aikataulut.
- Mahdollisesta kiertelystä perusasteen kouluilla on sovittava riittävän ajoissa koulun johtajien kanssa, ja sovittua aikataulua on noudatettava.



- Ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoilla on normaali koulupäivä työjärjestyksen mukaisesti penkinpainajaisgaalaa lukuun ottamatta.
- Penkinpainajaispäivästä ei saa aiheutua lisätyötä koulun henkilökunnalle. Penkinpainajaispäivän vastuuryhmän tehtävänä on huolehtia, että opiskelijat siivoavat koulun.

8.11. Kempeleen lukion opiskelijakunnan säännöt

Linkki [Kempeleen lukion opiskelijakunnan sääntöihin](#).

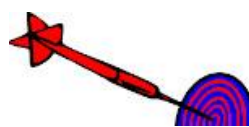
8.12. Kempeleen lukion kurinpitosuunnitelma

Linkki [Kempeleen lukion kurinpitosuunnitelmaan](#).

8.13. Esimerkit todistuksista

Kouluhallinto-ohjelman toimittaja ei ole vielä saanut valmiiksi Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019 mukaisia todistus pohjia. Tässä esitettävät esimerkit lukion päättötodistuksesta, oppimäärän suorittamisen todistuksesta ja lukion erotodistuksesta ovat Lukion opetussuunnitelman perusteet 2015 mukaisia.

Kempeleen lukion päättötodistus





KEMPELEEN KUNTA

LUKION PÄÄTTÖTODISTUS

Oppilas Esimerkki

henkilötunnus 111296-XXXX

joka on otettu tämän lukion opiskelijaksi 11.08.2018 on nyt suorittanut lukion koko oppimäärän.
Hän on saanut eri oppiaineissa seuraavat arvosanat:

Oppiaineet	Opiskeltujen kurssien määrä	Arvosanat sanallisesti ja numeroin	
Äidinkieli ja kirjallisuus	7	kiitettävä	9
Ruotsi, B1-kieli	7	välttävä	5
Englanti A-kielenä	7	tydyttävä	7
Pitkä matematiikka	11	erinomainen	10
Biologia	5	hyvä	8
Maantiede	1	hyvä	8
Fysiikka	4	kiitettävä	9
Kemia	4	kiitettävä	9
Psykologia	1	hyvä	8
Historia	3	hyvä	8
Yhteiskuntaoppi	3	hyvä	8
Evangelisluterilainen uskonto	2	tydyttävä	7
Terveystieto	3	hyvä	8
Liikunta	4	hyvä	8
Musiikki	2	tydyttävä	7
Kuvataide	2	hyvä	8
Opinto-ohjaus	2	hyväksytty	S
Teemaopinnot	1	hyväksytty	S
Taiteidenväliset kurssit	1	hyväksytty	S
Ryhmänohjaus	1	hyväksytty	S
Stressinkäsittelytaidot	1	hyväksytty	S
Tietotekniikka	2	kiitettävä	9

Lisätietoja:

Kokonaiskurssimäärä: 75

Kempeleessä, kesäkuun 5. päivänä 2021

Koulun leima

rehtori Kimmo Aaltonen

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkaneen kielen oppimäärä
B1 = perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkaneen yhteisen kielen oppimäärä
B2 = perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkaneen valinnaisen kielen oppimäärä
B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen kielen oppimäärä

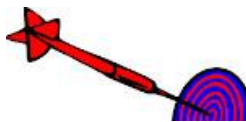
Todistuksenanto-oikeus myönnetty 1.1.1999

Arvosanat:
erinomainen 10, kiitettävä 9, hyvä 8, tyydyttävä 7, kohtalainen 6,
välttävä 5, hylätty 4 ja hyväksytysti suoritettu S.

Todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 mukainen.

Malli Kempeleen lukion päättötodistuksesta

Todistus oppimäärän suorittamisesta



KEMPELEEN KUNTA

Kempeleen lukio

TODISTUS OPPIMÄÄRÄN SUORITTAMISESTA

Opiskelija Esimerkki 111296-XXXX

Oppiaineet	Laajuus, ov	Arvosana
Maantiede	1	kiitettävä 9
Fysiikka	1	erinomainen 10
Kemia	1	hyvä 8

Lisätietoja:

Opiskelijan suorittama
kokonaiskurssimäärä: 3

Kempeleessä

Lukion rehtori Kimmo Aaltonen

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)
S2/R2 = äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä
A = perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkaneen A-kielen oppimäärä
B1 = perusopetuksessa alkaneen B1 -kielen oppimäärä
B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2 -kielen oppimäärä
B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3 -kielen oppimäärä

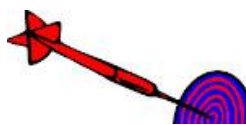
Lukiokoulutuksen järjestämislupa myönnetty 1.1.1999.

Arvosanat: erinomainen 10, kiitettävä 9, hyvä 8, tyydyttävä 7, kohtalainen 6, välttävä 5, hylätty 4 ja hyväksytysti suoritettu S.

Todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 mukainen.

Mallitodistus oppimäärän suorittamisesta

Lukion erotodistus



EROTODISTUS

Oppilas Esimerkki

Henkilötunnus 111296-XXXX

on suorittanut osan lukion oppimäärästä ja saanut tähänastisista opinnoista eri oppiaineissa seuraavat arvosanat:

Aine/oppimäärä	Arvosanat kurseittain																				Opiskeltujen kurssien määrä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
Äidinkieli ja kirjallisuus	10	8	8	9	9	-	-	-	-	-	-	8	-								6
Ruotsi, B1-kieli	5	4	6	5	6	-	6	-	-	-	6	-									7
Englanti A-kielenä	7	7	6	7	8	-	7	-	-	-	-	-	-	-							6
Pitkä matematiikka	10	10	10	10	10	9	10	9	9	-	-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	10
Biologia	8	-	-	-	-	S	S														3
Maantiede	8	-	-	-	-																1
Fysiikka	K	9	9	8	-	-	-	-	-	-											3
Kemia	10	9	9	9	-	-	-														4
Filosofia	8	-	-	-	-																1
Psykologia	8	-	-	-	-	-	-														1
Historia	7	8	-	-	-	-	-	-	-												2
Yhteiskuntaoppi	9	9	-	-	-	-	-														2
Evangelisluterilainen uskonto	7	7	-	-	-	-	-	-	-												2
Terveystieto	8	8	-	S																	3
Liikunta	8	8	8	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Musiikki	7	7	-	-	-	-	-	-	-												2
Kuvataide	8	7	-	-	-	-	-	-													2
Opinto-ohjaus	S	S																			2
Teemaopinnot	-	-	S																		1
Taiteidenväliset kurssit	-	S																			1
Ryhmänohjaus	S																				1
Stressinkäsittelytaidot	S																				1
Tietotekniikka	9	-	9	-																	2

Kursseja yhteensä 67

Lisätietoja

Opiskelija aloittanut lukio-opinnot 11.08.2018

Opiskelija on eronnut koulusta 05.06.2021

Kempele 08.06.2021

Rehtori Kimmo Aaltonen

A = ala-asteelta alkaneen kielen oppimäärä.
B1 = yläasteelta alkaneen yhteisen kielen oppimäärä.
B2 = yläasteelta alkaneen valinnaisen kielen oppimäärä.
B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen kielen oppimäärä.

Todistuksenanto-oikeus myönnetty 01.01.1999.

Arvosanat: erinomainen 10, kiitettävä 9, hyvä 8, tyydyttävä 7, kohtalainen 6, välittävä 5, hylätty 4, suoritettu S, keskeyttänyt K.

Todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 mukainen.

Malli erotodistuksesta

